

C. A. EHRENSVÄRDS
BREV

[illegible]

5.3.47

C. A. EHRENSVÄRDS BREV

I.

J Juel pinx 1799

C. A. EHRENSVÄRDS
BREV

UTGIVNA AV GUNHILD BERGH

I.

STOCKHOLM. ALBERT BONNIERS FÖRLAG

STOCKHOLM
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1916

INLEDNING.

Den förste bäraren av namnet Ehrensvärd hette ursprungligen Johan Jakob Schäffer och var son till en regementskvartermästare vid Åbo läns regemente, bördig från Stralsund. Schäffer deltog som löjtnant i slaget vid Pultava, där han tillfångatogs men efter några månaders fångenskap utväxlades och återvände till Sverige. Utnämnd till kapten var han med i slaget vid Hälsingborg 1710 och utmärkte sig sedan vid försvaret av Wismar, adlades till följd därav 1717, varvid han antog namnet Ehrensvärd, och slutade sitt liv som överste och kommendant på Karlstens fästning 1731.

Äldst bland de nio barn Schäffer-Ehrensvärd erhöll i sitt första äktenskap, med Anna Margareta Mannerheim, var Augustin, född på Fullerö 1710. Vid sexton års ålder ingick han vid artilleriet, men ägnade sig samtidigt åt matematiska studier och vistades för detta ändamål i Uppsala. Enligt vad han själv uppgiver ämnade han utbilda sig till professor i matematik, »men en styfmoders sparsamma tankar kommo i vägen, så att han såg sig med tiden kunna göra bättre gagn i krigslefverne».

1734 löjtnant vid artilleriet företog Ehrensvärd 1736—38 med understöd av allmänna medel en resa till Danmark, Tyskland, Frankrike, Holland och England för att studera artilleriskolor, fästningar och gevärsfabriker. Hemkommen blev han 1739 utnämnd till »kapten matematikus och mekanikus vid kadettkompaniet samt undervisare i artillerivetenskapen» och deltog sedermera i finska kriget 1742 och i Fredrik den stores böhmiska fälttåg 1745.

Deltagandet i kriget med Ryssland blev betydelsefullt för Augustin Ehrensvärds senare verksamhet. Den uppgift åt vilken han nu vill ägna hela sin kraft, är arbetet på att sätta Finland i bättre försvarstillstånd. Han ser nämligen orsaken till krigets olyckliga utgång dels i bristen på en inom landet befintlig station för här och flotta och

den därav följande svårigheten att under pågående krig skaffa förnödenheter till den finska armén, dels i flottans svaghet och en bristande enighet i ledningen av land- och sjötrupper.

Till största delen tack vare hans arbete beviljar riksdagen 1746—47 stora anslag till Finlands befästande. Uppdraget att med nära nog oinskränkt myndighet »bedrifva fästningsverket» gavs åt Ehrensvärd, och två år därefter började byggandet av Sveaborg.

Så småningom lyckades Ehrensvärd realisera även sin plan på en reform av flottan. Trots åtskilligt motstånd genomdrev han 1756, att galärflottan, eller som den senare kallas arméns flotta, skildes från amiralitetet, fick en egen chef och delades i två avdelningar, av vilka den ena fick sin station i Stockholm och den andra på Sveaborg. Därigenom var möjligheten given till skapandet av en flotta, som genom sin kännedom om den finska kusten kunde utgöra ett stöd för de i land opererande trupperna och vars ledning stod i närmaste rapport med lantarméns. Samma år blev Ehrensvärd galärflottans chef och generalmajor med säte i krigskollegium.

Tillsammans med den framstående skeppsbyggmästaren Chapman, arbetar han nu med iver på att, som han själv säger, »stöpa om hela flottan». Arbetet försenades emellertid dels av pommerska kriget, där Ehrensvärd efter Lantingshausen tjänstgjorde som högste befälhavare, dels därav att mössriksdagen 1766 fråntog honom en stor del av hans makt och åter lade galärflottan under amiralitetet.

Riksdagen 1769—70 voro hattarna åter vid styret och Ehrensvärd insattes på nytt i sina förra ämbeten. Men hans styrka var nu bruten. I juli 1771 begär han avsked: »Krafterna svara icke mera mot mina förra arbeten, och jag önskar därför få fullgöra min sista skyldighet att icke vara vållande till någon vanskötsel.» Avskedet beviljades endast i fråga om fästningsbyggandet, som befälhavare över arméns flotta nödgades han kvarstå. Efter revolutionen 1772 utnämndes han till fältmarskalk och högste befälhavare i Finland, men avled kort därefter, den 4 oktober 1772.

Augustin Ehrensvärd var gift sedan 1738 med Catharina Elisabeth Adlerheim, en dotterdotter till Urban Hjärne, och erhöll med henne en son, Carl August, född den 5 maj 1745.

Liksom far och farfar ägnade sig även Carl August åt den militära banan. Åtta år gammal inskrevs han som kadett vid artilleriet,

vid nio års ålder blev han student i Åbo, 1760 fänrik vid Åbo läns regemente och året därpå löjtnant vid arméns flotta. 1761—62 deltog även han i pommerska kriget bl. a. i drabbningen vid Neuesund och tjänstgjorde sedan vid flottans återförande till Finland som flaggkapten under Henrik af Trolle. De närmaste åren biträdde han vid nybyggnaderna på Sveaborg och vid en del flottexpeditioner i finska skärgården.

Men den militära tjänsten upptog ej den unge Ehrensvärd så helt att han ej hann syssla med annat, framför allt med ritning. Den konstnärliga begåvningen var fäderneärvd. De anteckningsböcker, som finnas kvar efter farfadern, äro fyllda av teckningar och även Augustin Ehrensvärd ritade och målade. Under sin vistelse i Frankrike lär han tagit lektioner för en framstående gravör, och hans roliga »Anteckningar under en resa i Finland 1747» illustreras av en mängd delvis väl utförda laveringar. Han intresserade sig också i mycket hög grad för utbildandet av sonens anlag. »Rita, läs Pope och roa Dig resten,» skriver han i ett brev från 1764. »Det är bara med de timarne Du gläder mig med.» Och på Sveaborg gav han honom en skicklig lärare i Elias Martin, vilken ditkallats såsom ornamentsritare för skeppen.

Dessa konstnärliga intressen utvecklades än ytterligare genom en utländsk resa. Redan 1765 hade den unge Ehrensvärd erhållit permission att gå i utländsk tjänst och synes under sommaren detta år vistats utomlands, var vet man emellertid ej. Den andra resan däremot anträddes i mars 1766 tillsammans med H. af Trolle och ställdes till Holland och Frankrike. Vintern 1766—67 tillbragtes i Paris. Från denna resa finnas tyvärr inga brev bevarade, men väl en mängd teckningar, kopior av Rembrandt och Rubens, landskap och gatuscener, karikatyrer och porträtt. Man märker redan nu den sedan så framträdande böjelsen att i bild omsätta alla intryck. Utförandet är emellertid ännu många gånger osäkert och trevande, och själv har Ehrensvärd på äldre dagar utdömt flera av dem med den lakoniska påskriften: »smaken 1766».

Resan var ursprungligen avsedd att räcka i fyra år, men redan på sommaren 1768 voro de bägge resenärerna hemma igen. Efter hemkomsten tjänstgjorde Ehrensvärd en tid vid den del av flottan, som stationerats i Stockholm, men finner sig ej alls till rätta där. I

den Rousseauanskt färgade epistel, som inleder denna brevsamling, klagar han bittert över att »Stadtens skrytande lustbarheter» ej förmå att skänka honom nöje, och han finner »Hålmen» vara »det grufveligaste ställe på hela upland».

1770 utnämndes han till kapten vid flottan och 1772 till belöning för sitt biträde åt Sprengtporten vid genomförandet av revolutionen i Finland till major i armén. Året därpå blev han chef för Norra Roslags kompani av arméns flotta, 1774 major i flottan, 1775 överstelöjtnant samt 1777 överste och sekundchef för arméflottans finska eskader samt chef för sjöartilleribataljonen på Sveaborg.

Under 1770-talet vistas Ehrensvärd företrädesvis på Sveaborg, men trivs ej bättre där än i Stockholm. »När jag går på Sveaborg, så är jag altid mjältsjuk,» skriver han 1779.

Den längtan efter ombyte, som utmärker hela hans liv, i förening med en önskan att få ägna mera tid åt sina allt starkare konstnärliga intressen, drev honom därför att bryta enformigheten på Sveaborg med en ny utländsk resa 1780.

Tidpunkten föreföll samtiden egendomligt vald. Det reformerande av flottan, som Augustin Ehrensvärd påbörjat, hade fortsatts av Trolle och då denne på våren 1780 lämnade Sveaborg befann sig också arméns flotta i gott skick. Men örlogsflottan, stationerad i Karlskrona, tarvade däremot i hög grad förbättringar. En stor del av skeppen voro obrukliga, förråden otillräckliga och byggnaderna bristfälliga. Underbefälet dåligt och manskapet oövat. Efter en grundlig undersökning framlade Trolle ett omfattande reformförslag, vilket stadfästes av konungen, som dessutom inrättade en ny överstyrelse för flottan genom återupplivandet av det gamla generalamiralsämbetet, varigenom generalamiralen sorterade direkt under konungen och gjordes oberoende av amiralitetskollegiet. Den 5 juni 1780 utnämndes Trolle till generalamiral och Chapman blev hans biträde som arbetsdirektör vid flottan.

Dessa viktiga förändringar tycktes ju i hög grad betydelsefulla för Ehrensvärd, vilken som redan nämnt sedan tre år tillbaka var sekundchef för arméns flotta. Men han begär icke desto mindre konungens tillstånd att under två år få lämna tjänsten och vistas utomlands. »Hans tanke lärer vara,» skriver hans kusin och intime vän Gustaf Johan Ehrensvärd, »at lefva i det härliga Italien, se och beundra konsterna i sin höjd och glömma all den ledsnad och mjält-

sjuka, som vårt i alla delar kalla Norden medförer.» Och samma dag resan anträdes ger Gustaf Johan Ehrensvärd i sin dagbok följande förklaring: »Man torde vara förundrad at på en tid, då flottans rätta lysande period skulle börja, denne son af fältmarskalken Ehrensvärd just reser sin väg, då han med den minsta intrigue utan svårighet kunnat erhålla hela befälet öfver arméens flotta. Men han hade med sin vanliga köld och sin philosophie ansett alla dessa händelser, och huru litet med alla dessa calcyler lärer uträttas, at arméens flotta just genom generalamiralen Trolles befäl öfver hufvudflottan torde på några år blifva ett styfbarn, uti hvilket han icke ville deltaga och icke borde afvänta. Han trodde at man ej illa använder de få återstående ungdomsåren, då man midt uti konsternas och vetenskapernas sköte tillbringar utan buller och utan afund några lyckliga år. Själen upplyfter sig mera genom att vistas på den jord, där Cesar, Pompejus, Titus och Vespasianus lefvat, än at hemma nedtrycka alla sådana känslor, för att få lefva i fred och bli hopen lik.»

Den 7 juni lämnar alltså Ehrensvärd Stockholm och beger sig över Helsingör till Paris. Uppehållet där blir emellertid av kort varaktighet, redan i början av augusti fortsättes färden till Italien. Det är ingen tillfällighet att det är dit hans reslängtan denna gång för honom. Just Italien är sedan ett par decennier mer än någonsin föremål för det konstintresserade Europas uppmärksamhet.

De på 1740-talet återupptagna och sedan regelbundet fortsatta grävningarna vid Herculanum och Pompeji, med sina rika fynd av antik arkitektur och skulptur, hade utövat ett oerhört inflytande på den allmänna konstuppfattningens förändring. Trött vid rokokons överförfinade elegans och fadda sinnlighet, uppsätter man nu liksom under renässansen antiken som det enda, allt annat uteslutande mönstret.

Överallt, inom skulptur och måleri, såväl som i klädedräkt och möbelkonst, möter man detta antiksvärmeri. Rokokons fantastiska linjespel viker för en dekoration vars väsen är geometriskt. Borden få lejontassar, kannorna formas som antika vaser. I rummens utsmyckning ser man inflytande från de pompejanska väggmålningarna, fruktsnören, facklor, spöknippen, gripar bli de ständigt återkommande motiven.

Samtidigt sysslar vetenskapen allt ivrigare med de nyfunna skatterna, det ena stora arbetet efter det andra tolkar entusiasmen

för den antika konsten. År 1764 får hela rörelsen i Winckelmanns Geschichte der Kunst des Altherthums sin klassiska bok. I ingen annan strålar antiken i ett så förklarat ljus, i ingen annan är vördnaden så absolut och andaktsfull.

Sannolikt bör Ehrensvärd kommit i kontakt med »den nya smaken» redan under sitt första besök i Paris. Till Sverige, där nyklassicismen under 1780 och 90-talen intager en behärskande ställning, når den egentligen först med Sergels hemkomst från Italien sommaren 1779. Men det förefaller, av brev och anteckningar att döma, som om Sergels antikentusiasm även på Ehrensvärd verkat befruktande och som om det varit Sergel, vilken i sin ständiga längtan tillbaka till Italien, uppmanat honom att begiva sig dit.

I alla händelser är det först där hans smak får en bestämd nyklassisk prägel, framför allt genom umgänget med målaren Louis Masreliez.

Masreliez, som i alla sina uttalanden framträder som en rättrogen Winckelmann-lärjunge, hade redan i flera år vistats i Italien och ägde en mycket ingående kännedom om antik och italiensk konst. Det inflytande han utövar på den i begynnelsen av resan relativt okunnige Ehrensvärd torde därför svårligen kunna skattas för högt.

Det är nämligen huvudsakligen under Masreliez' handledning Ehrensvärd nu studerar antiken. Ty den 35-årige översten reser ej som hastigt förbirusande turist, han tar sitt studium på fullt allvar. Gång på gång berättar han att han tillbragt hela dagarna i »Cabinetterne», och han urskuldar dröjsmål i brevskrivning med att han »studeratt». Än större blir hans iver då han får veta att Gustav III hyser planer på att göra honom till överintendent efter Adelcrantz, som man väntar snart skall avgå. Ehrensvärd tycks verkligen tänkt på att utbilda sig för denna syssla och rådfrågar därom bl. a. sin nyssnämnde kusin, Gustaf Johan Ehrensvärd. Till svar får han (13 juli 1781) en varm uppmuntran: »Din idée at ännu blifva ett år i Italien är admirabel ock äfven at studera på öfver Intendentsämbetet och dess wettenskaper; detta kunde ge oss hopp at god smak infördes, at vi slapp se både almänna och enskylta bygnader mindre afmåla vår fattigdom än vår okunnoghet. Jag råder dig min egen vän att fullfölja denna idée efter den är dig gifven ifrån K.»

Det är icke utan, att breven stundom inge en den känslan att

konststudierna väl mycket inkräkta på annat, att folkpsykologen Ehrensvärd ägnar märkvärdigt ringa uppmärksamhet åt livet omkring sig. Med italienare umgås han ej alls, hans sällskap består uteslutande av svenskar och en gammal fransk arkitekt. Under det Goethe, då han några år senare reser samma väg anlägger landets dräkt för att mer ostört få studera livet på gator och torg och med stor sympati uttalar sig om det italienska folket, ansluter sig Ehrensvärd åtminstone i breven till den traditionella uppfattningen att alla italienare äro »Själmar och lata». Ännu i januari 1782 har han ej sett Roms opera, karnevalens nöjen förefalla honom uteslutande enfaldiga och de praktfulla kyrkoceremonierna lämna honom oberörd.

Då lockar honom landskapet långt mera obetvingligt, även om hans syn därpå är den typiske 1700-talsmannens. Alperna injaga huvudsakligen förskräckelse och leda. svensken, som »frusit» sig »ofta så lessen» i sitt karga hemland, gripes framför allt av solljuset över Neapeltraktens »stillhet». Och det är under det överväldigande intrycket av den sydländska naturens harmoni han utbildar sina koneteorier.

Liksom Winckelmann förklarar Ehrensvärd antikens överlägsenhet ur klimatiska och därav beroende statsliga förhållanden. Han betraktar den grekiska konsten som en växt, vilken har den ideala jordmånen att tacka för sin fulländning. Landets lyckliga läge, ett klimat, som varken äger tropikernas förslappande hetta eller Nordens förslöande köld, en jord, som utan större ansträngningar ger en riklig avkastning, en uppfostran, som ytterligare fullkomnar vad klimatets sundhet skapat, se där betingelserna för konstens »mognad» hos detta folk »där ordningen fått herraväldet».

Men just dessa betingelser saknas i »Norden» dit Ehrensvärd räknar alla länder norr om Alperna. Klimatets hårdhet, dess plötsliga och våldsamma förändringar, jordmånens tröstlösa karghet hindrar de nordiska folken att vare sig fysiskt eller psykiskt nå en full och harmonisk utveckling. Kropparna äro ofta osköna och vanställda, lynnena liksom naturen sakna »jemvigt». Hur skall konstnären i en dylik omgivning kunna giva de idealbilder, som äro konstens egentliga mål?

Ty Ehrensvärd, som står främmande för varje realistisk framställning, godkänner inom den bildande konsten såväl som inom littera-

turen endast vad kritiken benämner »den sköna naturen». Han fördömer följaktligen det vardagliga och intima, det tillfälliga och individuella. Den antika konsten, skriver han från Rom 1781 »tycks aldrig brukad till annat än bedrifter och Religion. Det som sker På gator och i Borgerlig lefnad lär aldrig kommit under pensel och stift. — Antiqven har intet det vi kalla pittoresk slarvigt folk, ruttna hus, löjliga hazarder etc. — Antiqven förevigar aldrig det högst gemena man sir på deras grifter aldrig dödskallar och aldrig Lik.»

De anklagelser Ehrensvärd riktar mot den moderna konsten gäller framför allt ämnenas »låghet». Den flamländska konsten t. ex. har ej som antiken sökt »det Ideala», den har gått »den simplaste vägen att ta naturen där han fans», vilket resulterade i att man fick se »en feter Borgare vara Alexander och Målarns frodiga kärng Venus». Och det holländska genremåleriet, eller som Ehrensvärd kallar det »hushållstycket», förefaller honom endast vara bevis på konstens oerhörda förnedring.

Även Frankrikes konst fördömes därför att den är »liten» och »torr», därför att den saknar verkligt innehåll, därför att den äger »esprit» men icke »genie».

Det enda land, som kan i fråga om de naturliga betingelserna mäta sig med Grekland är Italien, och endast bland dess konstnärer finner Ehrensvärd några, som han skänker sitt gillande. Han beundrar Giotto, Signorelli, Corregio men — framför allt — Rafael. Det är betecknande nog den senares harmoniska verk, som övertyga honom att »konsten ännu i våra dar kan vara mennisko höfva».

De arbeten i vilka Ehrensvärd några år senare offentligt framlägger dessa här hastigt skisserade teorier: »Resa till Italien» och »De fria konsters philosophie» påbörjades bägge i Italien. Det förstnämnda skrevs färdigt — enligt hans egen utsago — i Stralsund på sensommaren 1782, det sistnämnda förefaller i allt väsentligt vara utarbetat innan han lämnade Italien. Bägge utgåvos 1786, »Resan» med gravyrer efter Ehrensvärds teckningar av hans f. d. lärare, Elias Martin. Att dessa båda skrifter vid sitt första framträdande knappast vunno det beaktande de förtjänade, berodde på flera orsaker. En var att de trycktes i mycket små upplagor, De fria konsters philosophie sålunda endast i 50 exemplar, en annan stilens beskaffenhet.

Ehrensvärd vänder sig fullt medvetet blott till en liten krets av

»kännare», icke till den stora mängden, och han förklarar själv att han lämpar sitt skrivsätt därefter. »Jag brukar altid Utkast styl ty tålamodet att vara ymnig uti bevis är intet min lott, jag vidrör utgående och ingående vinklarne i Saken och finerar ej,» skriver han en gång till von Gedda. »Jag vill gjärna skrifva som man ritar i Chroquin; det är ett sätt kjännare emellan, man sir i små strecken hvad man menar i det hela. Men de okunnige de villja beskåda oändeligt väl alla Ledgångarne och ådrorne.»

Denna egendomliga stil, vars beroende av åtskilliga författare så ofta diskuterats, tycks redan från början varit ett fullt medvetet maner. I brev och anteckningar, där den får behålla sin omedelbara friskhet, är den mången gång sällsynt lämpad att levandegöra författarens tankar och äger ofta en mycket stor charm. I de tryckta arbetena däremot lider den av att vara alltför överarbetad och blir därigenom stundom tung och otymplig. För att bliva riktigt klar, anstränger han sig att skriva »classigst», men den stenstilsartade ordknapphet, inom vilken han då stänger sina impressioner, resulterar i stället ofta nog i oförståelighet.

Emellertid gick under arbetet och filosoferandet i Rom Ehrensvärds permission till ända och han måste om ock med tydligt vemod lämna det älskade Italien. Det är icke med glädje han hälsar Sverige: »När jag kom i Fäderneslandet mötte mig alla de Menskligheter som äro märcken till oordning åstadkommit af wäderlek. En slags venlighet, en slags tvärhet, en slags sinnes Fattigdom, En slags snygghet, En slags osnygghet, En slags lydnad, En slags högfärd, en slags Blygsel, en slags Mjeltsjuka, En slags Glädje, en slags lättja, en slags Flit, ett slags Skryt, ett slags Svek, och en slags ärlighet men framför alt ingen Smak.»

Hans egna och hans vänners planer på att han skulle själv som överintendent bidraga till införandet av en »san smak», komma emellertid aldrig att realiseras. Vare sig Gustav III menat allvar eller ej, gick det hela om intet då Adelcrantz ingalunda avgick utan ännu flera år behöll sin syssla.

Ehrensvärd inträder nu åter i sin militära tjänst och tycks under den närmaste tiden huvudsakligen vistats i Stockholm. Där gripes han av ett intresse, som för en tid hotar att bliva alla de andra övermäktigt. Han knyter nämligen förbindelse med hertig Karl och

drages därigenom in i det ordensväsende, som med hertigen till medelpunkt just då florerar mer än någonsin. På hösten 1783 blev Ehrensvärd intagen i frimurareorden och lär där bl. a. känna en av dem, som under hela livet skulle stå honom närmast, skalden Johan Gabriel Oxenstierna. Tillsammans med honom, Carl Göran Bonde, Reuterholm etc. deltog Ehrensvärd sedan under vintern 1783—84 i de seanser, som den ryktbare andeskådaren Ulfvenklou anordnade hos hertigen.

Ehuru Ulfvenklou själv snart nog ingav honom endast ömkan och förakt, tyckes Ehrensvärd dock varit mycket starkt intresserad av dessa mystiska påfund, och Schröderheim vet t. o. m. att berätta att han för magien varit hågad att övergiva »värld och tjänst».

Men en plötslig förändring i hans liv tvang honom snart nog bort från dylika svärmerier. Henrik af Trolle avled helt oförmodat den 12 mars 1784, och det befanns att konungen, som f. t. vistades i Italien, i enlighet med före resan vidtagna dispositioner, insatt Ehrensvärd som hans efterträdare.

Utnämningen väckte stor överraskning, men hälsades i allmänhet med tillfredsställelse. Själv är Ehrensvärd mycket upprörd. Dels sörjer han uppriktigt Trolle, som ju varit hans vän sedan många år, dels gripes han av oro inför det ansvarsfulla arbete, som väntar honom. »Hvar är nu det ljufva hoppet att en gong lefva i frid med sina böcker sina vänner och sig sjelf,» skriver han till Oxenstierna.

Det är också i ganska oroliga tider han får sig denna viktiga plats anförtrodd. Alltsedan sin tronbestigning hade Gustav III umgåtts med planer att anfalla Danmark och erövra Norge, och då 1783 ett krig väntas utbryta mellan Ryssland och Turkiet, anser han tiden vara inne för deras förverkligande och företager i detta syfte omfattande rustningar. Då Portens krigsförklaring dröjde kom emellertid detta år intet anfall på Danmark till stånd. I början av år 1784 får konungen underrättelse att Turkiet uppoffrat Krim och att alltså intet fredsbrott med Ryssland från detta håll vore att förvänta, och måste följaktligen även nu, ehuru motvilligt, tills vidare skjuta undan sina krigsplaner.

De redan vidtagna rustningarna hade dock väckt såväl Rysslands som Danmarks misstänksamhet och i båda länderna beredde man sig

att möta dem. Som man ser av Ehrensvärds här meddelade brev är tanken på ett krigsutbrott under de första månaderna av hans amiralstid ständigt aktuell, och ända till sensommaren tror han att det skall bliva »något utaf». Men det väntade angreppet blev aldrig verklighet.

År 1784 blir för Ehrensvärd betydelsefullt även av en annan anledning. I november förlovar han sig med Sophie Louise Sparre, en dotter till faderns efterträdare på Sveaborg, Johan Sparre, och i februari året därpå firas bröllopet med pomp och ståt. Det är ett sällsynt harmoniskt äktenskap, som här ingås. Ehrensvärd omfattar sin hustru med en ömhet utan gräns, och hennes lugna, kloka väsen tyckes också utgjort en förträfflig motvikt till mannens nervösa icke så litet oroliga lynne.

De nygifta få sitt hem i Karlskrona, där Ehrensvärd med Chapmans tillhjälp fortsätter Trolles reformarbete. Mycket hade hittills ej medhunnits, rustningarna 1783—84 hade hindrat arbetets lugna utveckling, och både skepp och verkstäder hade, då man började, befunnit sig i ett långt sämre skick än Trolle beräknat. Därtill kom att lämpligt virke var svårt att anskaffa, att bristen på timmermän försenade och fördyrade skeppsbyggandet. Flottan var därför ingalunda i fullgott skick, då nya krigsrykten dyka upp, denna gång för att besannas. Det gällde nu ett anfall på Ryssland.

Finansernas hopplösa tillstånd, den alltmer tilltagande oron inom landet tvang — som flera gånger framhållits — Gustav III till den politik, som ledde till kriget 1788—90. Redan i januari 1788 torde konungen varit fullt besluten på ett krig med Ryssland, ehuru han tills vidare förhandlade därom blott med sina förtrogna, framför allt med Toll och Armfelt. Ehrensvärd, vilken vid denna tid som ledamot av försvarsberedningen vistades i Stockholm, blev ej invigd i de verkliga planerna. Man meddelade honom blott att en »observations- eller exercitieeskader» skulle utgå på våren, och han fick befallning att förbereda en sådan. Sannolikt anade dock Ehrensvärd konungens syftemål och förmodligen för att på en gång varna och fritaga sig själv från ansvar, inlämnade han den 3 mars en lång, mycket märklig promemoria, i vilken han skildrar flottans ställning. Han börjar med att tydligt påpeka vådligheten av ett anfall.

»Sedan Svärget genom fordna förluster af de Östra possessionerna

fått i Östersjön emot sig en mägtig flotta i stället för ett otamt håf till granne, fått nu ett upväxande kejsardömme, då i Europa härskar ett nytt Skaplynne i krigslagarne, ett fastare och mera hophängande aliencevärk; tyckes Sverige intet nu mera kunna tänka på äröfringar utan blir ännu en lång tid nödsakad trösta sig med den gränzen det fått behålla, och försvara den väl.»

Han framhåller sedan, att en god flotta är det viktigaste i fråga om Sveriges försvar och påpekar alla de brister, som orsaka att den svenska flottan ännu ej kan fylla tillbörliga anspråk. Isynnerhet klagar han över befälets oduglighet, och sammanfattar därpå sin mening i följande allvarliga ord:

»Om intet Eders Konglig Majestet åter upprättar en kadettskola, tillåter och anslår penningar till underofficersskola, om intet Eders Konglig Majestet lämnar medel till exercitier och om intet Eders Konglig Majestet ger flottan efter fullkomnandet af dessa inrättningar till det minsta sex års fred, så är den amiralen som dessförinnan går ut med flottan, antingen ett offer för sin egenkärlek eller en förrädare mot sin kung och i bägge tillfällen riket förloradt, ty det är intet nog att flottan får stryk, hela rikets anseende ligger därpå.»

Kriget var emellertid som sagt redan beslutat, och konungen torde fästat föga uppmärksamhet vid sin överamirals varningar. Dock bör Ehrensvärds uttalanden näppeligen gjort honom mera hågad att inviga denne i krigsplanerna, och Ehrensvärd återvände till Karlskrona med order att utrusta en eskader till en två månaders expedition i Öresund och utan kunskap om de syften vartill denna var ämnad. Han klagar också oupphörligt över att han ej äger »harftråden» till vad konungen ämnar företaga sig, och att armeringen av flottan och iordningsställandet av Karlskronas försvar blir mindre effektivt och långt mera kostsamt, än om han ärligt och i tid underrättats om de verkliga avsikterna.

Då kriget på sommaren begynner får Ehrensvärd order att stanna i Karlskrona för att skydda flottstationen och den blekingska kusten, överbefälet över örlogsflottan hade givits åt hertig Karl, med den gamle amiralen Wrangel som närmaste man.

På nyåret 1789 beger sig Ehrensvärd till Stockholm för att deltaga i riksdagen och förbereda årets kampanj. Det är med tydlig motvilja han reser. Den beundran för konungen, som kommer fram i några brev från 1784, har ganska snart övergått i missnöje, stegrat än ytter-

ligare genom de övergrepp mot adeln, till vilka Gustav III under riksdagen 1789 gör sig skyldig. Alla Ehrensvärds uttalanden från denna tid visa att han bestämt är att räkna till oppositionen.

Och dock driver omständigheterna honom att själv erbjuda sig taga aktiv del i kriget. Av missnöje med den förre chefen för arméns flotta, Micael Anckarsvärd, ämnar konungen sammanslå de bägge flottorna till en enda. Övertygad om olämpligheten därav, erbjuder sig då Ehrensvärd att övertaga befälet. Han skriver själv om orsaken till detta steg: »Som jag möjligen kan öfverge att efter min öfvertygelse göra fäderneslandet den tjenst, jag trodde mig kunna åstadkomma och jag är fullt öfvertygad om att det är och blir skadligt, att förena Arméens flotta och Stora flottan till en stat, tyckte jag min skyldighet vara att erbjuda min person, att föra Arméens flotta från den politiqven, de beskyllde henne ha, så att ej straffet, ärnadt i vidrigt fall för hennes personer att bli instöpta i Carlscrona station, förstörde det systemet att ega begge dessa flottor åtskilda. Det var dessutom min fars händers verk, jag ville och borde intet se i min tid förstördt, åtminstone göra deremot allt hvad jag kunde. Till detta steg, jag tog, förde mig mitt samvete, och hända hvad som hända kan, är jag alltid trygg på att jag intet annat kunnat göra — att komma denna Campagnen till Finland begärde jag sjelf.»

I april beger sig också Ehrensvärd till Finland för att taga befäl över skärgårdsflottan. Hans ställning är föga avundsvärd. Penningbristen var förfärlig och utrustningen under all kritik. Trupperna ledo brist på det nödvändigaste, på Sveaborg nödgades man hugga ned gamla trähus för att få ved. Därtill kom, att konungen, som i maj anlänt till Finland, själv ville leda krigets gång och oupphörligt ingrep med nya order. Misstämningen mellan honom och Ehrensvärd är i ständigt stigande. I sin otålighet vill konungen, att Ehrensvärd skall utan vidare anfalla den ryska skärgårdsflottan, vilket Ehrensvärd med bättre kännedom om dess verkliga styrka icke vågade göra. Svårigheten av en direkt offensiv ökades genom bristen på understöd från den övriga flottan. Örlogsflottan under hertig Karls befäl hade efter en drabbning söder om Öland återvänt till Karlskrona, och Stockholmseskadern av arméns flotta hindrades genom en rysk flottavdelning vid Porkala att förena sig med Ehrensvärds eskader, som sedan slutet av juni befann sig vid Svensksund.

Emellertid nalkades den ryska flottan alltmer, och Ehrensvärd, som befarade ett angrepp, ville antingen draga sig tillbaka, eller ock, för att befästa sin ställning, göra en del försänkningar i den del av sundet, som leder till Fredrikshamn, för att därigenom hindra fienden att anfalla från mer än ett håll. Men detta förbjöds av konungen, som alltjämt hoppades på att flottan skulle kunna rycka fram och företaga en belägring av Fredrikshamn. Först i sista stund, natten innan anfallet, verkställdes en del försänkningar. Den 24 augusti angrepo ryssarna. Huvudavdelningen under befäl av fursten av Nassau seglade mot det försänkta inloppet, samtidigt som en mindre eskader under generalmajor Balle gick runt öarna för att falla den svenska flottan i ryggen. Mot denna underlägsna avdelning vände Ehrensvärd hela sin styrka och lyckades också efter flera timmars strid slå den i grund. Men under tiden hade fursten av Nassau upptagit försänkningarna och anföll i sin tur. Ehrensvärd måste åter börja kampen fastän folket var uttröttat och ammunitionen nästan slut. Striden ändade i ett svårt nederlag för svenskarna. 6 krigsfartyg erövrades, en kanonslup skjöts i sank, och några mindre fartyg brändes för att ej råka i ryssarnas händer. Återstoden av flottan lyckades undkomma till Svartholms fästning.

Själv lär Ehrensvärd visat prov på det största mod. »Ehrensvärd var på sin slup överallt där striden var starkast,» skriver Oxenstierna, »med sina glasögon lika trankil som när han sitter hos oss och ritar.»

Men Gustav III, som, i ett brev till Ehrensvärd efter slaget, erkänner att flottan kämpat med »en ogemen tapperhet», önskar dock bliva honom kvitt för att i stället få någon, som mera villigt fogar sig efter hans önskningar. Genom tredje man lät han honom förstå, att han önskade att Ehrensvärd skulle återvända till Karlskrona, i det han föregav som orsak, att där varit en del oroligheter, vilka fordrade överamiralens närvaro.

Ehrensvärd å sin sida var glad att få lämna Finland. Hans förtrytelse mot konungen hade under sommarens lopp ständigt ökats, nu kände hans förbittring inga gränser. Han tillskriver Gustav III all skuld till stridens olyckliga utgång och längtar att komma bort från händelser, över vilka han trots allt ansvar, i realiteten har så föga bestämmanderätt. »I ett krig,» skriver han, »der K. M:t låg

hemma och sof och trodde alla väl, skulle jag aldrig qvitterat campagnen, utan ginge dit igen, men att så länge K. M:t commenderar sin armée sjelf, så går jag hvarken i nästa campagne eller nå'nsin i hans lifstid i krig. Han skämde bort min batalj och Platens reträtt för allas ögon; den första genom misstroende och den andra genom inhabilité och således begge genom inhabilité.»

Ehrensvärds misstämning och begär att helt och hållet draga sig tillbaka ökas efter hemkomsten. Konungen tillsatte nämligen en kommission för sjörustningarna med Munck som ordförande och Toll, Chapman och Nordensköld som övriga ledamöter, alltså med förbigående av överamiralen. På nyåret 1790 inlämnar Ehrensvärd sin avskedsansökan, vilken beviljas den 1 februari.

De närmaste åren tillbringar han dels på Vedby, en liten gård utanför Karlskrona, dels på svärföräldrarnas egendom Tosterup. Det stillsamma lantliv, åt vilket han nu hänger sig, skulle emellertid snart nog taga slut. Det var Gustav III:s död och de därav framkallade förändringarna, som var orsaken härtill. På sensommaren 1792 kallar Reuterholm på hertigens vägnar Ehrensvärd till Stockholm för att göra honom vissa »propositioner». Ehrensvärd avböjde först, men infinner sig verkligen på en förnyad uppmaning, och snart är det hela avgjort. Ehrensvärd blir generalamiral med fältmarskalks rang. I utnämningen, som är daterad den 26 september, framhålles nödvändigheten att giva högsta ledningen över samtliga sjötrupperna åt en enda person, dessutom åberopas Ehrensvärds »trogna, tappra, nitiska och nyttiga tjänster».

Själv skriver han halvt urskuldande till sin hustru: »Huru kan jag med reson, med heder och anständighet neka när de göra på detta sätt allt hvad de kunna på sin sida.»

Trots all tvekan lockades Ehrensvärd dock tvivelsutan av utsikterna till större verksamhet. Dessutom var han, åtminstone vid denna tid, med personliga sympatier fästad vid hertigen, till vars krets han ju en gång hört.

Men tillfredsställelsen varade ej länge. Dels passade honom arbetet föga. Till den nya sysslan hörde att han tillika var chef för generalsjömilitärkontoret, ordförande i direktionen över amiralitet, krigsmans- och inkvarteringskassorna, ledamot i direktionen över krigsakademien, ordförande i kommittén över krigsärendena. Det var, som Ehrensvärd

själv säger, för mycket »formaliteter, öfvervägning, vittnesmål och småkrokar». Ehrensvärd var arbetskraftig och uppslagsrik, men ett tålmodigt och samvetsgrant ämbetsmannagöra lämpade sig icke för honom. Redan hans första levnadstecknare, hans vän G. G. Adlerbeth, framhåller i sitt minnestal, att »hans lynne var i allt mera skapadt för det hela än detaljer».

Därtill kom hans stigande missnöje med Reuterholms politik, vars hemlighetsmakeri och misstrogna rädsla ingalunda stämde överens med Ehrensvärds ärliga rättframhet. Ej heller Reuterholm är nöjd, och han visar snart att han önskar Ehrensvärds avlägsnande. På hösten 1794 företogs en del förändringar inom amiralitetsväsendet, varigenom Ehrensvärd miste större delen av sin makt. Han inlämnade därför sin avskedsansökan, och i november är han åter fri från tjänst.

På våren 1795 flyttar han ned till Tosterup. Men han trivs ej där, sysslolösheten plågar honom, och i några betecknande ord tolkar han sin stämning: »Jag som beständigt lefvat i aktivitet, leds så onaturligt i den inaktion en dum händelse gjort att ej kunna äga sin utkomst med hvad annan lefnad som hälst än tiggarlefnaden, att jag ser mig kapabel af allt utom att uthårda samma lefnad vidare. Ingen skälm kan jag vara i kronans tjänst, ingen lathund vid andras bord, ingen anskaffare af utkomst vid eget med den simpla lefnad i sista graden vårt stånd fordrar.»

Då hans hustru får ett »tyskt arf» på 11,000 riksdaler, beslutes det att han skall inköpa en egen gård, och på hösten 1796 är han ägare till det stora godset Dömestorp i södra Halland. Ehrensvärd är mycket lycklig. »I hela Sverget är ingenting så vackert och så bördigt,» skriver han till Sergel i överströmmande förtjusning.

På Dömestorp ägnar sig Ehrensvärd först och främst med en brinnande iver åt jordbruket, liksom så många andra av sina samtida gripen av en övertygad tro på dess betydelse för mänskligheten. Den fysiokratiska rörelsen, uppkommen som en protest mot de överdrivna merkantilistiska intressena under seklets förra hälft, vann ju som bekant just i Sverige några av sina ivrigaste anhängare, och medför i synnerhet i Skåne, tack vare en av Ehrensvärds vänner, Rutger Macklean, en avgjord uppryckning av lantbruket.

Redan på Vedby har Ehrensvärd gjort åtskilliga försök att för-

bättra koaveln, och de brev han skriver därom till G. von Carlson vittna till fyllest om hans uppriktiga entusiasm för dylika spörsmål. På Dömestorp äro naturligtvis möjligheterna att experimentera långt större, och Ehrensvärd gör upp de mest omfattande planer att ställa det svenska jordbruket på en rationellare, mer vetenskaplig grund. Det ena försöket avlöser det andra. Bland annat gör han ett experiment att plantera kornet i enlighet med en metod, som framlagts på 1720-talet i en liten dissertation av en magister Stridsberg. Han gör mycket vidlyftiga undersökningar för att framställa lämpliga gödningsämnen, han bygger nya skördemaskiner och försöker olika metoder för brännvinsbränning.

Som ung hade Ehrensvärd intresserat sig för kemi och brevväxlat om sina »rön» med ingen mindre än Torbern Bergman. I samband med hans jordbruksreformer tar nu detta »chymicerande» ny fart. Han inrättar ett litet laboratorium på Dömestorp, och breven därifrån till von Gedda fyllas av beskrivningar på de experiment han företagit, och av ivriga böner om råd och upplysningar. Än är det några nya teorier den vetenskapligt skolade vännen måste förklara för honom, än ett nytt instrument, som ofördröjligen skall skickas från Stockholm, än en ny ugnmodell, som Ehrensvärd hört talas om och nödvändigt vill försöka. »Alt undrar jag på,» utbrister han själv med fullt fog.

Samtidigt lämnar han icke sina vittra och konstnärliga sysselsättningar. Han bedriver ingående filosofiska studier, och gör upp stora förslag till världens reformering, och ritstiftet vilar mindre än någonsin. Breven från denna tid äro överfyllda av teckningar, och då Sergel ett par gånger gästar Dömestorp rita de båda vännerna i kapp mest dygnet om. Det har sagts om den senares karikatyrer att de äro »en skönhetsentusiasts blodiga hämnd på en oskön verklighet». Detsamma kunde gälla om de »speritningar» Ehrensvärd strör omkring sig. I dem utlöser han sitt förakt för allt vad han finner av fulhet och onatur, av kryperi och småsinthet, all den leda, som griper honom vid jämförelsen mellan »nordisk ofullgångenhet» och antik fulländning. Om Sergels teckningar äro mer tjusande och besitta som helhet större konstnärligt värde, äga Ehrensvärds i gengäld mer kvickhet, präglas av ett än överdådigare humör. F. ö. gör umgänget med den så varmt beundrade vännen, att Ehrensvärd just under denna tid, enligt Sergels

eget vittnesbörd, »arbetar dagligen upp sig i execution». Hans teckningar få en helt annan brio, en långt större säkerhet än förr.

Emellertid är icke heller hemmet på Dömestorp fritt från bekymmer, denna gång företrädesvis av ekonomisk art. De många jordbruksexperimenten gåvo ej det resultat Ehrensvärd hoppats på. Han bekänner att orsaken delvis fanns hos honom själv: »Jag är i denna vetenskapen allt för okunnig i detaljen, men jag är allt för adonerad till det spekulativa av vetenskapen, den stora gången och det hela sammanhanget.» Men även annat bidrog, framför allt den förfärliga missväxt, som just åren 1797—99 härjade landet.

Dessa svårigheter gör honom alltmer benägen att sälja Dömestorp. På inrådan av sin släkting, M. von Törne, byter han i mars 1799 bort sitt Hallandsgods mot Säbyholm, en egendom i Stockholmstrakten. Men tillfredsställelsen att vara Dömestorp kvitt, bytes snart i helt andra känslor. Han får klart för sig att han gjort ett dåligt byte, och redan samma vår säljes Säbyholm.

Under sommaren söker han efter en annan egendom. »Vi villja ha en gård, vi villja kasta oss ur en stor tunna i en liten Bytta,» skriver han till sin svåger. »Ifrån ett stort Skjepp där vi alldrig haft en god vind till en liten Båt, där vi få ett par åror.» Till följd av de detta år mer än någonsin osäkra ekonomiska förhållandena och det därav framkallade uppdrivandet av alla värden blir emellertid ej något egendomsköp av, och på hösten flyttar familjen Ehrensvärd åter till Tosterup.

Ehrensvärd vill nu lägga alla jordbruksplaner åt sidan och ägna sig åt »spekulationsvetenskapen». Men ivern är icke lika stor som förr, det ligger något trött och vemodigt över hans utgjutelser. Hans hälsa, som aldrig varit vidare stark, har de senare åren försämrats alltmer. Ett besök i Ramlösa sommaren 1799 åstadkommer ingen förbättring, och sjukdomen gör under hösten hastiga framsteg. Den allmänna olustslämning, som behärskade Sverige under dessa tunga år, bidrog naturligtvis också att nedslå hans mod. Han klagar över att »tro och heder sprängts i luften», att endast oärligheten och egoismen regera.

I januari 1800 beger han sig, trött och sjuk och i en mycket nedtryckt sinnesstämning, till Stockholm. Det var hans mening att därifrån resa till den i mars sammanträdande riksdagen i Norrköping,

men till följd av sin sjukdom kan han ej fara. Från huvudstaden följer han med intensivt intresse riksdagsförhandlingarna. Han är fylld av oro över det finansiella eländet och de fordna starka sympatierna för den unge konungen äro nu borta. Det är med ångest han skådar mot framtiden, och aldrig har hans kärlek till »lilla Sverget» tolkats vackrare än nu. Som förr är det antiken han uppställer som kontrast mot allt vad han finner klandervärt hos sitt eget folk. Det är exemplen av Fabricii och Quinti Cincinnati omutliga dygd och stränga seder han i hänförda ord uppmanar sina landsmän att följa.

Själv känner han sig »sjuk som en hund» och led vid hela världen. »O! tidevarf och stridigheter Behofver och Brister utan ända, utan jemkning utan gräntz, tilltagande Drifter, aftagande motstånd, Urvärk utan hjertat i Band, när Tigern fått öfverlopps klor, Skjep utan Styren Världen utan Gud huru blifva Edra Banor?» klagar han i ett av sina sista brev.

Den 1 maj lämnar han Stockholm för att begiva sig till Tosterup. Men han hinner aldrig fram, resan måste avbrytas i Örebro, och där drabbar döden honom den 21 maj 1800, endast 55 år gammal.

För kännedomen om denna rikt utrustade personlighet, vars verksamma liv här endast kunnat i korta drag antydas, äro de efterföljande breven en ovärderlig källa. På ett sällsynt levande sätt framträder i dem hans egendomliga lynne, hela hans stora och förunderligt mångsidiga begåvning. På den, som vant sig att anse förfinad sirlighet som betecknande för den gustavianska tidens män, verka de utan tvivel överraskande. Ehrensvärd intager i mer än ett avseende en särställning bland sina samtida. Det är ej blott inom konsten som fransk esprit är honom främmande. Han förklarar själv en gång, att han är »skapt som engelsk». Och för visso — om det är någon för andra nationer utmärkande egenskap, man vill tillägga denna äktsvenska natur, är det den, som engelsmännen beteckna med ordet »whimsicality». Han är självsvåldig och nyckfull, orolig och ombytlig. Han är lika stormande i sina vänskapsbetygelser som skoningslös i sitt förakt. Den ena stunden kan han vara brutal, den andra vek som en kvinna. Det nordiska lynnets disharmoni, som han så ofta klagat över, fanns ej minst hos honom själv. Han rör sig ständigt mellan ytterligheter, han skiftar i ett ögonblick från sorg till glädje. »Jag lefver,»

skriver han en gång »intet som annat folk i linea, utan i puncter, och den punct jag sist sätter har minnets tomhet ifrån den andra.»

Denna oberäkneliga impulsivitet präglar även Ehrensvärds brev. De äro icke formfulländade och avvägda, aldrig skrivna med tanke på eftervärlden. Ofta nog ha de nedkastats på ett ögonblick, och brevskrivaren har låtit pennan löpa efter stundens humör. Rättframheten blir kanske någon gång drastisk, öppenhjärtigheten en smula cynisk. Och dock är det just frånvaron av tvång och förställning, som skänker dem deras oemotståndliga charm.

Breven hava tryckts med bibehållande av originalens ortografi och kommatering. Av de brevföljder, som stått mig till buds, hava en del brev ej kunnat medtagas. Jag har även uteslutit några alldeles innehållslösa biljetter, samt bland de officiella breven ett antal rapporter, vilka utan medföljande memorial svårligen kunna förstås. Breven till Grevinnan Ehrensvärd, ur vilka hämtats flertalet av de i inledningen anförda citaten, få enligt testamentariska bestämmelser ej offentliggöras. — — — betecknar av mig verkställda uteslutningar; . . . att handskriften är skadad.

Som materialet till denna samling i stor utsträckning förvaras i privata arkiv, är det endast genom den tillmötesgående välviljan från dessas ägare, som den kunnat utgivas. För lån av handskrifter stannar jag i djup tacksamhetsskuld till Ryttmästaren Greve Augustin Ehrensvärd, Hovjägmästaren Baron Carl Bonde, Kammarherren Greve Adam Lewenhaupt, Fröken Sophie Sparre, Kamrer Frithiof Carlsson, Friherren och Friherrinnan Axel Klinckowström samt först och sist till Greven och Grevinnan Carl August Ehrensvärd och Fröken Augustine Ehrensvärd, vilka icke blott ställt sitt dyrbara arkiv till mitt förfogande utan dessutom med utomordentlig älskvärdhet bistått mig med råd och upplysningar.

Uppsala i nov. 1916.

Utg.

I.

Till C. N. af Klercker.

Stockholm d. 11 Juni 1768.

Ingenting är så roligt som ihågkomsten af en vän, man niuter då de ädlaste känslor. Jag är sysselsatt i Stockholm som nästan är för mig en fremmande ort, att skaffa mig sådanne. huru lyckligt är det icke att äga prövad vänskap, jag utsätter mig för alla slags plågor då jag i denna olyckliga staden vill se efter ens väns värde. det har godt så långt min söta Klerk att de villa intet ärkänna det ordet vänskap för Svänskt, de säga det är ett rådbråkat ord ifrån Vän, men för det säga de att en Vän gifs, så gifs derföre ingen Vänskap. De säga någonting ännu onaturligare, man ska bedraga en efterhängsen vän med krus och krypande höflighet, hvad villa de ha mera än detta. Nej jag utstår intet detta så fasliga tankesätt, min söta Klerk om jag är en efterhängsen vän, så vill jag ha en långt annan belöning —

Hålmen är det grufveligaste ställe på hela upland. jag undrar på naturen som låter växa gräs på henne åt deras infama kor. Falkengren regerar som en fördömd. Och Schönström är en olycksalig som kan häma honom något. vii andra äro små stoft som ligga vid någon örts eller Träds rötter som kunna med tiden käna det till dess växt. alenast vi ä nyttiga, att ett fädernesland har ärkänsamhet så kan det vara nog. en tid kan komma då vi bli lyckligare, en annan tid hade kunnat varit då vi varit de aldra olyckligaste på hela jordklotet, hvar timma har sitt egit värde, och vi kunna nöja oss med det fattiga vi har. Men Gud ske låf att hopp finns, dermed roar man sig som barnen innan skalror och pipor ä alla så blir man fullvuxen. innan vårt håpp är alt så lära vi vara döa. Tack Alsmägtige för min vackra lifstid och mitt nyttiga Väsende du har plågat mig.

gör nu det som anstår en Gud och trösta mig — laga så att jag hädanefter kommer uti ingendera Värden.

Söta Clerk var så hederlig och kom till mötet i sommar i Åbo kom med din fru, skuggor äro alför ofullkomliga, jag mins du var vacker uppå din. så att jag vill se nu din fru. Det ska bli roligt att så här byta om ort i bland i Stockholm och iblan i Fi[n]dland och hvar man kommer så har man dem man estimerar det måste vara ängsligt i en sådan Verld där man äger ingen.

Uppå ladugårds Gärdet är Exercice Prinsarne ha hvar sine Compagnier de göra det ifrån sig som välartade Barn. Håffolket de stå och admirera desse tvänne Hiältar som så unga har redan anfört manskap i fält. men fienden på Diurgården är intet farlig. kanske en Cammarherre skulle springa sig till döds för ett rå Diur. Men Prins Fredrick har det goda låfordet i hela Nation att han skulle stå för detta grymma Leijon. och strida som St.

Jag vill ha roligt, så går jag i Kongs Trädgården. jag vill ha nöje och glädie så far jag utpå landet.

Stadtens skrytande Lustbarheter äro mig så afsmakliga att jag omöjligt kan bese dem utan sorg. Strax faller det mig in att iag sedt någon fattig hvars behof voro honom så betagna att han förtjente hela mennisko slägtets medlidande. hur kan jag ha ro att se detta; Om desse uslingar hade roligt som således förslösar detta medlet att göra 1000 menniskors hielp och nöje. Nej de ha det intet sjelfva, det ser ut som Naturen hade hemliga vägar att förstöra deras ro. En omåttelig åtrå till mer, en skamlig hälsa och änteligt ett agg lär vara deras rättmätiga straf; Det är på detta sätt de fattiga vinna Lager och de Rikas ägendom och makt har gort intet annat än uplyst deras usliga lifstid och deras ovärdiga hemvist så att hvar och en kunde säga der bor en Nedrig som heter så, och der bor en annan som heter så, och Stockholm är full af sådane. långt bättre om deras Varelse varit mörk någon af dem hade kanske varit dygdig —

Tro intet att för det jag är i Stockholm jag intet borde vara mjeltsjuk jo jag är det mer här än jag skulle varat i Menduharju. Farväl min Klerk jag lefver beständigt

Din ödmjuke tiänare
C. A. Ehrensvärd.

2.

Till A. H. Ulfvenklou.

Stockh. d. 27 Juli 1775.

Min Öfverste

Jag har den äran tacka för två Bref, ett kom tillbaka från findland, Af alt hjärta gärna vill Öfverste Trolle hielpa Er Brorson, det är ingen tvifvel om mig i det fallet — där till fordras följande Ett par månaders tjänstgöring eller vistande på Sveaborg som Arm: flottas hederlige Respectable Underofficer. därpå officers Examen så Accord af 6000 à 7000 Dr k^{mt} och då är det gort, här blir ännu evige rörelser i Corpsen, Vill han bli så är han preferable för de andre det är ingen tvifvel. rena vacancer är svårt om och existerar de så taga våra constituerade dem —

Vi ha en onaturlig hetta alla spå illa derom, det fägnar mig att Biörnö och Stäfle ägor ska låfva, och att tegelbruket är flitigt, så kan brölloppet stå i full tranqvilitet.

Det sägs att kungen ska komma in i förmiddag här är ett rifs rafs bland alla menniskor.

Jag reser i öfvermårgon till findland och får derifrån den äran nästa gong upvakta Min öfverste med Bref.

Jag har den äran förblifva
Min Öfverstes
ödmjuke tjänare
C. A. Ehrensvärd.

3.

Till A. H. Ulfvenklou.

Sveaborg d. 27 Aug. 1775.

Min Öfverste

Det är långe sedan jag sist skref och jag vet intet ännu om mitt förra Bref framkommit,

Ett tillfälle fins nu för Er Brorson, Ervasten vill ta afsked och begär 7500 Dr k^{mt} vill min öfverste ge det så är det mig rätt innerligen kärt, med Pengar är det intet värt prata ihop med des Ulfklou ty de ha och oss skulle det flatera rätt mycket att få en af era Slägtingar, jag tror äfven han icke ångrar sig ifall han intet är för mycket sjö sjuk, ingen Corps har haft mera rörelse än vår, de blifva ännu ökade, man kan lefva i gått hopp en som var underofficer 1771 kommer endera dagen på förslag nu att bli Capten — det är Rehbinder, som var med mig i Calmar — äfven också Vachtmejster vi äro ännu icke aldeles formerade till vårt antal, vi bli fler: torde hända fördelte på flere ställen, således evige rörelser.

här om begär jag min öfverste vore så god och gaf sin tanka —

det första er Brorson då ser Sveaborg kan han se det som officer, Ervastens memorial är redan inlagt till öfversten Trolle det felas endast han ger in det, alt dependerar nu af Er. Öfverste Trolle var rätt nöjd med denna proposition jag gaf, Lät se min Öfverste är så med, så ska jag önska gått för Ert tegelbruk er åker er Stenmur och i synnerhet Ert Varf

jag sitter nu på Sveaborg kommer ihåg Björnö, väntar på nästa vår att få föra öfver kungen åter igen, föröfrigit leds rätt mycket

Jag tackar ödmiukeligen för det sista Brefvet, Ålbotten betalte intet dyrt sitt Skep, sin sejour i jumfrukammaren och sin Exercitie.

Glöm nu intet bort mig fast jag sitter i findland och säg mig ibland huru den södra världen går kring sin axel. förglöm icke min öfverste att med nästa post ge det vissaste svar härom som möjligt är Ervasten presserar och vi ha 3 à 4 som anmäla sig med pengar i hand.

Jag har den äran be om min ödmjuka respect till fru Baronessan och fröknarne hvaraf en lär nu vara gift och förblifver

Min Öfverstes
ödmjuke tjänare
C. A. Ehrensvärd.

4.

Till A. H. Ulfvenklou.

Lovisa d. Juni 1778.

Min Öfverste

Det roa mej på Sveaborg få ett Bref från Biörnö, mitt i en kongl svite och i fult göra med Exercitie och Levéer så var det en Vällust.

Nu reser jag kring med K. han tar dagligt intresse i finska försvaret. Sveaborg väckte alt hvad som kan väckas hoss en K som kunde bli den största. Hans M:t tyckte äfven mycket om vår flottas inrättning.

i dag resa vi hela gränsen opföre till Pejene Sjön, sedan reser K. till Tavastehus sedan till Björneborg derifrån till Åbo, då embarqverar han sig. Trollen och jag följa honom öfver alt ifrån Björneborg resa vi endast förut att hålla Esqvadren i beredskap vid Åbo —

Så här förgår nu mina dar i stället för att på Björnö jag nytja var stund, hadde lungn och frid utom då jag blef Matt.

I går på Leveen infandt sig Ryssar 2 Generaler en svärm af öfverstar en svärm af Regiments officerare innalles några och tjugu, den enda kungen kunde tala vid var Prins Isenburg, och Grefve Stenbock — General Engelhart är en avanturie och Genneral n. n. är en Ryss.

Kom ihåg den som har den äran vara med all estime

Min Öfverstes
ödmjuke tjänare
C. A. Ehrensvärd.

Min respect till samteligen fruntimren har jag den äran ödmjukeligen anmäla —

5.

Till J. M. Sprengtporten.

Högvälborne Baron och General samt Herre Riddare och Comendeur af Kungl Maj[ts] Ordres.

Jag har ansett det som en Skylldighet att efterkoma min Generals begäran och har jag den äran nu öfversända detta mitt vittnesbörd i en fullständig forme.

Tvänne puncter har jag måst undvika. 1° Rådplägningen om natten d. 15 Augusti. 2° om dens Hand som säges ha skrifvit det anonyma Brefvet till Blomcreutz Mine resoner äro icke ogrundade, den första kunde se ut som egit beröm, och den andra punkten bör jag dölja —

Jag vill explicera det.

Om natten mellan d. 15 och 16 aug då Herr Generaln för motvind och storm ännu ej hant fram och rycktna i Staden börjat växa geck jag som oftast ner åt Stranden att efterspana om ej Herr Generalen syntes komma, Det var då som påsten vid Generalshuset nekade mig gå ut Då jag efter att ha likafullt gått ut, och längs östra stranden av Östers Svartö recognosserat återtillbaka kom hölt iag före att man borde i så critiqva omständigheter ej våga dröja längre utan strax gjöra Revolten. General Trolle hölt åter före att om någonting vore på detta sättet så uppenbarat att det redan hadde den efecten att vackterne hindrade oss vid Portarne m. m. Så vore alt försök på en sådan sida förgäfves utan borde man nu dröja tills alt syntes än vidare uppenbart och då tillskapa sig i en Ständernes man och till Bjuda sin tjänst åt General Björnberg (hvilken tycktes lätteligen kunna bedragas) och med flottan löpa ut för att gripa Herr Generaln. och därigenom i möjligt fall börja Revolution på en annan bog eller blott komma i Stånd att bärga Herr Generaln och allihop —

Och vill jag ej annat förmoda än detta Råd var äfven så uppriktigt gifvit som af oss andra antagit —

Det anonyma Brefvet till Blomcreutz har jag bedröfligt vis också hört många säga vara af General Trolles hand. vice Landshöfding

Blomcreutz har flere gonger sagt det för sine vänner. hvad jag vågar försäkra är att jag tror det aldrig varit sammansatt att skada något af Revolutionen eller söka äfventyra en añans fall för egen lycka men det kunde vara en gjömd Spillra att i Skepsbrått klifva på och hela Brefvet anser jag som ett slugt steg af Cardinal de Retz —

Min General hoppas jag nog godkänner mine ordsaker att ha unvikt dessa puncter och lefver jag med fullkomligaste vördnad

Högvälborne Barons Generals samt Herren Riddarens och Comendeurs af Kongl. Mts orden

ödmjukaste tjänare
A. EHRENSVÄRD.

Sveaborg d. 23 Sept. 1779.

6.

Till Chr. B. Zibet.

Sv. d. 27 oct. 1779 —

Tänk om den lyckan kunde hända mej, att under det jag tog mina mjältsjuka steg på Sveaborg ty när jag går på Sveaborg så är jag alltid mjältsjuk jag går då på någon visit, hemma är jag nöjd med hela findland, Om jag under det jag vore bakom en 24 punninge och skulle gå fram till en 18 punninge fick se den aldrakäraste Zibet. borde intet alla canoner salutera mitt möte. jag skulle ta Er i famnen och pussa Er på alla de ställen jag ritat utaf (utom på två) jag skulle göra en stor General Exercitie, en stor Surpris med Markattor och ni skulle få — — — om jag hade någon och ha gamla Voltairs portrait öfver Sängen. Mustapha skulle intet en liten heder vederfaras han skulle få ligga hos mej, äta med mej och göra Visite hos Grefvinnan Sparre med mej.

Men utan att dikta något så vore det mig en stor fägnad att se då och då den jag älskar med sådant nöje som vi oaktat gräl, älska hvaran. jag har ofta tänkt när jag varit kär på det nöjet att råka sin sköna i Lapland eller der jag mäst haft lessamt. Kärlekens tid är förbi men vår vänskap spökar ibland på sam̄a sätt.

Jag kommer intet öfver förän sent. är icke det ett förbannat land. som gör att när man skall fara till Stockholm som är ens hufvudstad så är det som att fara från Åland till Rom, man ska passa af tider och man skall bli vissa tider dels qvar dels bårta.

Adjeu roa Er och kommen ihåg mej — som intet roar mig —

7.

Till Torbern Bergman.

Stockholm d. 28 December 1779

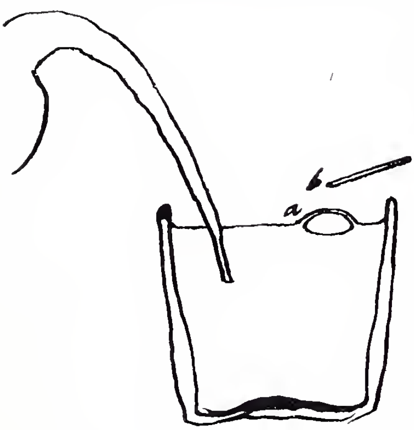
Min egen Herr Professor

Det är intet nog, jag vågar ta min Professor på orden i det jag vill nu dra frugten af det goda löftet jag feck att skrifva utan äfven mitt under Jul ron kom̄er jag och förstör min Professor med all min okunnoghet i Chymien —

Efter några försök på fyrfat fant jag att Elden lär varit för svag. Salpettret gorde ej annat än smälte och förblef smält. jag satte kolfven i en hässia, men glaset sprack. uti bitarne feck jag likväl se att Salpettret i större hetta kokar. Jag skaffade mig en ungn, som gaf större hetta än fyrfatet, lade $^{1}/_{4}$ ℔ Salpetter i en kolf och när jag feck massan till kokning fant jag väder ström̄en ur Pipen hadde den förmågan att föröka en liten gnista Eld nästan till Låga och då gnistan satt i ändan på en sticka så itändes själfva stickan i en ricktig låga. När jag var så långt kom̄en ville jag lukta på den väderströmmen som utgeck — och fant att den hade stark luckt af Skedvatten jag applicerade därföre framvid mynningen på Pipen en Penning hvilken jag länge hölt qvar, ett vitt mjöl fastnade där uppå som tycktes vara ett rent Salpetter. Som kolfven ej varit längre nu i Elden än en $^{1}/_{4}$ tim̄a trodde jag detta vara Sallpettes syran. derföre lät jag det stå i kokning $^{1}/_{2}$ tim̄a jämt. men sam̄a efect viste sig ännu. jag ökade Elden och lade kål både öfver och under kolfven att den tog derigenom en stark glögning. Efter $^{1}/_{2}$ tim̄as tid därefter gordes åter sam̄a försök.

Luften som kom utur kolfven var nu ganska Eldfängd och då en Eldsticka stacks långt i pipen löpte lika som Electriska gnistror ända ner till själfva Salpettrett med små smällar. Luckten var lika elak och liknade starkt Skedvatten, därjämte fäste sig på peñingen Salpettret nu som förr.

När jag tog bårt kålen för att släcka Elden såg jag kålfven blifvit mjuk och tagit en ny form, således hadde Elden varit mycket stark och tycker jag att sallpetters Syran borde länge sedan ha varit borta. Dagen därpå gorde jag om sam̄a försök i en Retort. och lät

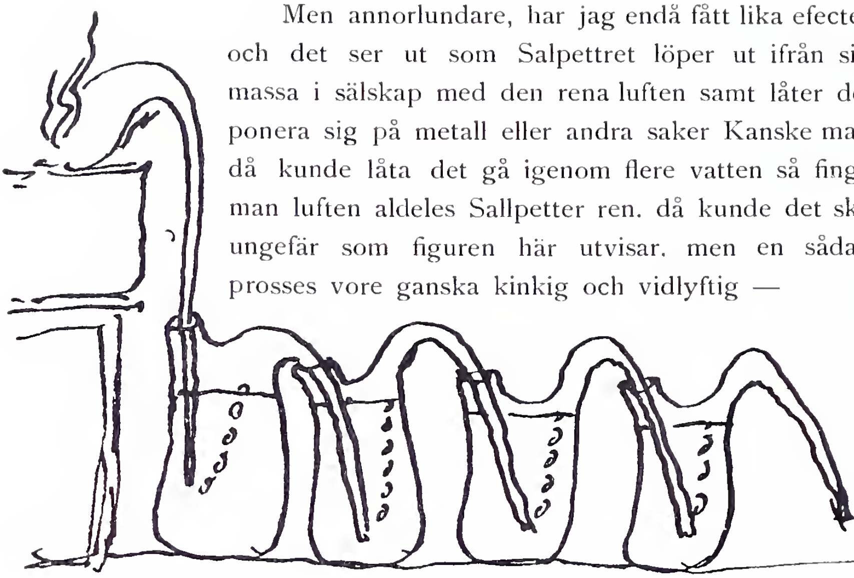

haboen gå ner i ett vattenglas efter min Professors Bref till Håfpredicanten Ekrot.

väderBlåsan a när den sprack itände den stickan b. då den ännu hadde en gnista Eld på ändan. jag tog då bort glaset och bant en tom Oxblåsa i ändan af Retort halsen, när den blef full kramade jag något däraf ut på Elden och fant den vara äfven så Eldfängd, nu som förr och när jag luktade kändes på lika sätt den starka Skedvattens lukten.

Längre har jag intet kom̄it och vet nu intet huru jag ska få fast på den rena luften. Jag inbillar mig under mina försök ej annat funnit än en fin och klar Salpetters rök eller ånga som genom en stark kokning utdunstat ifrån Salpettret och själf varit Salpetter äfven som Imman ifrån ett kokat vatten är själf vatten. och då ett Eldkål där i blifvit applicerat har Salpetter partiklarne som råkat dess yta fräst och brunnit. De gnistor som åter åfvanföre jag omnämt likna Electriska gnistror kunde man tro ej varit annat än löpande Eldar äfven som Eld löpande efter krut Dam —

Emedlertid har jag ännu intet kom̄it ur fläcken, jag har säkert begått fel men vet ej hvari det ligger mitt salpetter har varit rent och vitt som glas och kolfven har varit ren. men kanske det har varit fel att ej kokningen påstått längre tid med Svagare Eld. och att Elden liggat så väl öfver kolfven som under.

Men annorlundare, har jag endå fått lika efecter och det ser ut som Salpettret löper ut ifrån sin massa i sälskap med den rena luften samt låter deponera sig på metall eller andra saker Kanske man då kunde låta det gå igenom flere vatten så finge man luften aldeles Sallpetter ren. då kunde det ske ungefär som figuren här utvisar. men en sådan prosses vore ganska kinkig och vidlyftig —

Säkraste sättet är min professors goda råd jag tar mig den friheten efter väl öfverståndigt slut på åhr och helger suplicera om —

Jag har den äran forblifva med Estime

Min egen Herr Professors
ödmjuke tjänare
A. Ehrensvärd —

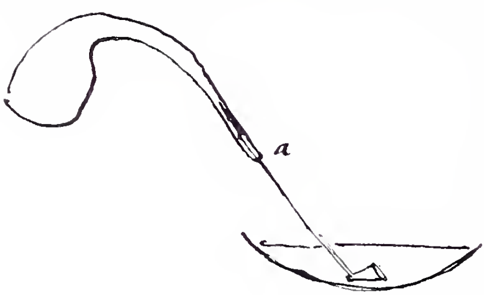
8.

Till Torbern Bergman.

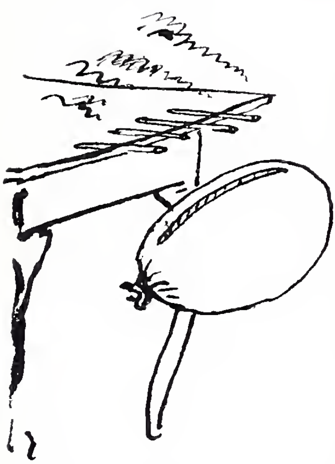
Sthl. d. 27 Ianuari 1780 —

Min Professor

Sedan jag hadde den äran få Ert Bref har jag ej hunnit göra mer än ett försök. i en stor Retort lade jag 1 1/4 ℔ salpetter, och i mynningen sattes en ler pipa med lindade blår vid a. som sedan geck ner i en vatten skål. jag fylde sedan 4 styckna stops Butejller och två oxblåsor med en där af alstrad Luft.

En af dessa Butejler lämnade iag half af vatten. hvilken jag sedan skakade emellan händerne med hastighet vid pass 1/4 tim̄a vattnet tycktes hafva tagit något af Salpettret åt sig. då jag kokade in ett Thée fat af samma vatten tills det lämnade först ett vitt affall jämt på bottnen och sedan slog nytt af samma vatten och lät det genom fatets lutning samla sig på ett enda ställe och fortfor vidare med kokning så lämna det igenom den starka hettan affallet ifrån sig helt brunt, då jag tog en papperslap och dåppa den däri så spraka det oändeligt litet på Elden. och på Smaken kunde jag känna ingenting. Luften Luftade lika som förut och lika som ur de andre Buteljerne som ifrån vattnet voro toma. Dessa butejler lät jag stå i 14 timmar uti fråst med kårkár. Så att den lilla dråppan vatten som ifrån kanterna af Butejlen samlat sig på bottnen var frussen. hvarpå de ypnades, luften kändes skedvatten. litet starkare än i den sqvalpade Butejllen. Sedan dråppan var optint smaka jag henne, hon var sur som ättika, jag lade henne på en knifsudd, vilken jag hölt öfver Ljus, då hon lämnade en röd och svartaktig fläck.

Oxblåsan hölt jag under 5 stycken i rad lagda i kålade stickor och med en knif skar henne en ypning långs efter samt kramade med det samma, men stickorna tändes intet — utaf dessa försök så kunde man sluta.

1:o att den tillskapade luften är ganska mycket full af Salpetter

2:o att vattnet ej tilldrager sig mycket Salpetter utan med mycken möda,

3:o att denna Luften är tyngre än den andra vi lefva uti, tycktes Synas af oxblåsan. äfven och när en Sådan Butejlle står utan kårk har jag äfven funnit att ingen kraft går bort. — Skulle det vara en ren primitiv luft borde den flyta öfver den andra men nu som den synes tyngre vet jag intet att uplösa den gåtan. Emedlertid ska jag längre fram göra flere försök i sam̄a ämne.

Jag har den äran förblifva
Min Professors
ödmjuke tjänare
A. Ehrensvärd —

9.

Till grevinnan Catharina Elisabeth Ehrensvärd.

Paris d. 7 Augusti 1780.

Min nådigaste Mor.

Jag har varit litet elak som ej skrifvit förän nu när jag reser ifrån Paris. jag har varit i 22 dagar här, hvart jag reser är Stockholm alltid dyrast. och ännu har jag ingenting gort emot min hushålning. när jag således berättar detta och det till, att min hälsa har följt mig beskedligt åt så har jag retablerat en liten bit af mitt fel. Jag har varit redan 2 Månar ifrån Sverget och genom ständiga ombyten tyckt det vara 8 dar men som jag därjämte har varit skild ifrån Mor och svänska vänner tror jag mig ibland ha varit hela restiden. och bör tänka vända om.

Sedan sista Brefvet ifrån Hällsingör jag hadde den äran skrifva, har resan gått långsamt men beskedligt. d. 20 Juni seglade vi från Sundet och hadde mot hela vägen så att vi ej komo för än d. 6 Juli till havre de Grace och d. 8 till Rouan och omsider med Skuts till Paris d. 16. här skulle vi stanna att bese oss i 8 dar, men som jag råkte oförmodat en Gamal olycklig vän Sprengtporten så ville jag göra honom Sälskap längre tid. Kungen är nu i Aken eller Spa men törs jag intet resa dit för depence. utan reser jag i afton till Lion, som är en 5 dagars resa i ett vackert land och efter att ha uppehållit mig där en åtta dagar tar jag en Italiensk Chaise som skussar mig 3 1/2 svänsk mil om dagen för 1 ducat mat och matqvarter inberäknat ända fram till Rom hvilket drar vist ut en månad. då komer jag den vakraste tiden till Italien just det jag önskat mig, och Sergel bett mig om. Mañerhejm har mått bra på sjön, men en gång när det geck stora vågor så mådde han litet ont. han Roar sig rätt bra i frankriket det hvar och en måste göra då man ser ett land som öfver alt är så vackert som Carlbergs Trädgård, Djurgården och Läckö, folket öfver alt som det folket vi ta till Sverget att tjäna till exempel för ungt och gam̄alt, och vi kalla fransyskor, kiöpet så gått som hoss oss för bättre vara, och Landsvägarne dem vi mäst hålla oss vid Mäster stycken — Äpplen och päron äro ej här ännu mognade, men

för mig var det en lycksalighet hvad Smaken angår att, få äta på stund jag kom fram färska ostron och smultron, körsbär Meloner plomon och a la Glasser för hund kjöp — sedan jag med min Skeppare var nästan mätt på våra Sjö delicer Maskätna ärter opvärmder gröt och härskt smör. som jag endast reser för hälsan och hushålning så har jag var dag ett roligt göra att se detta lyckas Mannerhejm och jag drar häruti ganska öfverens. alt detta gör en sådan oskyldig ro att det vore ingen Syndig önskan att önska sitt fädernesland snarare bli flyttat hit än vi dit. Jag håppas att soīnarn som nu i Sverge bör snart vara all har varit min nådigaste Mor nöje och hälsa och önskar det af hjärtat min Mors Lydigaste son

A. Ehrensvärd.

Min ödmjukaste respet till Herskapet.

10.

Till grevinnan Catharina Elisabeth Ehrensvärd.

Rom d. 28 Sept.

Min nådigaste mor.

Jag får nu den stora fägnaden och skrifva. det första jag berättar är att jag mår och mått väl, att resan gått lyckligt och att jag för dar sedan kom till Rom. Knapt har en resa till Italien kunnat vara lyckligare. en tid som var hela Juni månad geck förbi på sjön Juli och en del af Augusti i frankriket så at jag feck September Månad att koīna i Italien, således har hettan aldeles intet plågatt oss. när vi geck öfver Alperne som alla resande bör se så fingo vi också si dem, det rängniga vädret som där mötte oss gorde dagligen ett nytt spectacle. målnen går altid under Bergs topparne eller snarare Bergstopparne ä högre än Själfva Målnen, ibland syntes fältet så stort som våra fält och så långt man såg var intet att märka något Berg men ifall målnen skingrades öfver hufvudet på oss så feck man med förundran se opp i Skyarne en Bergstopp medan vi på backen omöjligt fast ögatt räkte aldrig så långt kunde si Själfva Berget åter såg man sig aldeles neri en dal där Bergen i ett evigt stigande oppåt

gömde sitt öfversta sluteligen på andra sidan i något måln och när man såg sig om på andra sidan såg man Städer och Byar ännu djupare ner. Alla dessa Bergen bestå af Marmor. och somliga in slags Skiffer. nu var det ej farligt att resa här, om vintern och och vårn hända ofta olyckor, en liten sparf sparkar snö ifrån någom Ber[g]stopp så faller först den lilla biten som på en så lång resa utföre växer alt mer och mer och komer til slut som själf ett Berg och kråssar vangnar och hus om hon råkar dem om våren vid källåssningen då falla stycken af Berg ner och såg jag en fjärndel af en stad som låg under ett sådant ras begrafven, lilla spetsen af klock stapeln stod ännu bakom en Buske — alla sådane farligheter har Gud bevarat oss för. när vi hunnit mitt i Bergena efter en 4 dars resa i dem fingo vi för landets invånare se ett usligt Skådespel, likväl Det hadde rängnat starkare på orterne där omkring och en enda ström som tar emot alt dett vatnet så stora och vidlyftiga Berg samla opp kunde intet annat än växa hastigt den sluttar äfven också i sitt läge så att hela strömmen som är öfver 20 mil lång är ifrån Början till slut en enda fårs. vi måste stanna i en stad och vänta ut vattnets affall som går äfven så hastigt öfver som det hastigt tillkom̄er, och det räkte intet heller längre än en dag. men på den dagen minste mycket folk all sin egendom. Vattnet ran som en lervälling utaf alla de åkrar och Trädgårdar den förstört. det var fasligt att se huru som den kunde gräfva under marken och 4 a 5 Trän själpte altid omkull i Sänder, det tycktes ofta intet vara någon fara med en trädgård som kanske stått emot en tim̄a förn man fick se hela trädgården åka ner i strömen och stupa kullerbytta. man kan då tänka att ström̄en altid då var full med Trän bryggor och spillror efter hus. Det hadde varit roligt nog att se ett så sälsynt skådespel om ej det gort en ont om folket som miste frugten af många års flit och ägde om aftonen intet mer än knapperstenen deras fäders jord hvilat på. De fruktade Gud på sitt sätt man såg öfver alt gamla Gummor ligga på knä och be strömen intet rinna så fort, alla vände sig åt ström̄en. Körkorne slogs opp och Gudstjänsten börjades. en prosission af munkar och folk som bar korset dit strömmen skar starkast måste vända om, men alt detta såg andäktigt ut om ej de åkallat skaparen för ett timmeligt gått. ty dera[s] lif stod minst i fara de hade staden att krypa in uti, som låg högt. för oss var nu bryggorne på vägen nedrifne af vattnet, vi måste länna vagnen och packa våra

saker på mulåsnor och ta en annan väg fram som geck öfver bärgtopparne, sjelfva red vi också på mulåsnor, det ges ingen fot mera säker i sten och oländig mark än deras, åkså gå De alra bäst när man intet håller i besslet utan låter dem gå som de tycka. jag såg prof på deras färdighet vid ett tillfälle, en åsna som bar på sin Rygg 4 stora koffertar envisades med skutsbond och i en brant stenbacke tog bördan öfvervigten och under hela fallet utföre som hon gorde stod hon altid på benen, och tog sedan en liten omväg för att komma opp på vägen igen. Det är omöjligt att imaginera sig den vägen vi nu redo, åfta hände att då man satt rak och såg ned på sin fot som satt i stigbogeln såg man i sam̄a linea en stad eller en by. så brant var backen utföre och så långt nedanföre låg staden. det som är underligt och vittnar om ett flitigt folk är att alla dessa Berg i Savojen är opbrukade inemot Spitsen. de ha jord överalt och äro på langt när intet som våra nakna berg. opp under skyarne in i skrifvor råkar man Bondgårdar. och åker lapparne är öfver hela berget som afsattser i våra trädgårdar. därjämte växer Castanije trän och Valnöt öfver alt och högst åfvan på vår nyttiga gran och Tallskog. ner uti dalen voro åkrarne slagne och inbergade mitt på Berget stog ännu skylarne ute, öfverst op var intet säden mogen. bär som man åt nere vid strömmen stod i grön kart där oppe så nära ligger de olika Climaterne hvar annan att uti Dalen har man italien och tusen alnar derifrån Sverget. sedan vi på mulåsnoı Spasserat i två dar voro vi oppe på det högsta Berget som heter Cenis. igenom det att stora vägen går där öfver så är utseendet af Branter och precepicer intet så imponerande vägen är bred och går intet på kanterne utan hvar som är brett och rymligt. Där fans endast Tall och gran man kunde tro sig mitt i Tavastland och iag fant att Sverget och Findland blir roligt att råka igen. vi ha af dessa träden en slags lukt i vårt climat som man intet finner ibland dessa här löf skogarne. och som var rätt rolig att få igen. När man komer högst oppe på Berget så ser man alla Bergen som liga der omkring likväl så långt bort att de se ut som kjoka Målnväggar men så höga att de stå på halfva himeln, nedgongen utföre var sedan ganska lessam man skulle nu gå ner på några timmar det man småningom hadde rest opföre i 6 dar vägen är lagd i zigzag och tar aldrig ända. änteligen nedan för bärget där vi åto middag fingo vi vangn och sluppo dagen där efter se de Bergen jag

nu var lessen vid då kom jag till Turin där den älskade kungen i Sardinien Bor de ska hålla så af honom att han öfver alt gör ibland resor helst ensamen på landet därikring. håfvet var ej i staden men jag feck si i hans slått några goda hans porträtter där såg jag han hadde intet endå recomendablare Phisionomie än att han var lik Blom̄en vid Lifdragonerne. här börjar man se den pragten Catoliqverne ha i sina körkor, deras antal är altid 100 och 150 i hvar stad. Slipade marmor pelare och altrar af inlagda stenar. Målningarne mästerstycken och prästerne stora syndare. Beskrifning skulle intet räcka till att få veta hur alt detta ser ut. jag hadde hört och läst alt och föll endå i förundran. ifrån Turin reste vi till Mijland derifrån till Piazenza, Parma, och Bolongna vi uppehöllo oss aldrig mer än en à två dar för att se det förnämsta. Landet är ingenting annat likt än en ofantlig stor frugt Träggård, gräsbeväxt Turkisk hvete i qvarteren vinRankor op i Träna och så tätt inpå hvart annat att man ingenting ser mer än sig sjelf, Landsvägen och närmsta Trädet. uti Toskana blir Landet roligare man kommer på högder och i dälder och får se sig litet omkring och här och där små skogar af Cypresser som liknar klypta granar men har en mörkare färg. äfven ser man en slags Tallar som äro vakra och pryda sitt ställe ungefär som våra höga furu skogar, Florenz är hufvudstaden i detta förstendöm̄et. ligger ganska väl. det man strax tycker om i Staden är gatorna som har till stenlägning platta stenar så man går på gålfvet hvart man går i Staden. där har man i sin pragt det man finner annars öfver alt i hela frankriket både i byar och i städer Vattenkonster på tårgen, det är en förmån de ha utaf sitt land som består så mycket af jord, man skulle intet hoss oss utan med sprängningar få vatten reservoirer och ledningar och här sker alt med en simpel gräfning, derföre uti hela Italien jag genomrest är det ingen å beck eller vattendroppe som löper efter sin vilja utan alt är på landet kringfört tillreds att vattna åkrar och Trädgårdar man ser öfveralt huru ån går ibland högre än själfva landsvägen och huru den ena strömen löper i kårs öfver den andra utan att blanda sina vatten. uti Städerna har folket ganska lätt för tvätt och vatten till hushållet och som dessa vattenkonster intet allenast är på hvart torg utan äfven i flera gathörn och ofta i privata hus så är det för Eldsvådor endå aldra nyttigast. I Florence är en stor samling af Antiqva Statuer som visa oss nu förtiden att våra konster är barnlek, öfver alt vakra

stora och anständiga hus, de ha alla ett tycke som en bit af vårt slått, men den förmån finner man intet mer där som uti Bolongna att man kan gå täckt för soln på alla gatorne med det att husen äro utbygde i valfbågar på höga pelare. och det på bägge sidorne öfver gatan. Vagnarne köra mitt på under bar himmel och alla som gå gå i skugga — Så vakert som nu Italien är så ohygligt är det med sitt läge, det syns öfver alt att under jorn är bara förödelser. vi reste igenom en stad som Jordbäfning hade förstört, strax utanför Bolongna är på en Slät Sandbacke en liten Jordlapp som brinner och har brunnit redan för Christi tid är nu hvarken större eller mindre har intet hål, man kan släcka lågan men hon tänder strax där på af sig själf, bonden som viste oss den sprang öfver stället ett par gonger röken luktar en fet olja, Lågan är blå intet mer än högst en half aln hög, tänder eld på hvad man lägger inuti. och stället som brinner är helt trint och ungefär 6 à 7 al tvärt öfver. på andra ställen ser man Bergen bestå utaf en gam̄al Lava som fordom Eldsprutande Berg kastat ifrån sig men ifrån uråldriga tider tillbaka inan de Rom̄ares tid slåknat, på andra ställen ser man Vattenpussar ständigt koka af ett underjordiskt väder som kommer fram ur jorden utan att kännas det alldra minsta varmt men luktar illa, äfven också ser man ibland hus och hem vara öfvergifvit för trakternas ohälsosamhets skull, Emedlertid Blir Rom hellsosam̄are nu än förr, och fast igenom en otrolig hetta i som̄ar här har varit sjukligt under rötmån så är man uti en god luft. de stora kärren äro uttappade och är man fri ifrån dimorne som så ofta plågat stads boarne. Vi ä nu så långt i hösten och som̄arn varar ännu när Solen skiner är hon så varm som hoss oss om våren. Äplena äro intet ännu rätt mogna intet heller vindrufvorne. men ficon som jag aldrig trott mig kunna äta finner jag nu vara det bästa i världen. det är en grym åtskilnad emellan tårra och de färska. om jag nu vore i Neapel så kunde jag berätta att jag ätit smultron men här finas nu mer inga. man har en fisk som kom̄er ifrån medelhafvet som ligger strax bredevid altför god, köttet är vida bättre än vårt, grönsakerna som räcka hela vintern öfver gör ihop att vi lefva för ett rätt gått kjöp rätt väl, vi betala för En sal och två kam̄rar förnämsta våningen i huset det är i Rom alldra öfverst, med Sängar och förgylta Meubler, 6 rätter och Desert om middagen och 3 rätter och desert om afton samt Vin, bäddning och städning och Lius, hvardera 12 D:r K.

om dagen, om jag räknar drängen till 3 Dr om dagen, tvätten till 2 plåtar i veckan, det gör 6 m. om dag och drikspängar i Cabinetterne som är altid 1 plåt. Caffe och hårfriseur 3 Dr så gör alt 22 Dr K. 16 ./· om dagen och mina pängar räcka till att depencera 48 Dr K. men nu ska vi hushålla ännu bättre och göra som de andre, ställa oss efter ett gått kjöp ty uti Rom är detta dyrt och då ska det bli ingen konst att bevisa min resa vara en hushålning.

Jag måste nu urskulda mig hvarföre jag intet rest till Aken eller till Pisa baden. Mannerhejm sedan han börjat resa började må väl när vi kommo till Paris var k. redan i Spa Mannerhejm trodde altid finna sin hälsa mera styrkt då resa, Climat, och födan, man njöt öfveralt contribuera därtill på ett naturligt sätt än då den igenom baden skulle befordras. som bör altid hållas liksom åderlåtning till sista resoursen — man berättade mig äfven att för mig vore Italienska bad och Climat bättre än Aken i synerhet som det badet vore otjänligt, när vi kommo till florence så hadde vi intet lust för sena årstiden börja några bad i Pisa som ligger i ett kalt Climat ett stycke därifrån, utan let på baden i Neapel nu är vi i Rom för att rådfråga oss här. sedan resa vi ner åt Neapel där aldrig ännu varit någon vinter. och äñu ett bättre kjöp än i Rom. det är roligt med detta kjöpet i Italien vår resa som gått långsamt har kostat oss ifrån Paris ända hit som är ett vackert vägstycke och 50 dar och många dröjsmål öfver hufvudet 12 plåt. om dagen det är 100 ducater eller 200 RDr jag har ännu 100 ducater öfver till Respängar tillbaka hvilka jag göm̄er ty hålländska dukaterne skulle bli dyra en gong att växla in. således behöfver jag intet spara mycket i Rom för att ta igen det jag förlorat med 12 plåtar om dagen på resan i stället för 8 jag intet får gå ut öfver, då jag redan spar 4 om dagen och längre fram får spara mer.

Något om det vackra jag redan hunnit se uti Rom måste jag berätta det är S:te Phers körka vårt slått är en liten hydda emot den, när man är ingången ser körkan ut som ett stort Tårg man gort sig den mödan och lagt et tak på, den är 200 år gam̄al och endå så ny att den syns ha blifvit färdig i dag. alting är slipad marmor och inlagt efter fasoner med flere färgor. guld och billthuggerier tjäna till prydnader i alla vrår och vinklar. mitt i körkan står en tron eller ett altare med tak öfver som ensamt är så högt som vårt Slått. alt af helguten metall. framanföre där brinner natt och dag 100 Sillver-

lampor. alt hvad här är gort är mästerstycken, Architecturen Bilderne ornamenterne och Målningarne, den är så stor körkan att hon aldrig mer än en gång varit full med folk och kan se en enda gudfruktig. folket synas små som myggor i körkan och det är det enda som kan visa en att hon är stor ty alt in i körkan är i så sanna och fulla proportioner att den endast tyckes i utseendet vara litet rymligare än andra körkor. Jag önskar af alt hjärta att min nådigaste mor Mådde altid väl och kom ihåg sin

Lydigaste son
A. Ehrensvärd —

Min respect till H. Exelence och faster ber jag anmäla samt Cousine Gustafva.

11.

Till grevinnan Catharina Elisabeth Ehrensvärd.

Rom d. 27 Nov. 1780.

Min nådigaste mor

Jag har intet så mycket att skrifva denna gongen som den sista, hela tiden på ett ställe samlar intet så mycket att berätta som då man reser ikring. Vår hushålning går lika bra som vi trodde. vi ha flyttat Qvarter och med alt inberäknat som kan gå åt för att lefva makligt och väl goda och många Rum Anständig middag Dräng vin Vaxlius Ved tvätt Caffe Desert ibland vangn Drikspängar i Cabinetterne och ibland goda vänner till främande som hjälpt oss kom̄a fort i detta främande landet så räkna vi när månaden är slut högst 1 RD:r svänskt ha gått åt om dagen — det är annat mølt än när iag i Stockholm hade ledsamt vid talgjus förstörde 10 plåtar om dagen och i findland mer. Mannerhejm är en skatt äfven också som jag fått på denna resan. om jag blir längre ute än ett år och intet Mannerhejm kan följa med så har jag intet roligt — utan honom vore jag aldeles ifrån Sverget men med det att vi ä i hop så är jag i Sverget och Rom på en gong. åtminstone så länge jag sitter stilla som jag nu gort i tvänne månader så vill jag ha känslan för Fäderneslandet men när jag reser i kring är jag road nog endå.

i februari så reser jag till Neapel derifrån till Sicilien. derifrån reser jag och badar, ty bad tiden är i Maj. och då ska jag väl göra det, min hälsa är mycket bättre än i Sverget jag tillskrifver det rörelse. och climat. och tror jag att resorne har gort dem friska som skylt på badena.

Ibland underliga saker man ser i främmande land så är Påfven en. i början vi kommo var han alla dar på Gatorne till fots. han går med en rö hatt ett ansigte som sir ut som Baron Barnekow och med en slags vita Engla kläder samt en rö fruntimers salop, alla falla på knä och han ger Välsignelsen åt alla med ett fulkomligt gått behag. framför går en Rö präst med ett förgylt kors där framför ett par Ro̅erska prinsar där framför Gardie till häst och ikring Hans Helighet Drabanterne. Cardinalerne, Hr Monsigneurs och efteråt Alla vagnarne

När Påfven åker sitter ingen på kusksätet, kusken rider med hatten under armen på närmsta hästen och på lika sätt span ridare utan hatt på hufvudet. anständigheten förbjuder Påfven köra fortare än fot för fot, Påfven ska intet vara som det sägs en pedant, de tycka om honom i sitt Land för att han är mera Prins än påfve, han använder väl sina pängar, tapar ut kärr, Bygger, samlar Cabinetter viser sig ofta i Ceremonier. och ger di fattiga brö, Allt detta säger de om honom, det ska han få men jag kan inte tycka om honom efter han småningom låtit förfölja Ganganellis slägt.

Min ödmjukaste Respet till Hans Exelence och faster ber jag om. samt ber jag Gud för min Mor. Han som gör alt gott nekar intet en sådan bön och är jag fri från alt bekymmer när jag tror honom God. —

12.

Till grevinnan Catharina Elisabeth Ehrensvärd.

Rom den 11 Dec. 1780 —

Min nådigaste Mor.

Jag måste berätta någonting som jag sitt. När jag kom lyckligen och väl öfver Alpiska Bergen det jag redan har skrifvit. feck jag se

ett vackert land som är Italien. det är så opbrukat att när man rest i 3 eller 4 dar så har man altid sitt ett och det sam̄a och således lessamt. platt som en talldrik. Vindrufvorna och Turkiskt vete Skymer bort hus och städer, man vet intet utaf en stad förän man är i Tullporten. Vägarne gå som Linialer och ingen ström går som naturn beskärt utan är den med dämningar och konst förd fram och tillbaka och åfta i kårs öfver ett annat vatten — därigenom slipper hushållare som hoss oss piunka för tårka, ty di ä mästare af vatnet.

När man reser längre kom̄er man i mera bärgaktigt land. man får se gamla utslåknade Eldsprutande berg, fulväxta med Ekskogar och upodlade, man får äfven se små städer aldeles öde och upbygde på andra ställen, det har skett då orter börjat bli ohälsosam̄a, på ett ställe ser man brinna en Eld, utan att förtära det han brinner på eller bli större eller mindre eller slåkna när man har släkt den. ty han tänder sig själf. och det som brinner är en olja berget ger ifrån sig och håller altid ett och sam̄a ställe fucktigt det luktar flått. jag släkte somliga ställen men efter en liten stund tända de sig självfva med en liten smäll liksom när man tänder på ett varmt bränvin.

På ett annat ställe kommer ett slags väder ur jorden tvärt igenom san eller små gruset. och kan intet märkas förän när det rängnat att det blifvit vattenpussar. då kokar det beständigt så att vattnet sprutar ett helt qvarter i vädret. men utan minsta hetta eller rök. men har en Svafvelaktig luft. När jag i vår reser till Neapel där Eldsprutande berget ligger så får jag se mer. emedlertid är det et underligt land och skulle man tro att Helvitet hade ett Tårftak kunde man vara säker om att det vore Italien — med alt det är det vackraste landet man räknar i Europa —

Rom har inga sådane underligheter och sedan denna Påven har utappat Träsket så fruktar man intet mera ohälsan. Jordbäfningar har aldrig varit farliga här det vittnar de stora pelare som stå på tårgen och obelisqverne. de vore de första som hadde fallit. och pelrarne ha stått oppe i 1000 år. Det är roligt att se huru rättvist ödet ibland är det endaste som står helt qvar uti Rom är äreminnena efter de två bästa kejsare Rom haft. Trajanus och Marcus Aurelius — Det som ifrån Rom kan roa min Mor att veta är att Climatet är gått att man äter ännu sallat efter 14 dar så är vintern all. då äter man ärter för öfrigt står blomster änu i Trädgårdarne marken öfver

alt så grön som i våren hoss oss, häromdagen såg jag om måron in tum is skårpa på en vattenkonst, soln middags tiden så varm att går man mot en vägg så är det hett. När man går på gatan i Skuggan kan man gå in i en körka om man fryser Den är som den vore opeldad, Somarhettan Sitter qvar i Murarne jag mins intet huru många tusende körkor de räkna i Rom hvar gata har 6 à 7. och altid ypna och Gudstjänst. Man får se det man intet engong får se i Lappmarken, fruntimren bära om vintern Robe Rond af Engelskt kläde. Dess utom är de så fattiga och högfärdiga att de bära Robe Ronder af Cartun Kalmiuk fris och jag tror af papper för att berätta alt måste jag berätta i oordning. Cardinaler gå Röklädda och ha en liten Rö Callot baki nacken. deras vagnar ha somliga svarta undereden och hjul. Romerska Prinsar se intet förnäma ut utan orden och granlåt ser di bäst ut när man tar dem för små köppmän — Prinsessor äta ibland på värdshus ibland målare och dansar i Carnavaln med sama dräng som passat op dem utan masqven för ansigtet. Italien är en an värld. Här gifs ingen annan smak än i Solfiäder och Bracelete, Solfiädern är målad ur en gammal Romersk Styl och Braseletten graverad i en slags snäcka äfven ur en smak man kallar hoss oss Antiqver. för öfrigit liksom alla granlåter Nyrenbergar smak. om intet här fans vit Marmor, och Egyptiska sten arter sedan de Romares tid så hade deras Rom intet värde. och till konsternas stora olycka har fransosen bästa smaken i Europa.

Jag har den äran tacka min nådiga mor för tvänne bref Ett af d. 11 Sept. och ett af d. 10 oct. bägge daterade Södertuna och bägge så kärkomna som nånsin bref kunna vara. jag har dröjt skrifva för ingen annan orsak än att tiden gått så fort i mitt tycke att jag hadde trott mig annars ha skrifvit för ofta — en måne är intet mer än åtta dar —

Lydige son A. Ehrensvärd

13.

Till grevinnan Catharina Elisabeth Ehrensvärd.

Rom d. 21 Dec. 1780.

Min nådigaste Mor.

Ingenting passerar i Rom som är mig så interesant att jag lämnar mitt rum och min stol. Här dö Cardinaler och ställas för almänt åskådande i körkor, Prossesioner gå kring gatorne med Maria och andra heliga, Pantomime opera spelas hvar afton alt rör mig intet, jag har varit endast sysselsatt att se hvad man gort för 200 år sedan och äfven tusende år sedan, hvarföre man haft mer smak då än nu, hvet man intet, och hvarföre vi ännú beundra det vi hvarken villa eller kunna efterfölja det vet jag intet heller —

Jag har läst hela tiden äfven också igenom för 4-de gongen Romerska Historien, med så mycket mera nöje som i Cabinetterne finnes deras stora männers Portraitter, det har varit roligt att fått se dem i Syna —

Jag har intet ännu för posternas oordentligheter skull haft svar på mina första Bref jag skrifvit från Rom. men har jag igenom aning att min Nådigaste Mor mår bra om det i Sverget varit så vakert väder i Sverget som här likväl i Proportion —

Jag har den äran förblifva
Min nådiga mors
Lydige son
A. Ehrensvärd.

14.

Till grevinnan Catharina Elisabeth Ehrensvärd.

Rom d. 17 feb. 1781.

Min nådigaste Mor —

Jag tackar aldra ödmjukast för ett Bref af d. 1 Januarii. jag sir mina Bref ha ännu intet hunit fram. till Carl Eh. skref jag i en sak för en Svänsk målare.

Gud vare ära att min Nådigaste Mor mår väl. hvart steg man tar har man att tacka sin skapare hvad bör man icke derjämte anse sig benådad då alt hvad händer en man själf kallar lyckligt. hvar man är i världen antingen i famnen af den ort man är oppfödd eller långt bort, är det en herre som styr all ting och hjärtat böjes till tacksamhet hvar man är, både för det som sker en här, hem̄a, eller längre fram.

Min nådigaste mor kan aldrig tro hvad dagarne bli vackra. jag har redan ätit stor blomkål växt i år, man döm̄er lätt om öfrigt. att gläda sig åt naturn kostar mindre än åt prinsarnas sälskap i Strasbourg. och jag tror att då Paradiset skaptes var inte Prinsarna påtänkta och Blomkåln färdig —

I dag börjas ett nöje i Carnavaln som jag tror lika dumt med andra nöjen i Rom. hästar som ensamna löpa i kapp. och masqverat folk kring alla gator. här om ska jag skrifva nästa gong.

Jag har den äran förblifva min Nådigaste mors

Lydigaste son
A. Ehrensvärd —

15.

Till grevinnan Catharina Elisabeth Ehrensvärd.

Rom d. 26 feb. 1781.

Min nådigaste Mor.

Jag tackar aldra ödmjukast min nådigaste Mor för ett Bref af d. 24 Janua. jag ser där i att mina bref framkomit alla på en gong. Mannerhejm och jag vi skiljas intet. han hushållar bra. och är som min mor säger den bästa jag reser snart ifrån Rom. Hushålningen för min egen person kan intet annat än gå väl, när man själf är måtlig Landett sparsamt och Mannerhejm god räkenmästare — men lust att köpa gips har tagit oss bägge så att vi anticiperat litet grand och i Napel där ingenting fins till köps får jag återigen hushålla i hop. ingenting låter Ståtligare när man är i Stockholm än höra någon köpa Gips men då man får si portraitter af den olyckliga Regulus den be-

skedliga Qvintus Cincinatus. den stora Scipio. Marcus Aurelius Titus och Trajanus. finer man att det var inte för Gipsens skull. Jag tror ingen godkänner endå hvad vi gort. men när Hessenstejn den största hushållarn i Sverget och i Pom̄ern innan han far här ifrån gör det samma, då han redan bestält sig Solfjädrar och depencen är 100 Riksdaler så är det för Gipsen mer med än mot. Den som i Stockholm köper kungens portraite i Gips får betala 30 Riksdaler. för sama pängar har iag i Rom 30 portraitter. lika stora, lika väl gorda och lika interesanta. Hessenstejn kom hit för 8 dar sedan. är ganska nöjd med sin Audience hos Påfven. Påfven behöfver äfven honom mer i anseende till Catolska körkan i Stralsund. det är underligt för oss se dem här arbeta på sin Relions förkåfran. det är underligt den sanna Relion söker intet att utvidgas och den falska arbetar natt och dag. jag tror sanningen ligger i hvart hjärta och osanningen ska arbeta. det är omöjligt att det ska finnas så många ogudaktiga som det fins Catolska, Mahometaner ännu flere, hedningar ännu flere. hvar och en har sina andäktiga och hvar och en sina Själmar och om olika dyrknings sätt fins gifs endå Guds nåd en och den Samma. och under de mångfaldiga bruk finner man dock ett enda ända mål. Prästerna ha varit våra Tyranner.

När granlåterne i Rom gått förbi ska jag här näst berätta det —

Min nådigaste Mors
Lydigste son
A. Ehrensvärd —

16.

Till grevinnan Catharina Elisabeth Ehrensvärd.

Rom d. 2 Marti 1781.

Min nådigaste mor

Jag har väntat ut alla högtidligheter för att få berätta all ting på en gong. Straxt Eftermiddagen klock: 2 går masqverat folk på gatorne. Herrar och fruntimer. man kan intet tro hvad det förefaller tokigt att se dem hvar och en för sig Själf gå helt alfversamt utan

skratt och glädie med ett litet foder på näsan. långs väggarne på gatan stå stolar och ställningar där sätta de sig till slut mot klockan sex då 7 a 8 hästar släppas lösa på engong vid ena tullporten och Skena utföre gatan till den andra. då är alt förbi. man går hem till sig eller på operan. och tror sig haft den dagen ett altför förståndigt nöje. Den hästen som löpt om de andre får ett stycke Sidentyg det vore det sam̄a som om den Stallmästarn hoss oss som vant priset på Carouselln finge ett stop hafra. deras seldon ä fulla med synnålar och ifrån salknappen hänger en Gullflagga ingen sitter på. detta nöje varar i 14 dar, därjämte hadde man Masqverad Baler där var jag äfven en tim̄a. Rätt vackert och alt för ledsamt. — här om dagen slöts alt. fastan är börjad, ingen får äta kjött smör ägg eller mjölk, nu ända till påsk — den afton alt sluts är vacker nog hela stora gatan i Rom är full af folk, aldeles proppad, hvar och en har sitt Lius i handen, som den ena blåser ut för den andra. jag såg anständiga Masqver, med Lyckta i hatten pöbeln springer med käriga Eldqvastar och när kvastarne och Ljusen äro alla så är glädien förbi. en sådan ordning är det i Rom att intet minsta ofog är känt. — I öfvermårgon reser jag till Neapel och hoppas jag få ett vackert väder.

jag har den äran förblifva
Min nådigaste Mors
Lydigste son
A. Ehrenswärd —

17.

Till grevinnan Catharina Elisabeth Ehrensvärd.

Neapel d. 10 Marti 1781.

Min Nådigaste Mor

Det är så länge sedan jag hadde roligt af sjelfva Italien så det återigen förefaller mig nytt. i Rom såg jag intet annat än fordna konster. Rom sjelf låg illa, och hadde fula environer också var där en slags vinter mot här så att de sista 4 månaderna var jag mäst hemma, ty att se Cabinetterna kan åtminstone intet kallas för att vara ute emot det att se Neapel på alla sidor

På 3 och en half dag reste jag. Roms läge lär förbjuda Italienarne hälsa och vackert utseende. knapt utom dess ägor såg iag vackert och friskt folk städer byar och Landsväg fultsådt med små barn, alla som blom̄or. här börjar det vackraste af Italien. hit tills har jag intet sett någon stad ligga bättre än Stockholm och i första påseende lysa mäst, Neapel är den som öfver går det. och har äfven den äran att ha sitt Brunkeberg. Det ser nu rätt fredligt ut och gör intet mer än röker litet. De underliga saker som jag sitt vittna att naturn Spelar med den fattiga menniskan och meniskan är mycket mer lat nu än förr. Vesuvius gör ont och gör gått och de gamla Romares storvärk spöka öfveralt. när jag hinner se mer ska jag skrifva ett längre Bref och har jag den äran förblifva

Min nådigaste Mors
Lydigste son
A. Ehrensvärd —

18

Till grevinnan Catharina Elisabeth Ehrensvärd.

Neapel d. Mars 1781.

Min nådigaste Mor

Vi kom̄o om aftonen till Neapel sedan vi sitt hela dagen ifrån mårgonen Vesufvius mitt för oss stå öfver alla andra Berg änskönt den ligger på andra sidan om staden. Neapel syns intet för än man kom̄er igenom porten och hamnen intet förän man kom̄er igenom Staden. man kan aldrig se mera folk på gator än här alla hus stå tom̄a om dagen. hela hushållet bor utanför sin port och hantvärkare arbetar utanför sit hus. Vangnar Calescher och Chaiser har man i en otrolig mängd i rörelse. och sällan vangn utan löpare och facklor. åt sjön är Staden det vackraste man kan si och änskönt husen ha en osmaklig granlåt se de artiga ut med det fönstren ä skapade öfver alt som våra slåtsfönster och hvar och et har en balcon med sitt järngaller — Jag har varit oppe på Vessuvius och sitt den fasliga draken i ansigtet, först när jag kom rökte den intet mer än en fattig mans spis han har nu börjat röka så mycket som Örnskölds — och hvar

gong det är vackert väder har han främande. man kan aldrig ha vackrare utsigt än här man tar berget för att var 600 alnar högt. den röken som kom̄er opp är en imma och när man håller näfven uti den blir man våt, och luktar svavel. således har man ett galit begrep då man gemenligen tror det vara rök. när berget sprutar är en an sak det skulle jag intet önska si för ständiga olyckor som ska hända. de tala om vid sista sprutningen för ett år sedan att Elden ha stått öfver 2 Italienska mil i högden. den smälta materien som rinner ut bränner upp hus och ägendommar ner vid foten och det fattigaste folket bor där — litet stycke ifrån Berget ligger den gamla staden pompejja som är till en del opgräfder. det var rätt artigt att gå gator i en riktigt romersk stad som ej var bortskämd av nybyggen. de mästa taken voro nedfalne igenom det att bjälklaget murknat men målningar på väggar och de tak som voro qvar samt deras gålf syntes så nytt och nya som de varit målade och lagde i går. vinfat i källrarne lågo qvar. men det som var fasligt var att se ben och qvarlefver efter dem som ej hunit undan olyckan ligga ännu på sam̄a ställen de dött. i kungens Cabinette såg jag en hel Toilette efter ett Romerskt fruntimer som blifvit burn af dess svivente då bägge flycktat och omkom̄o — askan ligger 6 a 7 alnar öfver stan den Vesuvius kastat efter alt utseende nästan i ett ögnablick. Uti kungens Cabinetter får man se de gamlas Vaser grytor Théekök halster skedar som våra nu bruklige, örringar ringar, armringar halsband keridoner &. det är intet att beskrifva huru väl och vackert alt är gort och huru elakt hantvärk med liten smak vi nu ha emot dem. Alt hvad vi ha är inga nya invensioner, man finner efter dem här nycklar hänglås, toppar att vrida cirklar tärningar, solvisare opera billietter och smink. de hadde Glas flaskor burkar, men deras speglar var af polerad metall, i herculanum har man hittat matvaror en limpa gryn ärter bönor och mjöl. deras galoner var utan silke. jag såg äfven ett gamalt nät. här fins ännu ett gamalt Eldsprutande berg vid Neapel det har hållit på att slåckna i några hundra år men är ganska gått och varmt ännu sista gongen där varit utbrytning var det vid dess fot 1538. då det gorde mångfaldigt ont. detta Berg är intet högt det har falt ner sina kanter och således fylt igen sig själf, folk bo nu där som varit ypning, och är det ett helt slätt fält. men ett qvarter under sanden är det hett och gräfver folket ner sin gryta för att koka; här och där äro små yp-

ningar hvarur komer rök eller imma, när man lägger papper i ypningen blir det vått. hela denna trackten är full af ruiner af gamla staden Baja som i Romerska tiden var så lysande, äfven staden Cuma som var en grecisk collonie och äldre således än Romerska tiden. Ett Berg ligger där äfven som hetter Nya Berget, uti en jordbäfning, har det om en natt komit opp och själpt ut en hel sjö, jag skulle skrifva om mycket om jag vore försäkrad min nådigaste Mor intet ledsnade läsa beskrifningar som kårta altid mister sitt rätta samanhang och likhet. och för långa altid bli upfylda med mer ord än begrepp och uti ett Bref komer altid i oordning —

Om jag förut bescrifvit Italien som ett Englaland har iag ännu mer orsak nu, kring bondgårdarne växa Trän som öfver vintern står fulla med Citroner och Apelsiner, Aloë växer som våra Enbuskar ibland stenarne och på gamla murar och Palmträd stå mera rara och således ger en desto större aktning. Ett Apelsin träd lyser mer af sin frukt än sina blad det sir ut som en osanning och man tror det vara något annat. en taldrick med några apelsiner lyser redan, så kan man inbilla sig ett himmels högt träd fult af en sådan frukt hvad det ska pryda sin trakt, här äro vingårdarne mera städade, vägarne bredare, folket flere och hafvet ständigt i ögnasigtet fult af skepp. Röken af Vesuvius som stiger opp till målnen glömmer intet att ge en slags alvarsam behaglighet för sin del men det som är olyckan i ett sådant himla land är att folket är ett utskått af alt ont. Själmar och lata. det som är bedröfligt är att de ä vackra starka fulla af hälsa och odygd, det som är ännu bedröfligare är att se deras barn vackra och oskyldiga som blomster en gong ska bli det samma som deras föräldrar. Kungen här i Landet är en jägare. och noblessen är en fåfäng och lidderlig slägt. Climat och jord fordrar intet arbete och folket tar sin stälning där efter. vi fattiga bergsbodar vi ä så dygdiga att vi tiäna till ett exempel i Europa vi som känna oss bäst själfva kunna då äfven bäst dömma om de öfriga —

Jag har haft mitt Qvarter så agreabelt att jag hadde kunnat meta fisk ur hafvet. man kan då tänka hvad utsigt iag har. En del af själfva staden, hela kungens Lustslått Portici, Vesuven kusten af Minerva och Ön Capri där kejsar Augustus och Tiberius lefvat i ro. Mitt granskap med Scicilien eller snarare med Malta som nu intet är långt härifrån gör att jag på en måne tills Badena börjas reser öfver. Vinden

är den bästa man kan ha. Vi gå med ett hederligt beskedligt finskt fartyg där vår fordna Lieutena[n]t Hålst vid Armeens flotta har sin del. Skepparn hetter Lalin bror med de andre, vi i Sverget kända af alla, och alla kända af En gör ett sådant möte inom vår nation mera nöjsamt än andra Nationer ha sins emellan. vi komma således till Scicilien varande innom finsk gräns det händer oss helt säkert att bryta på finska när vi koma fram intet därföre att resan blir lång Den är gord med motvind på två dar men för det att det är nu det nyaste språk vi hör — Man kan ej inbilla sig så jämn vacker väderlek vi haft alt sedan vi foro från Rom. och utan minsta besvär af hetta, det lär komma mycket deraf att ännu ingen gång det blåst en vind som i stället för hoss oss den heter Sydost. heter här Syrocco. den ska vara det hetaste man kan inbilla sig. i Rom blåste den ofta nog och gorde dagarne för mig åtminstone rätt beqvämlige fast andra plågades. i Neapel ska Den vara värre i Scicilien grym men påstår där alldrig mer än en dag Så att när min Nåd. Mor ser vinden komma ifrån Hamarby Berget så är hela Italien mjältsjuk och jag rätt trefven. Jag har aldrig ännu känt någon annan än den finska Somarhettan vara odrägelig — På 8 dar hadde jag besitt alt hvad här var att si jag har nu liggat och vilat mig det är leddas mer än kan beskrifvas jag ser när man reser ska man resa och hadde jag pängar vore jag omåttlig. det som dertill uppmuntrar mig är att hälsa och occupation slå då aldrig felt, mannerhejm har rönt det sama. Det recept som Curerade honom var Respasset. jag innesluter i min nåd. Mors mine och i vår Herres armar. jag går nu och skaffar mig våra Respass och i eftermiddag med en god vind Seglar med mina Finnar ifrån det bästa Land till ett ännu bättre. Ett elakt papper och värre penna gör min styl så ful att jag endast önskar den vore läslig — jag ber om min ödmiuka Respet till Hans Exelence och faster och har den äran förblifva

Min nådigaste Mors
Lydigste Son
A. EHRENSVÄRD —

19.

Till Louis Masreliez.

Neapel d. 23 M 1781,

Min egen herr Masrelier

När man talar af hjärtat skrifver man illa. jag gör det när jag skriver Er till.

Tack för Ert Sälskap jag var hedrad med i Rom. Jag skulle önska en lång tid kunde få hvar dag röja min ärkänsla i sam̄a Sälskap, och att alla ställen jag vore på kunde vittna huru väl jag trifs i famnen på en förståndig vän. jag reser i eftermiddag eller i mårgon bitti till Sicilien, och skulle räkna mig för att ha god vind om herr Masrelier vore med.

Manerheijm säger att han tänker som jag och huru skulle man tänka annorlunda —

Det gör mig ont att jag frånvarande ska ännu besvära Er. Gud låte pengarne räcka till.

Advocaten ska få vina mina pengar hoss Scasse.

Hälsa Mesalina Pericles Epicure Pytagoras och Eschyle om pengarne tillåta min höflighet —

Mannerhejms träd ska bli Böss Ståckar således ska Snickarn grof hugga dem der till och att de gå in i kistan, ungefär $7^1/_2$ palm.

Bli intet ond.

Hur går det med Hessenstejn, det är en upprorisk lärjunge. det är så gott att han regerar Stralsund i Rom, som att pina honom glöma sin höghet i Capitolium. eller skicka honom Espaniolettan med Bijoux.

Glöm mej intet jag är med fullkomligaste Estime Er

ödmjuke tjän
A. Ehrensvärd.

20.

Till grevinnan Catharina Elisabeth Ehrensvärd.

Palermo hufvudstaden i Sicilien d. 3 Ap. 1781.

Min nådigaste Mor.

Efter 6 dagars resa kom jag hit hadde jag fått rest den dagen jag skref mitt sista Bref från Napel så hadde jag varit 2 dar på resan, men god vind försummas mäst altid i vår lifstid. Jag kan intet beskrifva ett så vackert land, jag endast säger att här är Juni månad för Svärget, Palermo en liten stad har mer vagnar än Stockholm och folket på Sicilien ett beskedligt folk. jag reser i öfvermårgon till Girgenta landvägen på detta sätt

En stor Vangnskorg med Ledstänger buren af 2 åsnor vägföljarn med Pistoler och en lång bössa rider för ut, Skuts bond på en annan åsna och coffertarne på en annan. Ett sådant Eqvipage måste man ha för de höga bergens skull och backiga vägar och soldat har man för att vara säker i fall röfvare komer som likväl sällan händer, och när man har soldat, aldrig. ifrån Girgenta tar jag Malteser båt och reser öfver sundet till Malta och får fägna mig at se ett så bekant land, en så liten och berömd nation, och jag tror ett enda ställe där en Orden gör någon nytta. Sedan jag derifrån går tar jag Scicilien tillbaka och går till Catana Sir Berget Ettna men årkar intet gå där opföre man använder 3 dagar att gå op, så högt är det, Vesuvius ska vara en liten Tårva i jämförelse därmed. derifrån går jag till Syracusa, derifrån till Messina och får vi Scylla och Carybdis som nu mer intet ä farliga där ifrån går jag till Neapel. jag reser så fort jag kan efter ingenting anat är att se än det man reser förbi och som intet behöfs mer än ett ögnakast. När jag komer tilbaka till Neapel är tiden till Bad. då jag tagit dem far jag till venedig och hem . . .

(resten bortriven)

d. 9 Ap. Jag reser så hastigt så att jag hadde intet tillfälle att lämna dessa rader på påsten i palermo, jag bryter derföre op brefvet igen och berättar att jag gort resan lyckligt och är nu i Girgenta. Samt går snart till Malta med ett ganska säkert fartyg. Vackrare land kan man ej inbilla sig än Sicilien om man förestälte sig alla våra bärg gröna af Trän och åker samt dubbelt höga och större, då kan man lätt se Scicilien i tankarne — staden Girgenta där vi ä ligger på berg och bekläder hela toppen, man kan råka öfver 20 hus öfver hvar an — annars ä folket beskedliga och obelefvade som i findland och värdshusen intet långt ifrån porten —

d. 13 Ap. Malta. lyckligt och ganska väl ha vi komit hit. fått sitt en liten vacker stad, ,en liten flotta, och mycket Catolska ceremonier. hela holmen har dessa dagar varit sysselsatt med intet annat, Stormästarn anses här som en liten kung. gam̄al som en påfve och honette som en officer, är han nog älskad af sina underhafvande. ständigt har han varit i körkorne så jag har ständigt fått sitt honom. kan man vara lyckligare. vår hälsa har altid varit god och när man aktar sig och reser ständigt ska man vara frisk om Gud vill . . .

(resten bortriven)

jag måste be om ursägt att jag skrifver . . . . men aldrig i världen fins värre bläck än i St . . . . orter —

21.

Till grevinnan Catharina Elisabeth Ehrensvärd.

Neapel d. 10 Maj 1781.

Min nådigaste Mor.

Det var ifrån Maltha jag hadde sista gongen den äran skrifva, i det Brefvet som var så ofta opbrutit och inskrifvit. Vår resa därifrån har gott något långsammare. Ett vackert motväder har altid följt oss var gong vi varit på sjön alt ifrån Stockholms brygga. Lyckan har vi likväl intet skäl att klaga på storm och Rängn har altid haft den höfligheten att regera då vi varit i god ro på Landet, men vid sådana

tillfällen har vi intet kunnat undgått att less rätt bra. passagen öfver ifrån Maltha till Scicilien geck beskedligt på en natt. 10 à 12 svänska mil. vi hadde vår samma roddar båt tillbaka som fört oss dit. men så snart vi fått fast i Sicilien måste vi lägga för motväder i Land. och hölt ut att ligga där i 9 dar för storm. emedlertid var vår båt långt opdragen på land och vi inflyttade i en Stor kam̄are. sedan vi gaf oss ut därifrån kommo vi till Syracusa den i ålderdomen så bekanta staden, aldrig kan någonting vara mer förstört. således var alting besett på en dag. därifrån skulle vi resa till Catania men två svänska mil derifrån måste vi vända om för motväder till en liten hamn med ett torn som hette La Brocca. derifrån såg jag det vördiga Berget Etna, men Com̄endanten i det lilla Tornet kunde intet försmälta att jag stog med en bok och ritade så nära hans förtroende post, och försäkrade mig att det icke gick an att ostraffad rita af en så formidabel fästning följakligen kunde han intet undgå att sådant Raportera till sin General i Augusta och be mig stiga så länge in öfver Natten uti hans lilla Torn. jag försäkrade att det var en stor skilnad emellan hans lilla Prick och Bergett Etna. men han kunde intet annat se än icke det var just det sam̄a. och min ritbok och hans Raport blefvo afskickade på stund, medan han och jag gorde vår bekanskap kom mannerhejm ifrån båten med kungens pass och viste honom. sådant hiälpte intet, han böd mig Lemonade en Soupée och sitt förmak att ligga i. jag tog emot hans förmak där iag intet kunde sofva för Herr Lieutenantens och Com̄endantens ohyra. bittida om mårgonen därpå kom befalning att alla samteligen skulle begifva sig till Herr Generalen i staden Augusta. den låg en half svänsk mil därifrån. vi blefvo opförda strax utaf en Adjutant på borggården i en tillredder kam̄are med en Post utanför Mannerhejm själfva oskulden måste äfven lunka in. Emedlertid kom̄o officerarne utaf gvarnison in och hölt oss sälskap och bekände på långt håll det, att Herr Generaln var en Högfvärdig Spaniol och Comendanten en öfvermåttan nitisk man. Sedan passen blefvo genomsedde och deras tjänst och Exercitier ändades fördes kofferterne ur båten opp dit vi voro och där af Plats Majorn och Adjutanten på de höfligaste visiterade. därpå sluppo vi ut utan vakt och gingo samtiligen opp till Herr Generalen, som ganska höfligt och Ceremonielisk fant att vi aldeles intet voro farlige människor och att vi kunde resa kring hela världen. vi blefvo ganska höfligt nedförda i

båten sedan vi refuserat att villa bese staden och göra dem längre sälskap. med god vind sedan om natten komo vi om mårgonen till Catania. den staden ligger under Ettna. har blifvit ofta förstörd af Eldsprutningar ingen stad kan ligga ohyggligare. vi tänkte oss till en resa op på Berget dock likväl intet aldra öfverst där man till fots får låf att göra en half svänsk mil i snön. men på alla de ställen där man till häst kunde kom̄a, man hadde där fått sitt de bekanta Castagne träden som Räknas vara öfver 1000 år gamla, så stora att uti deras ihålighet på stam̄en kan rym̄as hundra hästar, man hadde fått sitt andra små slåknade Eldsprutande berg. folk byar och Tall och gran skogar, som här är raritet, och det som aldra artigast hadde varit en Charmante utsigt. men dels pengar vi voro rädda om vinden som blåste god och ett rent infall gorde att vi reste mårgon därpå sedan vi sitt Prins Biscaris Antiqve Cabinette som uti Etruska Vaser är det vakraste i värden. samt Benedictinernes naturalie Samling. Ettna har intet utur sin stora mynning på innim̄ot 20 år gifvit Eld hvilket uti Mesina och annorstädes på Sicilien åstadkom̄it jord bäfningar. när vi reste förbi Ettna om mårgonen roa det oss att ha tagit ett så klokt partie att rest derifrån. utur öfversta toppen af berget gick intet en hvit im̄a som ifrån Vesuvius. utan en kålsvart rök som ifrån en Eldsvåda. att imaginera sig ett så stort berg som Etna är omöjligt, när iag sista gongen var i Neapel och såg Vesuvius imponera det berget rätt mycket när jag kom nu tillbaka igen gorde det mig ont att ha blifvit så bedragen. Ettna kan man anse i sin Massa 280 gonger större än Vesuvius uti ett vackert väder kom̄o vi på två dar sedan till Messina. det var genom det sundet Ulysses seglade förbi Scylla och Carybdis vi en dag där på anstälde vår resa till Neapel. i gamla tider lär all ting varit farligt. det är ingenting annat än en ström af Ebb och flod som iblan kastar fartygen på strand, utan för Götheborg i Categatt är rätt så farligt, de gamla trodde Sirenerne sim̄a och förstöra Styrmännernas andakt och stora virfvlar föra en till sjöbåtten. nu är det ett farvatten som alla andra, att i vissa väder och på vissa timar ska man göra så eller så, Lotsarne känner sina farvatten och poeterne sina osanningar — på vägen emellan Messina och Neapel, (vi foro i roddarbåt) ligger ett annat Eldsprutande berg. som har den egenskapen framför de andre att det aldrig återvänder att spruta. som jag ingen gong om natten fått sitt ett sådant

fyrvärkerie ty i Messina kunde vi intet si Etna för målnena skull. så reste vi till det flitiga Bergett, det heter Stromboli, det sprutade intet mycket, men några Eldkastningar voro rätt vackra. det var lunkt med en klar himel vi voro 26 svänska mil nu ifrån Ettna och den Elden som Ettna kastade från sig lyste intet stort mindre än Stromboli, vi lågo blått 5 a 6000 alnar ifrån den. man kan tänka huru vi återigen voro glada att vara så långt ifrån Ettna. Jag måste beskrifva våra båtar vi haft att resa på, efter jag

(Slutet av brevet saknas.)

22.

Till Louis Masreliez.

Neapel d. 25 Maj 1781.

Min egen Herr Masrellier

Tack för Ert kärkomna Bref. det var det första som mötte mig när jag hemkom, ifrån att ha offrat för konstens Nöje i Le Temple de La Concorde

Jag skulle haft den äran svara förra posten men jag hadde äfven en mängd af Bref ifrån Sverget, att svara på — äfven har jag tänkt koma själf hastigare men jag dröjer ännu några dar och kjöper några Etryska Vaser, Gud nå oss, intet så vackra som dem jag sitt i Prins Biscaris Cabinette

Jag hadde önskatt vi varit i hop på Sicilien

Jag reste lant vägen ifrån Palermo till Girgenta och såg små städer och byarne som jag tyckte ännu vara i den Smak och kanske aldeles lika de hus de gamla bebodt

Jag komer idag åter ifrån Pompija. Tempelman talar för mycket väl om mej när han säger mig ha afritat något. det är intet mer än en Priape jag ritat. i dag som den förra gongen syntes de gamla intet brukt suporte. en Målad Dörlist är enda granlåt dörren haft. Målningen på väggen rättar sig i intet efter dörn, utan är den igenombruten målningen; som när man skär hål på en tapet. deras bad har en charmant inrättning. husen tycks vara målte utanpå — inredningarne

tar man intet stort rätt på. Pestum har jag intet sitt, man sir alt när man sir Temple de la Concorde i Girgenta man tror det uppbygt i går.

Några mynt har jag köpt.

förlåt mig att jag skrifver så slarvigt men jag har en förbannad penna och litet papper.

Hvarföre ä di elaka emot Er i Sverget de ska väl en gong ångra sig. de veta aldrig döm̄a, altid gräla och bara purgera i S[v]erget.

23.

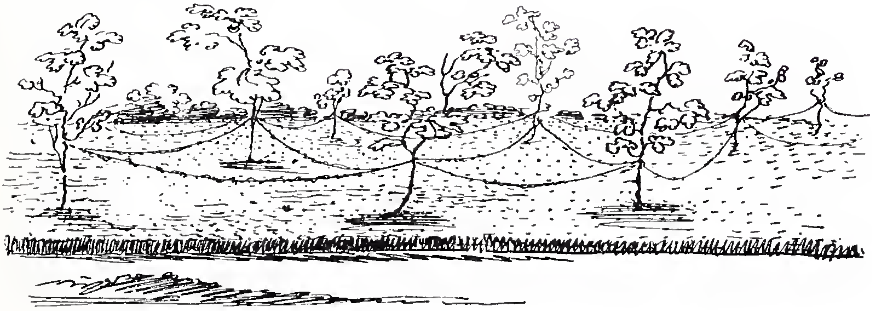
Till grevinnan Catharina Elisabeth Ehrensvärd.

Rom d. 3. Juni 1781.

Min nådigaste Mor.

Jag bör anses obeskedlig som så lång tid dröjt yttra min vördnad. men dagelig dags tänkte jag resa ifrån Neapel och i Rom skrifva. men dagarne efter hvar an voro så heta att jag sköt upp Dag från dag och därigenom har jag dröjt. Det kan intet gifs vackrare land än jag sitt ifrån Neapel hit. i våras kunde det intet så väl skönjas, men nu syntes all den pragt man sir vår Herre intet altid ger det beskedligaste folket. frugten växer i tri våningar. säden på marken, Vindrufvorne i kädjor emellan Mulbärträden och Mullbärsblad åt silkes maskarne följacktligen aldra öfverst.

ungefär så där.

för öfrigt växer gräs och tusende örter i sådan ymnoghet att det bör förefalla en svänsk underligt som altid hör i Sverget talas om huru

det ena slaget äter ut det andra. det är endast hoss oss man hör talas om mat jord. här ute är ingen annan jord. alt kan bära.

Jag ber om min vördnad till hans Exelence, hvilken Gref Hessenstejn hälsar tusende falt. samt om min vördnad till min enda och nådiga faster.

Jag har den äran vara till döden i djupaste vördnad

Min nådigaste Mors
Lydigste son
A. Ehrensvärd —

24.

Till grevinnan Catharina Elisabeth Ehrensvärd.

Rom d. 9 Juni 1781

Min nådigaste Mor.

Här passerar sig allting så likt att ingenting är att berätta mer. Men hvad mig angår sörjer jag rätt mycket att bli ensamen qvar sedan nu Mannerhejm reser bårt. jag blir ännu en tid ute och han reser. intet är jag mer säker hushålla hädanefter så noga som förr, och intet har jag någon som delar hälften både i nöje och utgift men det är ingenting emot det att förlora ett gått sällskap — han reser till venedig i afton om tri dar är han där. jag blir vistande i Rom.

Min nådigaste mor får intet Grekiska Bibeln med honom men 8 dar efter reser en Svänsk Präst som komit från constantinopel med honom ska jag skicka den. Näsdukar har jag intet ännu tänkt på, emedlertid vet jag hvar di vackraste finnas.

Jag ska fägna min nådigaste mor med det att jag mår väl i den hettan vi redan ha, när den så kallade Syroc blåser är det så varmt som i en het bondstuga andan nekar lyda och tunnaste kläder anses för en börda, men jag mår rätt väl.

En beskedlig tackar Gud för alt och i synnerhet för hälsan, man kan då göra både honom och andra till villjes så mycket det då är —

Jag har den äran vara med vördnad

Min nådigaste Mors
Lydigaste son
A. Ehrensvärd —

25.

Till grevinnan Catharina Elisabeth Ehrensvärd.

Rom d. 23 Iuni 1781.

Min nådigaste Mor

Grekiska Bibeln kostar 100 Riksdaler ny — en gam̄al fins till köps för 70 jag hade således intet det hjältemodet att köpa den, annars hadde jag haft lägenhet att afskicka honom i desse dagar till Sverget. —

Där gifs intet nytt i Sverget och intet heller i Rom. jag endast leds efter Mannerhejm och nu gå pängarne åt —

och som jag nu är ensamen vore bref så mycket kärkomnare —

Här har varit i Rom annars rätt grant, en högtid vi i vår lyckliga Religion intet känna. Historien är den att vid tviflandet i gamla tiden på brödets fullkomlighet i nattvarden så hade Prästen under en ceremonie klämt blod utur oblatet, hvarigenom hela körkan blef försäkrad och Disputen emellan Prästerne och församlingarne uphörd. den händelsen till minnes har en högtid hvart år. Påfven i all sin pragt är åtföljd af alla Roms munkar Cardinaler och Militaire, han bäres på en bår liggande på knä öfver 2 tim̄ars tid med händerne i hop och ögonen fästade på oblatet. hvarpå han går framför altarett i St. Petters körka och ger välsignelsen åt folket. i sjelfsvåld är världen sig lik, Påfven låter intet bära sig omkring när det är fult väder, och ligger intet på knä som det tycks, han sitter på en liten stol, har en stor vit mantel omkring sig hvilken på ett slugt sätt oppståppat liknar en menniska på knä, det besväret får han låf hålla ut att hålla armarna i vädret vid ett litet altare har han framför sig, och ständigt ögonen fästade dit. denna Påfven sir bra ut var rätt väl oppståp̄ad och gorde sin skyldighet rätt väl. folket visa aldrig andakt ingen känner hvad det är, de hava tusende körkskyldigheter dem försum̄a de aldrig men hjärtat ligger för sig själf — falla på knä, läsa efter radband, båcka sig för altaret, och tillbe jumfru Maria är deras Gudstiänst, det är utom offren ingen stor skilnad mellan de gamla romares Gudstiänster och den som nu är, De gamla tillbödo Gudarnes moder Cybel, desse till beda Guds Mor Jumfru Maria, desse ha i alla Gator hennes bild så hade de Rom̄are med sina Gudinnor. desse

bränna olja eller vaxlius för sin Afgud så gorde de förr och Chineserne för sina helgon bränna vissa tider om dagen små trästickor. dessa gå ett ögnablick in i körkan och på knä lära vissa läxor på latin, ty böner och salmer äro alla på latin, de romare hadde intet heller predikan. De gamla Rommare i sine prossessioner gingo med facklor, dessa ha också prossissioner och gå mitt på ljusa dagen med vaxlius — alt detta kommer sig där ifrån att då Romerska Kejsrarne införde Relion, voro de tvungne att för folkets skull som aldrig tänka i hvad land det är, bibehålla alla dessa likheter, därmed vara de ännu i dag och hoss folket anses som den rätta och den sanna Gudsfruktan. och Presterna låta dem det tro så länge de hafva sin föda däraf — stackars folk vi böra hoppas Gud som altid är god sörjer mer för deras lycksalighet än hans elaka tjänare

Jag har den äran förblifva till döden

Min nådiga Mors
Lydigste son
A. Ehrensvärd —

26.

Till Gustaf Johan Ehrensvärd.

Rom d. 23 Juni 1781.

Du ska intet undra på att jag skrifver så mycket ett och samma och att jag kanske metaphyserar förmycket. jag skrifver det hela konstvärlden nästan länge sagt. men hur de ska komma derifrån eller ifrån sin villervalla det komma ingen öfverens om. de tro ett Genie ska görat, de vänta således en Mesias; vänta få de. Bernini gorde som 18 år en Daphne och Apollo och vid 70 år undrade han huru litet han i konsten kunnat på så lång tid avencerat, om han hadde haft rätta principier så hadde han avencerat och de existera nu mindre än då. Man sir aldrig någonting på rätta sidan utan att vara rätt böjd för den saken man sir utan högfärd och utan egit interesse. två ting jag intet har i konsten, som jag intet är Konstnär, jag har då med all flit sökt ut de fördomar som hindra konsterne och jag har säkert fått rätt på dem då jag håller dem för elak upfostran och en

sak till som är värst af alt ett elakt bruk af dem — men huru kunna de brukas bättre när de värkligen nu äro så elaka som de kunna bli —

Academier säger Voltair ha aldrig gort Genier (han grälar om sin Theatre) det är sant men när Genier komma så äro fordna mästerstycken dem rätt nödvändiga. i Litteraturen där Boktryckeriet skaffar poëten böcker till Siberien kanske accademier göra mindre till saken men hoss konstnairer när Raphael och Correge sitta fastklistrade äro accademier nödigast. men hvad gör en accademie nu med sin ungdom. Gillberg ger ungdomen sine döskallar att rita efter, längre fram gifs dem Pieres dödskallar derpå ska de redan väl upfödda börja rita efter naturen, en styfbenter Gardiskarl ska ibland dra på ett Rep och ibland sitta som en Consul Romain. Professorn vrider den uslingen fram och tillbaka när ställningen är färdig är karlen utan naivetet och utan expression, karn sjelf utan kött och utan lust gör mera afsmak än kärlek åt konsten, för att conterfeja af det Ranglet sägs dem då att bruka Breda maneret, Touchen, hardiessen och gud vet hvad ordspråk, är ungdom̄ar qvicka börja di compore redan, litet anatomie lärd undertiden tycker de är nog af; Taravals Colorite derpå blir en skön tafla — i frankriket görs kanske all ting med mera qvickhet och mera idée men Pensionairen kom̄en till Rom får endå låf att döpas barn på nytt han börjar vid 20 års ålder det han bort börja vi 6 års ålder, han formeras men endå kanske klent 10 år derefter, han far då hem till det mäcktiga Paris och som han omöjligt kan i sin nya smak antagen i Rom vara fullkomlig kan han omöjligt göra lycka i en stad som ehuru yr och oförståndig har känslor. Artisten får då lämna en god men hoss honom tvungen och bortskämd smak och antaga den som mera elak är endå mera fri. det han då målar är åt slösare och Qvinfolk. ämnet i Homerus ingen känner och Execution a la Boucher alla tyckt om, hantvärket tar öfverhand, sinnebilden i måla dör ut och konsten intet mer hörande till Geniet och således intet brukbar i högre änmål än roa köparns vanitet.

En Literat har böcker i alla boklådor, en konstnair i norden i synnerhet har endast flamändare och fransostaflor — i sverge fins ingen Italienare, Copiorne bli altid copior. det som behålles lika gott med originalet är gipserne. af dem ha vi låtit komma en hop hufven och händer ifrån francriket. Ludv. XIV skänkte oss Antiqva gipser

de ha Sergel gort sig odödlig med att änteligen frälsa ifrån packlådan där de liggat inemot 100 år. det är de och inga andra som kunna upam̄a artister det är för deras skull de resa till Rom ehuru altid för sent, det är de endast som kunna få ur publiqvens hufvud att måla är intet att Conterfeja en nedrig natur, att bruket af konsterne bör vara nyttig som Rolig och som för en Regent visar hvad nytta han kunde få. men det lilla antalet är intet nog af här felas exemplen för Compositionen som̄ äro i basrelifferne vi ha ingen, om kanske L. XIV lefvat hade vi fått hela Trajaniska Colonn till skänks i gips han ville resa den i Bronce på ett torg i paris. nu äro de gipserne nästan förstörde. Ängelsmänner Spanioler tyskar hämta dagligen sådane saker i från Rom och vi aldrig, jag har emedlertid 11 kistor fulla få si om jag nånsin får öfver dem —

Men om hela Stockholms Ritskola vore full af antiqver skulle endå konsten kom̄a längre nej i frankriket är den äfven full af dem men de ligga ännu osedde; I fontainebleau äro superba målningar i galleriet af Raphaels skola och som stryks endera dagen öfver Pigal lastade Sergel för sin antiqva smak och målare måla hushålsstycken Nej en annan inrättning ska göras derjämte och då kan det bära sig. jag ville att ungdom skulle födas opp ifrån barn inom skolen (3 a 4 pojkar kanske mer) de skulle aldrig si annat än antiqvet och antiqvet modernt, de skulle i egit Bibliotheqve öfva sitt minne och sin smak vid fristunder, de skulle i varmt Rum ha käggelbane fäckt skole och göre alla sine tyfpojkstrek nakne, de vände då ögatt vid en liflig och intet tvungen nuditet ifrån barna åren, sitt hufvud vid litterature och sin hand efter det som är värdigt att rita. nu håller målarn sig själf som en grof hantvärkare, och det ha vi att tacka flamändaın för som altid var olärd och grof — och vår rit ungdom som altid är af sluddret — det vore intet nog att gipser förvarades i Rit accademier, jag ville väna publiqvens ögon jag ville Statuer och Basreliefs skulle fördubblas kostnaden är intet stor. det är bara att stöpa gips. jag ville ha hela Stockholm full af dem, till Exempel hela arsenals gatan på bägge sidor kunde apliceras basreliefs, vid Gathörnen kunde stå i början klädde Statuer. de skulle intet stå som vita spöken utsatte för rängn de skulle stryckas med en mörkgrön färg — kungs trädgården inuti skulle tacka mig, kungs gårdarne skulle bli rätt vackra, och med en depence af 2$^{\underline{ne}}$ mediocra lortiga antiqva Marmor statuers kostnad så

hade man hela italiens vackra rikedom. kungen i Preusen och käjserin i Ryss. köpa här i Rom som oftast, vi som gå här och si det skrattar åt deras köp, påfven tar allt hvad som är gått, och Cavalceppi en usel och Riker bilthuggare, har stora krambodar fulla, de äro värkligen antiqva men fula ty sådane gifs öfver alt fast stylen är altid vacker och antiqve det är ingen kung som ännu tänkt på att i Cabinette i sitt Rike ha Italienska Samlingen. mer än Ludv. XIV men han dog. de villa ha riktig marmor och få det jag talte om. således kasta de rent af bort sine pängar, koīna bara antiqven i misscredit hoss almänheten, och i sin ritskola skämmer den långt mer än han gangnar när han är ful. När jag först kom ut viste jag intet huru en vacker antiqve såg ut, jag tyckte, lika om dem alla och till en början var jag blott förtrållad i deras goda styl, men sedan jag väl sitt, det är vänt mitt öga, så var det lätt. det är derföre man med tiden borde ha sämre saker i gips äfven att vid de vackra göra en rätt comparaison. antiqven kan intet compareras med aīat än antikt. Det är ingenting så nödvändigt som att öfva smaken på almänheten ty utan det gör konstnairn hvad han vill och följer loppet af almänt meniskoblod att göra Slögt — Nu har jag talt kanske som Salig Sven Cronst. men jag tröstar mig att du intet tar projectet så illa och rått som det är framfört, och jag tröstar mig med det att om det engong sker att smaken kommer opp på den gamla foten att det intet sker på annat sätt. Du kanske skrattar åt mig ännu mer om jag skulle säga projectet ännu i sitt hemligaste. att jag för sken skull skulle sätta svänsk ungdom i Ritskolan men att jag skulle liksom händelse vis blanda någon fransysk pojke, en skeppare altid kunde af fattigt folk föra öfver som barn, äfven också ta någon från Greklandet o. s. v. det får ingen ur min skalle att icke Climatet och förfäders blod rår på oss fattiga kräk ännu en sak jag skulle ta Modeller från Sicilien eller Maltha där folket lefva sparsamt och ha hälsa, det var ingen åt södra sidan jag såg utan att vara välväxt och ha ett kött som en häst, de gå ständigt i sina båtar halfnakne — så göra de i Napel och så öfver alt att jag tjänner nog deras teckning, utom det bör Model fatta tankan af sin ställning och svänske fatta aldrig någon ting. Sicilianrarne ha fria och lediga åtbörder intet manieré som fransosen och aldeles intet Gickt fulla maner som en rå svänsk —

Du har ingen satisfaction af mina bref och slutar jag dem nu

tills nästa post, jag lämnar dig endå min bön om att tiga med ett project som låter naraktigt som fan kanske för tilltagsett och onödigt men döm sjelf hvad du tänkte om du ville göra ifrån första grunden en god sak och som skulle motstå gångbar och skämd smak. Det vackra kostar intet stort det fula kostar mer om man intet sir sig för. konsterne i frankriket ifrån Franciskus till Ludv. död kostade mer än di voro värde, ty när konsten ska äta sig småningom op, kostar dess dyra försök, när man går i principer går man strax till en sak och arbetet kostar intet mer än det är värt; Om du intet tycker att inrättningen är intet värd att en gong bry sig om och omarbeta i den ton redan så bör du endå laga så att kungen låter ta gipser det är synd att vi ska ha en början och intet sluta den. Kungen har ett tillfälle det han aldrig får, här ute, och ingen ber honom profitera der af, han har mig som intet stjäl och tänker intet annat på än kunna få se oss en gong arbeta väl i en gren. här gifs äfven hazard köp som kunde profiteras utaf jag vet en Carach, för 40 Riksd. utstiäld ur ett Cabinett där han kostat 300, det är det vackraste Carach nästan gort. åtskillige Poussins landskaper kan man få för 10 Riksd. stycket o. s. v. alt detta går förlorat ty som jag intet har råd köper jag dem intet själf och hvarken lägger jag ut för att sedan ta avance eller för att synas ärlig —

27.

Till grevinnan Catharina Elisabeth Ehrensvärd.

Rom d. 30 Juni 1781.

Min nådiga Mor.

Ännu granlåter. häromdagen var S:t Petters körka illuminerad. — man kan aldrig si vackrare det sker 2 dar i rad, tillika med ett fyrvärkerie där 500 Rachetter stiga i luften på en gong.

Vid den Högtidligheten tar påfven emot den Skänken kungen i Napel är skyldig att ge hvart år, det sker i körkan, så snart påfven slutat stå vid Altaret, bärs han ut på sin tron, hvarpå Ambassadeuren ifrån Neapel möter honom på gongen och presenterar honom

ett Bref och en häst, hästen faller på knä, full med Gull och Silfver påsar fullpråppade med Pängar, Påfven läste Brefvet högt. afskedade Ambassadeuren och behölt pängarne Det sir rätt väl ut för Påfven och humiliant ut för K. i Napel. Hvar gong deña Ceremonien sker, sker mycket prat förut, somliga Påfvar har skänkt Ceremonien efter och fått mer pängar, deña ville intet ha mer än vanligt men ville också ha vanliga Ceremonier. Ambassadeuren hadde envisas Påfven blifvit ond, sista Audiencen hadde påfven sagt rent ut, *Hvem är kungen i Napel*, känner ni den Mannen som upplyft på korsett känner både honom och Mig Han är den högsta på Jorden, Näst efter honom är jag, hvem är då kungen i Neapel, jag befaller att Ceremonien ska ske —

Om en K. i Neapel blef bandlyst, ville jag intet slå hvad om att icke han stenades af pöbbeln; vidskepelsen är ännu här hellgedom̄en och lär ännu behöfva 1781 år att aflägga sig på. Emedlertid är intet den Påfve älskad som för sig opp som präst, denna är älskad utom det han regerar flinkt mycket för det att han visar sig i alt som prins. huru vill ni serveras frågte di påfven när han blef Påfve, som Prins svarte han. det kan aldrig Romrarne nog tacka honom för. Ganganelli lefde inskränkt, hans bol kosta några styfver, och viste sig i publiqven utan pragt. sina slägtingar gorde han intet som di andra till Prinsar, han lefde som Philosoph och Präst, denne tvärt om, men regerar exelent. han tog sig namnet Pius den Sjette, folket tyckte intet om det, det Sjette hade altid fört dem olycka. Nero var den Sjette Romerska Kejsarn och Påfven Alexander den Sjette var en Tyran. men jag ska visa hoss mig svarte Påfven att namnet den Sjette ska bli lyckligt. Det bekäns också öfveralt att han gör sina saker beskedligt och raskt. man tror kärrens uttårkande nu en möglighet. Prinsarnes magt som små tyranner öfver almogen har han stäckt, och tvungit dem bekänna att deras 100 års previlegier varit olaglige. Han vet att hans land, som nu mera opbrukat än förr borde ge mer skatt än det ger, vill intet bruka lant mätare strax. befalter hvar och en ge op sin ägendom. nu ger hvar och en mindre opp. lantmätrarne skickas sedan, de ta fram saningen. påfven säger då, tvifvels utan ha Ert folk som inbillat Er ägt så litet dragit förmånen sjelfve af det de undandöljt, där har ni det, men Skatta för det. derigenom på det höfligaste sättet har han gått Kårt och Säkert. Kanske han kunde

endå göra mer om han trodde sig lefva, men påfvar ä altid gamla. och är det en lycka om di ä gamla sjelmar.

Jag sir och läser hvar dag, men mina pängar går bårt, hettan fordrar vagn och si fordrar drickspängar —

Jag har den äran förblifva med djupaste vördnad

Min nådigaste Mors
Lydigste son
A. Ehrensvärd —

28.

Till grevinnan Catharina Elisabeth Ehrensvärd.

Rom d. 14 Juli 1781.

Min nådigaste Mor.

Ännu har jag intet talt om den Vackra Musiqven jag ofta hört. Det är sagt med två ord, Den vackraste Smak och det slarvigaste arbete. En opera tänks aldrig på för än 3 vicker förtut hon ska spelas. och mästarn sjelf har endast då hunnit med 3 à 4 stycken sjelf. Körk Musiken är förskämd liksom alla våra alfvarsamma seder, och i stället för att höra Psalm låter det i körkan som på en Theatre jag vill intet vara så sträng som andra men de säga almänt fruntimren vara ordsaken till alla små prydnader —

Hettan blir odrägelig för alla meñiskor och tar till alt mer och mer, men jag som frusit mig ofta så lessen i Sverget trifs väl.

Jag kan ännu intet vänta Bref ifrån Sverget Min nådigaste Mor och di andra lär tro mig på resan hem —

Gud låte min nådigaste Mors hälsa vara god och stadig som min bön till vår Herre där om önskar af alt hiärta och med fulkomligaste vördnad Den som till döden framhärdar

Min nådigaste Mors
Lydigste son
A. Ehrensvärd —

29.

Till grevinnan Catharina Elisabeth Ehrensvärd.

Rom d. 28 Juli 1781 —

Min nådiga Mor!

Sista posten var jag så länge att promenera bland dessa granlåter att jag försum̄a mina Bref. En ting är jag försäkrad om nämligen att jag ursägtas, men det som kan oroa mig är om min nådiga Mor trot mig må illa. emedlertid är jag nog känd på den sidan att snarare skrifver jag då, än varande frisk.

Tiden går nu endast förbi i bara Värma och solskin, inga högtider inga Spectacil och inga promenader. ifrån kl 12 till 1/2 6 om eftermiddagen såfver Rom och kl. 3 och 1/2 4 om natten lägga de sig riktigt. jag som intet kan såfva om eftermiddagen, vakar och mår rätt väl i värman. ute på gatan om nätterne har jag ān̄u ingengong varit ej heller tänker jag mig dit i synnerhet som min Sömn kl. 1/2 10 roar mig öfvermåttan. annars är det modet att då spasera. medan det är svalt.

Nu anser man elaka Luften vara börjad i Rom eller snarare ikring Rom. det är också den här tiden som hoss oss är röt månaden — alla som ha Lantgårdar resa in till staden. och ingen törs ut. och medan folket in i staden se friska ut gå bönderne på Landet som Skuggor. ingen vet orsaken härtill i synnerhet som i Romrarnes tid en sådan skildnad ej existerat.

Rom är också en god ort därmed att det är endast här man kan vara fri för jordbäfning. de säga sig ibland fast sällan där af haft känningar men altid så små och obetydliga som kanske ibland man har känt dem i Sverget. också att Rom är fri därifrån vittna Trajaniska och Marc Aurelii stora pelare 50 alnar höga som annars långe sedan hade strukit med, samt ännu mera de höga Obelisqverne som stå öfver alt i stan. Pelrarne ha stått öfver 1000 år och obeli[s]qverne i 300 år.

Med posten har man fått veta dessa dar några jordbäfningar som lära snart stå efter gam̄al vana i våra afvisor, och lefver man ganska

säker i Rom. Således var intet rädd om min nådigaste mor har godhet för mig att jag är på en så elak ort som det skulle tyckas —

Mannerhejm lär vara vid detta taget i Aken och har jag intet haft tidning af honom sedan i Venedig —

Som mina Bref ifrån Maltha talte om min resa hem så kan jag ännu intet på några dar vänta Bref och tidning om min nådigaste mors välmåga —

Jag har den äran förblifva till döden i djupaste vördnad

Min nådigaste Mors
Lydigste Son
A. Ehrensvärd —

30.

Till grevinnan Catharina Elisabeth Ehrensvärd.

Rom d. 22 Sept. 1781.

Min nådigaste Mor!

Jag har intet haft den äran skrifva min nådigaste mor till på ett par postdagar och har ingen ursägt att förebära, om intet den att iag studeratt. men det är en ordsak jag vet min nådigaste Mor är altid god och ursägtar gärna — inga andra nyheter fins än att åskan härom natten slog ner i Påfvens rum, och Gubben med hela sin håfstat satte sig att läsa Litanian. och att åskan intet slog sedermera ner.

Hade det varit i de gamla Påfvarnes tid så hade man kanske fått hört nya påbud nya optåg och nya rättigheter, under sken att de nedkommit den natten omedelbarligen. men tiden är nu för oplyst och man vet hvad åskan är äfven som man nu vet att cometer och nårrsken betyda hvarken krig eller pesten —

Jag hoppas min nådigaste Mor är nu i Stockholm och har lämnat Landet, vid denna årstiden mins jag rätt väl att Landet tar af i fägring ehuru i dessa orter, man ej rönt den minsta skilnad ännu

Var god min nådigaste mor och skicka Lindholm till krigsrådet orrsköld för att påminna honom om mej, mycket som han har att sysla kan göra att han intet just glömmer bort mig aldeles men första

Postdag han skickar mig pengar blir mig en jubelfäst. ännu är ingen tid försummad och klagar jag intet, men man ska ta precautioner här i världen —

Det är intet mycket att ha rest och ätit opp på 15 månar 2000 Rickd. det går åt i Sverget — men hade Mannerhejm varit med så hadde pängarna räckt längre — vi hade gort hvaran sälskap, jag måste nu bjuda mig sälskap, två Svänska målare och en gam̄al ärlig fransysk gubbe och jag äta nästan hvar dag i hop på 3 portioner, och hvar vill man begära bättre hushållning. om afton äter jag en cottlett helt ensamen lägger mig kl. 9 och går opp kl. 4 kan man lefva mera regelbundit. emedlertid pjunkar jag endå för mig sjelf att pengar gå åt ty så går det, när man haft prof på gått förut och lefvat inhyses med Mannerhejm så är man litet bortskämd. förut tänkte jag på intet annat än lefva med hälsa och spara pengar åt mig i Sverget men nu har jag bett orrschöld skicka alt hvad skickas kan och tänker jag nu på det som kostar pengar. Lärmästare och böcker och när man ska lära fort får man hvarken spara möda tid eller pängar, Det Sergel sade åt min nådigaste Mor lär ha varit om Öfverinseendet af Bygnaden och ritningar. det är det som nu förändrat mitt resSysteme. jag måste säga att det intet skulle ha gort det om icke jag tyckte mig få roligt engong där med och således kan jag till en del vara ordsaken sjelf där till.

Jag har den äran förblifva med vördnad min nådigaste Mors

Lydigste Son

A. Ehrensvärd

31.

Till Louis Masreliez.

Napel d. 28 Dec. 1781.

Min nådig herre.

Tack.

Jag fick Ert Bref nu. Min resa gick bra och på 4 dar. Gubben är rolig jag är rädd för han sliter ont.

Ställer ni Er så där in med Gouverneuren af fransyska Academien så får herr Masreller intet hans dotter. intet beröm i frankriket och följacktligen ingen lycka i hela världen.

Vi ha ännu för helgens skull sitt ingenting. Hälsa de herrar svänske och be dem snart komma i himmel Riket Neapel, ty Neapel ligger på taket af hellvitet. men Vessuvius har aldrig rökt så litet som nu. jag hadde en Visite af Baron Foch han är intet kom̄en till Italien för konsterna

Må väl

förblifver med fullkomligaste Estime herr Masreillers

ödmjuke tiänare
A. Ehrensvärd

Mamsell Rosendufva kan jag intet ha den äran hälsa ifrån —

P. S. Om jag får låf att ännu från varande besvära herr Marlier, så var god och be Magister Norberg föra med sig hit de planer som jag lämnat i Brussels gömmor. äfven har jag den äran be min egen Vän vara god och ibland kopparstycken hoss herr Bryssel leta fram dem; Efter di ligga huller om buller så blir det ett besvär jag ger som fordras Er vänskap till min ursägt.

De ligga i Buraus lådorne i första Rum̄et Nyckeln skickar herr Bryssel till sin Värdinna —

Napolitanska vapnet ha vi ej ännu för helgens skull fått reda på. det tycks som det vore en örn efter på amiralitets Muren står örn och äfven på deras hotelle de Ville —

32.

Till Louis Masreliez.

d. 8 J.

Min nådigste herr Masreliez.

Nu slår ni ihjäl mig, Ännu kan jag ej säga Neapels Vapen med visshet. Det sägs vara en häst i Språng utan bessel, det sägs äfven också att det ska var så, här

Senatus popolusque Neapolitanus.

Tack för det ni är så god och Skrifver, och Ritar på Pergoles jag ska försöka att få tala vid hans Slägtingar, det ska ej vara större nöje till än hjälpa opp bra karars heder kom derföre i håg Signorelli —

ödmjuke tien
A. Ehr.

33.

Till grevinnan Catharina Elisabeth Ehrensvärd.

Rom d. 12 Januarii 1782.

Min nådigaste Mor

Vi ha fått det vackraste väder man kan önska, att se och söka opp alla ställen som ännu återstå i Rom. det är nästan altihop, somliga ställen kan man intet förbjuda sig att si flere gonger om. det har intet rängna endast 1 dag på en hel månad. och snöga en half dag. det var roligt att se snö det tycktes som man råckt alla sina landsmän på en liten stund. och snön hadde intet väl gått bort förän man återigen glömde bort Sverget. man kan alt för väl glömma sitt Land och behålla sin vördnad för dem som likafult bebo det. det är ett lyckligt försök jag får göra —

Inga kunna flyga mindre efter almänna nöjen än vi, ännu ingen gong ha vi sitt operan. längre fram blir masqverad Baler jag tror säkert att jag intet går dit. hvad ska en gong den säga om oss som är aldrig ifrån Opera och Masqverad Bal.

Nu på en tid har iag haft ingen tidning om Sverget jag hoppas min nådigaste mor mår väl så gör den som är

Min nådigaste Mors
Lydigste son
A. Ehrensvärd —

34.

Till Louis Masreliez.

Neapel d. Januari 1782.

Jag kysser Er hand herr Masrelier som gör och kan göra det hela världen bör tycka och tycker om. Det fägnar Era vänner och för samma ordsak fägnar det mäst mej. Jag sätter vänskap aldrig i annat än i det värdet min vän äger, och när hans egen person contribuerar därtill så får jag en lycka derjemte jag intet förväntat, ty att bekänna sanningen är ingen mindre aimable än jag, och således anser jag det som en accessoire äfven hoss andra i fall de äro så lycklige, hela min merite är då en fullkomlig indiference tills jag sir förtjänsten lysa fram, om jag då kan så använder jag all ting för att få den belönt och skulle jag intet bry mig om den minsta Reconnaissance i fall det intet vore ett bruk att begära den. Oss emellan är det på det alldrabästa sätt, jag är glad att jag är skylldig Er Reconnaissance i all min lifstid, utan Er i Rom så hadde jag varit antingen kastad i andras händer eller lämnad till mig sjelf, jag hadde ännu liggat i en barndom. Märkte ni intet att när vi reste omkring att ni mera var god och lärde mej, än jag var lycklig och kunde roa Er, jag hade 3 nöjen att vara i Ert sälskap, att Lära, och att vara med en vän jag feck utan smink visa Mig hur jag var, hela vår lycka på detta Lort Klot är att fritt få fela och att fritt få göra gått, Ni har varit så god herr Masrelier och tillåtit mig det första, jag önskade att hela världen ville tillåta mig det andra.

De beskedliga Svänska herrarne ha lyckligt komit fram. den första påminte jag om sitt löfte —

Jag har sitt S:t Charles illuminerad. man kan aldrig tro hvad det prejudicerar Theatren. dessutom de sämsta anstalter i decorationer tillika med omåttligt rika kläder, visar att på alla ställen är världen förvänd.

Lät oss intet läsa den nya boken i Architecturen Håll ut med Pergolesi frise, frukta intet för Elegancen, den sitter i Er blod. jag brinner utaf lust att få framvisa en Pergolesi Apotheosse af Er —

Jag har ännu intet sitt mycket. Caput di Monte och Målningarne

i portici — Sergel tror att jag ska koṁa efter Adlercranz, huru ska det gå till, jag kan aldrig ta emot en syssla jag intet förstår i Grund. Tempelman har mer Grund och mer habilitet än jag fast oemotsägeligen jag har mer Smak, och kungen vore bedragen med en Öf. Håf. Int. som endast hade litet mer Smak. men kunde jag på sidan få ett ord i laget så kunde jag endå göra foiblement gått då och då, Hvad det angår att bli så öm som Adlercranz varit om både kånst och konstnairer, det skulle jag önska bli om jag kunde, men jag frugtar jag blef mer grälig. den aimablaste foten jag önskar mig på vore att vara som jag är nu, och då ursägtas det mer i fall jag i gått lag med En flaska Orvieto Disputerar och har orätt.

Adjö min egen vän. Er ödmjuke tjänare
A. Ehrensvärd.

35.

Till Louis Masreliez.

Man finner väl att jag ber om ursägt men arfsynd och värksynd regerar oss, så att jag begär synders förlåtelse äfven också för hvad jag tänker att synda

Jag har intet skrifvit på lång tid.

Nu ska jag berätta om den Ryska prinsen, att han är bortrest utan afsaknad. De säga han varit nästan ohöflig, ansitt sig för bättre än kungen och låtit sig märkt att detta håfvet var honom ett litet föracktligt håf — sagt återbåd när kungen för honom anstält Jakt, och Gudvet alt hvad här omtalas, Brillanter och Gullddosor har han väl lämnat efter Sig men utan tack. Si så är det hvad är det värt vara Rik och hög, när man är Dum, full med flärd och Rysk, Men hvad är också värdt att vara ädelmodig då man altid sitter osäker om sin Tron, då man har spioner på hvart steg, och då ens sämsta Löpare är kanske en Gouverneur.

Jag har varit återigen i pompeja, Jag ska försöka si mig ledsen. Det lär intet gå an, men hvem vet. Det var en bedröflig syn jag hadde i pompeja dessutom fråsten hade brutit sönder Mosaik gålfven

och några målningar, vid panelningen men alt hvad modernt murbruk existerade glädde mig endå i olyckan i det att det var aldeles nedfallit i små bitar det antika rår alltid — emedlertid kom̄er det antiqva att fara oärhört illa med tiden, om ej de reparerar det nedfalna — Detta viser ett portraitte huru det skulle gå en gong i Sverget Nej inga konster i Sverget. där ska endast finnas avis Skrifvare apotekare och Riksråder, kölden gör dem ingen skada, och är det det enda öfverflöd vi kunna skryta med —

Ju mer jag tar mig i Architecturen Ju mer lämnar jag honom en gong till Tempelman, det är fasligt. jag vet intet huru det kunnat blit en fri konst det är Siffran som styr alt, Climatet pengar Comoditeten som förstör alt, och smaken ligger i bara förstånd.

Det gör mig ont om Gamla Neuvelle han leds säkert fult väder min flit har hållit honom hem̄a, men nu har jag lagt ihop mina paper, tänker ej gräla så mycket, och röra mig mer —

De säga i Napel att Påfven reser okänd, är det möjligt, men Snarare sagt är det möjligt att han reser, alt detta förefaller mig en dröm, eller snarare en omöjlighet.

Nytt ifrån Sverget. att Riks R. Höpken gett allmänheten tillkänna att han ämnar ge ut en bok om de svänska saker som hänt i hans tid.

Adieu, min egen H. Masrellier

Er ödmjuke tjen
A. Ehrensvärd.

36.

Till Louis Masreliez.

Fredag.

Jag har mycket att berätta, jag har varit i Pestum, Vi hadde vackert väder och lång väg. men på stället ganska kårt tid emedlertid att mäta af Templena fordrades ganska många dar och drygt besvär, för att mäta får man låf mäta öfver alt och behöfves det ställningar öfver alt. de gamla som vi, har haft irreguliariteter och variationer, Metopperne Syntes inga qvadrater, Collonnerne tycktes vara enflerade, Triglyffen tycktes intet sitta på hörnet. etc. etc. En Engelsman har

mätt pestum. en Neapolitanare äfven, hvar och en har sitt på sitt sätt, ingenting slår in och här lefver en Architect som tror dem bägge två ha orätt. droppar Sätas där inga droppar varit, Colloñer resas där intet spår syns till Collon och ingen koñer knapt öfver ens om längd och bredd — tvifvels utan ha alla mätrarne brustit i både pängar, tid, och alfvare. man mäter något gissar till ett annat, författar en bok, och betalar sina maitresser och sitt spisqvarter, Så går världen och vi andra som tro altid att en Autor är grundlärd, läser dömmer jämför och förvillas. det var således så gått att gjöra ingen ting annat än Si och resa bort. Men frugten af vår resa är ovärderlig. Gubben Neufville med hvilken jag från mårgon till Qvällen disputerat om L'ordre Doriqve Grec: fant Templena så vackra att Disputen har förfallit. hvad är det värt att prisa vår ritarkonst, han hadde Sitt 20 Tempel Graverade, i samma styl men när man intet ritar sjelf förstår man intet ritning. han feck si dem i Naturn, och Spöket försvan, han trodde få Si tungt och han skrek sjelf *Elegvance,* när han kom hem ville han skära fötterne af alla Roñerska Collonner, jag sir sa han när man ger ritning till Collonner ska man rita dem långa och bygga dem kårta —

Jag for intet med igår till Pouzzol. det har blifvit mig så förhatligt att jag blef heña. Jag har köpt några kopparstycken af Herrculani arbeten. Retzius har endå köpt fler, hvad jag skulle skratta om B. F. blef kännare. emedlertid användes tiden på Prinsessor nu så länge.

Nytt ifrån Sverge år två saker som roar mig R R. Höpken som skrifver, lefvat sin tid, och sitt så väl, ger ut en bok om Sverget, under den tiden han lefvat. Baronessan Horn sjelf Hillebrand har mist sin man. En dygdig och beskedlig kar, vacker och förståndig. Man finner honom ligga på sin värja, och på hans bord En skrift inte ännu tårr, som säger ordsak till hans gärning. *En Elak hustru.* Efter en Siecle eller flere jag undrar om man intet binder vilddjurerne.

Nytt ifrån Rom kring stad och land att R. Prinsen är död — Stackars prins, han lär vara ibland dem som ska utstå en viss hop med osañingar på sin räkning innan hans tid är all. jag har hört nu igen att han har varit rätt artig och beskedlig i Neapel och rätt lefvande i Rom —

Jag har varit flere dar plågad af Snufva och haft feber. jag mår

ännu illa, jag hadde tängt resa till M. Cassino, det lär intet bli af. ty för den 22 Mars står prickat i min Almanack att jag ska resa och jag håller mina ord.

Tack för en hop med bref jag varit så obeskedlig och intet svarat på.

Jag håller af påfvens person, och kejsarn bryr jag mig intet om, men jag håller af kejsarns Sak och hatar påfvens Sak in i Själn — det gorde mig ont om intet Påfven blir så väl emotagen vid sin återkomst som ledsakad vid sin afresa men jag håller mig altid vid Saken —

Lördag — jag reser i Eftermiddag till M. Cassino.

Hälsa de svänske Män ifrån Er

ödmjuke tjänare
A. Ehrensvärd —

37.

Till Louis Masreliez.

Lördag —

Största hämd man kan hederligt vis ta är att rå folk aldrig resa till Monte Cassino det jag endå hälst skulle önska vore att pålägga Munkarne den bördan att laga vägen dit och dän och ta i från dem den att ge mat så vore vägen kortare till Rom. ty i Monte Cassino är ingenting att si. Tempel Colliséen och gamla stats murarne af Staden Germano äro intet värda minsta oppmärksamhet. Vi gingo till fots öfver 20 mil i Rängn sam̄a afton vi kommo dit gingo vi till fots oppföre. man kan tänka hur trötta vi va. den fasan att si oss göra sam̄a väg tillbaka gorde att vi tänkte på Rom men en gamal skralti vagn där var att få, dyr och sönder skrämde oss ännu mer. vi vände då om. Bryssel hade annars furit ensam̄en tillbaka och med våra saker komit efter. nu har vi intet kun̄at rest härifrån i går för Procaccio intet i dag heller vi resa i mårgon —

Prins Biscari har indragit alla sina Exemplar och Boken har vi intet sitt.

Här om dagen eller snarare i går feck jag veta att två karar lefva ännu i Napel som Läst och spelat i hop med Pergoles men nu är min

tid så kort att jag hinner ingenting Äfven också feck jag veta att den munken som gör musiqve i S:t Apostolo i Rom ska ha hans portraitte få si om det är sant —

Jag har sit, Herr Masreliez, har väl i Rom sitt det samma, Vuër af Pompejja och andra små saker grafverade af fransyska händer. det är fasligt, hvarken är det Portraittet af saken eller Landskapet, feltslagit i 1000 saker och dertill illa gort. Stakars publiqve. Bryssel har kjöpt för Bouchard 7:de tomen af Herc. ju mer tiden lider, ju sämre görs allting den gör de andra Tomerne till Mästerstycken och lär ändå bli 1000000000000000000000 bättre än det som lär göras i Paris inqvarto —

Gör sig nu resfärdig, herr Masrellier, ska vi fara i roligt sälskap till Sverget, Ska man aldrig dit jo jo. jag tycker det bör vara roligare dö i Sverget än här. man bör preparera momentet. vi ä gamla Skönhet bryr oss intet och Gipserne ska väl engong öfver. Angående Gipserne — är det intet ett tecken att mennisko sinnet är förstört i mennisko slägtet, och att bara Qvinno tankar rå. intet svar hvarken nej eller ja, Emedlertid Dansar Mad. Du Tiller för några 1000 plåtar om året och Montvell Spelar för 3000 Scudi. jag har ingenting emot det men jag vill ha Systeme, när man gör ett bör man göra det andra, I Greclandet växte alla konster ihop Euripide, Praxiteles och Apelles hade kanske varit lika älskade af Perikles — Men det är hvarken Spectacler eller fria konster som tagit öfverhanden i vårt Seculum, det är Mat och Qvinfolk det är det jag fördömer, bjuda folk par vanitet och gå i sälskap för Qvinfolk kastar bort pängar och tid. i Grecers tid voro hvardags Sälskaperne karars och instructiva, och Qvinfolks Sälskaperne feter, det till vände hjärnan att tänka med lätthet och Smaken att visa sig med besked. Man bör spara sitt hjärta — — — — — Jag förlåter aldrig fransoserne som satt den saña kärleken i Galanteriet. det är som deras maner i Sculpturen, arbeta väl skinnet och negligera både Action och ensemble. Ett hjärta blir slögt genom vanitet och Smaken genom små saker, Sådan är endå Ställningen af vår tid, Vår Skiklighet nu för tiden är skild i två delar, Skolgräl och Värd. det är så skildt att jag ej Vet någon förening. Skolgrälet eller vettenskapen ska läras nödvändigt nu med näsan öfver boken, man försummar då att få värd. att få värd ska man Studera hoss de skolmästare som undervisa den, det är Qvinfolken de använda alting till dags nöjen,

De villa veta ingenting och det är ögnablicken som utgöra deras ålder. En dag är altid för lång de villa göra flere af En, således såfves tills en Amant komer till Toiletten, Middagen är en fete, Comedien en annan dag. och för att göra Soupéen till ett dyngn apart bjudes ett annat folk än de som voro till middagen, gud vet huru natten går förbi, (kanske också den är delt i flere Classer men jag talar intet om oordentligheten i propagation. det är det minsta onda.) här utaf gifs då ingen stadga ty stadga begär tid, blått Eviga förändringar, och om en sak frågas aldrig om den är vacker eller god endast om den är sista förändringen. Qvinfolk tala aldrig ett alfversamt ord om icke då någon man varit obelefvad, eller någon Elegan skilt sig vid sin Maitresse — hvar uti Ligger Möjligheten att få en san Smak i någonting då all ting är flygtigt, omogit, och stridande, att vara upfödd i Qvinno händer och stadgad i håfintriger då får man värd, man är i det samma ledamot ibland dem som tillskapar smak lefnadssätt och dygd, man gillar eller fördöm̄er då efter sin skala de Som med flit och kunskap visa den Skicklighet som i dag antingen kom̄it i eller kom̄it ur modet. man belönar illa efter sin råd och lägenhet, ty i mårgon kom̄er främ̄ande till middagen och i öfvermårgon ska kjöpas hö och Spetsar åt mina onödiga hästar och min hustru. En sådan villervalla i lefnadssätt, depencer och vett kan intet förenas med san smak. Studenten vet aldrig hvad i världen händer, Philosofen vet aldrig till sig när han vill reformera, Poëten som har värd åtminstone i hufvudet skrifver efter tidens smak och Artisten som är fattig måste lefva —

Jag måste då sluta efter sunt förnuft att smak flyter ifrån Seder och innan Seder ändras får man ingen smak. ty lefnadssättet går först till hjärtat och därefter alt annat. ty en anständig Målare Målar artigt. en Qvick Hoggart målar Narrvärk en fet flam̄ändare målar Mat etc. etc. och en Rafael målar Englar. Vi få då låf ehuru mycket det kostar på och ehuru hårt det låter kom̄a öfverens att så länge Qvinfolken ej tillåtas rå ensamt om våra hjärtan utan Regera också vårt förstånd att det är kararnas skull den lort världen vi lefva uti, tills deras Qvinfolk sjelfva tillbjuda sig att bli inlästa för evighet. amen — amen —

Men Ännu en Sak, *kararnes Skull för Qvinfolkenas skull.* de fördömda Eqvipagerna tillskapa på ett palais Vangnsportar hela tiden I Napel har jag svurit där på, hur vill man komma ur vangnen utan

under skygge på ett Palais, på det har man alla pretentioner, ett litet hus är lyckligare och där kan man ej Sätta colonner och portiqve Nej ni med Qvinfolken, gör högtider några gonger om året ta en hustru som ger åt hvar och en 10 barn, gör en öfverflöd som Landet sjelf underhåller Skrif och måla sedan så blir det i en san Smak —

Nu har jag grälat ut ett Théma som behöfdes 20 volumer in folio att bevisa — — — — — — — — — — så länge tiden går, sämre blir han. Således beviste mina volumer ingenting; i gamla tiden var ett qvinfolk som en — — — — — nu är hon ett dricke-skärl, vi skämas för vår hustru och äro hjeltar ibland andras — Amen Amen Amen. —

38.

Till Gustaf Johan Ehrensvärd.

Rom d. 30 Mars —

Utaf de bref jag fått på min påst i dag är dät dig jag svarar först och där näst den som skickat mig Credetivet. ty två så kära bref feck jag i dag. Jag trodde du var i Paris. Carl skref så för en lång tid sedan, jag hade ofta tänkt på den staden skrifva dig till om sådane saker som i konster man där kunde finna men ett öde hadde altid förhindrat mig. jag har rest ofta emellan Neapel och Rom för 3 dar sedan kom jag hit. man har ett djäfla besvär att få si alt och alt tillräckligt och för att si med besked ska man göra fulkomligt efter sitt humeur och infall annars förlorar man i tid, håg och lust, men med en sådan metod förlorar man pängar, och ingen förnuftig menniska fins som intet är litet aventurier det tröstar mig något. Du vill koma hit men för gått kjöp. 6000 plåtar om året måste du spetsa dig på om du lefver som jag, det är som en Philosoph som aldrig äter utan 3 nödiga menniskor till bords, aldrig bortbuden och reser kors och tvärs. Som folk blir du väl bortbuden och förmodeligen Du som har vett och kunskap altid hoss Card. Bernis men Drängar och Vangn har en annan omsorg — de säga det blir Ricksdag i Sverget att vi få ett nytt kunga Barn och att fattigdomen är så stor att kanske våra halfva löner stryka åt.

Mina Gipser anstalten jag projecterat lär förmodeligen intet bli utaf — jag tänker nu resa hem — jag gör som en narr,

Vinckelman är för almänheten en bra bok jag har läst honom med nöje men det är synd att ingen af Artisterne ursägtar hans goda idéer för de små fel han kunnat begått i applicationen det är den enda bok som i det hela har en rätt methode att tala i konsten och till honom en annan som skrifven af en Engelsman vid nam[n] Webb tror jag är öfver satt på fransyska. han visar så få målare vi ha och hvad Måla är för slag. I allmänhet ha vi det begrepp om Måla att det är Måla, Måla är det samma som ett språk och man kan ingenting när man kan ett språk men konsten är att på det språket säga någonting. — Voltair beröms ej för att ha skrifvit vers det kunde Pradon. likväl kalla vi Målare och Bilthuggare alle de hantvärkare som gort taflor och statuër, och vi anta hvar väl gord sak för ett mästerstycke. Almänheten som mindre Sir tafla än hör Poësie, som mindre kan Måla sin fästmö än skrifva henne en kärleks värs tror att då endast en tafla bedrar att si en lök en piga eller en Petrus förklädd i fransysk eller hålländsk bonde att det är konstens Principe värkstäld af en Trollkar. där af händer när någon vill räkna opp goda Målarare blir det en million och goda poeter intet fyllest ett Dussin — Theatren och Värden ha öfvat det ena och hvar och en i medfödd smak med en timmas läsning om dagen i en god bok blir en kännare så gott han kan. Men Målare inom sig är ett skrå som göra sig lagar hvar och en efter sin smak och sin mer eller mindre skicklighet, kunna intet alla si Raphael och Antiqven som andra läsa Racin och Poppe, kom̄a aldrig på slutet öfverens om principer, lyda fattigdoms lagen och Måla hvad betalarn förstår. Vårt seculum är uti konster på sin förnedrings grad. det är nu Qvinfolken rå på Smak, och hvad förstå de annat än Portraittet af en gångbar natur och snåla efter alt göra de alldrig urval för att ärnå det vackraste, derigenom får man taflor af kök, kattor, bondbarn och mödrar, eller Jupiter Mars Apollo Venus Minerva och Juno uti gestalter af nakna Acteurer på en ostädad Theatre.

Om du kommer till Italien tag Masrellier till din ledsagare till Cabinetterne och din egen Smak i konsterne, ni ska si Rom med egna ögon och aldrig mer med Qvinfolks. Det är nöjsamt att si antiqven hvad den altid är ett, illa gort eller väl gort altid i en san principe Men hvar uti tror man konstens regel ligger i Målning och Bilthuggerie,

jo i det samma som i Poësie, uti en Tragedie så målar man ej hur Cesar äter såfver och Dricker och uti en Tafla borde man ej finna små saker, likväl är det på det man fäster ögonen och Raphael är ansedd som mindre bra kar för det han ej vist för efterkom̄andes ögon hvad slags tyg hans draperier bestå utaf, hvad Ljus som ger taflan dager och Gud vet hvad för slag. vid La fontaine de Moïse eller Thermini Ligger ett par Egyptiska Lejon i Basalt du får aldrig si något i hela sin forme elegantare och mera likt ett vackert Lejon (hvilket är det vackraste i naturen näst Menniskan) men för en okunnog i konsten lär det vara så fult som Trä hästen efter på ingendera är utsatt skrynklor och hårviskor. Antika Basreliffer lära förefalla äfven osmaklige efter alla figurer stå på en plan och igenom det att alla ha medelmåttiga fast naïva rörelser, då våra Moderna Målare visa oss disperata rörelser i 4 a 5 planer — som ändå för sitt ändamål exprimera ingenting. Statuër hvars eleganta stälningar aldrig liknat dem som röka tobak eller dem som lärt sig representationer af fransyska Dansmästare, lär äfven före falla i almänhetens ögon antingen obelefvade eller kalla. men du får tvärt om finna att det är på det sättet konsten ska hanteras och att jag haft rätt som vill ha antiqven utsatt på Gator och torg där man vill med alfvare föra in konster —

om 14 dar är jag borta få si om jag kan få det nöjet att si dig i hag.

Hessenstejn reste ett par dar för mig till Rom, han måste öfverge Napel och Italien för den villervalla de göra i Pommern, de ha trott honom aldrig komma igen —

39.

Till Louis Masreliez.

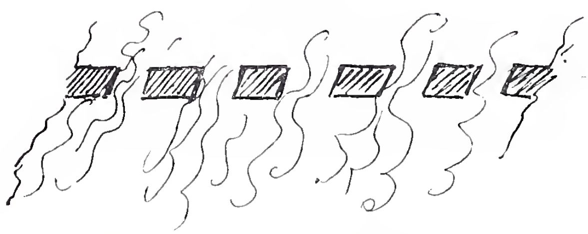
Bologna, d. 25. Aprill 1782. och d. 29 —

Vi ska en gong skilljas här i världen, men Gudske låf ännu är hvarken herr Masrellier eller jag döda. det går an när man skiljes så att man råkas. Hälsa millioner gonger Gamla Neuvill. det gjorde

mig rätt ont att skilljas från Er men hvad ska man göra man ska en gong hem. Vår Resa har varit en Promenad, vi ha intet rest om mårnarne för än ½6, och vi ha tagit qvarter ibland ½6 ibland 6. Litet har man varit tvungen med Viturin. Vädergudens hålor feck jag intet si. Emedlertid till Terni vet herr Masrellier hur världen sir ut. ifrån Terni sir man huru Apeninerne börjas alt mer och mer, och derjämte invånares flit och en slags välmåga som lyser. i stället att i än mera frugtbärande länder som kring Neapell så tycktes folkhopen ligga i nöd. Jag vet intet hur sådant kan hänga ihop — Vägen åt Spoletto blef alt fulare och fulare och liknade alperne i smått. Uti Foligno såg jag en Tafla af Raphael som är ibland dem som mäst ha fägnat mig — Ancona Triomphe Port såg jag intet vägen dit skulle jag gå till fots öfver berg och jag var lat. så älskar jag konster. här begynte folket ej bruka så mycket kappor som söder åt i Italien, Physionomierne hade redan gått ur det nobla och kärngarne sågo ridicula ut. Qvinfolken hade ändå i behåll sådane kläden öfver hufvudet dem de bruka kring Neapel. på andra sidan om Foligno började att synas goda maner i hus, vackrare hus togo sedermera till minsta hus på landet voro täcka — i Loretto såg jag mycket Diamanter och en Afgud, men jag såg en vacker Carache, En Barochi och en Raphael. Dessutom har jag sitt många Taflor jag intet skrifvit op änskönt somliga voro av Dominiqvin. När jag kom till Pessaro tyckte jag redan si Tysk smak, kanske också jag var mörkrädd och tyckte mig si Spöken — Landet kring Loretto är likt Sicilien åt Girgenta sidan, I Rimini såg jag Tr[i]omph bågen, Altaret Cesar stod på när han talte till folket, och några mil derifrån Rubicon — jag hade redan börjat si folk med fräknar, och Svarta håret hade försvunit samt blåa ögon börjat öfver alt. Jag såg änteligen Cecena Påfvens födelse ort, där hade hvalf bågar under husen långs Gatorne tagit öfverhand, en ful följd af en stor Com̄oditet. Alt hvad Comoditet angår äro vi mästare uti alt hvad simpelt behof och smak angår tillhör antiqven. vill man si efter, är vår Com̄oditet kanske ordsaken till många synder vi begå emot smak. det är intet kararnes skull egenteligen men det är omgänget med Qvinfolken som föranlätit oss facilitera den vanan på alt möjligt vis. derföre si vi vagnar ibland alt annat, ett fördärf för all vacker Architecture — Som jag nu reser närr op får jag si gamla bekanta, i Cecena såg jag redan K. i Preuj-

sens portraite litet längre fram lär jag få si kung Carl XII. Således är det värkligen sant att jag reser nårr op, finotjen är intet längre än ett finger, i Bologna. Cypresser finnas intet mer, vinet tar af i Godhet, endera dagen dricker jag Dricka tänk på när Naturen i så grofva saker lider ögonskenlig försämring hvad ska jag då finna längre fram när jag råkar mitt fäderneslaud som kanske står ännu på några Graders högre latitud än förr — Vår vägbok talte om att i Forli skulle vara en Sal, målad av Raphael, men jag såg den salen och den var intet målad af Raphael. Qvinfolken hade redan aflagt att bruka hufvud färgor i sina Kläder och sågo orene ut; Palladio har ritat Augusti Brygga utan att ha rätt i alt. Hr Neuville bad mig si om hvalfven vore snedt skurne, efter Bryggan går snedt öfver strömmen — det vore de.

Planen

Här är en dansk som jag råkat, architect håller af antiqve styl, Componerar, sätter Collonner utan baser. Gör beskedliga planer, flitig. få si om ej Köpenham[n] blir grannare än Stockholm i samma proportion Dansken är bättre än Tempelman. denna Architecten har jag sitt i Rom länge, han har fått en place i fäderneslandet och ska hem. det måste vara han Neuville berätta mig gort Ritning stort som naturen öfver en hop Chapitaux med ancre de la Chine — Jag har sitt P. Caprara och Trofeerne eller Thropheérne det roar mig si: En hop med Gvider, och Gverchin roar mig knapt, men Raphaels Cecilia är exelent. äfven är jag också kär i alla de gamla Taflorne vare sig af Laurentius Costa som fins här många, eller af andre jag ej mins namn uppå Guids S:t Pierre som gråter sina synder och Cochin säger vara den bästa Tafla uti Italien har jag sitt. Tibaldi lär vara den första som gort platfond i Bologna, han är också Carachernes mästare. jag har också sitt att Louis Carache är ganska mycket bättre än Annibal — uti Dominiqves körka såg jag gotiska

Basreliefver Exelenta gorda 1338, dem till skam som tro att icke konsterne gingo karklädde innan Raphael och visa dem det att Raphael ej var den som drog Konsterne utur Barnskona — Det syns på mitt Bläck att jag skrifvit litet om dagen så fort jag har hunnit att si mig omkring; i mårgon så reser jag till Milan. i dag, min bästa vän, har jag gort en visite ni icke trott mig om, efter ni aldrig villat ge mig den minsta anledning därtill, jag ska säga Er huru det geck till, under det jag geck att se dessa Cabinetter nämde en att ni hadde en fru uti Staden, min surpris var otrolig, intet i det att ni var gift men att ni tigat med en så oskyldig sak, är det då min skull, att jag, som älskar så mycket både Er sjelf och Ert Genie varit i mistning om en förtrolig vänskap just då jag i nästan två år haft det nöjet vara i Ert dagliga sälskap, jo vist måste Skullden vara min oskyldigt vis, var derföre intet ond att jag haft den äran si Er fru, hälsat ifrån min vän hennes man Er sjelf, bedt henne intet vara emot Er Resa till Sverget, sagt Er flit och er Framgong i konsterne, hur mycket vi Estimera Er i fäderneslandet och huru högt vi skulle anse den Dag och den lycka som förde Er och henne fram dit ni bägge böra lefva och dö. hon var Charmante, förnuftig, och sådan att Er far bör ta Er i famn. Vår gamla Håfpredicant säger en Luteran kan intet välja förnuftigare, och jag, som svurit mot fruntimmer svär intet mer. Men hvarföre tiger Ni, vill ni ha tystnad för Era egna affairers skull, för Er fars skull, för kungens skull, det hör mig intet till att veta men om ni vill, att tiga, Var försäkrad vi tiga alla tri om det är Er villja, det är så lätt som att göra en vän till villjes och så mycket lättare som ni är vår vän. att jag penetrerat så långt är kanske en sak hvarföre ni aldrig förlåter mig men jag kan intet veta hvarföre, då ni bör vara nöjd med Ert öde, och jag hoppas äfven med den tjänsten jag kan göra i fall ni befaller. Adieu min bästa Vän —

A E —

Lilla adonis hälsar Er, Raphaels Englar äro intet så goda som han —

40.

Till Louis Masreliez.

Tack för ett Bref i Milan och två här i Venise —

Era Bref äro så interessanta att jag måste svara dem punctevis. Herr Masrellier säger i sitt första Bref huru svårt det har varit i alla tider att si Sanning och beklagar den orättvisa som händer Signorelli Verochio, N. Pissano och Bruneleschi. ingen kan ta mera del i deras olycka än jag, när någon följer mig i körkor och Cabinetter får jag si i hvad liten estime jag är hoss dem, efter jag på intet sätt kan dölja min kärlek för de Gamla Damiga Målningarne medan alla si på de färska och Lysande — jag har med nöje i Milan sitt några Bramantz, men olyckligt vis har man vitlimmat en körka där ett Capell var målat i fresqve av Bramant följaktligen intet mera till i världen — Att de gamla Målare haft så svårt att tränga sig fram ur mörkret är derföre att de sökt den stora saningen. våra moderna som flyger efter de små sanningar äro mer begriplige för publiqven, och får sitt värde lätt nog. derföre stiger tårarne i ögonen då jag hör menniskan vara så decidé för det lilla i naturen, så att ända till och med Caracherne hölt Paulo Veronese för en kar och Correge för ett Qvinfolk, Att Gvido ej ville måla i kapp med Paul V. kunde vara rätt nog, efter Le Gvido hadde ingenting som honom öfvergick, ty sökte Le Gvido mera idealitet så var den idealiteten han hant intet preferabel Pauls Masquerad. Jag har sitt Giotto i Padova då man vill finna det agreabla och små täckheter i hans taflor så anser man honom blott för en nybörjare, kanske att han var en nybörjare i Målning, men aldeles intet i att tänka som en målare, han tänkte bättre än mången efter honom, han har naivetet och Expression, han har en san noblesse men sjelfva hantverket och vanan att kasta ut figurer au hazard lär han intet brytt sig om, jag tror det är omöjligt att den målarn som vill imitera naturens noblesse och naivetet hinner med att göra bullrande Compositioner och agreabla fel, tvärt om, den Målarn som åsidosätter naivetet och den stora noblessen den har intet annat att tänka på än en agreable excution imaginerade lumierer, skuggors infall och en multiplication af figurer — Giotto tror jag ska vara den

enda jag sitt som målat full gråt i ansigten, att då behålla noblesse är svårt, Gråt är svår att Exprimera i Historietaflor det fordrar Noblesse i konsten och ha de moderna gort det illa, Antiqven tror jag aldrig. Giotto har gjort det rätt nobelt, Rafael och Rubens har gjort dem som gråtögda nyss slutat gråta —

Jag kan intet nog undra på konstens omväxlingar, i gamla tider, Expression i Medelåldren, Imitation, nu ingenting. man kan ta gamla tiden ifrån Cimabue till och med Raphaels skola, medelåldren från Caracherne till och med Carl Maratto och derefter nu varande tid — som duger till ingenting endast för kopparstycken — Jag sir i konsten En heros, som reser sitt huvud blir krönt och dör om hvilken går ett ryckte sedermera att han spökar, man har hört honom, man har sitt honom, han gör nu större bedrifter än han gort förr, men det är endast kärngar och barn som säga sagor, det obegripliga är att han föll som han börjat strida, och att kärngar och barn få resonera på hans graf

Det andra herr Marlier säger är om Architecturen som bäst lyckats då målare varit Architecter. jag är så af den tankan att jag intet begriper hvarföre Palladio intet målat men hvad hittils exempel bevisa är att målare endast uphjelpt architecturen då han af målare blifvit försämrad. Jag imaginerar mig en Murmästare bygga rätt och slätt, så kom̄er en målare lär sig mura och bygger med ornament, derpå anta alla murare det nya sättet att bygga, lär sig litet rita, bli en slags målare skämmer bort ornamenterne och det blir alt värre och värre tills åter en ny målare bygger och gör ett nytt maner, men med alt detta är blott skilnaden i en slags bättre eller sämre smak, det Classiqva skall nödvändigt hjälpas af Architecten sjelf, en sådan är ännu intet kom̄en om intet den som Var den första att lägga bort Göti[s]ka Collonnen och den känner jag intet —

Till Architecturen hör en grundlig Mathematique Physik och kännedom af lefnadssätt. Till målarna om jag feck rå så borde höra det sam̄a, jag tog då målaren till min Architect, men så länge Architecten blandar sig med Ornamentsritningen, och Målarn med Claire Obscuren äro de lika goda bröder bägge två

Si så min egen herr Masrelier är ni kom̄en till det beslut att änteligen si vår Religion vara den sämsta af alla Religioner, och att den hedniske öfvergår vår i att göra lyckliga folkslag, jag tror då

man hunnit så långt kan man gratulera sig sjelf att vara en förnuftig menniska, det är visserligen af Christendomen alt ont kommer, både i det sanna som i det behageliga, jag håller af den Relion som gör min lycka på jorden och hatar af alt hjärta den Religion som ljuger ihop ett tillkom̄ande sält lif och ett nuvarande osält. hvad har icke en sådan lära för följder, Det ska nödvändigt gå den vägen det gått, att då menniskoslägtet länge skämt ut sig, ska menniskoslägtet omsider blygas för sig och sina fel men intet kunna rätta dem, för att få en San Smak i konster ska man nödvändigt ha en san känsla om ont och gått i all ting, man skall i realiteter börja då följer konsterne efter, ty jag tror dät aldrig vara möjligt att låta konsterne gå förut. Men Om man skulle med våra seder antaga en Grekisk Relion så blefve gord den största Ridicule på Jorden, vår vekliga comoditet och vår läckra lefnad skulle förakta Pompen af en Triumphe, våra agreabla hvardags nöjen skulle sätta ledsnadens stämpel på en fete, Våra prosessioner Ordensdagar och Riksdagar blefve icke mera behaglige än förut och vår Jul som fordom varit så brillante finge ingen mera lustre än nu, de jämna depencer som hvar dag har med sig tillåter oss intet spara ihop till några utbrått, och smak hjärta och mage, tyranniserade af små välluster hvar dag på året vore degouterade när lag eller ceremonie befalte roa sig. Offren förde depencer och Tempeln finge ingen prydnad, vår vardags luxe förtär mer än Hecatomber och opera decorationer vagnar Caffé och Socker äta op de summor som med heder kunde lysa i Templett. Uti alt detta hvar ligger skull[d]en, Gissa. Jag tror man ska sätta ordning i Stånd, Rikedom, fattigdom, kläder, mat, och i Qvinfolk. Jag har intet satt mig före att tala Politiqve, men hvar slutar man när man börjar vid en ända att följa en sak, man sluter vid sakens upprinnelse, i hvad sak man må tänka, Likasom på ett Träd på hvad liten Qvist jag pekar så hänger den fast vid en almän rot. Det är två saker jag aldrig öfverger att tro, det ena att den frihet Qvinfolken ha förstör kararnes tankesätt, och det andra att den egaliteten vi lefva uti sätter en Sällhets täflan som tillskapar fattigdom öfver alt — Grekerne våra Läromästare i smak och lycka, Lefde intet så med sina Qvinfolk som vi, och den fattiga altid den Rikas undersåte i hvad land det må vara, var i Grekelandet på ett ordentligt vis Den Rika genom Lag tilldelt, deraf hände två nyttiga saker: 1:o) att Qvinfolket födde och skötte

sine barn utan distractioner, hälsan i sjelfva slägtet underhölts, och att sederne utan smitta af sjelfsvåld varade altid som en fast grundval åt sanning att med noblesse bygga Smak och nöjen, 2:o) att hantvärkare ej genom lidderlighet försvagade sig på sin sida, altid fattig, men altid bröd gorde honom aldrig i stånd att smaka en fåfäng lycka, men gorde honom okså aldrig olycklig, han slarfvade ej sitt arbete för att vinna mer än han behöfde. den fattiga arbetade väl och den Rika hade smak, Dessa två saker sakna vi nu för tiden, vår hantvärkare fattig utan bröd den ena dagen, sitter rik den andra, super, köper Sidentyg åt sin hustru, och tredje dagen sitter fattig igen, han skal nödvändigt slarva göra illa och fort för att ständigt och hastigt kunna skifta sin usliga lifstid, Den rika återigen sysselsatt med Qvinfolk och tidsspillan lefver Hjärtat fullt af små känslor och hufvudet af små sjelmstycken, ska nödvändigt lefva i all sin dar utan Grundval, utan lärdom och utan Smak —

Sanningen är i en Brun, men om man vill, så tror jag det fins trappsteg ner i den brun som i den vid Orvieto. Låt oss gå, nog gå vi, men konsten är att få andra efter, och det få vi aldrig — Att en fransos skrattade om vi inläste våra Qvinfolk och att man kallade ordningen — i det fattiga folket — för slaveri gorde att en narr och ett ord rådde mer än bästa uppsåt, och så har det altid gått i världen.

Slutsattsen emedlertid är att Christna Relion har gort mycket ont, fattigdom̄en som altid ligger i sällhets täflan med Rikedom̄en gorde denna religion, derföre sir vi alla våra helgon si ut som tiggargubbar, derföre uphörde slafvarnes nyttiga inrättning, derföre ansågs nu varande värd för olycklig, derföre predikades fattigdom för att vinna den tillkom̄ande etc. etc., och, som ni säger i Ert Bref sjelfva konsten blef fattig i ett sådant tidvarf —

Vi undra på hvarifrån den Rikedom kom vi se att de gamla haft, men låt oss i hast göra en Calcule, samla i hop uti Europa; 1:o alla Sillverur och Gullur som till hört sämre folk samt värdet af Urmakares öfverflöd på 100 år, 2:o alla utslitna Galloner på drängar och petitmaitrar 3:o alla silfverskedar och Gaflar samt bägare, sko spännen svampdosor och tandpetar af silfver, 4:o alla öfverflödiga Rätter, utlänska viner Caffe och Socker, 5:o onödigt främmande, 6:o Eqvipager, pängar för hyrvangnar, Jagthundar och Chinesiskt porceline, så får

man si att summan skulle stiga högt och kunde betala både Apelles och praxitelles arbeten efter fult värde, hade kunnat uprest stora marmor Tempel Och lägger jag den summan till som åtgått i hospitaler och Barnhus Antiqven ej behöfde veta utaf samt de sämre Qvinfolkens sidenkläder spettsar och fransyska mössor så blefve summan otrolig — Således vant de Gamla mycket i det att det var en ordning i Stånd, det är uti rikedom och fattigdom, En herre skötte för sin Slaf till sista stund och fans således ingen usling som usligt blef sködt på ett fattighus, öfverflöden hadde intet rum ibland sämre folk derföre kunde folket gifta sig med maklighet och si födas op sina barn av den herren som de hörde till hvilket uteslöt de dumma Barnhusen, om en dräng viste eller intet viste hvad klockan var gorde det menniskoslägtet ingenting. att bonden åt med Silfverske är oanständigt, Gull och silver på smått folk är oförskämt, öfverflödiga Rätter hvar dag är skadligt, onödigt främmande hvar dag är dumt, Vangnar är vekligt, etc. etc. alt sådant som intet är eller liknar menniskans sanna behof är följaktligen mot noblesse och smak, men Ordsaken till alt detta är Qvinfolk, En dräng ska vara sin herre lik och han ska bedra Små mamseller, gå med ur, Sillverskospäñe Sidentyg och Galloner, Hantvärkarn gifter sig med Adelns kam̄arjumfrur han måste ge henne Caffe kamarpiga och hvar Söndag hyrvang, jag talar intet om siden och spettsar det är en tydlig sak, men främmande ska sitta vid hennes bord som hon sitt sitta vid sin förra frus, de hederligare hantvärkar hustrur tar sederne efter hand, som de se vara modet och detta kallar man dygden af att vara fri, det stannar intet vid en hederlig fattigdom det stupar i uselhet, Menniskoslägtets natur försämras a force af högmod och a force att söka egalitet blir olikheten så stor som möjlig är, Där är frugten att ha förvandlat Antiqvens inrättning i oordning eller eqvalitet, rättvisan ligger i saken och ej uti ord, En slaf är lycklig under sin herre och sin Lag medan en så kallad fri är slaf och olycklig under ödet, som är den hårdaste Tyrannen af alla Tyranner. Och när menniskan ingått i soc så är hennes naturliga lefnad försvunnen och lyckan ligger då intet mer i eqvalitet utan i en städad ineqvalitet — Kar rår öfver Qvinfolk, öfverhet öfver undersåte. men säger den som Vill lefva fri, min sjelf gorda olycka älskar jag mer än den lyckan jag tvingas till, och mitt öde huru svårt, är ändå en hazard som kan skifta, i stället för att min Lagbundna träldom ger

mig aldrig hopp, Det tycks han har rätt men när man längre tänker i sakens natur, så är han endast ett barn som klagar, —

Emellan Polen och Eqvatorn är två slags Esprit, det nordiska Espriet och det Södra Espriet, de skilljas där uti att i Norr vill man Synas i Söder vill man vara, Till Exempel den Nordiska vill synas Rik den Södra vill vara Rik, den nordiska vill synas fri den södra vill vara fri, och så vidare, I norden vill man heta fria och hvar ock en individuë slår och snäser den andra, I söder bryr man sig ej Stort om hvad man heter, och hvar och en individuë har en slags aktning för hvaran, En nordisk vill helldre omtalas som en Hercules den södra vill heldre vara en Hercul, En nordisk vill synas med alla känslor, den i Söder döljer sin känsla tills efecten visar den — jag tar Norden ifrån Polen till och med mer än hälften af frankriket. Petite-Maitren Elegvangen är nordens foster, och intet söderns — Den rätta kärleken drifs uti Söder och intet i norden, i Norden har man inventerat en kärlek som syns, man slogs för sin sköna, man red med hennes strumpeband på sin Lantz, medan Turken läste in — — — sin sköna, (sådant gorde äfven Greker och Romare i den lyckliga tid de ej hadde den Christna Relion) medan i Norden var Jumfruburar och gordes holmgång) etc. etc. Detta nordiska Espriet nekar således Slaverie, Sanning i alt blott det yttre, Säg om icke franska sättet att måla indqverar blott lusten att synas — det är ingen målning det ser ut som en Målning, Och utom Christen Religion hade vi aldrig endå kunnat gå längre än vi gått, Norden är skapad att ströfva södra länder, vara Röfvare med Caractaire eller imitateurer af Civilicerat folk utan Caractaire —

Ursägta mig för så mycket och ostädadt sladder men det är roligt att fela så får man ursägt

Hälsa den hederliga Neuvill, och säg att Palladio är vacker, men bra oren — och att uti en af Bramantz Målningar såg jag Målade Collonner som de i Pompejja —

Adjö, min egen herr Masrelier Skynda Er om ni kom̄er efter —

Er ödmjuke tjänare
A. Ehr.

41.

Till Louis Masreliez.

Tack för sista Brefvet —

jag hinner ej mer —

Angående Tapeten på Theatern —

Er idée är qvick, men låter den utföra sig med de många Djuren —

Laga så att den blir uti en Antiqve Styl

Målning med Couleurer borde ej visas vid Ljus sken, Tapeten borde vara målad ur en enda färg —

Skulle man ej kunna föreställa Sanning och Dygd vara i Melpomens sälskap Gracerne som fästa blomor i hennes hår Minnerva som ger henne en Spira eller herraväldet, Låt apollo komma med

förlåt mig, jag ska skrifva längre en annan gong — hälsa gamla heders Neuville —

42.

Till Louis Masreliez.

Inan jag får si Er Composition på Rideaun ala Boucher så vill jag skynda mig att utförligare säga min tanka om en sådan Rideau, ty det kan hända Ert charmanta Esprit och vackra hand förför mig, ni vet så mycket mer sanningen af att en sådan händelse kan existera som ni vet att jag håller af Er och af alt hvad ni gör —

Rideaun är 4 kantig □ man kan intet fylla den utan antingen med Perspectiver, mycket accessoirer flygande figurer eller Collossalla figurer, med Perspectiver blir det fattigt och gör hålet uppigt) med för mycket accessoirer så förskämmer jag Expression af saken; med flygande figurer eller en bullrande Composition så förvillar man ögat action och Expression, med Collossalla figurer så skrämer jag åskådare och acteurerne sedan Rideauen är opdragen sir små och Ridicula ut. hur ska man göra, — Det första man gör ska man gå sans

missericorde ifrån alt hvad som är gjort för ut. och för att göra det höfligt efter man altid bör vara höflig emot förnäma ignoranger) så bör man göra två projecter ett gott och ett a la Mode, gör derföre ett a l'antiqve jag faller på knä jag ber,) Herr Masrelier var intet rädd för antiqvens tårra Composition ni har smak och med smak gör man alt hvad man vill, Jag är försäkrad Europa Yrar uti svåra Compositjoner af ingen annan ordsak än den att de hvarken ha idée om hvad Efect Expressjon och Smak göra på åskådarn, vore de därom försäkrade skulle ej deras Genie bli förslöst a pur perte. Det är olyckligt att vi ej ha städade principer i vår smak alt är imitation, ingenting kan göras utan att det ska heta a la Grec a l'antiqve a la Mode, man frågar intet efter huru vackert huru juste huru väl det och det är gjort man ger det bara ett namn och en sak dōm̄es efter sin imitation —

frågan är vill ni förtjäna pängar eller vill ni bli en stor kar, i förra fallet gör då som alla andra i det andra fallet gör efter de principier jag känner Er ha, var intet rädd för utgongen vår kung ska intet hindra och jag med mina vänner ska strida för Er som Ärliga Drabanter, här uti denna villervallan vi äro uti i Europa med smaken) så behöfs det endast Courage för den som har Smak, att bana sig en egen väg, Nu för tiden har målare kastat sig mera till Poëter än blifvit målare, de göra ett project kanske Apelles ej hadde redigt kunnat utfört, med tillhjelp af en outrerad färg och ClairObscur få de efect i sin Tapet som i sig sjelf blir aldrig annat än lysande för ögat och obegriplig för Vett och förstånd, de äro Enigmer på Värs örat hör och förståndet leds vid — Nu är tiden inne sedan jag är försäkrad om att publiqven är trött att vara bedragen, lessen gord, och trött, att kom̄a fram och visa hvad en rätt Smak är, gör det herr Masrellier så har ni tack och beröm af några nu för tiden och af alla efterkom̄ande som vill säga mer —

Jag har ritat upp en Rideau efter Ert project en efter mitt, jag söker antiqven på sam̄a sätt som astronomerne söka hus och körktorn i Månan men jag sir endå att Componera ur den Stylen med framgong så behöfs dubbelt emot att Componera a la mode, förlåt mig att jag talar om hvad jag försöker men det är i förlitan på er godhet att jag talar hvad som kom̄er för tungan, jag borde hvarken ha ritat eller talt om att jag ritat men hvad ska man göra när man

reser hvad ska man skrifva i Ett bref och för hvad ska man frugta när man tänker ihop med en Vän —

adjeu Er ödmjuke tjänare
A. Ehrensvärd.

jag ska skrifva mer härnäst

Skrif mig intet till nu mer för än på Stockholm, men där är jag inom en månad —

43.

Till Louis Masreliez.

Berlin — d. 10 Augusti 1782.

Min egen herr Masrellier

Nu är ni väl ond, har också ordsak, två Bref jag intet svarat på, men min Gud Tyskland har så tagit bort mitt humeur att jag behöft samla all min styrka att intet Leds ihjäl. det största sår jag kan få är när jag tänker på konsterne, under det jag rest igenom Tyskland har jag funnit en ren ogörlighet för norden att ha smak. Naturen har skapat folkslagen så illa och så omogne åt nårr att ingenting kan mogna i deras händer. jag tror physionomien utmärker Smak, alla ansigten här ha ingen forme, huru kan Sinnet ha Caractaire, Gifs ett vackert ansigte så äro de oformlige Lineamenterne endast genom nuancer adoucerade till ett slags behag, huru kan då deras Genie fatta idée om en sann Skönhet. Nej jag är au desespoire, tänk aldrig på konster i Sverget som är så långt nårr opp, Låt oss glömma möjligheten där till.

Emedlertid är intet så gått att glömma det man älskar, jag ska strax ge ett project för en Composition. Kungen i sitt vistande i Hag och Antvärpen har bestält hoss en Tysk som aldrig rest eller varit i Rom en stor tafla af medföljande sujette och Composition Målaren heter Hejdman. jag tror intet Hejdman kan Componera så väl som jag önskar åt ett så Stort ämne och åt en så stor kung som vår hvilken söker att eternisera sina förfäders bedrifter, Componera, och skicka mig det i Stockholm. vill jag visa fram det. Detta papper

har jag fått i dag (par hazard) och skrifver jag Er derföre strax. Hvad Costumerne angår så vet ni nog huru en svän[s]k bonde sir ut, dessutom skal jag säga Er att Carelaren går bar i bröstet och utan halsduk men skort knappen knäpt. Dalkarlen tror jag bär läder Callote, Värmlänningarne ha svarta tröjjor och finnarne stora

vantar

Carelare

Bonde med Läder Callot

kanske man kunde också sätta skägg på dem så att de sågo ut som Dacer —

Min nådigaste vän jag har intet complimenterat Er för det förtroende ni haft att be mig säga mina tankar om Projekterne till kungens historie taflor ni gjort. jag är flaterad af Er vänskap och så nöjd och glad att vara vän med Ert Genie så att jag är högfärdig. Gud gifve jag finge omfamna Er snart i Stockholm. men detta är intet Complimenter, det är sanningar men herr Masreiller skrifver Complimenter till mig —

Hvad säger ni om vår Enkedrottnings död Er bienfaitrice bör vara mycket sörjd utaf Er hon var den som först gaf konsterne sin fristad i Sverget, men Vår Kung är för stor att icke uppehålla dem —

farväl min egen Herr Masrellier, sköt Er hälsa så väl som Ert Genie så fyller ni allas hopp —

När jag reser härifrån vet jag intet ännu, långsamt har jag hit till dags rest.

Norberg och Suter lämnade jag i Lejpzig med mycken Saknad —

Jag förblifver med alldrastörsta Estime Er

Ödmjuke tjänare

A. Ehrensvärd —

44.

Till Louis Masreliez.

Min Nådige vän bli intet ond jag har intet svarat på några bref — men jag har räknat mig Sjuk på fönster dörar och Collonner. Vet Herr Masrellier att räkna var en förbannad decouverte i Architecturen, men nu sedan man har Aritmetiqve Linial Murmästare och Cirkel så bör det vara mindre högfärdigt för en Architect att göra väl än för en Målare, som intet har anat än sig sjelf och sin hand. —

Tack för nyheter — Påfven är en bra kar — som har en Svår Sak kejsarn har en Sak med hvilken lyckan säkert följer, äfven så väl som Rättvisan. och när bägge desse Gudinnor göra ett så är man såväl Segerherre medan man lefver som när man är död; att K. i S. tar Catalolsk Relion händer när Barozzi blir Vacker och Signora Maria Smal. Att fransoserne vinna Vet Herr Masrellier roar mig oändligt.

Jag har grälat med en Ritning på haga i Ett Gallerie får jag plasera en Tafla 32 aln. lång. det är 60 fransyska fot ungefär — och 11 franska fot hög det blir en slags frise —

Det gör mig ont om Er tum̄e men ännu mer om hågen att rita förhindras.

Tusende tack för Ert besvär med mina Bref det gör mig flat i all mina dar — att intet ha någon anan utväg än att besvära Er

Jag har haft rätt nöjsamt med vårt Sälskap i hop och är jag orolig nu efter det nalkas snart till deras hädanfart — Herr Masrellier har Smak i all ting derföre har ni äfven tyckt om dem. af alt här i världen är Moraln det första och Geniet är endast en tiggare som skaffar bröd då Dygd skaffar Estime.

Adieu min Vän

Er
ödmjuke tjänare

45.

Till Carl Ehrensvärd.

Carlscrona d. 5 Dec. 1782.

Jag Dröjde hoss Maklier på Brödda när jag kom till Skåne, änteligen for jag och ville skynda mig till Stockholm innan G. A. Trolle skulle hinna ner till Carlscrona efter jag nog kunde begripa att om jag en gong skulle råka i hans faggor jag icke så lätt slapp ut. Jag ville si Chapman derföre tog jag vägen genom Carlscrona, samma dag jag kom hit tänkte jag resa bort men Trollens förbåd berättade Trollen vara här dagen därpå, se där ordsaken hvarföre jag intet ännu fått omfamna Dig, och att jag daglig dags tänkt resa min väg är en ordsak hvarföre jag intet hunnit skrifva dig till — Chapman böd mig qvar på sina fartygs aflöpning, han ska nu göra profskått med ett slags Cannoner alt detta dröjer och dröjer, Gudvet när jag kommer hän — Emedlertid gifs nöjen, och jag trifs —

Det är en för underlig sak att ifrån en Resa åt Söder komma hem till Norr, det kan kjännas i minsta Nerve huru illa Ligger ett fädernesland som har 9 Månars vinter. huru illa en tid användes på Resor, för en Göt och en Vandal, och huru liten förmån det är att veta ett bättre fins — Jag trodde att det hade varit möjligt få Sverget till all ting. Nej Sverget kan omöjligt bli någon ting. I Gamla tider var det ett Hjältebo hvarutur flög Fiskjusar och Kråkor att röfva, nu är det ett Markatteslägte som söker att bli folk, men som jag tror Linei Systeme tror jag också att den reglan står ganska fast att Markattor kunna aldrig bli folk — öch således som Ingen Häst i världen kunde vara så dum att vid en befallning af Naturen till val af förvandling Den intet önskade häldre bli kråka än Markatta. Ergo borde ingen nation dra i tvifvelsmål att icke egna lynnet är bättre än ett nytt, ty ett nytt lynne är intet lynne och En Apande Nation är ingen nation;

I fjorton Dar grälade jag. Luften och Surkål slog änteligen ett Skal runtomkring mej Bränvinnet fullkomnade änteligen puppan — — — Där kom fram en Markatta Lika snål, lika qvick och med lika lång Rumpa som alla de andre —

Jag hjälper Qvinfolk på med Saloppen, jag förer andra ner i vagnar, jag kramar somliga i hand, jag önskar dem intet för tusand Djäflar — Om En flicka friar, jag tog henne om en fru hälsar a la Othahite svarar jag med möda men om en kjärng talar hör jag på, ty alt detta hör Climatet till, jag inbillar mig om en karl i kjöld och Granris ska hållas munter bör han dagligen Lufta svett af det kön han intet svettas för eller också Supa och det årkar jag. Jag ställer mig således så gått jag kan efter jag intet har pängar men hade jag haft pängar så hade jag hvarken undergått min nya förvandling till Markatta eller nånsin kommit hem — Min Egen vän jag måste bekänna att jag har ett bittert hat för oss allihop, det första jag intet känner luften af ett par vita hanskar eller en Butejlle Porter — Ett par Collonner på hvilka jag tänker bygga hela min Architectyre —

46.

Till J. T. Sergel.

Carlscrona d. 21 Aug. 1783.

Min Professor.

Det fägnar mig få den äran förkunna Hans kungl. M:ts Nådigaste vilja angående Ornamenterne på min Salig fars Grafvård, på hvilken hans kungl M:t nådigst gifvit ett utkast och hvilken i anledning af dess höga befallning kommer att uppresas på Sveaborgs Bårg Gård ty desse ornamenter skola göras af Era händer —

Det är en lycksalig stund jag lefver då jag hunnit få en vän att arbeta på Äreminnet åt en far hvilken en stor kung befalt att bli odödlig —

Jag har den äran skicka min Professor en Copia af både demensioner och formen af ensembeln, Ert vackra Genie sköter för det öfriga.

Skeppen och Tropheerne blifva af Bronce ty jag tror att af Järn har ännu ingen den vana att forma och gjuta väl. Skulle min Professor likväl hoss någon finna möjligheten deraf så vore det hans Majestet icke emot i anseende dertill att det vore så mycket mera alfversamt.

De ornamenter som utgöra Tropheen bestå af hjälm Svärd Sköld F. Marskalks Staf och Seraphimer Orden. man kunde derjämte lägga en Sabel som betecknade Cavallerie, man kunde lägga en Canon som betecknade Artilleriet, Alt detta senare ankommen på den Saken, Om för ögat det skulle så behöfvas — Emedlertid tycker jag ju mindre samling ju mera expressivt tala de få saker som ligga enkelt och klart för ögat. min Professor mins att fransosen altid Samlar en Sophög af Tropheer och ögat vet intet om det är hantvärkarn eller hjälten som ligger där —

På skölden måste vapnet koma. Skeppen till stor lycka blifva idealiserade och få en antique form. Desse jag ritat utstaka blott en gräns, hvilken jag önskade man icke geck ifrån efter deras skapnad är sammanhängande med Skaplynnet af hela Monumentet.

Jag har den äran förblifva med fullkomligaste Estime

min Professors
ödmjuke tjänare
A. Ehrensvärd —

47.

Till Louis Masreliez.

Carlscrona d. 18 Sept 1783.

Min egen Herr Masrellier

Jag feck bref af Sergell att han sitt er Tafla han berömmer er af alt sitt hjärta och Er Tafla med. jag tar Er i famn och är glad att snart få se er och er tafla —

Det är otroligt hvad det fagnar mig. Nij är en bra kar, det jag såg redan var af en Man som hadde smak och Styl, styl vill säga mycket det är det samma i konster som Kungligt blod i famillјer, som Dygden i allmänna lefnaden och som pängar för fåfängan — det är hög[s]ta spettsen — Säg mig Herr Masrellier hvarföre håller jag så mycket af Er, det måste vara för att Ert hjärta är så vackert som er smak eller för att er smak är så vackert som Ert hjärta, eller är det

bara för att ni är den bästa Målare jag tror lefver, och som jag håller af konster, jag håller af Er med. altihop i hop —

Sergel reser med kungen — res ut jag vill resa med Er. — det vore roligt se Italien tillbaka, men egen och i fred. det går intet an annorlunda — jag beklagar Sergel — och R R Sparres sura ben — jag beklagar de fattiga Mästerstycken på Capitolium och i Vattican som ska beses af Sparrens snea ögon — och Sergel som ska exp[l]icera och K: M^{t} som intet förstår sig i hastighet der . . . han är full af Eld och Antiqverne fulla af stadga, han är full af Genie och Antiqverne fulla af Smak, han har bråttom och Antiqven begär tålamod — hvad menar ni om de fingo se Apelles och hvad menar ni om Hadrianus finge se dem —

Skrif mig till min egen Herr M.

jag har den äran förblifva
Er
ödmjuke tjänare
A. Ehrensvärd —

48.

Till Carl Ehrensvärd.

d. 30 j-ri 1784.

Med stor fägnad undfick jag ditt bref, intet derför att du talar om luft kulorna, men der för att det är ifrån den, som af alla mina vänner är mäst lufttom.

Du finner Paris intet gifva dig den fägnad, du förväntat; en sådan surprise får du, som är stadgad, röna vid alla de saker, der omständigheterne intaga större fält än saken. Denna olycka finnes i alla våra folkslag, som torde hända leda sig ifrån vårt umgängessätt, hvilket är för mycket intaget af qvinnonärvarelsen.

Man kanske mera i sanning kunde finna orsaken uti Climaternas mindre halt norr öfver den höga och luftdelade bergsträckan af Pyreneer, Alper, Frioler.

Det ena kunde hjälpas.

Det andra är ohjälpeligt.

Jag är mycket fallen för att finna vår skilnad ifrån det forna fullkomliga ligga i den ohjälpliga Classen, eller vara ursprunget från den senare källan. Du får se en gång, att de södres skapnad är mer ideal än vår, dessutom visar oss de södra folkslagens historia ett annat sätt att känna och tänka, än vår historia åt vår eftervärld kan meddela.

Vi äro skapte till villde röfvare och i brist af tillfälle till nöjda härmare efter ett gått, vi inom oss sjelfve intet ha. där hela vår destination på jordklotet, och böra vi, hvilket jag altid sagt, med galenskaper den hedra, så mycket vi kunna.

Tro du Paris ett mästerstycke; detta ger dig mera fred än känslan af våra dårskaper, men i fall du dig icke kan öfvervinna, så skaffa dig tålamod, tills du kommer till Spannien, och där (men kanske med möda) du får se en art i folk, hvaraf man mycket kunde gjöra — och är detta endå en vinst för menskligheten.

Det är ingenting så nöjsamt som att se naturens värden, och få förnöja sig i kunskapen om dess underbara värkningar på vårt jordklot. Hvarföre i naturen ett folk ska skapas bättre än ett annat, och hvarföre ett folk efter alla lagar att vara pack stretar ändå emot; under tiden sköter man sitt Djur och ens Genie uplyses. Hvad är det för en drönaktighet i vårt folk, som nu råder, och hvad är det för en konst för somlige att vara myndige — frukten häraf äro våra barnsligheter i menniskoslägtet, uptäckter och luftkulor. — — —

49.

Till J. G. Oxenstierna.

Du är intet ordhållen men du är söt.

Hvarföre har intet min Grefve komit utan hvar dag blott roat mig med hopp.

Ditt hopp är täckt men Odet är en Skönhet — som jag är Båtsman har jag rättighet till Expressioner i min Spher. Det är attan sju tunnor tusande D:lar väl skrifvit — Det var fan!

Jag har liggat sjuk sedan jag såg dig. går ännu på några dar ej ut. har fått ett par Philosophiska böcker —

fordom när jag var sjuk var jag arg, jag är nu kall, ska detta koma ifrån ett annat än Physiqven.

Du är en bra kar Jag törs intet
säga hvad jag håller af dig —
Gud ske låf att Gud skapa dig

50.

Till J. G. Oxenstierna.

Vädret är ständigt så elakt att jag ej kan komma ut och feber har jag ännu — om Du ville se mig i dag kl. 12 eller i natt kl. 12 eller ifrån 12 till 12 så är jag din beredvillige —

Jag har nu inga tvifvelsmål, sedan jag länge vandrat omkring i en öken af tankar har jag fästat mig vid den gamla punkten att villjan är den som rår och är det just den, som man hedrar med namnet af obegriplighet —

det är obegripligt likväl att intet maten komer ifrån källarn utan att drängen ska hämta den med Cirkelrunningen af min mathämtare —

51.

Till J. G. Oxenstierna.

Dagen efter sedan du for, geck jag till en Caffe Gudinna som heter Arvidson, med största lätthet i världen säger hon menniskors öden de slå in, de ha hänt, sådant är mycket nog — men hvad som brister är att hon ej annat lär kunna säga än af det lilla som händer och sker i hvardags lefnaden — jo litet mer — Om K. han kommer ofördröjeligen tillbaka, innan någon tror, inom gränsen blir sjuk blir bättre, äfventyrar lifvet genom en häst — Blir en stor resa hvaräst är mycket folk, Mycket folk resa åt en punkt, Krig och Ricksdag. kriget blir med ett folk som bor hvaräst soln går opp, ett fult folk se grymma ut, ohyfsade vi vinna — Om H. C. folk villa ha honom

till någonting — alt hvad hon spådde om slog så in att det otrogne vildjuret blef flat Om slog in eller intet in det vet jag intet men han blef arg och små ovettig — så att kärngen sade mig efteråt att maken till menniska har hon alldrig känt, förbehållen och rädd om alt misstrogen och Gud vet hvad han vet och döljer —

 var där med mej och om honom spådde hon som han sade Spiken på hufvud —

 var också där, han var äfven förundrad —

Jag vet intet hvad man skall säga Theoretice om menniskan — Spår hon illa är det hennes Skuld, Caffet säger, hon kan döm̄a illa, Caffet kan säga mer än hon förstår, eller har hon intet magt att se annat än Små Saker — och hur går det till, att Caffet emedlertid säger samma saker lättare, eller på ett lättare sätt än hvad Speglar och vatten gjöra, hvar med det skall vara ett faseligt väsende, mycket planeter, ord, timmar, tankar och hunger —

då hon spådde om K gorde hon mig bestört, hon sade någonting som intet angeck honom men någonting som ingen kunde veta mer än du och jag —

Jag längtar efter bref af dig hon har intet spått om dig — härnäst skall hon Spå — — —

är du nöjd med ditt öde att vara ifrån en Stor hufvudstad i famnen af ditt egit Genie, saken är intet så ledsam som vi tycka som sitta i mistning af Dig —

52.

Till Gustav III.

Stormägtigste Allernådigste Konung!

Eders konglige Majestets höga nåd att förordna mig i stället efter Genneral Amiralen af Trolle som olyckligt för Eders Majestet och Rikett aflidet är mig så smickrande och oförväntat som Skyldigheterne att uppfylla äro store

Efterträdare efter Trolle, sjelf värdig efterträdare efter min far bägge nämde af Eders kongl. Majestet, är jag uplyft till så stor grad öfver mina krafter att jag blott litar på Eders kongl. Majestets Nåd och min fasta föresats att våga alt för en stor och nådig konung som gjör att jag med all undersåtelig vördnad i djupaste underdånighet framhärdar till döden

Stormägtigste allernådigste konung
Eders konglig Majestets
allerunderdånigste och troplicktiskte
tjänare och undersåte
A. Ehrensvärd.

Stockholm d. 12 Marti 1784.

53.

Till Gustav III.

Stormägtigste Allernådigste Konung!

Den stora nåd, Eders kongelige Majestet igenom sitt nådigaste förtroende mig benådat värkar hvart ögnablick nya känslor af dyra skylldigheter.

för Eders konglig Majestet har jag i underdånighet den nåden anmäla det jag genast nedreste till Carlscrona för att där af Eders kongl. Majestets StatsSecreterare nedrest vid samma tillfälle Emotaga i Amiral Grefve Wrangels och C. Amiral Chapmans närvaro den interims fullmagt som Eders kongl. Majestet i Nåder befalt —

Tillåt Eders konglig Majestet att nämna om den underdånighet hvarmed jag upfyltes vid detta tillfälle, och om den Tro, Nit och Värdighet hvarmed Grefve Vrangel underkastade sig ett Öde som Hårt, ägde sin lätthet i Eders konglig Majestets nådiga villja. Eders Kongl. Majestet tager intet onådigt opp att jag sjelf vid detta ögnablick är rörd till den skyldigheten att för Eders konglig Majestets fötter lägga en Person i full dager af Ära och underdånighet i hvars hårda öde Eders Konglig Majestet befalt mig så ung och emot honom så oförfaren nu vara en ordsak. Vi hafva omfamnat hvaran och gjort Ed att i Enighet syfta till Eders konglig Majestets höga tjänst hvilket är en Dygd som öfvervinner alt och uti hvilken jag i djupaste underdånighet till döden framhärdar

Stormägtigste Allernådigste konung
Eders konglig Majestets
allerunderdånigste och Tropligtiste
undersåte och tjänare
A. Ehrensvärd.

Carlscrona d. 19 Mars
1784.

54.

Till J. G. Oxenstierna.

C. Crona d. 19 Mars 1784.

Sedan jag hadde den äran se dig sista gongen har jag ärfarit stora saker — Jag har mist en Vän med hvilken jag lefvat alt sedan mitt 17de år, Stor Embetsman, ett Rent Hjärta och en stor Vän i nöjen och alfversamt, mitt hjärta klämt af denna förlust, feck ärfara samma dag en känsla det aldrig haft Kungen hadde nämt mig hufvudman efter Trollen för samma värk, om intet du känner mitt hjärta så känner du min Philosophie och endast på den så kan du beklaga mig — hvar är nu det ljufva hoppet att en gong lefva i frid med sina böcker sina vänner och sig sjelf. jag får väl aldrig se i mina Böcker aldrig råka mina vänner och aldrig äga mej. Nu måste

jag återigen vänta ut 10 a 12 år innan jag kan få sam̄a hopp och då kommer Ulfklous Regimente och tar mej —

Just som alla projecter om väderbållarne försvunno kom en Båll och förde mig i skyarne jag paraderar intet, jag är bara högt oppe, Nu reser jag tillbaka till Stockholm om du vill skrifva mig till så skrif på Stockh:

55.

Till J. G. Oxenstierna.

Jag hadde hjärta skicka bort min dufva hvarifrån jag tog henne — men dö i kockens hand och smältas i min ungn det tycks vara Samma sak —

Här är likväl någonting att märka, Så länge lif förgöras till tjänst för min Physiqve så sker ej annat än hvad som sker i hela Naturen, En växt Braminer äta har ett Lif äfven som en ko vi äta i Europa — Dufvan äter en oskyldig fluga en fluga suger blod — Lifvet får ingen ärsättning utan genom lif, Lika som en Mecanisk machine i sine bristfälligheter icke kan uphjälpas af Lifaktige delar i naturn, utan genom de döda ting, skall en organisation icke uprättas af de döde ting utan af de Lefvande — detta är afgort — men att förgjöra ett Lif åt min del som intet är Physisk — är en underlig sak — om det är rätt eller orät det vet jag intet, den saken måste väl ta sin natur af stora saken —

Jag ligger i ett haf hvar gong jag tänker och söker bärgning på de Strå där flyta — kanske den Dufvans Sjel blir den ande jag får omgås med, kanske den Dufva[n]s Sjel blir förhjälpt förbi några hundrade Djur grader och dess tid förminskas på några 1000 år — om så vore är jag nöjd nog —

Min egen sjel tycker att det är löjligt, eller fasligt — jag tröstar mig emedlertid dermed att all obegriplighet är antingen löjlig om jag är glad, faslig om jag är af någonting tryckt — döm om jag är stadgad i några motstridande sattser — Ack vi äro fjädrar som föras af vädret, här hjelper ingenting annat än uti alla våra värk och gärningar vi gjöra genom den intention vi ha sätta värdet på dem Sjelf —

I afton kommer jag att kanske träda första steget i min stora Circel — eller i min lilla — det komer an på hvad jag tänker sjelf och intet på hvad Herr Lieutnanten tänker —

adjö söta du förlåt mitt Gräl som aldrig uphör med Din ödmjuke tjenare.

56.

Till J. G. Oxenstierna.

Jag tackar dig för två Bref, och skäms — jag har gjöra, — ej vigtigt i hvart ögnablick, men ständigt smått och tätt, jag spritar fjäder, kan dock intet ursägta mig, jag bort ha skrifvit långe sedan, men jag fördömmer min Lättja utan skonsmål om att försumma en vän vore att glömma bort honom, det har jag intet gjort, när jag ser våra uplyste Ulfklojaner och anti Ulfklojaner och när jag intet rör dem, så är endå mitt minne fult af den som är mer än hela Cabalistikan och hela Politikan en ärlig kar, en Menniska och ett Genie —

Fan besitta hvad är här på färde om U: får opp den skatten så i min tanke beviser detta ingen hans konst. kanske andarnes tid är ute, När all ting är spänt och Laddat kan en fluga sätta sig på tryckpinnen, ödet var inne och skåttet small — att på ett ställe där andar grassera få på vissa timmar se dem, den konsten hör hvar och en till. Att då skattens tid är all att vara förbårgad, då nämna ett vist, på en viss stund, få skatten opp, det är med flugefötter röra ett spänt gevär, min bästa vän det är dyrbara flugfötter, men alt detta skulle hvar och en kunna på lika sätt gjöra i fall det för denne går an, ty skillnaden emellan oss i dessa Saker är Svagare eller Starkare andakt, och just det nämligen denna nödiga styrka jag intet tror Herr Lieutnanten om. han begärte Traktamente af mig häromdagen, jag låfte honom så snart skatten kom opp — Caffe kärngen är nu den bästa arbetarn, hennes små sanningar importera henne 1 RDr om dagen hon vinner Reputation och tri adjutantz Tracktamenter jag är rädd H: ⊕ börjar Le åt

Jag ville tala litet om hvad min Trollkar Chapman i Carlscrona gjör om pängar fås tillräckligt bygga vi i sommar på endast två Staplar 3 Skepp och 3 fregatter —

Var god och gjör besvärjningar att den Trollkarlen må lefva

Kära min Grefve och bror skrif mig till, herre Gud om du ville i Carlscrona lefva och bo — gjör dit en visite åtminstone, När kungen kommer hit får jag väl se dig, *svala* som intet, kan lefva om intet soln återkommer —

din bästa vän
A. EHRENSVÄRD.

57.

Till Louis Masreliez.

Min Söta Masreiller det var långe sedan jag hadde den äran skrifva Er till Italien är en Himmel i all ting där glömer vänner intet bort hvaran den synden har jag väl intet öfver mitt hufvud, det sir så ut, men jag skulle intet tro att den som är min, håller mig för så Syndig att intet vara den tillbakars. gjör mig det vänstycket och låt mig få då och då åtminstone veta huru ni mår och om ni finner Sverget likna Rom —

Denna unga Artiste flyger fram och tillbakars han ger Er detta mitt Bref för att ställa sig in hoss Er, om han lyckas deri har jag vunnit min önskan på två sätt.

Tänk ibland också på mej och var öfvertygad att jag gjör mig ett hopp att få vara innesluten i Er vänskap och är jag altid med fullkomligaste aktning Er

ödmjuke tjänare
A. EHRENSVÄRD.

58.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 11 Juni 1784

Tusende hällsningar från Amiral Chapman han ryser vid svåra arbetet att släpa plankorna ur skulet du såg. han gorde ett förslag till ett nytt skul Långs bakväggen på långa Artillerie förådet där vi gingo och du såg din Bastion. När detta skulet var färdigt så hadde du anstånd med din bygnad och när du gjorde Din, så hadde du dettas tak att tillgå —

Chappman tror att besväret att rödja plankorne ur det gamla skulet ska kosta oss för mycket, derjämte kåstar det dig ett gålf i samma skul efter nu är endast ett Gropigt bärg. Canon flyttningen blir då äfven besvärlig kran skall nyttjas två gonger och ifrån det nya skulet är endast att släpa dem tvärs öfver vägen, kostnaden på Skulet långs Artillerie förådet som tjänar till ena väggen är emellan 5 à 600 RD$^{r.}$ Spe. och alla de andra små besvären i hop utgör nog detsamma —

Jag feck bref från Findland att nyheterna ifrån P^{burg} Vi^{bor} Fred^{rh} Rävel innehåller ingenting —

I går kom Creutzens bref att ingen Exercitie skall ske i findland.

Var god och glöm intet att säga mig när du kan, | $\frac{om}{—}$ $\frac{—}{—}$ $\frac{—}{—}$ $\frac{—}{—}$ $\frac{—}{—}$ så att jag kunde af Lant Commenderingen få permittera några syndiga officerare, som villa hem —

Din ödmjuke tjänare
A. Ehrensvärd.

59.

Till J. Chr. Toll.

Min egen bror. Ditt expedient med Canonerne var godt. — Så snart de ko͞ma skola de få alla de små hål för sine lavetter som finnas medan de sjelfva få den äran att ligga i samma bås med våre —

Chapman kan intet efterge sina ankare — tycker det icke behöfs att bruka ankarsmedjor till fältungnar — Grillen bör intet ha att skylla på —

Du frågar mig om vi villa ha K: till oss. jag ska svara dig i förtroende nej — man har ingenting färdigt att visa honom, i stället för om han kommer nästa år får han se mycket. Chapman det första han har haft och tycker fred på anstalter, så arbetar han i Systeme, och då kan ögat alldrig få se någonting på en gong —

Nästa år får kungen se mycket hus, och tillpricka färdiga fartyg. Söta Du låt mej få veta när således Kungen reser förbi oss, om icke jag strax får resa till Stockholm och kasta mig för hans fötter.

Skulle Kung. directe' till Sjöss kom̄a hit, Så skickar jag dig en Courire. så snart K. kommer till Svänsk strand om du kan skicka mig en d:o jag betalar honom —

I alt fall är det bäst att Kung. reser oss förbi, detta sluter ögonen igen på grannar.

adjö — din ödmjste tjen.
A. Ehrensvärd.

60.

Till Johan Sparre.

Högvälborne Herr Grefve Genneral Lieutenant samt Commendeur af Kongl. Maj:ts Svärdsorden med stora korset!

Jag har haft den äran kasta mig för Herr Grefvens Genneral Lieutenantens samt Commendeurens Älskansvärda Doters fötter Högvälborna fröken Sophia Lovisa Sparre dess fullkomlighet har altid uppfyldt min vördnad och som hoss mig sjelf jag är försäkrad om en stadga att alltid söka vara dess fullkomligheter värd, vågar jag alldra ödmjukast af Herr Grefven Genneral Lieutenanten och Commendeuren uti hvilkens grace jag smickrar mig vara iñesluten begära den dyra Person hvars ägande jag är försäkrad om utgjör min Sällhet och min ära —

Min Grefve var nådig och anse deña djärfhet med ömhet, jag

har haft för lång tid sedan den äran se denna älskansvärda fröken i sina respectabla föräldrars hus och sedermera så högt ansedd i ett håf, men jag har icke förän nu kommit i den ställning då jag kunde våga ärbjuda att dela ett öde —

Jag suplicerar på det alldrahögsta det Herr Grefven Genneral Lieutenanten och Comendeuren täckes vara gracieuse och gifva sin Älskansvärda Dotter det råd som utgjör min sällhet, i fall jag är så lycklig och anses henne värdig. Fröken har befalt mig igenom dess förälldrar bli af henne känd, Dess späda ungdom gjorde min Person okänd då jag såg hennes värde, När ödet satte mig uti en viss ställning kastade jag mig för hennes fötter och utom min skyldighet är det äfven hennes befallning att hoss dess respectabla förälldrar anmäla min vördnadsfulla anhållan

Jag innesluter mig i Herr Grefvens Genneral Lieutenantens Grace och suplicerar om de råd åt dess Älskansvärda doter jag förtjänar, änskönt de icke utgjorde min vördnadsfulla önskan, den aktning jag äger för henne underkastar mig de beslut hon får tillfälle att taga, men min lycka står uti min Grefves hand och det vore mig altför ömt att ej få intagas i en så respectable famille hvarigenom jag så mycket närmare finge visa den vördnad hvarmed jag städse framhärdar på det djupaste

Högvälborne Herr Grefvens Genneral Lieutenantens och Comendeurens af Kongl. Maj:ts Svärdsordens stora kors —

alldraödmjukaste tjänare
A. Ehrensvärd.

Carlscrona d. 9 Juli 1784.

61.

Till Gustav III.

Stormägtigste Allernådigste konung Eders Konglig Majestet.

Eders Konglig Majestets höga befallning ifrån Paris daterat d. 28 Juni att Amadis med Major de Frese skall Eders Kongl. Majestet vara till mötes d. 20 Juli i Wernamynde utan att inlöpa till Råståck hadde jag den nåden i går aftse inhändiga.

Express till Öfverste Ehrenbill afskickades ofördröjeligen. därjämte låter jag i dag afsegla Capitain Kock med Jakten Collding till berörde ort. som under sitt befäl har i följje med sig En Galiot för att afhämta Eders kongl. Majestets saker. Detta har jag i underdånighet vågat gjöra i fara att Eders Konglig Majestets egen Jagt som intet har högst fem dagar att hinna fram icke hant.

Om Eders konglig Majestet är af den nåden att inlöpa i Carlscrona varande ombord på Collding har jag gifvit Major de frese ordre att då han ej i Wernamynde vore så lycklig Eders Konglig Majestet att råka strax begifva sig till Carlscrona så att ifall Eders Konglig Majestet ännu vore qvar han då kom hit tillbaka Eders Kongl. Majestet till underdånig tjänst.

Därjämte har jag skickat Capitain Billing Landvägen till Wernamynde att i fall Motvind eller Stormar afhöllo Jagternes framkomst, Eders Konglig Majestet af denne officer sig nådigst kunde betjäna att på ett i Rostock förhyrt fartyg lyckligen bli öfverförd —

Jag brinner af håg att snart få kasta mig för Eders Konglig Majestets fötter med den underdånigaste vördnad hvarmed jag till dödsstund i det djupaste framhärdar

Stormägtigste allernådigste
Konungs
Eders konglig Majestets
Allraunderdånigste och tropligtigste tjänare och undersåte
A. Ehrensvärd

Carlscrona d. 12 Juli 1784.

62.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 13 Juli 1784.

Tack för ditt Bref. jag vet så mycket mer att Kungen snart kommer som att han skref mig till från Paris att han d. 20 ville vara i vernamynde och har jag skickat fartyg imot honom — I de bref jag skref till honom med officern nämner jag ej att jag önskar honom

förbi. Uti sitt Bref säger han sig om vinden så fogar gå Sjövägen directe till Stockholm, således komer han till Carlscrona i fall vinden mitt för inloppet skulle Skrala det vore ohöfligt så ha preparerat att han viste sig mindre välkommen. Det är en Jagt jag skickat. och en Express till Stockholm efter hans Jagt där — Gud ske låf vi få vår Kung hit, jag är glad som känner hjärta för En Kung. och alldeles intet för dina ungnar om det ska ske med våra ankares senfärdighet. Tack sa jag när du gaf efter på Segelduken var det intet nog Ankarsvärd säger, Fan är med hela sin magt i rörelse, Troupper marchera från alla orter till Pettersburg och Gallejor och Skepp Kläda sig i hilfvitets Galladrägter. Detta är sant men också lort. honan i Pettersburg vill vid kungens ankomst, visa att hon kan. hon går i gevär för hans Majestet i Pettersburg när han passerar östersjön, det är höfligt. — Din Lastdragare är på vägen och bör koña snart, det vi kunna gjöra i vidrigt fall är att i findland ej koña ur dockan och här ha 16 men ej kunna bemanna så många skepp. adjö —

63.

Till J. Chr. Toll.

C. C. d. 18 Juli 1784.

Min egen vän. har du ej något nytt jag har en trovärdig man som berättat mig att Danskarne arbeta Natt och dag på flottans utrust[n]ing. att de ha skepp till armering redan utur bommen, att två äro komne från Norget med 11000 Båtsmän och att 2000 andra båtsmän från hollstejn och Jutland dit förväntas. att 3 skepp ligga i Sundet under namn att gå till England att hemtaga Drottning Mathildas Lik att två fregatter äro utgångne med Cadetter i Östersjön — & & —

Jag har tänkt på hvad här vore att gjöra och som jag tror Spioner inom Carlscrona af småfolket kanske Contoirs Skrifvare och pack så har jag låtit Chapman aftackla grofva Tågvärket på en hop fartyg ty ingenting är här offensift på färde alt lär komma an på huru vi mer eller mindre reta dem.

6 skepp och 3 fregatter folk på Skansarne och gamla skepp förtöjda i hamnen med Canoner kan jag till hamnens försvar ifrån Surprice prestera 10 dyngn efter order med det folk jag har. Sedan får man gjöra hvad man hinner —

Emedlertid tror jag ännu ingenting annat än att alt kommer an på oss —

Jag har gifvit K M[t] raport härom — och Creutzen med ty den som gifvit mig den samma har jag trott.

farväl

Din ödmjuke tjänare
A. Ehrensvärd.

Jag trodde skicka detta med Extra post nu skickar det med Baron Palmqvist som afgår till K. M[t] skrif — om du har något att skrifva —

64.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 20 Juli 1784.

Och det bar åf till ungnar och ankare — Nu har jag fått Virgin hit. Lavetterne lägga vi på Gamla K Fredrich ett 3 Däcks odugligt Skepp och Tersmeden bärgar det öfrige —

Cronstedt tyckes vara nöjd dermed —

Det är fasligt hvad lättjan i gamla dagar rådde öfver alt Jag hinner mer ställa till rätta med Guds hjälp än begripa hur det gått till, Jag tar bort krutet ifrån ena fästningen och lägger det på ett lort Skepp för att gjöra möjligt den fästningen att försvara sig. jag låss villa sätta mig i försvars Stånd — men det går långsamt och tyst, jag gjör intet som Possen kanske gjör — och hinner ingen vart —

Nu bär det åf på kruthus. Jag måste ha dubbelt så många kruthus eller i rymden dubbelt så mycket. om du med K. kommer att tala om tåckådär säg att här behöfs mycket pängar för Svärget i Saker som bära ingen ära i följe men stor nytta. Sådana saker äro som fransyska Språket, ingen ära att kunnat och stor skam det intet kunna — adjö —

65.

Till J. Chr. Toll.

Tack för din Estaphet — han väckte mig i natt sedan jag hela gärdagen varit i sällskap med Tysken som är Spion, han sade sig ha skickat sine saker till Stockholm för att genom Götheborg och Norget komma snart efter, Jag har obligerat honom att si alt, att åter igen i dag se om, jag har talt mycke vid den god herren jo jag kan Ljuga ock. han frågte mig sedan han hade Sitt varfvet och våra arbeten, hur det kom sig till att Ryssarne tagit allarm, jo det ska jag säga, det måste ha varit naturligt nog svarte jag, vår flotta har för ett par år kommit i den färdiga conservations dockan och långt ifrån att denna docka var en Conservation docka har vi funnit att det var en Destructions håla, som alting sker par Ceremonie så anställes årliga besigtni[n]gar, dessa besigtni[n]gar med hvad undersökning de göra kunna alldrig Se nog, när man började rifva och laga Såg man förutnellsen i högsta grad, befälhafvaren vid flottan hade utfäst sig för K. M:t en viss tid med vissa pängar som vanligt är, att få sitt arbete färdigt och han arbetade mera trägit än vanligt var, härigenom kom hela villervallan — Han tycktes vara nöjd. dessutom såg han på varvett tacklas utaf fartyg deras gamla vant och på prof modellerne Gustaf Adolph och ena nya fregatten Såg han Stängerne vara Strukne och tågvärket som redan var passat såg han bäras bort — han såg mycket hus i arbetet, nya grundvalar läggas, och en hop med lastdragare från tyskland som hadde Ek — få se hvad han säger i dag — Om dig sa han att du var en käcker man — du lär ha ljugit för honom som fan —

Nu ska vi komma på danska rycktena där är en färgman och lots upsyningsman i Malmö som de sagt mig, (nämligen hans förmän) skall vara en pålitlig man, det var hans raport, nu har jag fått höra att han som andra menniskor bedrar sig äfven — Han heter Nillson —

Det jag tror är lika med hvad de civila i beredningen lära tro, att altsammans är att visa det de äro icke i den ställningen att syrpreneras, och Ryssarne visa sig i alfvare att ta Jutens fattiga parti. att dessa bägge magter lära inbillat sig att under K. M:ts resa vi gjort

alla offensiva anstalter, och att K. M^t reste för att förblinda sina grannar där i, att då K. M^t nu passerar östersjön tillbaka, så gå bägge magterne i Gevär. att alt stannar i brefväxling och att vi få fullfölja våra arbeten öfveralt.

Hvarföre jag skickade K. M^t raport härom var derföre att som jag intet tror danskens heder så borde han frugta för sin person, likväl nämde jag ingenting derom, jag sade bara hur det var och hvad vi efter order här i Carlscrona kunde gjöra —

Jag tycker om din operationsplan, du försäkrar fästningarne, du försöker intet att hindra landstigningar, du sätter arméen i de stora defileerne du hjälper dig af Venern Vettern och östra stranden, du avencerar därpå och gjör hvad trovärdigt är vi böra åstadkomma, med troupper som äro i ordning och som då i värket slåss för Kung, Fädernesland och sig sjelfve. det blir intet ett Pomerskt krig —

Jag frugtar i mitt näste ingenting det första de icke löpa sta med sin flotta hit i hamnen. det är naturligt att idéen Skrämer dem mer än värkligheten, danskarne ha ingen du Gvai Trouïn och Carlscrona är ingen Rio Janeïro, emedlertid ska jag bli bra nog i mitt försvar och flottan hiner jag färdig, så fort som är möjligt, jag har dina Canoner dem låter jag i fartyget ligga 4 à 5 dagar inne för att på den tiden få höra vart sakerne ta för utsigt och sedermera kunna lägga Canonerne hvart jag vill —

Om danskarne dels kryssa här utanföre dels gjöra Landstigning i Skåne och jag småningom blir inspärrad, så behöfver jag mat, i förråd, det flottan är tillslagit bör ej litas på, hon behöfver sitt när hon blir färdig, det blir konst jag finner väl utväg endå. flottan ska nödvändigt ut det första hon kan gå, hon bör Slå den danska innan vindarne hinna conjungera bägge de fientliga. vid det tillfället blir frågan om på Köpenhamn vi böra ha ögonen eller på Pett:burg. (vid det laget är kanske findland tagit utom Sveaborg och Dragonerne på sin retraitte till Österbåtten medan lätta Troupperne Skydda deras marche.) men vägen är lång till Båttnen på finska viken. till lifland något kortare; Dansken vore oss närmre, och Ryssen innan Sveaborg är tagen kan blott agera med flottan denne flotta som ej äger mer än sine besättningar kan på land ej gjöra oss ont, blott härja —

Vore vi utan hjälp af andre nationer, oss ensamt lämnade så vore Sverget med hvad vi ock gjorde intagit, ty jag litar intet på uppe-

hället, men krigets första utbrått och tiden som lider ska väl öpna oss någon väg —

Du ser att jag svävar emellan Pettersburg och Köppenhamn — men detta är intet det första som nu ska göras, och vår offensif kommer Sist — i mårgon skrifver jag till Creutzen och säger hvad jag är nämligen nöjd med Deffencions planen, och det sista talar jag intet om men Skrif mej till vidare —

Adjö — din ödmjuke tjen.
A. Ehrensvärd.

P. S.

Armens flotta på sveaborg bör intet gå ut, i fall hon kunde fly till Sverget, hon bör bli qvar och slåss i alla fall, man kan med tiden få en ny. men det kunde hända att hon vant och då hadde vi där den flotta som hjälpte oss i fall vi tänkte gå till Neva utlåpet.

Sir du hvad det är förbannat att i fred ej tänka på krig. Armens flotta i Stockholm består af Gallerer och kan för brist af besättningar ej gå ut och ute dugde till ingenting.

Din Courir har fått bref om två Hästar tillreds på Gästgifvare Gårdarne —

66.

Till J. Chr. Toll.

C. C. d. 22 Juli 1784.

Jag gaf dig namnet på min Lots upsyningsman i Malmö, har du någon som kunde muntligen Examinera den Herrn. jag vill ej skicka härifrån någon ty jag har ingen att lita på.

Om det blir något utaf så tänk efter om det intet vore rätt så gott att ta in Danmark, om vi få Norget och Danmark och politiqven i Europa är den att Ryska magten bör förstäckas, så blir aldrig Den magten hastigare stäckt än då vi sitta mästare af Sundet och tvänne Esqvadrar. När intet Ryssen slipper utur Östersjön så är intet Ryssen mägtig. och detta mojenget gick fort för sig. i stället att om vi rifvas på hans strand så går det långsamt och vi få kännas där vid hela hans styrka och alla hans alierade, låt honom behålla findland.

däri vinner han ingenting, hvarken skall han äga östersjön eller kan han komma ur sundet, dessutom borde Sundet sänkas och Trollhette farten ypnas med alfvare, när sundet hiner bli sänkt så kan ingen sjömagt attaqvera Danmark åt Nordsjökanten, norget är det enda som kan attaqveras men Landet är äfven svårt för främande. vi hadde då en flotta i Norget och en i Carlscrona den ena för handeln i Nordsjön och den andra för handeln i Östersjön Ryssland feck lägga ned sin flotta all handel gick genom Trollhätte durkfarten och Ryssen hadde ingen, jag tror det är omöjligt förstöra Ryssen på stället, man måste tvina ut honom, och detta vore bästa sättet.

Hit har kommit ett par Svänskar ifrån Köpenhamn som berättar att alt är fredligt och tyst.,

Tänk på detta jag sagt dig. går det an ska du få hedern, går det intet an så vill jag intet endå ha Skamen men fan far i mig går icke det an — adjö —

67.

Till J. Chr. Toll.

C. C. d. 23 Juli 1784.

Min egen vän

Uti nuvarande omständigheter i fall man blefve attaqverad af Danskarne, så borde man intet förvänta deña attaqve annan än med en full styrka på deras sida tillika med någon af deras alierad dem till understöd, naturligtvis vore denna deras allierad Rysland

Vi fingo det häftigaste med den starkaste, det vore findland som satte emellan, Findland den minst försvarade delen blef i ett sådant ögnablick i den mästa Elden och ägde intet mer än Sveaborg att lita på, Arméens flotta är nu i det Stånd att hon gjorde campagnen med sine fulla behof men hon ligger i docka och fordrar tid att koña ut. Man är obligerad att antingen ge bort findland för någon Dansk del eller komma findland till snar undsättning

Sveaborg hyste finska Armen, men efter ett par missväxt år och i en sådan hast skulle intet mycken föda hinna samlas ihop och en

del af Armeen blefve tvungen på armeens flottas fartyg då en tid förlidit och desse blifvit drefne, antingen vinna en sjö Bataille och gå ensamne till Pettersburg eller efter en förlorad söka Svärget.

Om vår flotta vore i antal lika med den Ryska, så vore en sak i förtviflan till gjörandes det vore att låta finska armeen så fort arméens flotta blef färdig embarqvera och med första vind antingen då Ryska örlogs flottan ej ännu hunnit från Cronstatt eller sedan den utkommit i östersjön, gå till Lifland, och börja ett nytt krig, vår flotta hadde då slagit den Ryska eller slog henne, vår armée i Lifland hadde landets folk kanske för sig och vi koṁa dem med snar undsättning. Sveaborg blef intet derföre abandonerad det låg altid så mycket folk qvar. och ryska Trouppeme började säkert draga sig ur findland till en del, men alt detta vore äfventyr.

Svårt blir det nu att undsätta Sveaborg, jag frugtar för deras föda, Gallererne i Stockholm borde några gå ut med rodd af bönder desse kunde föra mat åt dem och derjämte bägge roslags Compagnierne samt ålänningarne som annars knapt böra våga sig öfver efter landet står yppit för fienden och hindrar deras marche för att hinna Sveaborg och bli besättningar på flottan som ligger där — därigenom kunde Sveaborg åtminstone första gongen få sin undsättning med mat, men sedan Ryssarnes Gallerer börja intaga farvattnen kan det hända de äro nog näsvisa att lägga sig väster om Sveaborg för att hindra tillförsell.

Svårt sir det ut att hastigt koṁa finnarne till hjälp medan ännu födan räcker åt Sveaborg, både Ryska och Danska flottorne böra vara slagne innan vi kunna föra vår svänska armée öfver. det kanske går långt ut inan vi få någon alierad i östersjön med sin flotta och intet är det troligt att vår flotta som endast kan bli sammansatt af 16 skepp och 9 fregatter kan då mer än danska flottan och det skall endå ske innan hon löpt i conjungtion med den Ryska, denna seger skulle ej stort hjälpa oss efter den Ryska flottan ensammen blir oss vida öfvermägtig.

Det tyckes att findland är nära sin undergong om Europa lämnar oss ensamne.

Jag kan intet annat förmoda än icke vår armée i Sverget ska stå på sig. och att den kjör dansken tillbaka på stranden, Dansken måste gå tillbaka ända till sitt egit land och man står med armeen

på sin strand och väntar att sjelf få gjöra en landstigning. men dansken som förstört alla små båtar dels tagit dem med sig kan blott igenom detta förhindra oss. utom det att inga skepp är ännu framkomne. ett äfventyr kunde gjöra att vår flotta sluppe undan fienden i sjön, att vi kom̄e opp till Sundet och där i trängslen kunde slåss med fördel och facilitera någon decente.

Vi veta ungefär huru bägge våra fienders Armeer kom̄a att operera, Den ena går öfver finska gränsen den andra gjör på oss en landstigning. men bägge flottorne huru gå de? Danskarne ligga säkert stilla med sin i Köge bugt, dels för försvar dels för nödvändigheten i fall han sjelf tänker på en Landstigning, Det är Ryska flottan som sätter sig i rörelse, det är hon som kryssar utan för Carlscrona att attrapera vår då hon utkommer

Här fins nu en moment för vår flotta att vinna heder, detta ögnablicket komner an på vinden. Blåser ständiga västliga vindar så hindras Ryska flottan och hinner på den tiden vår flotta att armeras, så kunde vi med första full ostliga vind den enda vinden som fins på Compassen att från Carlscrona med en vind gå till sundet då gå till Danska flottan. Ryssarne som låg denna vind i förhand bör vara i hamn och häl efter oss, men torde hända skulle intet komma för än ett Dyngn efter vi ha då 24 timmar att vara ensamne med dansken, och vårt goda öde kan bli deciderat. vore då armeen i stånd under detta gjöra en landstigning vore det bra eller skulle innan Ryssarne kommo vinden gå till S. W. så blir Svänsken på alt sätt mästare af tiden så länge den vinden blåser och landstigningen kunde gjöras något makligare —

Detta är den enda möjlighet för vår flotta att gjöra något; för öfrigt ser det ut som stora sammanhanget af vårt försvar blir att för Dig hålla Dansken ifrån hjärtat af Sverget och för mig att med flottan in i hamnen hålla Carlscrona imprenable på sjösidan du bevarar mig till lands så gått du kan, jag rifver opp mina bryggor planterar canoner och har jag mat sir jag intet nu att jag kan bli tagen i hast.

Jag ser ingenting annat att gjöra än på detta sätt öfverallt hålla oss innom Skrankorne tills vederbörande kan skaffa oss en främmande hjälp —

När vi därpå få luft igen så är det låfgifvit tänka på hjärtat af Ryssland.

Hadde Chappman sin nya flotta färdig. så behöfde vi ej tänka så mycket på andras alliance. Vi exeqverade ditt project efter en vunnen Sjöbataille —

Skrif mig till

Din ödmjuke tjen.
A. Ehrensvärd.

68.

Till J. Chr. Toll.

C C d. 23 Juli 1784.

I dag har komit resande ifrån Köpenhamn trovärdigt folk. den ena har recomdatift bref till Chapman jag får nu höra i detaille hvad de säga så mycket vet jag. att de säga sig varit bekante med en svänsk som Creutzen har som spion i Köpenhamn, att ingenting är på färde att ej Sjöfolk hördes omtalas vara komne ifrån norget, att för en tid sedan så hadde Danska packet varit arga på Svänskar. nu intet: att gamla ordres åt Troupperna existerar ännu att hålla sig färdige men äro i ingen rörelse, att således ingenting nytt är, att de likväl ej insluppit på varfvet. att den Creutzens Spion trodde alt vara tyst. Jag får väl tala vid dem —

69.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 25 Juli 1784.

Rätt som vi tänkte på krig, och på förstörelsen af Ryska magten kom ett bref från Ministern i förrgårs att på beskedligt sätt ta emot tränne Ryska fregatter som gingo på Geografiske mätningar i Östersjön — i går kom en Sate. få se hvad de tyskar tänka, deras Chef Capten af första rangen Hr. Foederow satt hoss mig i går på vår Comedia och tycktes han ej veta något mer än Sin syssla och det är nog här i världen — den andra fregatten har gått till Göteborg.

deras Geografiska uptäckter de tänka göra lär simpelt reducera sig att villa känna våra hamnar — jag feck i går bref af Creutzen med Extra post som beviser att fred är å färde men vi ska tänka på krig, oss emellan — ty den tiden kommer nog att det är bra att ha tänkt. jag gaf således order för i dag att lasta ut dina Canoner —

Nej kära Du visserligen skola vi hjälpas hur ville vi vara utan hjälp och i det fall Europa Lessnar vid Ryska Magten. så var mitt Project detta att Sverge skulle i ett sådant krig som för 6 dar sedan befruktades knipa till sig Danmark och att Ryska undergongen skulle få sin grundval däri att se sig utestängd från Europa — men lappri nu däri jag äter i dag med 10 Ryssar —

En ting borde vi i alla fall ha färdige lika som man har skått färdige i en rustkammare, nämligen vi borde vara betänkta på att i krig kunna försänka Drogden, man borde ha 50 à 60 finskutor åt Er kant i Landscrona eller Malmö, förbygde och lastade på ett vist sätt dertill, derigenom så finge man ypna fart i flintrännan

Du bannar mig litet och på långt håll att jag vill skicka dragonerne åt Tårneå, sådan var intet min tanka men det hade kunnat hänt att de hadde fått gå längre opp än till Åbo deras sammelplats. Sådant kommer an på tusende omständigheter och hvaräst de mött Österbåttningarne planen var intet derangerad. de hadde på egen man hand eller i sälskap med Savolax lätta Troupper kunna gjort stånd och väntat in Österbåttningarne, man har ofta i nöden endå 100 och 1000 Skönheter att välja utaf, och huru du läst Juridiken och snott omkring i skogar och slösat dina tankar som du säger, så ska du en gong föra arméen och jag ska till Pettersburg om du vill eller till Danmark om jag rår Lik myck bara när det ska, att det tar någon utväg — Men oss emellan sagt om man skall tänka ur Stora Ton och i jämlikhet med Sanningen af en stor Sak så böra vi med händer och fötter arbeta på att goda grundvalar läggas både till fredens och krigens utgong. detta sker med en san tillstädning i Natjon efter Gryet och vårt Climat, och är detta en sådan läxa ingen förstår sig på så länge vi söka imitation af andras förmåner hvilka ha sine grundvalar i deras egne Climater, och deras egne natjoner, det är ingen natjon som icke är god till något, och intet Rike ligger så att icke det kan ligga bra. Vi ligga så att vi kunna vara inkrägtare, och äfven ligga vi ur alla andra natjoners tankar. Sämsta landet,

sämsta Climatet. vi kunna då vara mästare af oss sjelfve — och ingen tvingar oss mer än vi villa sjelfve — men härtill behöfs stå på egen båtten, och intet ha den politiqven som Ul: Sch: — och här behöfs många andra saker till.

Tänk på din sköna med Ärret i pannan jag börjar gräla med min, Herre Gud likväl hvad man har mycke att gjöra —

Major Tersmeden har berättat mig huru du huserat i Götheborg. Du borde gjöra som Spinello när han tog emot Gouverneurskapet i Rom. han köpte Rep och reparerade Galgar — men för Guds skull gjör intet det ändå. man ska rätta alt, visa alt, skratta och gjöra nytt.

adjö nu ska jag äta Ryssarne —

Din ödmjuka tjen.
A. Ehr.

70.

Till J. Chr. Toll.

C. C. d. 30 Juli 1784.

Vet du att det är rectement en Spion som vi ha fått hit. det är artigt, dansken skickar köpmänner, och Ryssen fregatter. han är hitkommen med annonce att han skall få biträde af oss som Klinten får af Kejsarinnan. lika syslor lika Gracer, ergo har han samma instruktion som Klinten, ergo så vet jag alt hvad som bör stå i Foederows instruction. således efter de ha lika sysslor så bör de sköta vettenskapen lika, och den här borde segla omkring som Klinten, men Säger sig ligga här tills han conjungerar sig efter 3 veckor med Ryska flottan ifrån både Östersjön och Livorno som råkas i Sundet. han har då tillbringat sin tid här som en som̄ar liggare och ej som en Geographe, Carlscronas Latitud är tagen första klara dag och att uprätta en triangell mätning går längre ut än 3 veckor. han ligger då här för ro skull mitt om sommarn och är då en Spion —

Hvad menar du det vill säga detta alt.

detta går in i den stora politiska och jag vet ingenting. det jag vet är att jag umgås med ruttit ägg —

Lilla lort Sverget om det stod i ordning så kunde vi begabba en Narr som kommer hit och vill inbilla oss att Geographiska mätningar består i att ligga till ankars och söka känna en hamn. Det borde vara naturligt att förbjuda en grannes krigsskepp huru djup fred det må vara att ligga i en krigsham[n] 3 veckor, men om vi ha ett Persien i vårt tidevarf så äro vi intet Greker derföre —

Foederow sjelf är en anständig man och lär vara i anseende efter han har orden och comenderar alla hennes Cadetter. Fregatten har 22 Cannoner 250 man, som är mycket och 6 à 7 officerare —

Vet du något om kungen jag lög en gong att han skulle resa genom Berlin, nu lär min egen löngn komma tillbaka och inbilla mig sjelf alla säga sig veta helt vist att han reser till Berlin. af major Billing hadde jag bref daterat Rostock d. 22 att Hessenstejn och bägge postjackterne voro där

Nå fänd: Ringhem berättade dig väl att i danmark var ingenting. En off: på Rysk freg: hadde talt vid en off: mig tillhörig och sagt att man trodde det svänskarne och Ryssarne skulle förena sig att ta tullen af Dansken — sådant är rycktet följaktligen inom deras lilla folk —

adjö

din
ödmjuke tjen.
A. Ehrensvärd

71.

Till J. Chr. Toll.

C. C. d. 30 Juli 1784
kl. 5 eft. mid —

Jag skickar dig detta Brefvet med Extrapost för att straffa Benzellstjärna som så dumt låter posterne afgå kl. 12 om dagen —

Hvart ärnar du dine lastdragare som nu den ena blir i dag tom Nu ha vi inga fartyg till hands och får inga heller på lång tid att gå efter krut. den som förra gongen var åstad har jag skickat mot kungen och kanhända får han in saker att föra till Stockholm, låna

oss en af desse dine fartyg om ej du har brottom — Fan besitta dessa Ryssarne — de ljuga och kanske säga saning om hvaran, Foederow säger att endast 7 fartyg äro ifrån Cronstadt utgångne — och andre hans officerare ha sagt åt våre at det är 15. Creutzen säger 12, i ett bref jag hadde — Creutzen säger tillika att inga Gallerer armera, äfvenså lyder nu Ankarsvärds raport. men Foederow säger att 25 voro inan han lämnade Cronstatt redan i sjön att äfven andre 25 skulle Snart ut.

Fan anfäkta de Ryssarne de börja plickta under mjugg utan att begära låf —

Fan anfäkta de Ryssarne jag måste bjuda dem till middagar

Fan anfäkta de Ryssarna de börja snart — — — stadsens fruar, men det är gått nog åt dem —

Svara mig på fartyget snart — efter intet jag hjälpte dig med ungnarne så hjälp oss med fartyget; är icke detta billigt?

Din ödmjuke tjen.
A. Ehrensvärd.

72.

Till Gustav III.

Stormägtigste Allernådigste Konung
Eders konglige Majestet!

Den skylldigheten ensamt, att önska sin kung Lycka och ära, blir ett för litet som skylldighet, för att uppfylla hela det nit jag kjänner i ett lycksaligt hjärta för Eders konglig Majestet. Jag har altid önskatt Eders konglig Majestet mera, än hvad jag sedt konungars vanliga ära bestådt utaf, oaktat de samme konungar varit store, således har jag den nåden i underdånighet önska Eders konglig Majestet att med bibehållande af sine undersåtares hjärtan Eders konglig Majestet blefve den konung i Europa som varit Lagstiftare första gongen sedan Christenhet, följaktligen första Lagstiftaren Europa haft, efter inemot två tusende års förlopp. men som torde hända sådane önskningar röja mera nit och begrepp om Eders konglig Majestets stora Egen-

skaper, än begrepp om en sådan saks gjörlighet, vänder jag hela mitt hjärta till Eders konglig Majestets välgong och i djupaste underdånighet önskar detta ingongne året och de många påföljande att bli så fulle af sällhet som Eders Konglig Majestet hitintils altid haft de förflutne hvar och ett med en ny lycka och en ny ära.

Med djup undersåtelig vördnad har jag den nåden framhärda

Stormägtigste Allernådigste konung
Eders Kongelig Majestets
underdånigste och tropligtigste
tjänare och undersåte
A. Ehrensvärd.

73.

Gripsholm d 11 Januari 1785.

Min egen Petterson tack för Er beskedliga nyårs önskan, jag önskar Er äfven af hjärtat alt gott som kan vara Er till nytta och ro. Och skall berätta Er att på detta nya år har lyckan redan det förflutna så lagat, att jag gifter mig kanskje i början på februari med En fröken Sparre, och strax derpå kommer ner till Carlscrona med min nya fru —

Hvad det vore mig då fägnesamt att i mitt förökta hushåll jag finge då behålla Er, men fruar ha sine egne nöjen hälst orubbade af hushållet och kan jag intet vara lycklig mer och smickra mig af att behålla Er längre vid min Person men altid i samma Vänskap den jag skulle önska på det ömmaste jag förtjänt tillbaka på Er sida, Var god och beskedlig och res intet bort förn jag kommer och får omfamna Er, ni kan intet tro huru gärna jag hadde villat Er qvar men Den tjänsten jag gjör Er sjelf med det samma att skillja mig ifrån ert Kära Sälskap då besväret blifvit Er fördubbladt i Annat fall, gläder mig på Er sida oaktat jag mister den som jag bär taksamhet före ifrån mitt sälskap: och dess nytta ifrån mitt hus. Tack min Söta Petterson för så mycket gått ni gjort mej och uphör intet vara Den Vän jag satt med fulla skäl värde på, och den tjänsten ni ville ännu åtaga Er Skulle fördubbla min ärkänsla det vore att vara qvar tills jag munteligen feck tacka Er.

Nattuks Bordet gjöres färdigt, Toiletten har jag tagit opp för att ha på Bröllopett och gjöra ett skrin deråt. Behåll nycklarne tills jag kommer, och var söt och tag emot den svaga ärkänslan som jag Visar Er i det att af desse 100 RD:r ne behålla sjelf 100 plåtar till en uniform och glöm intet den som lefver med upriktigaste aktning

Er ödmjuke tjän
A. Ehrensvärd.

74.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 10 Maj 1785.

Jag ställer Fontell under dine ordres. du får gjöra dina ärsättningar efter slutad Expedition, vi ä bra fattiga i år men denna kostnaden lär intet bli stor.

Som jag med besparingar samlat så mycket åt Styrmännerne att jag låter 30 stycken utgå på min nya Cotter, så har jag gifvit dem flinträntan att lära sig gå igenom, ibland alt annat, Plicknings Cartor ha vi och Fontell har en, nu återstår att här och där collationera och lära sig lantkjänningen, det är en Lots öfning mina ska få där som i flere hamnar i år jag låter dig dömma hvad efterlåtenhet här varit då Summan till en sådan årlig Expedition altid varit för liten att våra Styrmänner utdelte på Esqvadern intet kunde föra flottan i anan hamn än Carlscrona och knapt det.

En Humla var här härom dagen som från Danzig ville lämna oss Ekvärke för 30 Ducater bättre kjöp än vanligt gifs i Danzig, när man med honom callculerat så fans att hans Ek kåstade $34^1/_2$ sk. c. fot. när Ekharts kostade 24 sk. alt här på stället. det är skada att jag aldrig fått någonting af Ekhart.

När råkas vi och när skrifver du mig till alla dina frågor —

Jag är städse med fullkomlig Estime Din

ödmjuke tjen
A. Ehrensvärd

75.

Till Fredrik Sparre.

Ers Exelence

K M. har befalt mig säga Ers Exelence att han i hög välmåga reste kl. 5 eftm. d. 8 ifrån Carlscrona och han trätte på Ers Exelence som omöjligen nånsin kan må som han, efter Ers Exelence när han är sjuk fatigverar som K M^{t} när han är frisk.

K M^{t} såg genom varfvet alt det nya som där var gjort. han var så glad som det hadde kostat ingenting.

Jag tar mig nu tillfälle att innesluta mig uti Eders Exelences Grace och sätter mig nu på Cåttern att följa honom — Jag har den äran i Evighet vara Eders Exelence

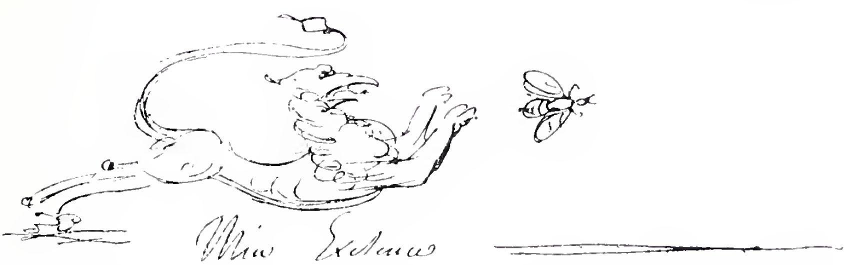
alldra ödmjuk. tjän.
A. Ehrensvärd.

Carlscrona
d. 18 Juni 1785.

76.

Till J. G. Oxenstierna.

C. C. d. 12 Nov. 1786.

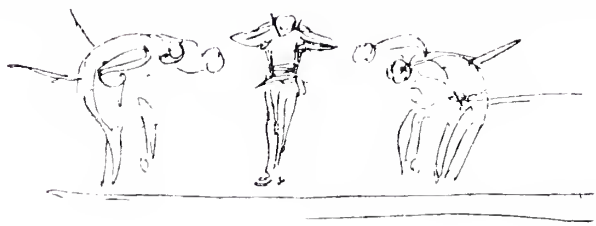

Jag hade bort svara på brefvet hvaräst fogeln Grip sades icke spänna flugfogeln men alla de gemena bref får jag i min tjänst låf att Svara och de Charmanta lappa[r]na måste blott läsas och läsas om men aldrig får tiden bli tillräckelig, i goda och lifgifvande ändamål,

Hvem hade kunnat tro att det skulle gå till på det sättet jag trodde att fan hadde redan svälgt hvad han sedermera fant för hård då han kom mellan tänderne.

Jag skickar detta Städninga Bref under mitt Couvert. kån Ers Exelence hjälpa Emeri det skall vara beskedlig karl, och kan intet vara än Dygdig efter där vid är ingen stor konst när man i organerne är stämd till den Ton. det är värre med det folket jag har som har sådane Dissonancer att hvar dag får jag hålla mig för öra

77.

Till Gustav III.

Stormägtigste Allernådigste konung
Eders konglig Majestet!

Den höga nåd Eders konglig Majestet låtit mig vederfaras i det jag sistledne Ordens dag hadde af Eders konglig Majestet den nåden bli utnämd till Comendeur af Eders konglig Majestets Svärds Orden uppväcker åtankan af alla mine Skylldigheter och bjuder alla krafter att hädanefter gjöra mig förtjänt till hvad jag oförtjänt nu fått. och för hvillket jag för Eders konglig Majestets fötter har den nåden aflägga den underdånigaste tacksägelse, med det fullkomligaste hopp att jag intet skall i all min dar bära denna Eders kongeliga Majestets nåd som ett blott märke på hvad jag bort gjöra.

Med djupaste undersåteliga vördnad har jag den nåden till dödsstunden framhärda

Stormägtigste Allernådigste
konung
Eders Konglig Majestets
underdånigste och tropligtigste
tjänare och undersåte
A. Ehrensvärd.

Carlscrona d. 7 Decemb.
1786.

78.

Till J. Chr. Toll.

Tostarp d. 2 Januari 1787.

Medan jag är qvar på Tostarp skall jag börja Språka, vad jag intet låfte om förän när vi skulle råkas i Stockholm.

Om 10$^{\underline{de}}$ och 20$^{\underline{de}}$ penningen och Löflund

---

Sådane pängar betalas, då Landshöfdingen låter utsyna Ek till privata och Privatas varf att härigenom försälljas för kronans räkning. Trädet värderas och jordägaren får af Kjöpeskillingen denne penning.

Och penningen är belöning för Ekens goda ans.

Då kronan fäller för egit behof får jordägaren ingenting.

Det är detta du kallar obilligt, och däruti har du rätt. Trollen i sin tid, och jag i min hafva projecterat ändring häruti, men Skogs Commission har ännu ingenting gjort eller stadfästat annat än sitt söl.

Detta var om Ekarne i desse tväne fall

1$^{\underline{o}}$ då Cronan *Säljer* åt privata

2$^{\underline{o}}$ då Cronan *nyttjar* Eken sjelf

Nu komer 3$^{\underline{o}}$ då Cronan *skänker* Eken åt jordägarn —

Detta händer då Eken står på de ställen där den förolämpar den mark hvarpå han växer. som då den Skymmer åkern eller ängen, vid sådane tillfällen får jordägaren utsyning. Eken Vrakstämplas, och Jordägaren fäller den för egen räkning.

Naturen af denna händelse visar att icke här kan komma i fråga om 10de och 20de penning. Jordägaren har belöningen i sjelfva varan, och i den nytta hans åker och änng vederfars.

När vid sådana till fällen ingen 10de och 20de penning är gifven, så är det efter Lag och ej af glömska, ej heller är Lagen obillig i detta fallet, tycker jag —

Nu blir Qvestion huru man skall underhålla en Utsyningsman.

Utsyning sker för att ej goda Ekar ifrån Cronan skall huggas. Utsyningen sker således till Cronans förmån. Cronan borde således underhålla Utsyningsmannen, och är det således Stats-Contoiret som borde underhållan, men som sådane utgifter hvilka äga sådane naturer som denne ej äro att anse för annat än Stänkpängar, och nu i detta speciela fallet ligga Amiralitetet närmare och vigare än Stats Contoiret borde amiralitetet betala dem. Detta vore riktigt om icke kjörkan med Cronan och allmogen stod mitt i byn. Cronan bör intet betala Utsyningsmannen efter det han uträttar för Cronan tillfaller i det sam̄a Jordägaren Directe till nytta. annan sak är det vid de tillfällen då den particuliera besväras och får ej sin nytta utan på långt håll, i Cirkeln af ett allmänt bästa, då hvarken sir han eller förstår han saken, utan då bör han underhjälpas, och saken gå directe för Cronans räkning —

Nu tycker jag att intet något sådant här är för hand. Jordägaren kan först och främst intet belönas för en Ek som vrakstämplas, och mera kan en Jordägare alldrig begära, än nyttjande rätten af den Eken han fått till skänks, och då han fått sin åker och Eng fredad från den Ek han önskatt ur vägen —

Sådane Utsyningar hafva Existerat ofta på en tid Almogen har begjärt utsyning och oklandrat betalt Utsyningsmannen. Almogen har också passat på då kronan haft egne hyggen på orten och fått utsyning för intet. och i Wexjö Län har hänt att oaktat de haft för kronans räkning en officer i famnen på sig, hafva de för tidens vinnande föredragit att underhålla en Ny och begjärt sig en egen. Almogen sjelfve hafva således intet heller haft en elak tanka om detta betalningssätt, vilket i lagarne blifvit antagit för det bästa, och lär äfven så vara i sakens natur ty frågan vore om då almogen feck en utsyning

för intet, om ej den ofta begjärte utsyningar i otid. och detta lär också vara troligt att Lagstiftaren sedt förut då lagen gjordes —

Löflund är afärdad långe sedan på Landshöfdingens reqvisition, sedermera har du begjärt och fått honom, och skulle du villa gjöra din allmoge någon grace för de tjänster de kunnat gjort Cronan i detailler och oeconomica i Landsförsvarett, skall jag gärna betala Löflund af min Cassa för att underhjelpa en god sak, men jag tror fult och fast att ändra författningen i den delen vore ur vägen och föreslår jag icke K Mt derom, ännu, innan du hinner med bättre skäl förse mig än jag dem sjelf nu äger.

När K Mt gaf Tersmeden Regimentet, tog han det ifrån Fejfen, den enda knekt jag har ibland sjömännerne som förtjänt underhålla ett regimente han börjat skapa . . . till gott, och gaf belöning åt Lejonhufvuds förädare, Om Gud styr världen blott efter Jusstai Nonis, så har kungen varit nådigare än allmagten —

79.

Till M. Stenbock.

Carlscrona d. 3 Juni 1787.

Min egen Måsse var god och förlåt mig att jag ej kunde ge din unga raska Båtsman permission ifrån upfodring Du och han kommo för sent dess utom, så att ingen arangement hadde hunnits med. Men värre är nu bestält, jag averterar dig att antingen skall du ha tillreds 25 RDr att till Ar. flottas Cassa betala din fars gamla skulld som Advocatfiscals Embetet dersammastädes hoss mig inlagt om, och som blir dig nu Comunicerat, eller skall du vara armerad med K Mts nåd till afskrifning, jag tror det senare är det mäst praticvabla, när det kom̄er så långt.

Min hustru hällsar dig oändeligt och jag är din

ödmjuka tjänare
och gamla Reskamrat.

80.

Till Gustav III.

Stormägtigste Allernådigste konung
Eders kongelig Majestet

Inför Eders kongelig Majestet har jag den nåden nedlägga En ny undersåte framkommen till Världen och inför Eders kongelig Majestets fötter den 17 Juni innevarande. Min underdåniga önskan är Eders kongelig Majestets nåd, för denna min Son om en gong han förtjenar den.

Att påminna honom sine Skylldigheter med tiden för kung och fädernesland har jag i underdånighet vågat tillägna honom Eders konglig Majestet till vittne vid hans dop d. 19 Juni, i underdånighet föreställd af Justitie Canzelern hans Exelence Grefve Herr Wachtmejster. Andre faddrar voro hans kl. höghet Hertig Carl, föreställd af Amiraln Hans Exelence Grefve Vrangel, hennes kl. höghet Prinsessan föreställd af fru Grefvinnan Wrangel och Barnets Mormor fru Grefvinnan Jan Sparre föreställd af fru Modée född Grefvinna Ebba Sparre. Barnet kallades Gustaf Carl Albert August.

Öfvertygad att Eders kongelig Majestet ej onådigt anser min dristighet, följd af Nit innesluter jag en underdånig famille nu af tri personer i Eders kongelig Majestet nåd och i Djupaste underdånighet framhärdar

Stormägtigste allernådigste konung
Eders kongelig Majestets
underdånigste och tropligtigste
tjenare och undersåte
A. Ehrensvärd.

Carlscrona d. 20 Juni 1787.

81.

Till J. Chr. Toll.

Tostarp d. 2 Sept. 1787.

Min hjertans Bror.

Dina Sterbhus efecter skall du få. Lovisa Ullrika efter Prinsessen färden taga dem vid uppgåendet.

Hermanson har varit i Carlscrona du kan väl tänka att jag krusade mycket för honom att han, skulle befästa mig så mycket bättre. Alt hvad han i almänhet tyckte om, tog jag på mig. och det han intet tyckte om skyllde jag på Dig.

Hvad Canonerna angå så ha vi ej från gamla skeppena Råd, att ge ifrån oss några, efter gamla Skepp ehuru oduglige i Linie duga att i hamnen förhala, och är det just i förtröstan på sådane man i spridda fästnings värk kan bespara kostnad och möda.

Så har du sit finska försvaret, du har då sitt hvad kunnigt och förfarit folk anlagt, och som ehuru samtidens krafter ej medhinner att fullborda, Wälsignas af Efterkomande när småningom de hunnits färdige.

findland bör i hopp om försvar föröka sin trefnad och sitt folk, då utan hopp om försvar de hadde retrogaderat i alt, och att sedan 1747 tills nu i Sverget och findland i hop ej finnes ännu hopp om tre dubbel folknumer och tre dubbla pängar är menniskans almänna ofullkomlighet skullden till och intet det ögat som sökt försvara ett tillkommande gått Land som intet blifvit gott utan beskydd och försvar.

Din egen vän
A. Ehrensvärd.

Svärfar min — håller alldeles med att hvar och ett värk bygger sine tillhörigheter.

Du ska veta att jag också kan spara, mitt Bläck och mina pennor kostade K. M:t 3000 RD:r om året, för nästa år belöper sig intet suman större än 1400 RD:r få se om det lyckas? om intet jag får

ge ett par hundra RD^{r} till men mer intet, och det tyckte jag vara en artickel att bespara på, i alla Collegier, ty mig är sagt att fan grasserar där.

82.

Till J. Chr. Toll.

Åsa d. 17 Sept. 1787 kl. 12 middag

Emellan Kungsbacka Stad och Åsa gästgifvaregårdar råkade jag Couriren med K M^{ts} Ordres och ditt Bref. jag affärdar honom med ett svar nu.

Patrioten är det bästa fartyg vi ha och vi ha ingen i anseende till Djupleken som är bättre, våra Cottrar gå 12 fot djupt, Lastdragare fregatten Charlotta går minst djupt af de jag har i Carlscrona och går lika med Patrioten. denne skall om 10 à 12 dar efter Extra-postens framkomst jag skickar rättnu från Varberg till Carlscrona med order om dess färdigjörelse bli färdig då ger jag honom Ordres att gå till Landscrona och råka sin Camrat. Den officern jag Comenderar med skall kunna stå under virgin då får Charlotta ta Bröd för 70 man åt Dig uträknat till 6 månaders tid, och skulle ej Charlotta rymma detta ditt och egitt behof för sama tid, skickar jag en Lastdragare dermed till Landscrona som får vända om igen. Är Du så god min egen bror och framförer mitt underdåniga svar till K M^{t} att Patrioten är skickelig till Expedition och att Charlotta komer med, och som K. M^{t} äfven befalt att svara, om fartyget bör aflösas mot vintern och dit skickas en Pråm, eller fartyget där förblifver så kan jag ej annat svar i underdånighet ge än att ifrån Carlscrona gifs intet något fartyg för grundgåendet skulld att aflösa med, utan får bägge eller ett af dem blifva där öfver vintern, om icke K. M^{t} ville från Sveaborg befalla att uddama Ingeborg gaf sig ännu med det första i höst till reds dertill och medlertid lägga sig i Carlscrona. Hvad det angår att fartyg skall ligga där öfver vintern, vore för ingen annan orsak skulld än att vara qvar tills det fryser och vara där i momentet af yppit vatten. efter egna stränder gå sent opp och i den deln som är sjelfva operationen i det hela, kan jag omöjligt ge mitt underdåniga utlåtande om.

Hängmattor och slika utrednings saker som behöfvas skola komma.
Gevär måste jag få ur Landscrona Magazin för folket på Charlotta, emedlertid få de de bästa vi ha.

Jag får af Virgin veta hvad han behöfver.

Jag skall Ljuga, och du är en Lärd man. jag tar ditt råd.

Hvarken i K. M[ts] Bref eller i ditt står nämt någon tid. jag hoppas endå intet att jag gjör illa om jag skyndar på sätt som är sagt, i synnerhet du bett mig låta Virgin proviantera —

K. M[t] vet af att jag rest med Gubben Chapman, således har jag med gått mod daterat från Gästgifvare gård. och i sådant går men i alt annat går an att Ljuga —

farväl

Helt och hållen
Din
A. Ehrensvärd.

83.

Till J. Chr. Toll.

Tostarp d. 21 Sept. 1787.

Änteligen råkade jag Virgin han var ej i Landscrona, utan i Malmö jag stämde möte med honom i Lund. han kom, och jag fick veta hvad han behöfde, det ska han få —

Nu står saken så.

1:o har jag bett honom gjöra sig redo med alla preparationer, höra sig före, och ha all ting på språng. men ingenting ta om bord, förän vidare mina Ordres eller ordres af dig — hvad jag väntar på är att se och höra af mina Lots officerare huru hamnen i vernamünde är, så att jag kan lämpa myckenheten af proviant och hans ordres i den delen derefter. ingen tid härigenom för summas efter jag reser i mårgon till Carlscrona och 3 dar där efter har han mine ordres, hvarvid han ändå blir förr färdig än Charlotta hinner till honom med öfrige efecter

2:o har jag inbillat honom sjelf äfven att utrustningarne äro till Bartolomej. därföre lär han intet bli stort nöjd med mig endera

dagen då han får mindre båtmän än jag nu accorderat honom — De ska ge honom så mycket mer bevärat folk —

3:o Väntar jag ordres af K. M^t^ när jag skall låta fregatten Charlotta afgå. efter jag inga andra ordres af K. M^t^ fått än säga min tanka om patrioten — hvilket jag i bref redan till Dig med Couriren afskickat. emedlertid innan detta kommer fram har jag dem väl —

4:o skulle inga komma tills Charlotta är segelklar, risqverar jag endå på Ditt bref med Couriren i följe med K. M^ts^ ordres, afskicka Charlotta till LandsCr.

Din vän
A. Ehrensvärd.

84.

Till J. G. von Carlsson.

Carlscrona d. 27 Sept. 1787.

För att ej besvära K M^t^ har jag tagit den utvägen att igenom Herr kongl. Expedit. Secretern låta K M^t^ underdånigst veta hvad jag gjör relativt till dess nådiga befallning och bref af d. 11 Sept.

Som begjär Svar om Patrioten duger att gå till Vernamunde eller ej och om det kan afgå Snart. Och om det behöfver aflösas i vinter.

General Major Toll skref mig ett Bref med Sama Courir som innehöll en ytterligare K M^ts^ befallning nämligen den att ett fartyg skulle jämte Patrioten rustas ut ifrån Carlscrona, som till Landscrona där Patrioten ligger toge de behof Patrioten behöfde och vore den sedermera sjelf följaktig.

Så Snart Couriren råka mej på vägen mellan tvänne gästgifvare gårdar ifrån Götheborg d. 17 Sept. kl. 12 om middagen. affärdade jag honom i flygande med Bref till Gen: M. Toll och Svarade hvad som i underdånighet skulle frambäras till K. M^t^ nämligen att Patrioten vore nog armerad, och i stånd att nyttjas till en sådan Expedition, och hvad han ännu behöfde skulle från Carlscrona lämnas honom. Samt att i från Carlscrona skulle utrustas så fort som möjligen medhunnes, det enda något när grundgående fartyg vi hadde nu att det

vore en Lastdragare som skulle apteras först till bestyckning, hvilket ej skulle endå längre kunna dra ut än att den blefve färdig Sista dagen i denna månad.

Hvad behofvet af Patriotens aflösning angår mot vintern och ett annat skepps armerande angår att aflösat, så kan jag intet veta K M^{ts} intension i det hela och ge mitt underdåniga yttrande således derom, men lämnade underdånigst till Svar att vi ha inga grundgående fartyg i vår flotta, ty Cottrarne gå för djupt i Rostocks farvattnet utan föreslår jag i underdånighet ifrån findland uddama Ingeborg, hvilken då Snart borde få sina ordres. och ligga här i Carlscrona så länge tillreds.

Detta mitt underdåniga Svar har jag genom Bref till G. M. Toll aflämnat. K M^{ts} svar bort vara framme sist d. 20 i Stockholm med Couriren, som strax affärdades.

Hvad jag nu har gjort relativt till alt detta är att jag ifrån Falkenberg dagen derpå afskickade med Extrapost ordres till Carlscrona om fregatten Charlottas apterande och armerande. att jag tog vägen sjelf genom Landscrona för att tala vid Lieutena[n]t Virgin som comenderar Patrioten som intet ännu med fartyget från Callmar var ditkom̄it men låg i Malmö, vi råktes i Lund, af honom feck jag besked på de saker han behöfde och reste jag sedan till Carlscrona och kom dit d. 23 sedan jag affärdat Amiral Chapman som var med på resan 1 Dag framför mig. d. 24 afskickade jag Raport till K M^{t} med Extrapost, om hvad redan var gjort nämmeligen att Charlottas apterande var börjad. men att det något går lån[g]sammare än jag trodde så att hon ej tyckes bli färdig för än d. 5 eller 6 i nästa månad. och att de ständigā motvindar här alltid blåser i Carlscrona hamn gjör att man ej kan hoppas henne säkert vara fram̄e i Landscrona förän omkring d. 11 à 12 sedan hon blifvit färdig. dock att jag hoppas, det skall gå fortare än det nu tycks. Fregatten Charlotta vid uphuggningar och noga eftersynande befans dageligen med nya rötor. men som desse nu aftaga och i från början var Så mycket Arbets folk där ditsatt som kunde rymmas utan att förhindra hvaran lider arbetet nu.

Jag raporterade K M^{t} med det samma att jag tänkte sätta till Besättning mycket officerare och underofficerare på bägge fartygen. efter de riskera bli äntrade och i sådan casus är Själen af ens Styrka uti Befälet, som man kan sprida öfveralt med ögon på alla ställen i

den trängseln. Och har jag gjort på det viset, att Virgin får endast på sitt fartyg Arméens flottas officerare, nämligen utom han sjelf och hans fändrick. så ger jag honom 3ne arméens flottas fändrickar till af dem som komit tillbaka med Profseglarne. och fregatten Charlotta har jag gifvit till befälhafvare en fändrick Holm af amiralitetet, så att hela det fartyget kan stå under Virgins befäl äfven också som blott är Lieutenant, för att ge Holmen officerare som sjelf är en af de alldra yngsta i amiralitetet, har jag gifvit honom 4 stycken Cadetter till officers tjänstgöring. Denne fändrick Holm och de 4 stycken Cadetter fastän längs ned på våra Rullor äro duglige karlar, och att lita på. En sak som mera finnes hos ungt folk som villa göra lycka än hoss dem som i fred redan tagit sin plie, dessutom bland detta befälet, har fändricken sjelf varit i kriget med Engelsman och en af Cadetterne med holländarn.

Jag har inbillat alla som dels ha med armeringarne att göra och dels som gå vittnen till den, att den sker för ordsaker dem jag intet känner, men jag har hemligen sagt åt Sqvallerbyttor att den sker för St. Bartolomeis räkning i anseende till Slafhandel som på Africa skall uprättas —

Derföre händer att jag får låfva och dels ge slika behof som tjenar på en sådan resa och i sjelfva värket äro nu onödige, men gjorde jag annat kunde det upväcka attensioner.

Jag gifver tillräckeliga behof af amunition och ved, samt proviant för 6 månar. och så mycket vatten de kunna bärga, och finner jag vid nogare efter sinnande att K. Mt nödgas taga en bevärad Avis Jagt från findland att med den hålla Comunication mellan Vernamunde och Sverge efter Carlscrona har ingen sådan —

K Mt kan se huru nödigt det vore att ha ett detachement arméens flotta liggande i Carlscrona, Sådane armerade Skärgårds farare som vid oförmodade händelser äro oundvikelige. Jag skickar ordres till Sveaborg om denne armerade Jagten Atis att hit komma, i alla fall. och hoppas härmed som med det öfriga jag redan vidtagit vinna K Mts nådiga aprobation.

Men en sak är i alla krig ganska nödig, och det är pängar. Jag har ingen styfver till hela denna armeringen och nu ingen Styfver heller till nybygnaden. 3 månader är igen af året, och jag har af Statscont: att fordra öfver halfva Statssuman.

Redan till Små behof har jag lånt af privata, till stora behof går intet detta an.

Således har jag inga pängar assignerade för denna Expedition och ingen styfver af statssumman att låna åt denna Expedition. jag vill intet tro att hela denna Expedition standnar i portlidret. dagen efter jag kom till Carlscrona skref jag med Extrapost till Bar. Ruuth och begjärte på min Statsum̄a, hvarken kan det hinna fram i tider eller feck jag pängar med sista posten i går. få se hvad som händer när Charlotta är färdig om vi då ha pängar, eller ej att affärdan. jag behöfver 1600 RD^{r} —

Om jag intet om 3^{ne} dagar, antingen fått råka Tollen som redan lär vara rest från Stockholm eller att jag fått af K M^{t} någon ytterligare befallning eller aprobation på hvad jag gjort eller på hvad jag åt G. M. Toll nämt jag relativt till denna Expedition i dess sammanhang tänkt gjöra så anser jag altid att Expedition bör gå så fort den kan, och afskickar jag med en apart Lastdragare till Landscrona alla de efecter Patrioten behöfver efter jag ser på alt lag att Charlotta ej hvad som hälldre är kan bärga Patriotens saker, så att Ett fartyg är åtminstone härigenom strax färdigt.

Jag här den äran vara med fullkomlig högaktning

Min egen väns
ödmjuke tjenare
A. EHRENSVÄRD.

85.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 30 Sept. 1787.

Jag sir du är i Stockholm af ditt bref —

Bara jag intet förplumpat mig då jag redan strax åt Virgin nämde det hans militairiska besättning åt Bartolomej skulle bli af Landscr. Gvarnizon. annars hade han begjärdt mera vollontairer af mig och det strider ej emot Barlotz Expedition att ha Landtroupper ombord och tykte jag ej detta borde uppenbara något. Charlotta

blir färdig i onsdag att afgå och Lastdragaren som tar Patriotens behofver går i mårgon.

Adjö —

Din Egen
A. EHRENSVÄRD.

86.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 3 oct. 1787.

Extra post dagen för den ordinaira posten —

Extra posten har ingen välsignelse med sig, således lär det alldrig vara värt att skicka honom, när allmänna posten går samma dag, så var den skickad som du om aftonen d. 27 Sept feck ifrån Ystad.

Nog nämde jag för Virgin att af Landscrona Gvarnizon kunde till äfventyrs bli hans besättning, efter det intet var ur vägen att värfvade troupper göra tjenst om bord, när det bär af till Vestindien, Men som han i ett bref fråga mig häromdagen om hans besättning skulle bli af samma Gvarnizon och ditt sista bref önskade han ej viste deraf, svarte jag honom endast att jag intet det vet, men att jag viste det värfvade trouppen är intet för god att utgjöra besättning på Västindiefarare. Du önskade om i det brefvet du gaf mig i dag, att jag skulle inbilla honom det han finge folk genom upfordring således indelt trouppe, det ska jag göra. änskönt det sir litet tungt ut att låta de ärliga beväpnade bönderne strida för Ananas och intet hemma för fäderneslandet.

Nu lär den glädjen vara all att si hemligheten af Expedition förvarad, om fartygen skola ligga i Landscrona i några veckor, Archivet kanske i oordning och mistankan ypnad i Vissmar genom begjärte underrättelser medan armerade fartyg söla undan sig god vind åt Vestindien kunde hastigt nog yppa den sam̄a inom Sverget. Blackstadius som besedt Tyska skogarne, berättade mig att folket i Rostock talade om den Tullen kanske Svänskarne ville begjära igen men att vi ej ännu hadde aqviterat oss af den skullden vi såtto uti efter skada

åt dem befogad sista kriget, dock likväl äro vi i C Cr. så införlifvade i den idéen att detta drabbar danskens possessioner i America, men snarast att det syftar på öpnandet af en Slafhandel på Custen af Gvinea.

d. 1 oct. seglade Lastd: Carlscrona till Virgin med hans behofver, i dag har Freg: Charlotta mönstring men storm, jag hoppas han afgår i mårgon —

Du berättar mig som ett förtroende att K M^t^ reser d. 12 eller 13. det är rättnu i tri veckor man väntat honom, man har också vetat att han skulle till Gjötheborg genom Skåne, Man har också berättat den hemligheten att Du och Ruthen skulle följa med till Carlscrona men oacktat detta skall jag säga att i dag med posten har jag fått veta att ingen resa blir utaf efter den aldrig varit påtänkt —

Hvad menar du om pängar statsC: är mig skylldig på stat[s]-sum̄an 3 månader igen af året, och halfva Statssumman står inne, och jag är så utan pängar att jag lånat till aflöning åt dem som skolat till Landscrona af Privata pengar, i dag feck jag med posten ingen Styfver, Almänna aflöningerne ligger på händerne, jag har skrifvit med Benzellstjärnas Extra poster jag har skickat Courirer jag får post och jag får ingenting. Skicka mig för hvad som åtgått för Bartolm: Expedition, det kan till en början stiga sig till 1600 RD^r^ och sedan till äfven så mycket till.

Tout a vous
A. Ehrensvärd

Jag har sitt ett Bref ifrån Danska amiralitets Officeren och General Adjutanten Löfven Örn der han säger sig resa till Ryssland i en underhandling om Sjösaker —

87.

Till Gustav III.

Stormägtigste Allernådigste konung!

Baron Armfeltd gaf mig tillstånd gifva Eders kunglig Majestet underdånigst till kjänna, att han nämt för Eders Kunglig Majestet den underdånigaste men derjämte den ömaste oro jag hadde att finna mig

af Eders konglig Majestet bortglömd i ögnablicket Eders konglig Majestet gjorde mig den alldra största Nåd i världen med utrednings Commissions anbefallande

Jag vågade söka den trösten att för Eders konglig Majestet alldra tillgifnast anförtro min oro, han är den enda som näst mitt egit hjärta känner den. men i alldra högsta grad är jag nu lycklig, då han hade låf att försäkra mig om att Eders konglig Majestets nåd alldrig för mig varit vidare rubbad än i anseende till min underdåniga Promemoria om flottan, och det kostnads förslaget, jag på höft upgifvet öfver utredningen af en del af flottan.

Eders konglig Majestet kommer ej att ärfara det första efter om det ögnablicket skulle existera att hela flottan ginge ut, blir hon säkert späckad med Arméens flottas Öfverste Lieutenanter och majorer jämte Subalterner i fall desse ej behöfdes på andra ställen. Hvad det senare angår, blef det uppgifvit till Baron Ruuth som en sak jag utan papper och formaila uträkningar hadde för mig sjelf uppsatt som ett utkast, och är det altid en Skylldighet att både för sig sielf och för andra på höft då man uppgör något, hälldre visa ett större än ett mindre då sakerne äro af vigt, i Små Saker och Små depencer kan det vara tillåtigt att för Sakens skulld måla depencerne Små. hadde jag fått orderne till precise uträkning hadde Contoiren på Ziffran upgifvit desse förslager, men inge ypne order voro då ännu komne

Därpå gaf Eders konglig Majestet ut orderne i all sin vidd och i en Blixt

Öfvertygad om Eders konglig Majestets personliga Nåd mot mig är jag Lyckligtvis alltid, änskönt folk finnas mine ovänner i det jag upriktigt varit Eders konglig Majestet underdånigst tillgifven på ett rätt oegennyttigt sätt, utan högfärd och utan fjäsk, men altid efter min förmåga sökt anse Sakerne med Sacrifice af mig Sjelf, i det hela; och således i det värkeligen nyttiga — hvarifrån jag alldrig går.

Med underdånigaste vördnad har jag till döden den nåden framhärda

Stormägtigste Allernådigste konungs
underdånigste och tropligtigste tjenare
och undersåte
A. Ehrensvärd.

Stockholm d. 16 Aprill
1788.

88.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 24 Aprill 1788.

Nu äro vi nedkomne med hällsa och krafter d. 21 Aprill, och våra vägar voro de första dagarne med käla således goda derpå i källåssning och fördömde, men i Blekinge som om Somarn,

Jag hoppas Armeringen ska gå efter önskan, och att vi ha saker i ordning.

Håfrådet Ekert som för 14 dagar sedan var i Kjöpenhamn talar om att han har alt fog att tro det de der Armera lika många skepp som vi.

Som jag intet får gjöra vidlyftiga slutsattser om hvad jag intet äger harftråden på, mer än hvad du i Egna slutsattser öpnade mig sista samtalet så frugtar jag kanske att jag fjeskar om jag skulle draga någon mera farhåga för Atacken på Carlscrona nu än jag gjorde förut. men jag tycker att Madame måste bli desperat sedan hon ser en ögonskenlig samangadd[n]ing. att hon ett af två måste gjöra, sitta stilla med sin flotta i Cronstatt, eller löpa som en rasande hit och med en fullkomlig risqve af egen sacrifice söka först bränna opp oss och derefter bloqvera Kjöpenhamn, slutandes fred med dem hon nu har krig för att kasta oss i en ställning af vanmagt den hon trodde vi stodo uti.

Jag hadde intet fog att tro gjörligheten af detta steget, om intet jag först och främst vore så okunnog som jag är om hela sammanhanget, och för det andra vore af dig underrättad att hon armerat hela vintern och således vore färdig att gå i ögnablicket när hennes farvatten blir rent, som altid sker till det senaste medjo Maj hvarefter hon kunde vara här 3 à 4 dar efter en god vind och råka oss i full rörelse men också i ogjort arbete, i fall isen går snart ifrån henne —

Det som kan gjöra troligt att hon intet toge detta steget är kanske att som hon fått tidningen om Armeringen en god stund inan armeringen, att hon således tror oss vara vid den tiden längre komne både med Skepp och folk och att hon således ser entreprisen för sen, ehuru bitti hon skulle få yppit vatten. Emedlertid sedan Jag

fått den idéen att Danskarne armera vågar jag se saken mera alfversam och be dig fråga K M^{t} om icke strax en fregatt får utlöpa som kryssar jämte ett avis fartyg och att jag får hålla signaler på utklipporne, att öfverskåts Tolfpundige Canoner får föras bakom Reparbanan och bestycka dessa Linierne, samt ställa sådane på Pollux och Söderstierna äfven på Getskär, Jag skulle intet gjöra här om någon förfrågan och vara besvärlig som den finska generalen om jag trodde pängarne här till att disponera ty som varande på stället ser jag bättre än jag kan beskrifva behofven, men jag har bundne händer. Med denna dags posten har jag ej fått ner Expedition om Canonernes Transport på skanzarne således vågar jag i den deln gjöra ingenting ännu, det första likväl som borde gjöras efter den idéen jag har om saken, vore försvaret i den hamnen man armerar uti, men jag är i fullkomlig okunnoghet om alla sammanhang, och således äfventyrar att ta miste.

Det som äfven tröstar mig i den delen att ej tro Madame vara tilltagsen i så stor måtto, är att om hennes entrepris lyckades skulle hon ändå slita ont, utblottad på folk som hon är, åt finska sidan, och kring sin egen hufvudstad samt borde hon vänta efteråt en god del af Europas styrka emot sig —

Jag anförtror mig till dig efter det gäller fäderneslandet.

tout a vous
A. Ehrensvärd

Om ingenting händer inan vi armerat så lär det säkert, om min farhåga är grundad, bli nödigt att ej låta Skeppen ligga med annat än fulla besättningar, ty flottan bör så läggas att hon ini hamnen kan försvara både sig och stället och rätta besparingen är att bespara flottan och Carlscrona.

89.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 24 April 1788 —

Du kan se af denna repartition som i det nogaste bör slå in huru mycket folk är qvar i Land och således kan K. M^{t} dömma

huru mycket Landt folk fordras ännu till under eller efter sedan flottan gått. Alt efter de omständigheter han ensamt känner.

Altid Din
ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd.

90.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 26 Aprill 1788.

Jag har öfverslagit mitt krut och sedan mine Skepp och fregatter fått hvad nu de skola ha nämmeligen 4292 Centener. har jag 3059 Cent. i behåll eller 558 Cent. mindre än hvad jag behöfver för den resterande deln af Skeppen om de skola ut. dessutom har jag intet ett korn åt Batterier och fästningar då. Du gjör häruti hvad du finner relativt till hvad du vet —

af det krut en flotta skall ha är $^1/_3$ Bergs krut och $^1/_{45}$ Räffelkrut och när flottan utagit sitt behof så bör till det minsta ligga en hälft så mycket qvar i förråderne utom hvad som till fästningarne bör vara.

Som vår goda vän Carlson dricker Théevatten och du är så väl i beredningen som han, lär du som har bättre tid råka K M:t med mindre Ceremonier, tag då intet illa att jag för ändamålets vinnande för K M:t sjelf ber dig framgifva dessa underdåniga memorial, så fort du kan i synnerhet som Utrednings Commission håller med Saken och på pängarne. När de två ändamålen stöpas i hop, Att för ändamålet är altid mer bättre än mindre och för pängarne altid mindre bättre än mer, så är operation långsam. men är det bråttom på färde undrar jag hvem som vinner.

Stockholms posten har ännu ej kommit ehuru jag väntat till sista Stund —

altid din
ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd.

91.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 1 Maj 1788.

Skall jag skära håren af mig i mårgon.

Jag skickar dig Gaddens bref. kan du hjelpa honom och anse brefvet vara til dig så tror jag du har nytta af både honom och hans kunskaper.

Armeringen i Kjöpenhamn lär vara lappri, för några dar sedan hörde jag af Faxen hvars son är fältskär i Kjöpenhamn att 3^{ne} fregatter rustade åt Norge, torde hända för Totten hafva samma nyheter uppväxt till 3^{ne} Skepp hvarom Tott till Strömfelt skref sista posten —

Om intet Strömfelt skvallrar ur skolen så säger jag ingenting annat än att Flottan till Maj månads slut är i ordning.

Sådane Methoder att utreda flottor tillskapad i Findland införde här, och denna gongen af mig anbefalt på K. M^{ts} muntliga tillsägelse i Beredningen äro artiga att visa och skaffa sig heder med men i värket pernicieust, relativt till den ordning både Rike och flotta böra hålla uti af frånskuta sig alla hast värk, hvad händer? det ska nödvändigt hända att när Skeps Chefferne som ej nu behöfva nämnas, nämnas 8 dar inan de ta mot sitt skepp stå utan annan provision än nöde Bröd och gjör detta med hvad urmodig Stoïsisme som hälst ett missnöje hoss de samma som äro nödiga att ha nöjde —

Jag bedrog mig, utrednings Comission vred sig på rästen, discursive trodde de sig formeligen kunna inkomma med mine begjerte segels tillstyrkan, de anse nu ej formeligen kunna sig dermed befatta. men saken är nödig och derom har Strömfelt om ingen nu mera tror flottans Chef till Ruten rundeligen omrört sista post —

Din vän och ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd.

92.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 6 Maj 1788.

Arbets Comenderingen till Dockan af Västgjötha Dals beklagade sig ha inga kläder nog hunnit ta med sig. jag bad dem ge mig en nota på deras ställning och deras brist, som nu följer. jag har sitt dem i arbets Tröjorne, och med dem bli de välbärgade i tjenstgjöringen ombord, hvar annan karl har kappa, och ombord passar det sig så mycket bättre som att hvar an karl sofver och vakar under namn af Styrbords och Barbords vakt men Elfsborgs, äro bergade i alt utom i kappor. dem de säga sig alldrig haft. vi få väl råd för det

Jag undrar om intet du skulle hinna beställa Cannoner åt Kungshall lika snart färdige som de andra bli åt Skanzarne de 24 st. 24 ℔ där äro, höra flottan till som från älldre tider lär dem ansedt kunna bli nyttjade till Lands efter Man alldrig hadde sine Skepp då tjenstfärdige. i cas att inga nya nu hants med kunde Metall artilleriet där nyttjas — eller huru? uti Strandbateriet till kungshall behöfs äfven Canoner och kan deras antal stiga till 13 st. 24 ℔ äfven kunde kronan villa bestå 36 ℔ både på Kungshall och på vissa Batterier af Skanzarne så vore det väl i sin ordning, relativt till destencerne.

Jag har gjort några försök med laddning af glödgade kulor som lyckats.

Jag tackar dig för brefvet af d. 29 Aprill Det var bra att jag feck sköta för ställets försvar. jag fruktade intet för något misstroende i den konsten, men att man sacrifierat alt för besparingar var det jag fruktade före, och jag hadde redan varit deraf en sacrifice; då utredningen af 12 skepp ansågs för en stor konst, hadde det andra af mitt befäl hvaräst kostnad vidlåder kunat varit lika ansedt utom nybygnaden dit jag såg mig vara helt och hållen lämnad Dessutom mitt i famnen på alla formaliteter ansåg jag Landtförsvaret böra sköta för Lantförsvaret och då Regerings . . . som ensamt vet sina behof . . . relativt till sine penninge tillgongar ingenting befaller, vågar ej en ansedd Slösare som jag är för än högsta nöden infaller gå med på-

minnelser längre än den gränsen jag trodde mig ha, likväl har jag intet ännu kommit för sent och det viste jag förut.

Är du min vän försäkrar jag att jag är din. Om vi arbeta med förtroende så förstå vi hvarandras idéer, och hvarken då försummas K M$^{\underline{ts}}$ tjenst eller drages den på långbänken. De personer som i vigtiga ärender arbeta tillsammans böra vara så fästade att vänskapen blir också personlig. jag försäkrar dig om min vänskap lika så uppriktigt som du förklarat mig Din, och både med och utan . . . afsigt, inom som utom fäderneslandet skall du . . . altid lita på en fast van i mig om du vill

Din trogne vän och tjenare
A. Ehrensvärd.

93.

Till J. G. von Carlsson.

Carlscrona d. 11 Maj 1788.

Jag ger ingen Raport om Esqvadern för än den är utlagd. eftersom detajlerne häri äro alldeles intet interessanta och K M$^{\underline{t}}$ är intet belåten med annan vettenskap än impedimenta och här äro ännu inga, samt med fulla reusitten af vår Lydnad och dess orders värkställighet och de ske när tiden är inne. emedlertid ligger redan på Redden. Gustaf Adolp Sophia Magdalena Prins Gustaf Hed. El. Charlotta — Fregatterne Järramas, Gripen, och Minerva —

Hvad ställets försvar angår, arbetar jag både med Skanzlarne och med stället Carlscrona, likväl så att Skantzarne blir så fort färdiga som de hadde blifvit i alla fall om intet jag hadde med det samma arbetat på Carlscrona försvaret, hvad som tyckes till en början Lida vid dessa arbeten som ske på engong är Dockebygdnaden som släpper till mycket folk från sig i lån åt oss, men försvaret när det kom̄it i ordning och när Esqvadern kom̄it ut, så får Dockan af Callmare Regimentet rikeligen igen sine dagsvärken och mer till. Jag vet vist att Carlscrona sig lik skrifver Clamammas till Stockholm och att Ruthen interesserar sig för Dockan men alla som intet sitter i medelpuncten af affairerne där en Chef sitter kan intet vara annat än

inqvietta ignorenter om utgongen och detta är förlåteligt. Så vore jag också om intet jag sitter i poin de vuëu af ändamålet och utvägarne — och Dockan får helt säkert sitt igen, men att stutza med Esqvadern och försvaret för Dockbyggnaden nu som ett fredligt arbete vore oförsvarligt af åtminstone mej —

K M:t borde nådeligen och alfversammeligen sätta sin hamn en gong i ett ordenteligt försvar, ty annars Spilles penningar bort på detta sättet som nu måste ske.

Capten Kock skickar jag ut med en liten jagt ända till Sveaborg och har han en segelbåt i följe med sig. jag låter honom segla en krok oppåt svänska och åländska hafsbandet för att recognoscera om R: skepp kryssa åt Stockholms skären i hvilket fall han detagerar den Segelbåten till Stockholm att Raporta K M:t, finner han ingen Seglare på den vägen, går han fram till Sveaborg och där kan han rätta sig efter de order och underrättelser han får af Ankarsvärd, hvarpå han bör gå till Hogland och recognossera huru vida sjön är där ren från rörelse — Jag hadde afskickat för några dagar sedan en sådan jagt men här fins ingen — Triton är i Västindien. Atis är ännu ej komen från Åhus, och Collding är en stympare att segla jag kjöpte således en Strömstads Jagt som låg till salu, satte derpå två nickukor och när den är drifven och satt i ordning afskickar jag honom —

Signalen på utklipporne ställer jag i skick, och skaffar jag mig tvänne Vrak Ekor för att i hvad väder som hälst kunna äfven muntligen föra mig Raporter. utklipan ligger ut i hafvet 2 1/2 mil. — Vrak Ekorne äro bondbåtar lika de villdas båtar som Naturen och ingen vettenskap tillskapat och hvars maneuver ingen kjänner och ingen kan, än Bönderne sjelfve —

När folket hinner samla sig, lägger jag äfven ut gamla skepp i de sund som äro angelägna men ännu hinner jag ej. hadde K M:t vetat utaf detta alfvare som nu tycks vara, så hadde K M:t helt säkert långt innan orderne om flottans armement expedierades befalt mig först sätta Carlscrona i defencift tillstånd, och då hadde ej alla arbeten kommit på en gong —

94.

Till J. Chr. Toll.

Det vore önskeligt du kom hit, Jag hör många anstalter gjöras som känna Samanhang med mina men jag vet ingenting skall jag afskicka arméens flottas officerare härifrån som ligga på Permission. Esqvadern går sin gång och ställets försvar arbetar jag på —

Skulle ej folk uppbådas att flere komma in sedan flottan gått ut, nog har du tänkt derpå, men bör ej tiden skyndas och antalet ökas i synnerhet som Gottlands Artillerie lär behållas på Gottland och Ryssarne med fartyg Sveper in dem och hela Gottland inan du hunnit dän.

tout à vous
A. Ehrensvärd

Carlscrona d. 13 Maj
1788.

95.

Till O. Wrede.

C. C. d. 15 Maj 1788.

Min egen Bror. du ber mig hålla detta hemligt, men huru skall det gå till. när ifrån hufvudstupa arbeten på våra tolf skepp ur tages strax folk och sättes på skepp som aldrig varit förr i frågan ser hela världen att något måste vara ment dermed och minsta Sjöman gjör den renaste Slutsattsen i så simpel Sak.

Det gjör mig ont att ej på 8 dar kunna gjöra de 3 skeppen och den fregatten klara. vore det så, skulle på desse skepp ingen sticka röras och således hemligheten bibehållas som i den renaste kjerlek. men Physiken skämmer bort altihop. Emedlertid ske expeditionerne muntelige och ändamålet låssar jag vara min enskylta inqvietyde —

Men hvad skall det bli af våra besättningar? man får låf minska 100 man på hvart skepp. bristen på underofficerare blir odrägelig. och bristen på officerare där skickligheten äfven tages till grund blir

faselig? Längre fram skall jag ge ett exact förslag härpå. Om K M^t vill ha flere skepp och fregatter ut, så kunna de 3^{ne} fregatterne i Gjötheborg vara klara i slutet af Juni samt fregatten uppland här. Uti medjo Juli, fregatten Illerin och i slutet af Juli skeppet (Enigheten) (adolph fredrik eller Lovisa Ullrika) och Rikes Ständer.

Adolph fredrik är af röta horribelt illa åtgongen.

Till dessa skepp och fregatter äro rent af inga besättningar. fördubblingen får intet uppsättas förn i krig. Enda tillgongen är Enrolleringen som alldrig gifvit oss bara några man i de förra krigen. så är det kjöpmans flottan som bör ge oss 4000 man men knapt mer och der efter Lant Trouppérne. men total brist på Artillerie underofficerare och på officerare —

Det vore önskeligt om du ville vara af den godheten och anmäla hoss K M^t att en hop med gamla utexaminerade Cadetter och underofficerare som fått officersExamen behöfvas och nu Nyttjas utaf mig i officers Commando, att de blefvo gjorde till officerare, jag är rädd för att K M^t hushållar för starkt med sin nåd. han skadar sig helt säkert sjelf. dessa Emnen äro häri icke (att få fullmagten) nu belönte, deras belöning under Expedition bör bli att avencera ett steg till ty så bra och så gamla ä di. skaffar du mig löfte derpå gjör du mig en stor tjenst och K M^t en ännu större. då skall jag ge opp dem i en lycklig förtröstan,

Mina kunskapare från Danska sidan berättar att helt säkert Ryska flottan väntas till Kjöpenhamn att ta förfriskning och att blott 4 skepp skulle göras klara men på varfvet var ännu ingen takling i gong.

tout à vous
A. Ehrensvärd.

P. S. Jag raporterade genom Carlson Sista posten att jag ämnade skicka en Jagt till Sveaborg och bårt åt Hogland och låta honom gå härifrån vägen nårr om gåttland och stryka under Stockholms inloppen och långs Åländska hafsbandet, men i anseende till att allarme lär vara än i alla vrår tror jag att för mig detta nu blir öfverflöd och för lång tids utdrägt, derföre har jag ej låtit jagten utgå för annat än för Carlscronas egen räkning och låter jag honom kryssa mellan Gottland och Ösel. Sveaborg lär nu ha ordres och Snappopp lär kryssa där

En annan jagt har jag som kryssar långs vallen, och som tillika

skall säga till, (hvad jag låtit Lotsarne äfven till säga Ryska eller alla främmande Örlogs skepp ty örlogs skepp gå altid i sjön med främande flaggor) att ingen fär löpa in i Carlscrona men väl få Lotsas till andra Svänska hamnar, men om Något skulle ett slikt fartyg brista det då hadde tillstånd att ankra långt utanför Skanzarne och där få den nöd hjelp af oss de begjärte om vi funne det af nöden.

När man hvarken har krig eller fred är svårt att bevara sig för misstag då man begjärt ordres och fått dem att blott vara ansvarig —

96.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 16 Maj 1788.

Mine Båtsmän har jag fått ifrån Gottland deras förbåd var här i dag de komma in i afton. Således är det probabelt att Artilleriet kommer efter i fall de under samma tid som Båtsmännerne varit i anmarche. men rasande ont har jag om folk som vi brödföra våra saker och måste brödföra dem så käns det. Defensionsståndet i Land drar folk af fan, en uråldrig ofärdighet och alldrig gifven attension derpå är dertill ordsaken jag har således fått börja både med Skantsar och Carlscrona pä en gong. det är bara på sjö sidan jag sir endå. follk borde man ha ock i sådane tillfällen alldrig njugga. men jag tror det ska endå gå bra efter vi altid ha lyckan — i Stockholm trodde jag alt vara lek, ingenting sades mig med alfvare, på hagga tydde mig K. M:t att flottan skulle ut men aldrig slåss, det var då ministeriela Saker och intet alfvare — och kanske det är så ännu — emedlertid ref jag intet då det rängn jag hadde kunnat och när du tillböd mig Callmare Regimentet d. 15 ansåg jag dem tidsnog här d. 20. Det ska endå gå bra —

K. M:t vill ha ut ännu 3 skepp och En fregatt. och dessa sättas i ordning i stor hemlighet, jag litar på det att Ruten ser omöjligheten i en sådan hemlighet alt hvad jag kan dölja är Kungens villja och jag kastar det på min egen inqvietude. men Officerare och underofficerare räcka ej nu till hvad skall det sedan gjöra, Manskapet

räcker intet heller till och flere Soldater få fylla båtsmans brist hvad segling blir då och hur mammons gamla synder komma efter man har negligerat Sjö Djuren som man förut negligerat Snäckskalen nu ä di bra men tomma — men det ska endå gå bra

Ännu är intet Atis Charlotta och Patrioten komne, men de komma väl

Din vän och ödmjuke tjen
A. EHRENSVÄRD

Jag har hört sägas att du bär långa hår ännu. d. 2 maj klipte jag af mina —

97.

Stockh. d. 27 Maj.

Här gå ryckten men efter alt utseende icke Sanne. Man tror fredsbrått med Dannemark. Man tror inbrått i Norget och man är säker om att utaf alla detailler man hör är ingenting sant — Sådan röst fick jag höra i Stockholm när jag komm fram.

Han Maj:t skall Låta hafva märkt sig något dit åt. Han säges i Sittande Conseille frågat efter nårska Chartor, Gräntze Chartor, och talt om Bohuslänske Dragonernes beväring. — Man tror sig ha rätt få gjöra slutsatser, och man gjör dem. — Likväl tycker man att åtskilliga Saker Stöta Sannolikhet, först och främst möjligheten af ett krig i vår nu varande militairiska Ställning änskiönt den Politiska vore fördelaktig — för öfrigit, att om ett inbrått på Norget skulle påtänckas med alfvare och sanning, att det vore för groft att så låta märcka sig i Conseillen, samt då och då i allmänt tal i den vägen, och Sluteligen gjenom tillåtelse af vissas personliga anstalter. Därjämte Lägges detta till, att i fall värkeligen ett krig skulle värckställas det omöjligen kunde skje i form af ett stort och regelbundit krig utan som surprise, och följakteligen i anseende till den oändeliga fattigdom på resourser och vår oändeliga ostädning i krigsanstalter det Lika fullt tog ett ofaseligt skaplynne af en surprise och följakteligen kunde Lika fullt gå olyckligt. — Man dömmer derföre i allmänheten att det alrig kan vara ett krig man grundar på, det måste röra någon ytter-

ligare förändring i Regjeringssättet, somliga som finna sådanne ändringar icke behöfvas, tro fullt och fast det vara krig och ingen ting annat då resonnerar man så här. Man vill med norska Chartors efterfrågande föra almänhetens tankar på ett norskt inbrått, medan man ärnar ett på en annan kant: t. ex. att gå bar på Kjöpenhamn däri finner man äfven 1000 omöjligheter, t. ex. hemligheten och tystnaden i den Saken: Ord och anstalter hafva flera gångor uppenbarat långt mera hemliga anstalter. — Man vet att ett stort parti kunde draga däraf att Danska flåttan intet kan armera i hamn. att därigenom hela deras Flåtta är stängd, i fall af 4 a 5 våra Skjepp handt gjöras en Bloquade; men vid minsta hemliga underrättelse om vårt ämnade företagande att Danskarne kunde då straxt föra ut sina fartyg under namn att armera till Exercice och således hela vår Anstalt försvinna som rök. Man täncker, funderar, Grubblar, Suckar. Som det tycks för Riket, och villa vara ömma. hvad jag ska säga om alla Dessa resonnementer vet jag ej vist, men jag håller mäst med de herrarne, som tro någon förökning i kungamagten efter det alramäst är upp åt väggarne det är altid bäst att afhöra och tala som ett fä, och det gjör jag.

Jag var i går på .Ulr. Dahl Kungen frågte tvedne gångor om min G. A. var vid godt humeur, om jag såg Tollen i Carlscrona, han var nöjd att Chapman Lätt begränsa Sig till byggnaden. och han frågte mig om Hustru min var hemkommen.

98.

Till J. Chr. Toll.

C. C. d. 19 Juni samma dag som Couriren ankom från Stockholm om attaqve Artilleriet 1788.

Vi gjorde strax anstalt om Attack artilleriett, och blir tvänne af våra Lastdragare dermed nyttjade och vid Esqvadrens afgong färdige att under dess Escorte medföllja — nämligen i de sista dagarne af månaden.

Artilleriet blir så rangerat att hvar lastdragare bär innom sig hvad som kan tillhöra hvartannat i ett samanhang, så att om med några olycka händer, det återblifna är dugligt. af någons glömska på Patrioten hadde i Pråmarne blifvit qvarlämnat något af kjärr Lavetternes atiraille, hvilken nu med desse Lastdragare afskickas.

Krut har jag intet att härifrån aflåta, men alt hvad hitkomit är denna tiden har jag skaffat öfver till findland. af närlagde förteckning synes hvad i desse delar så med ett och annatt är skedt efter Din gifne promemoria mitt krut är jämt afpassad till de skepp och fartyg som kunde Småningom tillrustas hädanefter.

Som alla Batterie anstalter utdödde då flottan utgick gaf jag Valbom frihet resa till Compagniet och skrifver jag nu efter honom så att om nödigt blir kunde han följa Lastdragrarne i synnerhet han hadde ordres af Sinclair att motaga Attaqve artilleriets amunitions persedlar, hvarunder var väl ment äfven också Sjelfva pjeserne och tillbehöret.

Din
ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd

99.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 13 Juli 1788.

Jag har skickat dig En finskuta och en Roslags Båt som fändrik Trolle fört öfver. Skutan med en Mörsare apterad till kastning och Båten med en Canon 12 ℔ de äro bägge för arméen att nyttja och taga modelle utaf för arméens flotta, till hvars Chefs Embete jag addresserat dem, att sedermera få dine ordres.

Denna skuta är en Bombkitz som Chapman liksom för mycket annat bör tackas före, hoss alla natjoner har altid så kåstat på Bombkitzar vid sina kast att de alldrig hålla och denne skuta håller. de

vanlige äro med Sträfvor och förbindningar denne mörsare är apterad på en kista af Sågspån och halm —

Åt stora flottan är han oduglig som Finskuta.

förblifver altid din
ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd

Mörsarn på skutan är järn och 80 ℔

NB. en Metall mörsare är behållen för . . . dermed gjöra någre flere försök till allmänt . . .

100.

Till J. G. von Carlsson.

Carlscrona d. 13 Juli 1788.

Jag hör att Vår flotta fått rysk salut och att Ryska flottan gått detachements vis förbi vår. uti Sundet ligger 3 Ryska Skepp samt 2ne freg. och Således har ej till pricka första idéen slagit in i anseende till Carlscronas försvar som låg som en följd af sjelfva operations planen Man souponerade Ryska flottan skulle följas åt, och efter gifven salut följas af vår flotta förbi Svänska kusterne och sedermera Sv. flott: utan all tvifvel kryssa på lägliga stationer tills den Rysk: vore utgongen derifrån på sin heders bane åt Medelhafvet derigenom hadde man varit säker att Ryska flottan ej efter fullgjord proviantering i Kjöpenhamn vändt om igen men Guman höll intet sin flotta ihop hon har nu gått sqvätt tals till Kjöpenhamn och ehuru ej jag bör fruckta för att Dessa vända om tillbaka med attack på oss utan Snarare till defence åt sine egne länder så anser jag endå angelägit att gjöra mig påmint och en starkare Gvarnizon

Jag har 400 man Wästgjötha Dals och 190 vollontairer jag har med Båtsmän och Timmermän derjemte så mycket att jag kan försvara stället när hvar och en hinner fram på sine ställen men arbetna lider dervid som böra ricktas på Nya skeps utredande då de behöfvas, om Båtsmän och Timmermän occuperas med Vall Exercitier

foss alarmer och bevakningar öfver mina Spridda Baterier då krut och amunition åter utdelas till dem skulle intet Skaraborgs Regimente få läggas hit, som altid bli bättre än Ryttare i fall de hit läggas.

Nu i ögnablicket feck jag raport från min Spion i Malmö att 6 Ryska Skepp och några fregatter ligga vid Kjöpenhamn och att det 6te uptaklade Danska Skeppet lagt ut.

Din
ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd.

101.

Till G. D'Albedyhll.

Min bästa Baron.

Var försäkrad att hvad jag kan gjöra för unga faxen för Er skulld min Baron skall intet underlåta den som vill beständigt vara innesluten i Er vänskap —

Min Baron gjorde mig en stor tjenst om han vore af den godheten och gaf mig sam̄anhanget på alla ryckten som hit ankomma, ifrån Sundet om de Ryska Skeppen som där äro Några ha berättat mig deras antal skall vara 6 st och ha 8 fregatter i följe, andre säga 3ne skepp tri Däckare och 4 fregatter, ingen säger mig tiden då de anlänt, och hvem som förer flottan Jag skulle undra om det är den flottan Som Saluterat Hertigen eller om det är något detachement som Smygt Sig honom förbi — Jag undrar hvad kosa de taga när de hunnit blifva provianterade, och om deras proviantering går fort, när de kunna vara segelfärdige. Jag vill just intet i otid fatigvera mitt folk och Gvarnizon men så kunde det hända att vore det 6 Skepp och 8 fregatter och de finge veta vi vore säkra och eftergifne att de gjorde oss Ett besök Jag har ryckten säkra nog att de genom Danska commissionairer både i Danmark och i Skåne Efter Spanar få kjöpa små Canoner eller Nickakor samt dertill hörande Canon kulor. Sådant utmärker idée till Landstigning, den de intet haft ännu varande i Pettersburg där de altid fått Nickakor ifrån Gallervarfvet om idéen där fallit dem in.

Jag undrar om deras skepp äro försedde med talrika troupper, hvad sjömän angår så torde de förhyra hvar de komma åt på dem lär de vara i brist, efter gammal vane.

Där skall vara Engelske Copferdu fartyg med proviant åt dem. där skall vara andra med Transport som föra Rysk flagg —

Hela denna ställningen i Europa är en besynnerlig sak, ty ingen ting tyckes vara rätt deciderat mer en De Svänskes intention och omöjligen vore det troligt att vi vore ensamne i en stor entreprice. Man har länge talt om En Engelsk flotta som väntas till sundet. om de och Danskarne behöllo Ryssarne inspärrade, äfven som vår flotta lär nu vid Aspön Snart hålla hela Ryska flottan inspärrad i Cronstad så vore det artigt.

förstodo Ryssarne sin Sak rätt skulle de i från Cronstadt i alla fall gå ut med sin flotta väl utredd eller ej till seger eller till förlust likmyck Ryska flottan är altid så stark i Cronstadt att om Den förlorade 3 à 4 Skepp hadde altid den svänska blifvit så illa åtgongen med det sam̄a att de voro ur Campagnen och finge söka Carlscrona hvarpå hon hadde nog af i behåll af sin att oroa östersjön och fullfölja sine ideer, men så mycket resolution önskar jag och hoppas jag hon intet har, utan efter alt utseende ha vi börjat med fördel och slutet blir att hoppas.

Hvad min Baron får veta och kan dömma vara Carlscrona nyttigt att veta är jag öfvertygad min Baron för omständigheternes Skulld lämnar mig del af —

Jag har den äran vara med fullkomligaste Estime

Min egen Barons
ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd.

102.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 17 Juli 1788.

Det blef ifrån Cederström i Götheborg mig averterat om ett fartyg som afskickades med Gevär åt Arméen, att låta honom på Carlscrona

följa med sista Esqvadern derifrån. men som den långe sedan är afseglad har jag ingen Confoj att ge honom utan låter jag honom likt med utrednings Commissions proviant fartyg söka Hangö udd där utrednings Comission begjärt af Hertigen skulle hållas ett armerat fartyg till deras ledsagande, Samt har jag det Samma averterat hans K. höghet Hertigen.

Din beständigt ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd

103.

Carlscrona d. 17 Juli 1788.

Det fägnade mig otroligt att se mig påmint hoss min Grefve Lagman af Nordin är jag i all min dar obligerad för ett sådant tillfälle han åstadkom

Nog feck han låf att se, men jag frugtar hans lilla vistande här förböd honom se nog, dessutom är våra granlåter så spridde att blott husen stå qvar.

Det vore visserligen lyckligt att få språka i Lärda Saker några ögonblick det enda Roliga vi ha på vår gamla Ler-Värld. ty för öfrigt hvad här sker oss insecter emellan är intet mera värdt än annars hvad som sker på ett Lusit hufvud.

Den lilla när han var här berättade mig om Hessarn att han spådt det ihopbrakas skall. men utgongen blef mig af Den Lilla intet berättadt, och intet ville och intet nändes jag fråga. Ty hadde Hessarn Spått Rattch — så hadde han väl döljt detta för Den Lilla.

För öfrigt trodde Den Lilla mycket på Hessarn men berättade mig ingen ting mer. Min Grefve finner väl huru nyfiken jag vore om en timmas ledighet min grefve vore god och uppoffrade för att underrätta en frånvarande som med hjerta och sjel vill alldrig ha lyckligare stunder än de som intagas af min Grefves Vänskap och för den som beständigt har den äran vara

Min Grefves
ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd.

Min hustru hälsar oändligt vistas på landet strax utanför Carlscrona och ser mig alla dar — det är lyckligt nog —

104.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 24 Juli 1788.

Sista gongen jag skref var jag Vis af Skeppare nouveller. Nu har jag utforskat sanningen att i Sundet ligger inga andra Ryssar än de som saluterat vår flotta. K. M:t har jag härom gifvit en underdånig raport.

tout à vous
A. Ehrensvärd.

105.

Till G. D'Albedyhll.

Carlscrona d. 29 Juli 1788.

Min aldrabästa Baron jag är oändeligen förbunden för det sista när man får reda i tvifvelsmål är det lika med det ögnablick då Gud skapade, Ljuset.

Jag hör af tvänne skeppare ifrån Sundet att de mött Ryska örlogs Skepp på Kjöge bugt och vid Bornholm som stäfvat åt Sundet. jag ville hoppas att det vore några öfverlefvor af Ryska flottans droite, ty efter all liknelse bör Batajllen redan ha för sig gått.

Jag har den äran vara med uppricktigaste hjerta och högsta vänskap och Estime

min egen barons
ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd.

106.

Till G. D'Albedyhll.

Carlscrona d. Aug. 1788 —

Min egen vän. Nu har vi i Stockholm sjungit Tedeum för en Sjöbatajlle, änskönt här på stället vet jag ingen detaille, mer än dels efter lösa ryckten dels efter ett bref från en Lieutnant på Esqvadern daterat d. 20 till sin fru här, ganska gått och kort, samt förseglat med R R Gr. Oxenst[i]ernas Sigill, det enda bref som är komit. Grefvinnan Wrangel har en gong intet haft något. Det vore besynnerligt och min Baron vore god och låt oss i Carlscrona få veta hvad vi intet finge veta förn efter krigets slut. glöm intet bort mig i våra omständigheter. Altid är, och beständigt förblifver jag med fulkomligaste estime

Min egen Barons
ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd.

107.

Till Gustav III.

Stormägtigste Allernådigste konung
Eder Konglig Majestet.

Med glädjefullaste lyckönskan till Eders Kongl. Majestets vundne Sjö Seger har en trogen Undersåte den nåden Lyckönska Eders konglig Majestet till de framdeles Segrar Den Högste Eders Konglig Majestet förläner. Jag har i Carlscrona Skeppet Gjöta Lejon, Adolp Fredrick och Lovisa Ulrika samt fregatterne Upland och Illerin i Det skick att nu om 14 dagar de kunna vara färdige att utgå, om jag hadde nu ordres derom. Emedlertid hoppas jag underdånigst Ers Majestet ej tager onådigt att jag börjar tackla dem och gjöra dem vidare färdige med Canoner så att då nådige ordres komma de då genast kunna utgå.

Som jag hört att flottan bortskutit sin mästa amunition täckes icke Eders konglig Majestet onådigt anse att jag genast afsänder en liten lastdragare härifrån med några tusend kulor.

Jag har låtit i vår Amiralitets kjörka Sjunga Te Deum hoppas det icke onådigt anses, den fägnad för Kung och Rike som i allas våra hjertan brinner har intet ägt annat fel än ha gjort detta utan afvaktan på nådig befalning

De Ryska Skeppen Som liggat vid Kjöpenhamn och hvarom jag med denna dags post gifvit Eders konglig Majestet en underdånig Raport att de utgå till Nordsjön, hafva som det säges haft orderne tvärt om att gå till Östersjön. Hvilket jag fått veta af fändrick Benzellstjerna som liggat med Jagten Collding i Sundet och vid Kjöpenhamn att observera Ryssarne Men Ryska Amiraln skall ha Svinkat för att komma tillbaka i Östersjön, 9 dagar har han liggat, gjort hvar dag Segelsignal, ifrån det han fått orderne tills han häromdagen änteligen lyfte att gå till Nordsjön. Hans ursägter skall hafva varit den kostnad och det besvär samt den farlighet som det åstadkommer att låssa ut sine Canoner för grunde vattnets skulld och oarmerad ligga på Kjöge bugt att ta in dem igen. De lyda intet.

Till de nu af mig i underdånighet utlåfvade Skepp och fregatter har jag tillräckligt båtsmän på stället, men Solldater äro inga flere än de 400 man Västgjötha Dals som ligga i Gvarnizon, af Båtsmän nämligen fördubblingen och Enrulleringen äro ännu i hemorten de mäste.

Som jag ej nedkallat för att slippa föda dem, i synnerhet som jag med hvad jag har och alla Timmermännerne tillika jämte Gvarnizon hadde tillräckligt folk att servera Skantzar och Carlscrona till en början ifall af anfall. alt mitt folk ända till och med Timmermännerne äro Exercerade vid Cannonerne.

Den högste uppehålle Eders Konglig Majestets dyra Person önskar den som hoppas i underdånighet alt annat ska lända till Seger och framhärdar i djupaste vördnad

Eders konglig Majestets
Underdånigste och tropligtigste
undersåte och tjenare
A. Ehrensvärd.

Carlscrona d. 3 augusti
1788.

108.

Till G. D'Albedyhll.

Carlscrona d. 10 aug. 1788

Jag begriper intet hvarföre Ryssarne intet gå sin väg ur sundet om det är Sant att Amiraln har order dertill och Vill man att Ryska beskickningen befaller honom ligga. Det vore värt sprida ut i danmark att vi i Carlscrona rusta till 6 st. Skepp och 3 à 4 fregatter, jag skall sätta i en hast opp Stänger och Rår på de värkeliga 3^ne^ Skepp och 2^ne^ fregatterne ,jag har färdige, det torde skräma Ryska beskickningen att Eftergifva på sin envishet. ty jag har fulla anledningar att Carlscrona hyser en hop Spioner.

Min baron skulle nog önska att jag skickade skepp och fregatter efective våra kuster till hjelp, det önskade jag sjelf att kunna, men den som ej magten äger kan intet sådane storvärk företaga utan Order. Om min Ställning i den delen och om möjligheten i operationernes värkställighet har jag tillskrifvit Ambass: B. Sprengtporten begjär få se mitt bref —

Ännu i denna Stunden sitter jag i en fullkomlig okunnoghet att min kung har ett krig, jag vet ingenting annat än hvad Avisorne och privata bref ha lärt mig. är icke detta underligt nog. ingen krigsförklaring endast en Bön hitskickad. dock skulle intet sådant hindra mig ta mått för fäderneslandet, åt våra kanter. i synerhet som vår goda och beskedliga Natjon sir mera efter en god intention än efter ett förnuftigt steg.

Det faller mig in att en osanning och ett skryt skulle som sagt är narra Ryssarne från sundet.

Det är en horribel sak att de för ro skulld bränt opp Råå fiskeläge.

Jag förblifver altid till Sista stund i fred och krig med fullkomlig högaktning

Min egen Barons
ödmjuke tjenare
A. EHRENSVÄRD.

Af Justitiarien Dal får Baron veta vårt moraliska krigs tillstånd i findland. der skall vara fan till missnöjen —

109.

Till J. Chr. Toll.

Jag är så illa i befäl att jag från regeringen i Stockholm begjärt Surnumeraira officerare från Landsorten att gjöra tjenst i Carlscrona, skicka du ifrån Skåne om där finnes.

Du lär ha rasande litet Troupper att distribuera men kunde jag få så frällsar du en angelägen del af Riket jag har endast 400 man Västgjöta Dals. det öfriga är borgare och båtsmän samt hantvärkare hvad ska det en gong bli för en dans.

Maneouvern med Din lilla Armée blir väl att bevara detta hålet —

Du ber mig frugta en Bombardering. Jag tror att Landscrona bör frugta, där säges ligga hela vår handelsflotta färdige till ett fyrvärkerie.

Det vore önskeligt om andra magter ville hjelpa oss till fred efter de ej offreratt sig att hjelpa oss till Seger vi ska väl intet ständigt bli ett skådespel för Logerne.

Dubordieu var nödsakad att gå i hamn stormen hadde dränkt honom annars, jag hadde dit en officer att undersökat,

Rasomofsky gaf sig fan på att ej gå sjövägen mer, jag skickade i förgårds en Courire till Regeringen och lät honom sitta där han satt efter som Dubordieu hadde varit förnuftig och ankrat vid Boön kring fluten och $^1/_4$ mil från staden där Båtsmänner och Localn hölt vakt om honom. I dag fick jag raport att han fortsätter resan sjöledes på Sitt Bagageskepp och öfverger Jagten Lovisa Ullrika —

Rajalin kom hit i går och reser till Stralsund i mårgon få se om han får något.

Tout à vous
A. Ehrensvärd

P. S. skulle du kunna ge ordres till Baron Lievens son att gjöra officers tjenst i Arméen och med det Samma beordra honom att i Carlscrona vara tjenstgjörande hoss mig så finge en officer till på skanzarne, till officers tjenstgöring i arméen kan jag inte ge ordres anars hadde gjort unga Lieven långe sedan till officer —

110.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 2 Sept. 1788.

Remtyg har jag intet.

Några taskor och Patronkjök 6 à 7 sorter utan Remtyg lär intet gangna arméen men väl Completterar de den åter väntade flottans om kulor sönderslagit några.

2 300 Musketter har jag hvar af 1 000 äro ej mer bräcklige än att du kan få dem, att laga dem Sjelf, men dels torde de andre behöfvas till Complettering och almogens armerande dels äro de mäst bräckliga

27.000 Musqvitte kulor får du.

4 SL$\bar{\mathit{a}}$ Bly i Takor äfven ock.

samt 130 Centener Pistol krut.

Mera har jag ej att aflåta.

Härjämte följer ett reglemente med Comando ord på Exercitien med glödgade kulor. men laga att intet det högfärdiga Artilleriet skrattar åt Bekböxorne.

Nu svarar du mig och sedan skickar jag hvad du begjär

Din vän
A. Ehrensvärd.

Min egen vän skulle du kunna skicka mig Trummor 4 à 5 st. och fler om du har nya eller gamla Trä väl förståendes så gjorde du oss en stor tjenst

111.

Till G. D'Albedyhll.

Carlscrona d. 7 Sept. 1788.

Tack min egen Baron för sitt Lycksaliga Bref af den 3 Sept. jag med glädje och gamman inhändiga i går aftse, men jag frugtar

för Carlscrona änskönt Arkangels Herrskapet lyckligen anlänt att föröka det rackare sällskapet. men ett mordbränneri i Landscrona hadde varit fasligt för våra oskylldiga och modesta kjöppmän som alldrig i fred skinna —

Nu hvad handelns skyddande vidkommer i almänhet så väntar jag på ett resonerat svar af Bar. Sprengtporten på min sista Extra post och torde hända jag ännu får det med Extra post i afton.

Landsh: och första General Adjutanten Baron Rajalin är öfverest till Stralsund d. 3. hans förättning är oändeligt hemlig och angelägen och anhåller jag det Min Baron ville nästa post och den därpå följande avertera Baron Rajalin om Ryska flottan utgått i Östersjön eller ej, samt förbehåller jag mig Er vänskap och Ert påminne i den delen äfven också att derom få avertissement.

Jag har den äran med fullkomlig högaktning vara

Min Barons
ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd.

112.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 8 Sept. 1788.

Jag afsänder dine begjerte Musqvetter i Öfvermårgon till Christianstad som du intet är där addresserar jag dem till G. Gustafskiöld.

Riktigt var det en Cotter som Smusslar i våra farvatten. det skall också vara en brigg därjämte, de hålla sig vid Bornholm och lära skuta ut då och då att plikta våra kuster och söka landstignings ställen kanske för värre Busar som komma efter.

Mitt pack af creti och pleti borgerskap Judar och aptekare i Carlscrona tror jag nog har mascopie med vederbörande. och kanske gifvit aptiten åt Ryssarne min Magra Statjon. där stenrösor sammanbindas med utlagde skepp där Timmermän serverar Canoner, där Skomakare Skyldra med Musqvette och där endast 400 Västgjötha dalere kunna låssa ett Gevär.

Det torde hända att v. Dessen tror sig kunna gjöra oss en Surprice och ta carlscrona öfver Landbroarne, med några Man; men deruti bedrar han sig. en Surprice är omöjlig i ett land där hela soken står i gevär för ett stycke lysved.

Hvad sjö sidan angår frugtar jag intett heller hans magt relativt till den mecaniqva deln af försvaret jag har men de lefvande particlarne hvarmed deta skall blandas har jag intet nog haft tid att öfva, men så går det väl för sig. Skantzarne Servera sine Canoner öfver alt med glödgade kulor. Men är jag mäst rädd för dem i anseende till litet folk och Landsidan. Likväl är jag säker om segern, ifall han atteqverar mig som Dugvaitroin Rio janejro, efter när man försvarar en fästning skall man altid vara säker sedan man gjort så gott man kunnat

Jag ser utaf ditt bref där du säger dig vandrat till Din cordon åt Hellsingborg att det lilla försvaret Skåne har är dragit åt den kanten, och att krig redan fruktas med Danmark innan ännu någon mera anledning är dertill. Jag har fått af Allbedil afskriften af det bref han tillskrifvit dig d. 3 Sept. I anledning deraf tycker jag vara betänkeligt att Skånska troupperna hafva makat sig ifrån den sidan Carlscrona ligger och Sysselsätter sig med Dansken ni alldrig endå kan mota om han gjör sitt anfall allversamt och du ej har mera dertill än du har. Skulle det ej vara möjligt menar du att v. Dessen kan Landstiga i vår nejd och kjöra blekinge bönderne på flyckten. förstöra Lyckeby qvarnar och svälta oss sedan hans flotta Blocqverar oss utan före. farväl —

113.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 9 Sept. 1788 —

Var god min egen vän och lämna fram detta underdåniga Memorial. Kan det intet ske och bevilljas h[v]ad i underdånighet det förmäler. så voro väl i alla fall ha en 100 hästar för att hålla till posteringar och skicka med ordres om jag blir tvungen som Lantkrabba ta mått och steg utan för på Lantsidan.

Men mina Trummor rulla de sjelf hit eller skall jag der till hoss Gustafsköld gjöra något påminne —

Af mitt underdåniga Memorial har skickat dubblet i fall K M^t^ är äñu i Stockh

din vän

A. Ehrensvärd.

114.

Till J. Chr. Toll.

d. 13 Sept.

Tack för Brefvet af d. 11 Sept. —

Dine ordres åt Recryter att förfoga sig till Christianstad ha blifvit fändrik Rudbeck tilldelte af Sitt Regiments befäl, men efter jag har honom med sitt folk så sir du nog att jag behåller dem. min brist på folk är grufvelig och står jag rätt flat för det jag ej får det Recrytfolket krigs Collegium ärnat mig. om några dar skickar jag de Munderingar till Christianstad som äro ämnade det folk af Recryter som voro ämnade till mig och nu gåt förbi mig till Skåne.

Kulor och gevär har jag gifvit i från mig. Jag väntar på Trummorne dem jag i förväg tackar för

De 7 000 Cent krut kunna väl afkortas genom det krut Esqvadern tagit redan af Dig i findland och har i behåll tills i vår, men åter förökes genom det krut jag småningom plattrar bort här. Nog har du krut åt både oss och fästningarne, när några fästningar ä borta och sedan vi sparat så galant på Sulutskåtten. förstår du piken —

Hvarken jag eller utrednings Commission ha pängar, maken till brist i Krigs cassor lär aldrig varit, som i de södra KrigsCassorne befunnits.

Det var capitalt att Du snor omkring med Canonerne till Provintzens försvar. men du får väl snart mera folk till Stora rörelser. men hvad det skall bli för ena undrar jag på. Det vore bra om Höga Herskapet ville gjöra Slut på Sina postulater.

Jag skulle af medföljande underdåniga Promemoria skicka tvänne

Exemplar, men mera apparance nu än häromdagen lär det vara att K M^{t} är i din trakt

farväl söta Du

A. Ehrensvärd.

115.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 26 Sept. 1788 —

Tack för Ditt bref af d. 21 S. Pängarne ska du få igen men folket äro ej ännu komne. de komma likväl i eftermiddag.

Elliot är en bra karl och hans brunsdrikning god.

Ryska flottan Sölar och vill hvarken bli förstörd i Carlscrona eller Skräma ihjel mångelskorne i Stockholm — fältm. Scheffer har låft mig folk. jag glömde att be honom skynda sig men det förstås —

Rayalin gjorde rasande snält ifrån sig —

Din vän och ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd.

116.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 30 Sept. 1788.

Engelsmännerne äro komne en af dem Svänsk har rymt. jag blef hjerteligen Storögd när jag såg dem vara rätta Engelsmän jag trodde efter ditt bref. att det blott voro Svänskar som genom Sin tillbringade tid och Sjöfart i Engelsk tjenst hadde förvärfvat sig den äran att få hettas Engelsmän, rasande var att min Cotter var ur vägen redan, jag lät den gå till Sundet och sedan conjungera sig med freg. Venus vid Torrico och Väderön och hjelpa honom.

Nu Skickar jag bort dem i dag till Dig tillbaka jag har gifvit dem 30 RD^{r} i respängar vill du vara god och med samma pengar

befalla dem och dem förpassa till Wäderön så tar fregatten emot dem och när Cottern anlänt gå de ombord på honom.

Om så skulle hända att intet fr. Venus nu mera ligger på denna station kommer Cottern opp i alla fall till väderön Men kommer intet Cottern heller vid den tiden utan blifvit tagen eller annan städes sysselsatt så vore det att skicka Engelsmännerne till Cederström i Gjötheborg.

tout à vous
A. Ehrensvärd.

P. S. det första utredningen för pängar ska du få dit igen för Engelsmänerne —

117.

Till G. D'Albedyhll.

Carlscrona d. 1 oct. 1788.

Tack min bästa Baron för skrifvelsen af den 28 Sep. jag feck nu.

Engelsmännerne har jag emplojerat på annat ställe än här. jag skicka dem till fregatten Venus vid Väderö och Torrico.

I fult flygande bröt jag min försvars linia kring Carlscrona och så fort sig gjöra låter för vind och väderlek låter jag 40 Canons fregatten Upland afgå att möta krutskeppet med sin convoi samt afskickade jag Extra post med ordres till en Cotter jag har i Ystad att han äfven och genast försöker sin lycka med samma Herre.

Men som Michelmäs stormarne börjat hvilka altid äro långvariga och altid Sydvästlige Således emot, att komma ur vår hamn, och Cottern är liten så kan man väl intet Smickra sig att så nära inpå Sakens värkställighet man hinner deri lyckas med säkerhet.

Emedlertid om ej krutfartyget ligger redan ute på Kögebugt utan ligger inne inom Tunnorne således i lika ställning för samma motväder som vi hoppas jag endå godt.

Jag har den äran vara med fullkomligaste Estime

Min Barons
ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd.

118.

Till G. D'Albedyhll.

Carlscrona d. 2 oct. 1788.

Efter all liknelse är krutskeppet ännu qvar i anseende till motvinden som Varat desse dagar, och lär ännu vara.

Jag är färdig med fregatten i mårgon bitti att utlöpa och stämmer Cottern fregatten till mötes på kryssnings stället som blir mellan Cimbritshamn och Bornholm, det vore nödigt att efter krutskeppets kjölherre vill bli Svänsk han finge veta vår tillställning.

Men som motvindarne kanske grasera olika här än hoss Er Så vore det nödigt att sedan mine Sparfhökar utgått och hazarden i mörkret de långa nätterne gjorde att deras försök misslyckats genom de fientligas förbi segling jag kunde ge dem contra ordres för att uträtta något annat. till den ändan skall jag begjära att en Extrapost blir mig skickad det första krutskeppet utlöpt.

Hvad betyder det att De norska gått öfver gränzen, och att Ryska Esqvadern ligger stilla. dessa ryckten gå, kanske de ej äro Sanne

Sant är att jag är

Min egen Barons
ödmjuke tjen
A. EHRENSVÄRD.

P. S. Huru sir krutskeppet ut?

119.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 7 Oct. 1788.

Tack för Ditt bref. Courire brickan skickade jag med Styrman Lillja till Esqvadern och avertissement på dess pass att det hörde Dig till och skulle af Esqvadern som då låg inne vid sveaborg under reparation lämnas dig som då var i Commissariatet.

Krutet behöfver jag intet i denna momengen i synnerhet som jag får ifrån gåttland men i anseende till vår Esqvaders tillkommande utrustning så har jag begjert mycket mer som du vet

Nej du har visserligen rätt deruti att vårt Rike alldrig kan tillåtas bli sönder styckat och om intet gjort. vi lefva ej i de Barbarisqve tider då Stater Samman-Sattes och Stater förgjordes. Uplyste tider, Handel och vettenskaper: beqväm och lysande lefnad ha satt natjonerne i Tranqvilitet, och våra Lagstiftare med fria händer att bibehållat. ingen Sliter ont för äran nu, då man får henne för bättre kjöp och med alldrig så stor oro, kryper alting i ro tillbaka så snart bäddade Sängen saknas, låt folket gräla och magterne spänna båga, det har ingen nöd Sverge behåller nog sin gräns och vi vår regerings forme alldrig har någon i det fallet varit Tranqvilare än jag, men hvart fan har pängar tagit vägen, rättnu får jag i Carlscrona aflöna folket med Gryn och Kjött ur utredningens halftomma skafferie

Din vän
A. Ehrensvärd.

120.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 11 Oct. 1788.

Jag vänder mig till Dig att hjelpa mig få Veta hvad på färde kan vara. Danska Hundarne löpa Jagt i Sverge och utan att veta ord af kan de ha genom afvägar kastat ifrån sig 3 à 4 000 man som Surprenerar mig medan jag tror methodice att Gjötheborg skall först intagas med Tranché och En armee bli slagen.

Derföre instruera denne Conducteuren om hvad du kan Souponera på denna sidan Skicka honom hvart du vill i recognossingsvägen och som den kunskapen han kan få interesserar både armén uti Carlscrona samt begjärar Skyndsamhet så kunde han få någon med sig som afhämtade Raporten han hade Dig att ge och Sjelf for directe till mej. Jag har skicka en Lieutena[n]t Sillfverhjelm Borås och Alingsås trakten för att få kunskap om ifrån Vennersborg några gått ner. linea recta.

Jag inbillar mig att surpriserne lära vara så hastiga öfver alt att vi knappast ha tid ropa åt hvar an Pass opp. jag måste således passa opp sjelf. Fan vet hvad Preujssen och Engelsmännen gjöra ingenting mer än att bara advocat fiscalen ej kommer åt dem.

Din vän och ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd.

jag är nog i ordning så gott jag kunnat, men jag lider så förbannat i mina Wärfsarbeten för att ta emot vår behöfvande flotta en gong om jag skall hålla Båtsmän och Hantvärkare från yxen i Geväret sedan jag änteligen sluppit v. Essen.

121.

Till Hertig Karl.

Min nådigste Herre.

Jag skulle långesedan haft den nåden i underdånighet berätta det jag fått min nådig Herres befallning om 3 Däckarens och de andre bägge 80 Canon Skeppens Nybygnad men som härtill föreföll åtskillige Physiske små hinder ville jag att alt hvad som kunnde undanrödjas skulle städa möjligheterne något i ordning och att jag kunde få ge min nådig Herre någonting precist här om i underdånighet vid hand.

Jag har begjärt skrifteligen in Chapmans promemoria till mig här om och tar jag mig friheten den att i underdånighet framvisa. —

På våra trakter äro oroliga Ställningar. ifrån Carlscrona har ingenting vågats skickas mer än små fartyg. Cotterr. Örn är förd af en Extra fändrick Sandel, som farit i all sin dar i Engelska arméen och haft tjänstgjöring på Cottrar. han har hitilldags varit nyttjad till Tyska Regimenternes öfvertransport från Stralsund som Confoj.

Fregatten Venus förd af C. Scheldon har sin station vid Väderön och Kollen och är den deln af Cattegatt i fred för Ryska men tvänne danska fientlige fregatter har desse dagar gått ifrån Norge och 17. galleror Norska arméen har redan inbrutit, betalar sin föda och säger sig ej veta hvad på färde är.

Jag beklagar min nådig herre med sin Armée och gratulerar min Nådig Herre med sin flotta. vi tacka underdånigst för lika uniformen. befalningen kom derom i dag vi längta efter modellet.

Dessins Esqvadre ligger på Kjögebugt seglar ej med god vind, har något hvad det då är i tankarne således. Hitils då Ambassadeur och alla trovärdige skrefvo mig till att denna Esqvadren ämnade sig till Carlscrona och innan jag kunde få en pålitelig sjöman att häri vara Spion har jag varit mycket på min gvarde, nu hör jag för visso att han ej har hvarken Bombkistor Lanstigningsfartyg eller uppkjöpte båtar med sig dessutom incomplette besätt[n]ingar och ej mera folk under gevär öfver besätt[n]ings antalet än 150 man. Hvad man hadde fog att tro vore att Dessins flotta kunde gå till Elfsnabben. eller ock sedan han gjort blott med sitt stilla tigande en slags deversion, i Kjöpenhamn sedermera blir vinterliggare och första vårdag bloqverar Carlscron[a] att om vår flotta blir vinterliggare i Sveaborg den derigenom hindras från alla sina behof nästa Campagn. men jag hoppas denna villervallans Slut i år.

Jag innesluter mig i min nådigste herres nåd i hvilken jag till döden med djupaste vördnad framhärdar.

Min nådigste Herres
underdånigste tjenare
A. Ehrensvärd.

Amiral Dessins flotta är 7. Ryska Skepp och 3 danska.

122.

Till Johan Sparre.

Carlscrona d. 30 oct 1788.

Jag sir intet annat än att herr far Snart får resa hem och det ska vara mig oändeligt kjärt, årstiden som altid sliter på hällsan börjar bli ful. och så mycket mer som jag har fog att tro det *kungen bryter stilleståndet och kanske bryter in i norget* och då är det svårt att hålla ut. Dragonerne äro öfverkomne och Svåger Gösta.

Skulle Herr far kunna emplojera unga Cronstedt sedan armerade

båtarne nu blifvit upplagde obligerade min nådig Herr far mig oändeligt och hadde en bra yngling i gjöromålen.

Min kjäraste hustru anmäler sin vördnad och med mig i döden är

Herr fars
Lydigste Barn
A. Ehrensvärd.

123.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 17 Nov. 1788.

Nej Du! ännu ligger jag på gevär fan vet hvad Grejggen ämnar om vår flotta redan aftaklat som det sägs och han ej mot den har mera att gjöra.

Men alldrig vore något olyckligare än om ej flottan komer hem öfver vintern och hon ska ut i vår.

Det sägs likväl att K. M:t afskickat en Courir till Sveaborg att befalla henne gå ut om ej på annat sätt med isning —

Tout à vous
A. Ehr.

124.

Till G. D'Albedyhll.

Carlscrona d. 17 Nov. 1788 —

Min egen Baron visserligen har jag försummat hvad vår vänskap tillhört i desse oroligheter som altid är åtminstone att ge något läte ifrån sig.

Sedan vi slöt vår sista brefväxling var fregatten och Cottern ute att ta krutskeppet men i det samma feck jag raport att Conjungerade flottan väl var afseglad ifrån Kjögebukt men att den svärmade ikring Bornholm och alldeles intet märktes villa öfverge farvattnet hvarken

åt Stockholm att begifva sig, eller till finska viken. då var det begripeligt att krutskeppet hade god säkerhet och min fregatt ingen, befaltes komma tillbaka och här ligger han —

Vår ställning nu är den att ehuru conjungerade flottan är hoss herrarne så tror jag intet freden för Grejggens flotta. jag ligger således ännu på gefväret, och som Grejggen har förtjent någon aktning har jag förstärkt med 100 man Gvarnizon på Skantzarne. von Dessins kunde väl nöja sig med 100 man mindre —

Hvarföre jag fruktar Grejggens flotta nu är att det rycktet har jag fått ifrån Gjötheborg att den skulle koṁa ifrån findland åt Sundet, och som äfven jag hört att vår flotta varit sinnad den 1 Nov: att aftackla och släppa sitt befäl och besättning så om det hänt kunde Grejgen ha ännu mera activitet och då han där umbars vända sig hit. Jag har likväl från Stockholm fått det rycktet till mig, att K M:t nyss afskickat en Courire till Sveaborg med befallning att flottan ska ut och isa sig om intet annat hjelper —

Tack som en heders man för taflan öfver Skeppen som återkommit. Taflan på mig är att vara hedrad af den fägnad jag har vara min

bäste Barons
ödmjukaste
A. Ehr.

125.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 1 Dec. 1788

Vår flotta och Hertigen kommo d. 27 Nov. Hertigen reste i går tillbaka till Findland genom Stockholm —

d. 28 skickade jag en Courir till K. M:t och begjärte Kungsörs Regimente 700 man för att skicka bort Västgiötha Dals, och Calmar recruter 600 man

d. 30. Lämnade Hertigen mig alla troupperne debarqverade ifrån sig. jag är således ännu intet mästare af deras rätta styrka. i syn-

nerhet som Camilla kom Sent och hant ej debarqvera och Gripen är ännu ej inkomen utan ligger vid Jumfrun i Calmare Sund.

ännu går Stänkskepp af Ryssarne i Sjön. Jag vet intet med säkerhet om Dessen är utom eller inom grunden till ankars igenom korsade raporter.

Det tycks Carlscrona efter 6 à 7 dagar när desarmeringen är gjord bör vara mera låck mat än förr.

alt detta är då som det är men som du är närmare än K. M^{t} så kan ifrån dig gå fortare och du finner härjemte en afskrift af brefvet till K. M^{t} om K. Regimente m. m.

Jag tycker du kunde ge mig både dem och Sprengportens de böra ha ingendera rum i sina förra Gvarnizoner.

Om ingen flotta skulle bli färdig till nästa Campagne och intet denne blifvit sårad i denne så vore jag belåten med Vollontairerne efter alt vore som förr. men nu får vollontairerne släpa hela tiden i mångdubblade artillerie arbeten och hinner de inom varfsmuren ensamt hålla vakterne så är alt hvad de hinna, om flottans behof ska hinnas bli färdige i tid.

Jag tycker Indelte regimenterne kunde jag afskicka genast men jag väntar till ditt eller K. M^{t} svar. dess utom under tiden låter jag dem få alle saman både värfvade och indelte en klädes mundering de ha förlorat uniformerne till de karlar som blifvit döda i Bataillen då lik och alt kastades öfver bord, och dessutom 48 ℔ kulor hafva gjort små förändringar i klädspersedlarne då de passerat Räntslar —

om krutet ska du få veta med det första.

tout a Vous
A. Ehrensvärd

De Regimenten som qvarblifva hemma hvarken få pengar af mig eller fältstat, de båda få från Ränteriet Garnisons stat. Sedan vollontairerne hemkomit kan jag ej ge andra än dem, efter som maten om bord för dem då ha upphört och det är den besparingen hvarmed jag annars aflönar Garnizoner i deras frånvaro på Sjö Expeditioner — det är derföre Västgjötha dals regimente nu mera intet får mera af mig —

126.

Till Gustav III.

Stormägtigste allernådigste konung
Eders konglig Majestet

Uti underdånighet lyckönskar jag Eders konglig Majestet att fått sin flotta i en sådan årstid tillbaka det var ingenting annat än en kungens befallning som det kunde och Eders kunglig Majestets lycka, den den högste ville uppehålla i synnerhet uti en Nation af Herrar som vår.

Det jag i underdånighet sedan flottan hemkommit vill ha den nåden till Eders konglig Majestets nytta underkasta Eders konglig Majestets uplysta ompröfvande är om icke uti utrednings Comission Eders konglig Majestet skulle sätta en Öfverste af dem som varit med nu i kriget, egen ärfarenhet hjelper fortast till Eders konglig Majestets nytta. Grefve Wrangel undanber sig, och Nordensköld behöfs i andre saker, gillar Eders kunglig Majestet Öfverste Modée.

Den elaka Esprit jag med grämelse hört varit rådande i Arméens Flotta har gjort mig bestört. Hans konglig Höghet Hertig Carl har med synnerlig kraft berättat mig deras uppförande, Major Cronstedt af samma Corps som sitter i utrednings Comission här på stället är förtviflad, Jag anhölt Hertigen begjära honom af Eders konglig Majestet ur utredningen till sin adjutant i findland, jag kjänner honom till vett och hjerta jag kjänner hans vördnad för Ers konglig Majestets person och regeringssättet, och hans capacitet. och är försäkrad att han får arméens flotta tillbaka som varit rasande. Jag skulle således önska i djupaste underdånighet Eders kunglig Majestet vara nådig det tillåta ifall hertigen begjärte honom.

Hvad flottans reparation och tiden till dess färdighet nästa år angår, sir det nu ut till en början att det kunde draga ut till maj månads slut dock likväl skall alt hvad nit och drift angår och beträffar gjöra förr undervärk än misstag.

Hvad som beträffar hampan har jag nåden finna att Eders kongl. Majestet befallning till mig att bruka henne som hon är, det Eders konglig Majestet trott den vara ratad af oss för stället hvarifrån hon

kom, Vi ha härom året haft Pettersburger hampa som varit rätt god, men hela sjöstaten kan intyga att denne är rutten. man hoppas att så lappa det gamla tågvärket hvarmed flottan hemkom, med sig sjelf. så att förlusten ska blott bli uti hampan.

Den högste låte den högste och den lägste i natjon råda, mellanfolket böra få skam och tvingas till lycka

Med djupaste undersåtelig vördnad har jag till döden den nåden framhärda

Eders konglig Majestets
underdånigste och tropligtigste
tjenare och undersåte
A. Ehrensvärd.

Carlscrona d. 1 Dec.
1788.

127.

Carlscrona d. 2 Dec. 1788.

Jag undrar hvad lyckan är för ett Djur, skulle hon ej vara och visa sig i ett samanhang kunde man alldrig tro henne vara annat än blotta händelser strödde och kastade hit och dit, men vår flottas lycka i Campagnen visar tydligt ett oförtänkt sammanhang som oss gläder när det är förbi, men smickrar intet nästa Campagne som intet är förbi.

1º oöfvat folk på Flottan vid Esqvadrens utgång får 6 veckors tid till Exercitie med Canoner innan Batajllen.

2º Lungt väder under Batajllen, nämligen samma väder de haft under hela Coursen, således intet män af oöfvat sjöfolk när öfvat mäst hade behöfts under Manoeuvrar i en Batajlle under hårt väder.

3º ingen sjukdom om bord

4º Ett illa fattat begrepp af Ryssarne att Svänska flottan bestod endast af fregatter hvarpå de lämnade 5 à 6 stycken skepp efter sig vid Cronstadt ur Batajllen.

5º K M:ts expressa ordres att flottan skulle tillbaka

6º Det lyckligaste väder på tillbakaresan i den mäst otjänliga årstid.

7º Att det var en prins en Kungens Bror som förde henne fram och tillbaka —

detta äro de Sju insegel som hvar och en uppbryter, med nöje af en lycklig utgång.

De reflectioner man kan göra om Ryssarne är att de ha sine Saker i tusende bättre ordning än vi, och att de äro tusende gånger mera hardie sjömän. hvilket ingen hade trodt.

Men hvad hjerta och manna mod beträffar så lär det i bloden höra oss till. Således Naturens merite. det är således svänskarne förbehållit altid att vinna på Ryssar endast författningarne tagas derefter, men tagas de ej behöfs återigen alla de 7 inseglen.

Flottan förd af hertigen for d. 20 Nov från findland och kom hit d. 27 hertigen for d. 30 tillbaka till findland och uppehåller sig 8 dar i Stockholm.

Hertigens resa var ej på K. Mts befallning men flottan hadde intet komit dän på annat sätt.

Om vår flotta komer ut nästa vår komer an på ingenting annat.

Men vill min baron veta hvem som är stora ordsaken till Flottans heder sedan skåttet small så var det Nordensköld —

er ödmjuke tjen.
A. Ehrensvärd.

128.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 8 Dec. 1788.

Jag fick i går eft. m. Kungens ordres att behålla bägge infanterierne Regiment[erne] och afskicka alla Indelte.

(Verbotim) tills vidare

och var det ganska väl för städning och desarmering att Vollontairn nästan slapp all tjenstgöring i Gvarnizon. laga att jag får behålla dem tills de återfölja flottan åt.

Hvad menar du om mine fäst[n]ings Cannoner, får jag nya tills i vår, annars måste jag på skantzarne stå utan bestyckning när de nya Skeppen och fregatterne taga Sine som nu i hop med gåttlänningarne stå till valls Säg mig här om så att går eller intet går med formelt bref, utom dess skall jag hvad hälldre är begjära nya Canoner för dem som Sprungit som Sophia Magd. kastat i sjön och några andre Wrangel uppgifvit.

Det är bedröfligt med vår fattigdom, ett varf borde ha in alles alla Sorter vist 100 Canoner i reserve —

Tout à Vous
A. Ehrensvärd.

129.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona eller snarare Tostarp d. 30 Dec. 1788 —

Som jag tror att det ska roa dig att bränna Ryssar och jag hört sägas att några ska vara infrusne i Sundet Och Hertig Carl gifvit mig i Commission att gjöra härtill alt hvad jag kan, har jag ingen annan utväg som varande i Carlscrona ensamt comenderande öfver min Gvarnizon sedan böljan frusit än öfverlämna med bästa vett och samvete kunskapen om Hertigens nådiga befallning till mig åt dig och skickar jag dig ofördröjeligen tvänne officerare att först recognosera och sedan värkställa under dina ordres hvad dig täckes. Härom har jag skrifvit till Hertigen och samma sak låtit K. Mt. veta. gjör hvad dig täckes men af hvem skall bägge officerarne få bröd. ingen cassa har jag till annat än nybygnad, och vår ståteliga upphandlings Commission ligger i Sjeltåget, emedlertid skall jag förskjuta, och blir Ryssarne pris betalar det sig nog. emedlertid är flottors attaqve på isen ett lantgjöra och inga Sjötåg, och min kjära upphandlings commission äro nog formalitets ägare för att neka alt så snart pricken är glömder öfver i och nog Snälla att anse honom vara osynlig fast han är där.

Jag kunde låta bli denne depence att afskicka officerarne inan jag fick veta hvad de sagt om denne operationen som snarare bort

fått orderne än jag men isen ligger intet länge på den trakten och hvad ska gjöras måste ske fort.

tout à vous
A. Ehrensvärd.

är saken gjörlig så hadde du nog sitten då du har läget att si honom för ögonen, och är detta saker som då de kunna gjöras altid gjöras utan ordres, då krigsförklaring är en gong ordren för alla — Dem du får är Bentzelstierna och Zandel —

130.

Till Hertig Karl.

Min nådigste Herre.

Min nådigste Herres befallning att gjöra alt mitt till med Ryska Skeppens förstörelse i Sundet har jag i underdånighet i dag inhändigat men som jag directe ej ifrån Carlscrona för årstidens skull kan ditskicka något befäl som kunde stå under mitt comando afskickar jag till Hellsingborg Lieutenant Bentzellstjerna och fändrick Zandell att under General Toll bidra här till med all möjelig handräkning. General Toll kan så mycket mindre undandra sig att gjöra i den deln hvad jag intet kan gjöra ifrån Carlscrona, som om tillfälle presenterat sig jag är försäkrad att han långesedan bränt opp dem på blotta krigsförklaringen.

Jag lägger mig i stoftet för min nådigste Herre och aflägger den underdånigste tacksägelse för Hjelmbergers fullmagt

Jag har låfvat i underdånighet Kongl. M:t flottan (af 21 skepp och 12 freg.) färdig till 1. maj om väderlek och pängar det tillåter. och det är gjörligt men vårt väder är oärhört, det sir ut som penninge bristen toge förr slut. den gjör emedlertid ett fasligt afbräck jag är skyldig öfver 13 000 RD:r sp. och detta Jultiden, nu fick jag 7 000. och hur vill sådant förslå, Ett dagsvärke med hungrig mage och nedslagne sinnen är intet mera än ett halft dagsvärke och de 4 månader som återstå bli altid de samme. Jag är öfvertygad att Baron Ruuth gjör

alt hvad en bra karl kan gjöra men öde och omständigheter rår ingen före. Emedlertid vore det hårt om det enda sättet att stå emot Ryska flottan som är att bitti komma ut och stänga in henne sedan hon hunnit tillväxa i den grad de säga, ginge riket ur händerna. Men är jag öfvertygad att den nådiga åtgjärd min nådig Herres kjärlek för sin flotta uppväcker att utvärka pängar skaffar oss sista styfvern där till.

d. 16 eller 17 Januari hoppas jag personligen få lägga mig för min nådig Herres fötter i fall ej ännu afresan skedt till findland. i alla fall skall ofördröjeligen min nådig Herres alla ordres jag haft den nåden inhändiga bli värkstälte i fullaste skyndsamhet.

Med djupaste och oaflåtelig vördnad till dödsstunden har jag den nåden framhärda

Min nådigste Herres
underdånigste tjenare
A. Ehrensvärd.

Tostarp d. 30 Dec. 1788.

131.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 5 Januari 1789.

Du sir jag flyger som flyttfåglarne Jag var endast ett ögnablick att föra ned min hustru som ej ville bivista Ricksdag och se min gamla svärfar som brinner att vara med nästa Campagn

Om fyrvärkspersedlar skulle behöfvas kunna de vara snart hoss dig på Drög.

Kommer du till Riksdagen? jag reser i ottsången; Högmässan och afton Sången säger sig sjelf att man där ska vara med.

Det är grufveligt med pänninge bristen och väderleken håller detta ut blir ingen flotta färdig till första Maj — alldrig tror jag mindre Operationer ha existerat i Riksdagsmannaval här nere. jag reste igenom Nybble samma dag gamla Riksdags och Talmanen

valdes unanimement som de sa — jag tror det ska gå efter önskan, efter alt går af sig Sjelf —

Tout à vous
A. Ehrensvärd

Håkanson kommer ifrån Carlscrona ensamen. Jag reser måndag till Stockholm.

132.

Till J. Chr. Toll.

Carlscrona d. 9 Januari 1789

Jag hör att frosten varit så stark att några skepp infrussit då kunde det vara tid för bägge mine Sjömän jag skickat dig att gjöra något, de ha väl sagt dig att glöddgade kulor äro plågo andar för skepp. hadde man ett litet batteri af några 24 ℔ väl betäckt för fot folks attaqver ty Rysk: skeppens canoner gå ej så långt som våra ej engong deras 42 ℔ så skulle Snart Sjeln pinas ur Skråfvet eller ock skråfvet och sjeln tillsamans få himmelsfärden. En enda 24 ℔ med glöddgad kula torde till äventyres med ett ständigt och invist Skutande segra öfver hela SjöSpöket.

Tout à vous
A. Ehrensvärd.

133.

Till grevinnan Sophie Louise Ehrensvärd.

— — — — eftermiddagen var jag hoss R. R. Bjelke, där såg jag bägge döttrarne och lilla Possan. Nu ska du tro damerne gå krusiga i hufvudet låck vid låck och det är stora och helt Svarvade låckar gud vet om intet det är en hårnål i hvar låck.

bed pappa läsa men du behöfver intet veta hvad det är —

Jag sa' åt kungen Skäm intet bort och slå intet ihop med arméens flotta utan ta bort Ankarsvärd och sätt mig dit lofvar jag att föra henne till er tjenst utan gräl. om så händer så vore bra, om Herr Far skulle på något sätt prevenera min hustru derom. och jag borde resa snart kungen *svarte ingenting nu derpå* men jag tror alldrig det vore nyttigt att flottans och armeens flotta blefvo samanslagne och officerarne sedan förblandade som två kortlekar inom hvaran — Arméns flotta gjorde intet gangn genom indiciplin efter åt, och mindre än genom politik nu —

Nu pratar jag med Kickan igen. och det blir godnatt af hjertat och sjel i mårgon går posten. god natt heders fru min maka min vän min hela sjels fylnad.

d. 20. Tisdag.

God mårgon och med detta Brefvets slut så farväl till en anan påstdag. men jag börjar arbeta på Brefvet i qväll. — — —

farväl jag skickar brefvet till din Bror att förseglas för Styl och Sigill skull — min oändeliga och vördnadsfulla respect till våra nådiga förälldrar. hälsa också lilla Oppetie.

134.

Till J. Chr. Toll.

Stockholm d. 27 J:ri 1789 —

Tack för dina två Bref bägge har jag inhändigat här.

Du har visserligen rätt, ingenting låter så lätt som i Sundet att på isen förstöra några infrusna Skepp men jag såg strax alla svårigheterne dervid, att man knapt skulle ta ett beslut förän väder och vind lättare förstörde beslutet än alla anstalterne Skeppet, och att de voro ej så dumma att låta infrysa sig orörliga som Stenar. när strömmarne der till minera Isen och afståndna blir odrägeliga då är det ingen möjlighet i synnerhet som de anstalter man ska ha med folk och maskiner till mängd och tyngd bli sjelfve odrägelige.

Jag har med ditt Bref Lätt öfvertygat vederbörande och visar det sig att projecter äro ej altid så lätt värkstälte som de äro önskelige.

Men hvad säger du om Bentzelstierna som har bästa villja i världen är hans hufvud intet gått att förstå. Bra raporter har han skaffat mig från vederbörligt ställe ibland men intet lära goda råd vara det bästa han gjör. Hvad tycker du om Zandel.

Jag har sagt uppriktigt min tanke då jag säger du har rätt i omdömmet om din Expedition och det gissade jag nog förut både om saken och att du skulle si rätt.

Din vän och ödmjuke tjenare —
A. Ehrensvärd.

135.

Till Hertig Karl.

Min nådigste Herre.

Så långt har jag kommitt i åtlydande af min nådig Herres villja att 5. dagar efter rullan var färdigskrifven har hon omsider hunnit bli inbunden af en Bokbindare som dragit på vakt varit sjuk och kanske sittat i arest för Tjenstefel. Arméens flottas Rulla återstår, i dag som först har jag fått af Krigs expedition de 40 à 50 fändrickar sist gjorda som ännu ej stått i rulla. likväl med deras avis derjämte att denna förteckningen är så till vida ofullkomlig att ifrån Findland behöfs underättelser om de där återstående hvarpå här ej fins hvarken namn eller antal till ankarsvärd har jag redan afärdat om fullständiga Rullor, när de komma ankommer på utdrägt jag har tigit med ändamålet i frucktan för Svink, Ers kungl. Höghet kjänner menniskan, för öfrigit i alla preparatorialier Arbetar jag sjelf uppriktigt åt föresatt ändamål och i saken uppriktigt deremot, det jag haft den nåden att säga. men rullorne komma från Findland ej inom 6 veckor för årstidens skulld.

Nordensköld och jag sitta inne i dag och arbeta på besättnings istor och vi ha bägge fallit i samvetsqval för folk bristen. Artillerie underofficerare är det värsta. Han har en idée som i ett mera hyfsatt och folkrikt land än vårt är brukeligt, som vore att K. M:t tillåter hvar Skeps Cheff skaffa 10 hederligt födde ynglingar hvilka blefve

approberade af flottans Cheff gjöra Cadette tjenst om bord, med cadette uniforme, det är tjenst ifrån matros till officers: lika Midskepsmän. tillika appoientement öfver underofficers och under officers. och deras utsigt i framtiden att bli Gud vet hvad. torde hända officer torde hända ingenting. Där i ligger värsta knuten af alla svänska inrättningar, man kan intet hålla ord framtiden skall antingen afskräcka eller låcka, annars de som fås bli alldrig annat än aventurier och en Svänsk aventurie blir altid drickare. Som ingenting i en sådan Stälning kan hvarken gjöras eller underlåtas så vore det här i som i mångt annat gå på äfventyr och försök och försöka om icke deña Nordenskölds idee kunde, gå an eller hvad menar min nådigste Herre

En tanka har jag haft det vore att i avisor och Dagligt alla handa utlysning m. m. upmuntra ynglingar från skolor och Gymnasier och hvar som hälst ifrån vid viss ålder och hällsa att begifva sig så fort de hinna till Carlscrona och där motagas i Artillerie Skolan o. s. v. men pengar ska vara och ingen hushållning i krig, resan deras bör vara fri 1 häst för hvar och strax underofficers lön på Extra stat och i grad efter fräjd och skicklighet sedermera enligt utforskande genom Examen 2:ne månar efteråt. samt fri resa till Hemorten om intet han duger.

I så fatta omständigheter som Ställningen är borde till äfventyrs alt försökas och bägge mojengerne vidtagas. —

Min nådig Herres
underdånigste tjenare
A. Ehrensvärd.

Stockholm d. 31 Januari 1789.

136.

Till J. G. Oxenstierna.

Min egen Biskop

Jag hadde skickat denna lunta något förr men hertigens resa jag viste ned åt, och andra saker jag hadde under händerna gjorde detta

mig att vara tämelig indeferent. nu reser jag till findland och då måste jag gjöra ifrån mig, se här har Du den boken —

försöket med lacket har jag gjort det går an med bara Spått utan rot.

försöket med hönan har jag gjort det går an med intet utan några Carachten —

således Gud vet.

Din vän det är sant.
A. Eh.

137.

Till Hertig Karl.

Min nådigste Herre!

Länge sedan hadde jag haft den nåden underdånigt upvachta min nådigste Herre, men inan dess ville jag si General en Cheff, arméen och min officerscorps Esprit. jag kom ifrån Borgå härom dagen. Arméen var tyst General en Cheff som där mönstrade Gardit glad öfver sin armée. och flottan här, gjör helt säkert i hop med arméen sin skylldighet, men jag tror så i fred som i krig intet för annan ordsak nu mer än för fäderneslandets.

Hit till dags har felats pängar, och så groft att klingsporren reste i kring städerne häromdagen att låna dem. arméens flottas Cassa lånte honom 1 000. RD^{r}, brist var på alting Hangö udds försvar hölt på att ramla —

Det är grufveligt att föra Krig i findland Hangö Canoner, och Pumala skep attiraille med deras Canoner. skulle ha blifvit bortförde uti februari och från den tiden har alt liggat färdigt men i brist på hästar intet det ena för än nu, och det andra intet ännu. föret slår dageligen opp och Canontransporten på bar mark drager en grufvelig tid.

Om till skärgårds flottan togs från arméen dess tillhöriga folk och arméen lämnar garnizoner står general en Cheff i fält med en 1 000 mans armée

Om haf och skären ligger oren fram mot slutet af maj har arméen

föga mat. landets egna invånare svälta redan och en del spricka af Tall bark. Bonden som skutsar har ingen brödbit i matsäcken, skutsen betalas i råg så länge den räcker.

Gref Mejerfelt behöfde 90 patrullhästar och ägde ingen styfver.

Det sir ut som operations planen nästa Campagne intet stort litade på sjö sakerne. det liknar sig som man ville yppna en landväg till äran. men jag frucktar arméen kastar sig i en ny Ukrain jag tycker man borde fly de planer som nu kostar mästa folket mästa arbetet och mästa pängarne, och som behöfde mästa preparatorierne då tiden redan är ur händerne.

Man smickrar sig åt 500.000 RD^{r}. om 14 dar, det lär intet vara nog och det lär vara för sent.

Om Ryska flottan hinner ut för än vår ur Carlscrona. och Ryska flottan afskickar några lätta fregatter åt Åland blir all comunication afskuren i sin grundval.

Men oacktadt denna utsigt, af sent ankomne pengar kjocka isar och sent förlorad tid samt i arméen ett egit lynne må intet krigslyckan öfverge oss mer än förr, då altid exempel visat att Svensken uprättar i Hastvärken hvad den förlorat i de Stora.

Emedlertid må kriget bli hur det vill och arméen bli intet större än den är. Dansken occupera den svänska på sitt Håll och arméens flotta komma ut med Gallerer eller dem förutan. tycker jag att vårt gjöra första islåssningen bör bli att afskicka hummuma och en uddama samt 10 à 12 Canonslupar strax att intaga första station i Rigska skärn Långöarne och sedan komma efter med den öfriga delen af finska fartygen samt 2 à 3. gallerer. och lägga sig sedan allihop i kutzalö. De öfriga gallererne kunde ligga qvar i Hellsingfors med sitt sjöfolk i fall Transporter åt någon ort skulle ske. Därjemte tror jag att Stedingen från Åbo nästan snarare borde med Fregatten sin Turruma och sine två Gallerer gå åt Åland än till hangö för att antasta de Ryska fartyg som där ville nästa sig, efter sådane fregatter som skulle från Ryska Esqvadern där söka afskära finska comunication ej anorlunda kunna berga sig än med stilla liggande och ej med kryssning det vore deras små fartyg hvars beskydd de vore som uträttade mäst och blefve då skingrade —

Till Hangö kunde man första islåssning härifrån afskicka 3 à 4 canon slupar, som i skygd af de Batterier som där till medjo maj

bli färdige kunde förfölja och ta Ryska skepsslupar som ärnade plundra. jag tror intet min Nådigste Herre att hvarken stora eller lilla flottan äro mägtiga att hindra Ryska skepp och fregatter stundom gå och koma i vår skär, men så tillräckligt antal af Canonslupar med apui af Batterier eller af Turruma kunde man ha, att kjöra bort sådane små landstigningar af skeps slupar och skeps barkasser fienden kan gjöra vid slika tillfällen. derföre bör äfven vid Porkala läggas 1 galler och 2ne Canon slupar samt en Canon Barkass. äfven ock strax i vår vid Onas eller Pellinge en dylik corps.

Att bevara hvar by och hvar lada är omöjligt. så ömtålig får intet nation vara, likväl vore det lyckligt att ha så tillräckelig skärgårdsflotta att både svänska och finska skärgården vore där med beströdd. Norkjöpings skärn är aldeles öppen till exempel. och det är omöjligt att stora flottorne gjöra hvarken till eller ifrån i den deln —

Om jag förgripit mig i mine resonementer utbeder jag mig min nådigste Herres tillgift, man är så rå, öfverallt i krigsoperationer efter en längvarig fred och utan experience att hufvud dygden blir blott att gå på första campagnen. det enda man fruktar före är att vara dumhufvud i de öfriga, om intet lyckan vill följa äfventyrena, ty då blir i hela kriget ingenting att vinna och ingenting att lära om det blefve alldrig så långt.

Min underdåniga vördnad är för min nådig Herres fötter medan dess hjeltemod blir i dessa campagner för mine ögon, och altid ett mål jag ej hinner änskönt jag förstörde ryssarnes St Micael.

Ryssarnes Canon slupar de sägas bygga i Onega sjön är jag litet ledsen på, men som de torde hända råkar svänska Canonslupar i Ladoga, där bygda, så hinna de väl intet till kutzalö. — men jag understår mig intet säga gåtor och vågar intet säga mer, det man smyger sig få veta är altid ofärdigt och utan samanhang derjemte.

Jag innesluter mig i min nådigste Herres oväderliga nåd och i djupaste underdånighet förblifver till dödstunden

Min nådigste Herres
underdånigste tjenare
A. Ehrensvärd.

Sveaborg. 22 Aprill
1789 —

138.

Till Hertig Karl.

Min nådigste Herre!

Jag ber vid min nådig Herres fötter att få behålla Flugan och Makrillen. vi ha i Ödemarken findland ingen utväg att bärja oss utom små Chefs fartyg vid alla de lätta Detachementer man blir föranlåten skicka och min nådigste Herre kan befalla Utredningen kjöpa dylika dussintals, på svänska sidan.

Jag tar mig underdånigst den friheten och öfverlämnar min nådig Herre Escholins Bref för att sjelf befalla härom, ty jag tror mig aldeles intet kunna för skärgårdsflottan nyttja honom. och Ett Caparebref åt Escholin vore tror jag den största välgjärning honom kunde ske och den största nytta Escholin kunde gjöra som Capare. —

Min nådigaste Herre ursägta mig nådeligen för Virgin.

Jag hadde genom Kroken kjöpman i Carlscrona beställt en hop kikare till Våren åt flottan, men jag fick nu bref af Chapman att Kroken intet ha beställt och den skullden Cronan hoss honom står uti hadde sedermera vid nogare eftertanka afrådt honom ifrån alla vidare beställningar.

Då jag feck medföljande pängar af Eders Konglig Höghet 500. RD:r sp. sammanskått från frimurare åt de skutnas Enkor, visste jag alldrig hvart jag skulle lägga dem under tiden till d. 17 Juli då utdelningen ska ske. Ordsaker har gjort att i vissa händer ville jag ej lägga dem och i Cassorne, fattiga krigstider är intet säkert heller, jag glömde i Stockholm återlämna dem vid afresan och har nu den nåden. —

Med underdånigaste vördnad till dödstunden

Min nådig Herres
Underdånigste tjenare
A. EHRENSVÄRD.

Carlscrona d. 29
Apr. 1789.

139.

Till S. M. von Rajalin.

Sveaborg d. 6. Maj 1789 —

Jag borde lägga Fregatten sprängtporten (som nu ligger i åbo med flere arméens flottas fartyg under Städingens befäl) vid Capelskär på Svänska sidan för att tjena som en Convoïade åt de Transporter som från svärge ämna sig hit öfver ålands haf. ty vårt hufvud ändamål borde vara att freda oss så mycket möjligt vore från Comunicationens afskärande från svärget efter hela Ryska attention lär ligga dit åt men som jag dels med mina få fartyg har svårt att sträcka mig till svänska sidan, dels att Ryssarne som helt säkert svärma bitti ute kan taga fregatten när han går från åbo utomskärs leden efter han ej flyter genom sottungarne, den inre. så vore bäst att Stockholms stad hjelpte att med en à två Briggar vara utrednings Comissions redan i höstas hitskickade Brigg till sällskap vid Capelskär dit jag tänker lägga den i fregattens ställe och för öfrigt när Turruma Norden med sine Barkasser ligger vid Ledsund i åland. 1 Galler i Corpo 1 Galler i Jumfrusund, och fregatten Sprengtporten vid utön som ensamt ifrån denna sin station kan freda alla yttre klipporne och derjemte mitt emot Dagerorts båk på Ryska sidan kan observera alla som gå ut och in i finska viken — så har man gjort alt hvad man ur denna Flottan kan väster om oss åstadkomma. Det första carlscrona flottan kunde komma ut borde bli att skicka ett detachement åt svänska och finska Comunications trackten för att hålla den ren.

Men vi ha bra mycket på halsen på oss.

Jag tar mig den friheten till min Baron addressera mig, efter General Gref Mejerfelt svarat mig att han förfrågat sig hoss K M^{t} om den operations planen jag inlämnat. och som detta är vid nogare eftersinande en ändring jag gjort i dess detaille så vill jag intet gå krokvägar utan anhåller detta blefve af min Baron framburit till K M^{t} samt äfven att fregatten Trolle jag hadde destinerat till att följa mej åt vid hufvud Esqvadern lägger jag vid Busö för att förhindra ingången till Draget efter hangö udds Batterier lära bli otill-

räckelige både att försvara sig sjelfve och skräma fienden ifrån attention på Tvärmynde. sex mil derifrån —

Jag har fått veta enligit medföljande af en Est nämligen ifrån en Bonde som rymt med hustru och barn från Kiow en Stenbocks herregård ett par mil från Rävel och som hvar vicka hela vintern varit i staden att hela Ryska flottan mäst ligger där 37 st. smått och stort att de redan d. 13 à 14. varit återtacklade och hölt på med vattens intagande, att Rycktet gått hela vintern det flottan skulle utsågas ända till Vargön, och att alt manskap och proviant var i ordning 19 à 20,000 man, ingen penninge brist men dyrt, och aldeles inga sjukdommar.

Det är då tecken att hon med vive force vill företaga sig Kriget, och naturligt vis stänga communication med sverget i fult spårenstrek.

Det är naturligt att detaillerne af en operations plan ändrar sig efter omständigheterne och att General en Cheff borde slippa förfråga sig, när jag frågat honom, det ginge då fortare om jag fråkte directe. men General en Cheff borde svara och decidera mine frågor det ginge ännu fortare —

Jag besvärar min Baron men hvem ska jag hålla mig till.

Isen ligger ännu, det vädret som tar bort honom har vi intet ännu fått med alfvare. det sir ut som skärn vore oren ännu mitt i månaden —

Med fullkomligaste Estime och högachtning i evighet

Min Barons

ödmjuke tjenare

A. Ehrensvärd.

140.

Till Hertig Karl.

Min nådigste Herre.

Det är en tydlig sanning som synes af medföljande att drift med pängar och dertill stryk eller god villja är det enda som kan gjöra saker med besked men får man hvarken pängar, stryk eller god villja så tror jag det går derefter.

det synes nog att Ryssarne tänka gjöra kriget med alfvare, nog

afskära de findland och svärget all communication åtminstone tänka de först därpå. jag vill intet tro att de i fult spårenstreck kjöra ner till Carlscrona på vår flotta som kanske väntar dem ej så snart.

Min nådigste Herre, i förlitan på nåd har jag apterat Flugan och Makriln till små Cheffs skepp åt lätta Esqvadern

Uti djupaste underdånighet
Min nådigste Herres
Underdånigste tjenare
A. Ehrensvärd.

Sveaborg d. 6 maj 1789.

141.

Till Gustav III.

Stormägtigste allernådigste Konung
Eders kungl. Majestet.

Flit och arbete felas intet Eders kongl. majestets trogne undersåtare. och armeens flotta har hopp om att bli färdig i rättan tid, och att gjöra hvad hon fullkomligen förmår, när det gäller.

Jag skulle i underdånighet haft nåden långe sedan uppvakta Eders Konglig Majestet men jag har varit så bekymrad om pängar jag hoppas med 3^ne^ poster vi förvänta få. det gjör mig ont att beklaga mig, för det det är intet mej jag beklagar.

Är det mig i underdånighet tillåtit visa mine underdånige tankar lämnar jag dem här inför Eders konglig Majestets fötter. jag tror dem i sitt hela och misstror dem i detaillerne, men tror dem alltid endå vara dit åt. man önskar altid det deciciva.

Uti största underdånighet och hjertat fult af slika önskningar har jag den nåden till evighet framhärda

Eders konglig Majestets
underdånigste och tropligtigste
tjenare och undersåte
A. Ehrensvärd.

Sveaborg d. 11 Maj
1789.

Det är intet möjligt att i naturen finnes frihet, man kan ej skatta de saker fria som ha sine ordsaker, snarare kan man säga Enväldet rår i naturen, där hvar och en är den andras mästare, där det svagare lyder det starkare, där hvart ting enväldigt inom sig äger den egenskap att på samma gong lyda ett starkare, hvart ting befaller, hvart ting lyder, på det viset kedjan utåt.

Enväldet får sitt bestånd i naturen när hvar sak bibehålles enväldigt, när hvar och en med besked får vara den andras mästare, sådane regerings sätt hafva altid längsta beståndet efter hvar och en håller där af sin stat.

Att skapa ett Envälde fordras endast den konsten.

Republiqver voro intet annat än Envälden bygde på goda seder, det gifs intet större och starkare Envälden till, men de bli aldrig varaktige efter goda seder ligger intet i naturen.

När Sederne äro skämde måste Envälldet byggas ensamt och allenast på Physiqven, alla straff och belönningar blifva då kroppsliga värkligheter, våld och vällefnad — det är naturligt.

Hvad som händer i världen grundar sig på ingenting annat än på Moral och Physiqve, det är antingen på Dygd eller skam, eller på vällust och straff, men blandas alla desse fyra tingen ihop resulterar alldrig ett absolut sammanhang utan är hufvudgrunden till alla revolutioner.

Tills omsider något deraf slår sig ut, hvarpå det sedermera antingen blir Republiqve eller Despotisme.

Despotisme i våra tider, Republiqve alsintet.

Men naggar man med uddar och intet tar i med en stor tång som intet gjör ont men klämmer bra till så, kommer man aldrig ur revolutions tiderne.

Äran är intet värt att bruka, hvar och en kan bruka henne tillbaka.

Alting får låf att sättas på en värkelig fot, aldeles som naturen gjör. Att Embetsmännerne få en stor magt och inga rättigheter, den magten aldrig rubbad eller af underhafvande mistänkt, altid obeskrifven för folket, och således hel i sin värkan.

De förnäma ge luft till sjelfsvåld, för att få straffa dem och trösta folket som altid skrika när de aldrig äga mer än hällsan.

Gouverneurerne nästan små kungar, med Egenvakt, ej tagas ungt

folk af adel men medelåldren af ofrällse. desse äro mindre nyfikne mera uppodlade och hvassare tillika

Ju längre Regenten kan sitta ur hopen ju bättre, att visa sig ofta är att förnedra sig, att hantera detailler lika så. och när alting blir reglerat fins inga detajller, Regenten skall i Mecaniqven af ett Regeringsätt sitta lång bort ifrån den värkliga åsyn. för att öka sig dess mer uti den inbillade. folket är altid groft och håller aldrig medel väg.

Police bör vara i hvar stad, de indelte Regimenterne med de värfvade afdankas alla officerarne bli dubbelt lönte och en Drabant corps i stora Casserner, de samma som nu gräla tego vid nytt, vid fred och vid dubbla löner.

När armée skulle sättas opp ha fulla arsenaler och sparde pängar och två à 3 månars respite till Exercitie, blef armeen bättre än man förmodar. Men nu är tiden inne att aflägga äröfringar endast de rika kunna hädanefter gjöra krig, sjökrigen dessutom befordra kunga magten hvarken till eller ifrån. och den vägen att gå är endå ett lappvärk, åkerbruket är hvarpå naturn både grundar föda och Despotisme —

Skatten togs genom Gouverneurerne på entreprenad.

142.

Till Hertig Karl.

Min nådigste

Jag understår mig i största underdånighet inan Posterne på 3 veckor hunnit öfverkomma suplicera om ett igenkännings Bref, skulle kunna hända att arméens flotta får snart ordres att gå ut, och dess fregatter råka någon.

Det är besynnerligt med commandot i arméen, jag märker att General en Cheff vågar ingenting utan att få aprobation först derå af K M:t — jag lär komma att vänta på aprobation af den Plan jag af General en Cheff begjert aprobation. det var en krokväg, vi i findland kunde ju alla stå directe under K M:t — det ginge fortare krig begjär den förmån; en annan förmån begjär också krig nämligen pängar. de ha ock sine krokvägar, det vi sluteligen uträtta lär bli en krokväg.

Jag tror alldrig att icke Ryssen gjör sig en stor möda att ta med det första hangö udd och tränga sig in i draget. armeens flotta kan intet få honom dän, hon behöfdes där helt och hållen om det vore i sig sjelf en meqvanisqve möjlighet, kanske med glödgade kulor om i värket man får bruka dem, det jag åtminstone försöker, men arméns flotta måste med hufvudstyrkan bevaka gräntzen derföre vore väl nådigt om Ers konglig höghet när vår flotta hiner ut skickade ett detachement att strax recognosera hangö och så starkt att ryssarne där kunde bli utkjörde.

Emedlertid går fregatten Trolle till inloppet af Tvärmynde som är inloppet till draget strax hon är kjölhalt det isen ännu hindrar, men vindar och äventyr kan gjöra att Ryssen är innäslader där förut. och Batterierne vid hangö bli färdige att skuta men ovist att försvara sig för landstigning derföre afskickar jag så fort jag kan två Canonslupar dit. men nu är saken återigen jag törs intet gå ur fläcken med någon ting utan ordres från General en Cheff och han törs ingenting före aprobatjon af K M^{t} på mitt project är komit och posterne lär intet ännu komit öfver hafvet till Stockholm —

Uti underdånighet har jag den nåden vara och framhärda till dödstunden

Min nådig herres
underdånigste tjenare
A. Ehrensvärd.

Sveaborg d. 14 Maj
1789.

143.

Till G. Levin.

d. 20 Maj 1789 —

Jag tänkte först gifva Klasen Tvärmynde ensammen tills en annan Galler hant efter men folket hant intet komma tillfyllest och snart, jag ber Er der före intaga med ens samma station tills ni blir aflöst af fregatten hvarpå ni komer att återgå antingen till Porkala eller Onas —

Var intet rude mot ert folk men ferme, dertill fordras en extreme

redighet och att ständigt ligga i selen, man är porterad för rudesse när man tappar harftrån, man vill ta igen hvad man försummat. ni ska ursägta mig men jag kommer ihåg Bonden ni slog —

föröfrigit kan ni vara försäkrad om all den Estime jag hyser för Er och att jag intet tror mig deri ha orätt.

A. Ehrensvärd.

144.

Till Hertig Karl.

Min nådigste Herre

Gif mig intet Throndön min nådigste Herre, men huru kan min nådigste Herre vara så hård och befalla mig ge de enda två Fregatter jag har när min nådigste Herre har så många, men jag tackar underdånigast för flugan och makrillen och ligger för min Nådig Herres fötter.

Jag har haft den nåden i underdånighet nämna huru jag mägtar med att utsprida Esqvadern långs skären och finner min nådigste Herre, huru nödvändig fregatten Sprengtporten är att kryssa från utön och Trolle framför Tvärmynde.

Var nådig som Hertig Carl af Södermanland och förlåt dem som i djupaste underdånighet gjör svårigheter ända till och med är otacksam men som aldrig i sin sjel underlåter vara till döden

Min nådigste Herres
underdånigste tjenare
A. Ehrensvärd.

Sveaborg d. 24 Maj
1789.

145.

Sveaborg d. 6 Juni 1789.

Fader fader.

Fader vår — — — inled oss intet i frästelse
det har ingen nöd
Utan frälls oss ifrån ondo —
Det är redan skedt. frälst är det re'n.

Svänsken är bra
men pängar ska han ha
pängar har han fått
fast uti litet ett mått
pängar får han mer
fast det syns inga fler.

Comunicationen öfver Ålands haf börjar jag nu att intet frukta före heller, nämeligen att den hindras med deras stora fartyg sedan jag sedt att till 20 à 30 de hålla sig utanföre oss ifrån pellinge räknat till hangö udd — och att ingenting ännu från Åland höres af — dock likväl bör man altid frukta små Kapare.

Jag märker att Ryssarne lära stänga mera vår svänska comunication med utrikes hamnarne än med findland. de ha således en cordon utanföre finska Vatten och en lära de ha ikring Bornholm som täpper bägge farvattnen om Gåttland och stänger skånska och Blekinge stränderne —

Jag reste på ett par dagar till hangö udd för att se huruvida mine Canon slupar skulle där kunna gjöra gangn och som alla menniskor skrek öfver, stället är angeläget och Mine Canonslupar äro få jag viste att hangö situation gjör dem onyttige men efter alla skreko så var det mödan värt att si hur saken var. jag befant att alla stränderne äro så djupa så att ryssens landstigning kan soutteneras med deras stora fregatter och deras Linie skepp Ergo skickar jag intet dit någon slup, utan den Canon Barkassen hangö har och kryssar utan före är nog — Hvad hangö fästning angår är den intet färdig, och distencerne så stora emellan hvart fäste genom situation att ett enda Skepp på en förmiddag minerar skantz efter skantz men sjö männerne äro altid

så beskaffade att om de si en vatten Lavett på en klippa och veta att bredevid intet ligger en pris anse de klippan imprenable — jag tror de försöka ingenting på hangö, det enda som skulle förmå dem där till vore om de skulle villa på hangö (den enda del af fasta landet de kunna med Linie skepp och fregatter souttenera en landstigning) sätta i land en armée att falla vår armée i ryggen — och dertill ha de intet folk och resourser —

Hela min flottas små skräp är ute jag har endast 5 Turumma qvar som jag personligen afseglar med i natt eller i mårgon om jag har vind — nu blåser mot af Hjortens grund.

Tack för brefvet farfar. jag feck det i går vid min hemkomst från Hangö

Farfars Lydigste SoneSon.

146.

Till Hertig Karl.

Min nådigste Herre

Det var kanske Eders Kongl höghet så väl som oss alla en stor surprice att K M^t^ reste till findland.

I dag afseglar jag med god vind jag har endast 5 Turuma med hvilka jag går efter hela den öfriga Esqvadern jag tid efter anan skickat dels förut dels på posteringar. dock likväl ligger en Uddama för kjölhalning som blir efter, och äfven fregatten Trolle som nyss komer från Bråbänken.

Min nådigste Herre anser intet onådigt att jag behåller Skepp-rarne på Victoria och Jägarn qvar vid deras fartyg efter ingen Uppördsskickelig underofficer nu mera fins hemma vid station för att kunna ta emot deras uppbörder —

Med underdånig vördnad har jag till dödsstunden den nåden vara

Eders Kgl Höghets
underdånigste tjenare
A. Ehrensvärd.

Lotsjagten vid Sveaborg
d. 8 Juni 1789 —

147.

Till S. M. von Rajalin.

Kungshamns Redd d. 11 Juni 1789.

När jag intet fant Rosensteins Escadre vid Kungshamn eller i Ryska Långön som ligger i samma Cirkel Båge som utgör Kungshamns Redd där jag ligger afskickade jag följande Ordres til Rosenstein som sades mig ha gått till Svensksund. Jag fruktar at K. M:t tar onådigt detta steg i fall ej för honom det närmare expliceras. Men Tit. kan finna at jag blef nog förundrad, at se Rosenstein borta, sedan K. M:t sjelf nämde mig i Borgå, at han i underdånighet raporterat sig risquera Communications afskärande med mig och ej ändå få Galerer, som säkert retirerar under Murarne på Fredrikshamn.

I synnerhet hoppas jag på det underdånigaste, at ej K M:t ogillar hvad jag gort, som det aldeles öfverenskommer med dess senare Ordres till mig för samfälte hela Escadern — *at ej innan vi få hela Sommarns provision med oss någorlunda då våga afskärning i förlitan på stora Flåttans oppkomst och Seger i finska viken.*

Desse Ryska Galerer hoppas jag at få om våra bägge Escadrer Conjungera sig. Rosenstein ensammen har i Stora fartyg intet nog appui och jag har bara Turuma och icke en enda af Lätt Sorte, hvarken til Postering eller patrullering at bruka, Vi äro intet Escadre förr än vi råkas. Derefter kunna vi kringränna dem, och afskära dem fridrikshamns retraitten.

Lotsarne här berätta, at Ryssarne snarare tyckas ha plundrat Sine Egne lots Stugor för at göra Lotsarne snarare till Soldater än at bruka dem till Lotsar för en Skärgårdsflåtta de intet ha. På detta sätt blefve Segren rasande Lätt; men också därmed på hedrens vägnar intet stort förtjent. Man behöfver emedlertid ej göra sig möda at en detaille fiska efter deras flåtta, utan lurpassa på ett Kap at slå den på en gång; om de samla sig våga de stånd, annars flyr de och narra oss att bli förrände.

I går hade jag en stor Exercise under det jag seglade, och i afton fick Rapport om Vargäringen besatte Pultumeru Den är intet farlig i längden, nog blir den Svensken så god som den andra; men

han fordrar öfning och tid och under tiden på ryggen. de äro så confusa, att Ivar Benlös hade så när gort så Benlös hon heter ett Språng i luften. Soldaten slår fängkrut på en Canon som klickat, förglömmer Reglorne, Skåttet smäller af genom förvåld Eld, Elden i hornet. det spricker, det slår sönder, tänder eld i karlens kläder, karlen faller baklänges i stor luckan och med eld i var slarfva af sin råck från storluckan mitt i krutdurken. Hvarföre sprang intet Krutkammaren? Jag hisnar! imedlertid behöfs en stor öfning, och när jag fått Lätta Escadern, at hålla Posteringar rundt ikring mig, kan jag våga släppa Troupperne i Land at exercera vid Geväret vars precisioner ger ändå den mästa disciplin. Man ska a b c innan man kan läsa rent.

Til alt sådant för at försvara sig för egne olyckor fordras visserligen den tiden, som går åt at få min hela proviant. vackra dagar ha vi, så nog ska det gå bara de 4 Ryska Galererne få ligga i fred så länge. Il faut ramper pour mieux sauter.

C. A. Ehrensvärd.

148.

Till S. M. von Rajalin.

Kungshamn d. 20 Juni 1789.

Det som vore nödigt at säga til innan något sker, är

1. Att ännu är ingen Galeer kommen, och i går feck jag veta det Galleerer redan i förrgårs afton hade liggat vid Svartholmen.

   I dag kl. 9 afskickade jag Vallberg med Chefs Slupen till Svartholmen och höra hur det går — man ser dröjsmål komma ur luften — vinden har varit god.

2. Att jag afseglar nu och väntar på ingenting i hopp att det kommer efter. Man ska altid göra uppränningen först och manquerar inslaget derefter så är det intet mitt fel. Men i alla fall liknar det sig intet at fullkomligheter på alla sidor med vinden för mig och med Snällheten i det jag ska få, förenar sig at något kan på hedersmanna tro ske just i Tisdag eller d. 23 Juni.

3. Att jag bör vara säker om det K M sjelf är färdig när jag är färdig. Det skadar intet att vara färdig, när Arméen det är, så befaller hon sig sjelf, men när Flåttan det är, har hon vinden som befaller. borde jag intet få kundskap om, när Armeen är färdig, at jag intet går i ogjordt väder, då ingen ting uträttas och alt blir uppenbart. Jag lämnar således Chefs Slupen i Abborfors efter mig för att få med den en Courier til mig åt Svensksund eller rättare sagt Svärtan under Fredrikshamns inloppet.

Till sådane operationer som behöfva stora Sammanhang får man intet utsätta en viss dag om den ej är så långt fram at sakerne til dess slå in — Det tyckes ej behöfvas mer än 2 dagars påökning d. 25 til exempel. Men jag talar för min del — Arméen har sin egen marche ruta — och för Vindarnes räkning behöfver jag ändå veta när Armeen är färdig.

4. Att jag intet gör omöjeligheter

C. A. Ehrensvärd.

149.

Till S. M. von Rajalin.

Jag feck ditt bref nu att K. M:t förkastat förra Planen och vidtagit en ny. Arméns flotta är i Kuttsalö eller snarare igenom Svänsksund där på redden.

Jag har motvind att komma tillbaka men gjör dertill all min flit, för att komma närmare den operation som ämnas nu närmare.

kl. var 2 ef. m. när jag kom hit.

De raporter jag inhändigade vid ankomsten voro af Major Krämer at han i går aftse var med sin ena division Canonslupar ända opp vid Summa sköt där mitt i högen på en Cossaks postering och låg vid min ankomst i dag posterad vid Svänsksund. äfven att en Canon Barkass jag i mårse afskickade hadde varit vid villnäs och sedt Tält men att de skulle blott bebos af gamla gubbar, och att all militairen blifvit derifrån flyttad som varit duglig och flyttad åt gränzen —

Af bönder har jag hört att gardit en del skall ligga i fredriks-

hamn och att dit varit för några dagar inmarcherat några Sqvadroner Cavallerie.

fändrick Ek med sin Canonbarkass har i dag tagit två priser, bägge Galioter och lastade med hö från Riga den ena med 800 Pud och den andra med 900 Pud och rätt gått. dem låter jag afgå till Lovisa första goda vind Sjöfolket derpå behåller jag på flottan. Soldaten lämnas till aborrforsposteringen, han var följaktig den ena.

Dessa berätta att endera dagen komma sju fartyg med mjöl ifrån Riga efter.

föröfrigt berättas att från pettersburg i dessa dagar väntas krut och amunition till fredrikshamn sjöledes. och utifrån Proviant åt deras armée

Så snart jag kom afskickade jag LotsCapitainen Klerk med betäckning af tvänne Canonslupar att recognossera communicationen mellan Svänsksund och Kymmende, de cartor jag har på desse ryska farvatten äro obeskrifveligt felaktige man kan utan ny recognossering gjöra ingenting säkert, holmar skär grund farleder äro alla förblandade glömde och orät lagde, när jag nu öfverger detta farvatten torde ryssarne ta bort prickarne och då går ingen fram utan flere dagars recognossering framför sig —

Jag fruktar för att alla våra Lands stignings operationer änskönt på stället Segrande draga till ingen nytta i hela operationen. att hålla fredrikshamn bloqverad, ta mat från Ryssen och låta Armeen ätat den sjelf, ta krut och skjuta emot, medan arméen försvarar sig nu och sedan kan gå på då Ryssen är utarmad, vore kraftigare men afstängseln af min Comunication afskrämer också alla långvariga framsteg.

Man vet intet vända sig när sakerne äro i stort olag.

Gallererne och Svartholms Gvarnizon buro sig rätt snält åt med denna embarqvering men som jag spådde är vinden, nämligen mot för dem tillbaka, således ligga de ännu i Kungshamn. och efter vidare utseende bli både de och jag öfver mårgondagen liggande på hvar sitt ställe — derföre om möjligt är afhåll alla hastvärk att gjöra en enda sak med besked är bättre än de saker som grunda sig på ögnablick, med flottor med väder och vind ska vara tålamod, eller så små saker att gjöra att de gjöras med barkasser några slupar och en näfve folk — Jag ska passa på i natt att röra flottan men folket vakade

hela natten i natt kl. 11 kom Gallerare och hela natten geck åt till kl. ½ 5 i mårse med folkets förflyttning kl. 6 var hela flottan i avmarche, nu ska jag åter tillbaka — och vaka kanske i natt med oförrättade ärender i fall det intet skillnar —

Kl. är ½ 10 ef. m.

Din vän och bästa vän
A. Ehrensvärd.

150.

Till S. M. von Rajalin.

Svensksund d. 24 Juni 1789.

Vinden hindrar mig intet; men den hindrar Nerke och Vermlands Regimente at komma, jag är knappa 700 man utom dem. Således fordrar intet försigtigheten at binda sig vid d. 25 juni när til den dagen nog varit vind för min Escader som ligger på stället. att bjuda till, men ej varit vind för Gallererne hvarken at gå efter folk eller in att föra hit dem tills i morgon, den vinden jag hade önskat til d. 25 var så väl en god vind åt min Escadre som också för mine anstalter som nu äro i anseende till Stutsarne fullbordade; men ännu ej til folkets hitkomst.

Med mindre de intet komma i dag eller i natt så kan i morgon låfvas ingen ting med alfvare.

Att med Signaler låta veta min Attaqve lär intet bli möjeligit på fiende strand, det drar båtar och klokt folk dessutom. man borde utsätta en viss timme.

Jag ser at anstalterne göras at facilitera min Landstigning det kommer då därpå ann huru långt förut Generalen Gref Meyerfeldt behöfver att med sin attaqve dra Trupper från Kymen åt sig halfvägs och ge min Attaqve friare Spel när jag börjar. Jag tror det intet ska behöfvas mer än 2 à 3 timmar.

Jag väntar ut morgondagen at se om ej Gallererne hinna, hvarpå kl. 12 middagstiden i öfvermorgon jag gör attaqven om de kommit eller ej efter K. M. är i rörelse.

Där ligger i Abborfors och Kungshamn T. Lodbrok och 3^ne^ Canon-

slupar, befall dem göra en Diversion åt Spilltsund där säges ska vara ett Batteri. Jag har skickat Cap. Hård som den commenderar Ordres härom, Carta och Skärgårds Styrman Lagerström, på sätt att ej något göra likväl förrän Ordres af General en Chef kommer honom tillhanda. Detta gör Diversion vid Abborfors.

Sjelf vill jag åt mej göra en Diversion om vinden tillåter att skicka alla 5 Turuma åt Summa som med det samma hindras torde hända, Secours från Fredrikshamn åt Kymen.

C. A. EH:

151.

Till J. A. Meijerfelt.

Svensksund d. 27 Juni 1789.

I går kl. $\frac{3}{4}$ på 3 eft. midd. geck jag med hela min Lätta Escadre att försöka attaqven på Kymne gård och i den ordningen att det var föregått med en Recognoschering. 12 st. Canon Slupar utgorde Teten, och då vi uti åmynningen var så långt at vi sågo Torpet där Landstigningen skulle ske, befant jag stränderne så höga och ån så smal at Canon Sluparne med sine Canoner kan intet soutenera stranden ren från Jägare ej heller från Reguliere Trupper och således entreprisen omöjelig på det sättet. och i anseende til styrkan fienden i sin favorabla ställning lär ha bör som jag tycker mist 3 000 man Infanterie behöfves och Landstigningen ske på flere ställen på en gång med starka Corpser.

Jag kunde intet ha souteneråt General adjutanten Baron Stackelberg med sine Trupper om jag hade satt honom i land vid det smala af åmynningen, han hade blifvit förgord efter åt och hade jag tagit upp hela kedjan af Slupar och Embarqverings fartyg ända til Kymne gård hade Canon Sluparnes folk och hela Transporten varit förlorade, så snart alla mina Canoner låg lägre än Stranden och hade ej kunnat gort tjenst.

Jag har således Rapporterat i underdånighet K. M. att denna Methoden går intet ann, jag tyckte på Cartan i Borgo at det skulle gå ann, men Situation var mera Skogbevuxen och å bräddarne högre

än jag trodde. Canon Slupens Canon står intet högre än horizonten än $1\frac{3}{4}$ aln och stränderna voro 4 à 5 al. An stenig och smal efter hvad man visste af fjol Års recognoschering därjämte.

Jag gör hvad hädanefter kan bidraga til ändamålet håller fienden ständigt allert låssar försöka Landstigningar på andra ställen skjuter hans folk och håller honom på sitt ställe ihop att han ej detacherar.

Jag har tagit Lotsar från Viborgskanten de berätta at de varit legde för at Lotsa Galererne som nu i dessa dagar komma til Fredrikshamn 30 st. utom Chebeckare. Men därjämte skall många och de mästa afgått til Ladoga Sjön att underhålla Transporter mellan Pettersburg och Carelen hvarest Ryssarne lära spänna på med största alfvare. Berättelserne om Galler Escaderns, hela antal är ibland 50, ibland 100 och ibland 300. De blanda Båtar ihop med Gallerer.

C. A. Ehrensvärd.

152.

Till Gustav III.

Stormägtigste Allernådigste Konung
Eders konglig Majestet.

Med största fägnad i verlden och den underdånigaste vördnad inhändigade jag Eders Konglig Majestets nådiga Skrifvelse af Lägret vid Kovalla d. 26 Juni — Eders Konglig Majestets vapen äro segrande medan de jag af Eders Konglig Majestet i nåder fått låna blott äro dödande.

Jag har af General en Cheff begjärt mer folk åt Infanteriet efter fienden är dem stark, och flottan nu mera sedan man feck si ån ej annat kan än efter vanligheten sätta folk i land med till hjelp af sin Eld.

Det Infanteriet som nu följer flottan i det yttersta beräknat till en Landstigning är 1100 man stark, och fienden efter all probabilitet ett par tusende man.

Eders Konglig Majestet hoppas jag i underdånighet går på Högfors och gjör Pyttis folket först ifrån sig innan det bär af till Fredrikshamn En sådan deversion gjorde reusitten.

Gröna gardet skall vara anländt till Fredrikshamn och 30 Gallerer dit väntas med det första som går in kanske medan jag ligger här. men när tiden kommer komer råd sedan man börjat först ta sakerne i ordning.

Eders Konglig Majestet kan vara fullkommeligen och i nåder försäkrad att jag drifs af nit. Eders Konglig Majestet altid stor tror min drift bestå i tri ordsaker och glömmer den första. Jag är utan äregirrighet således intet i kriget för min skulld, min fars minne lefver utan tillhjelp och armeens flotta om hon blir sammanslagen med stora flottan blir åter förvissad om nytt utbrått, och ny Seger på sin hemmfiende. Eders Konglig Majestets ära är mitt föremål, Jag är altid förtjust i en stor karl jag önskade dess vapen sam̄a framgong som dess Genie och som ödet satt mig på ett ställe i Eders Konglig Majestets tjenst vill jag gjöra alt hvad jag kan att bidra till det ändamålet som sätter Eders Konglig Majestet i fred och att gjöra sin nya ordning så älskad som den var nödig.

Uti djupaste underdånighet har jag den nåden till dödstunden framhärda

Eders Konglig Majestets
underdånigste och tropligtigste
undersåte och tjenare
A. Ehrensvärd.

Esqvadern vid Svänsksund
utanför Kymmende d. 29 Juni
1789.

153.

Till J. A. Meijerfelt.

Escadern til Anckars vid Svensksund
d. 3 Juli 1789.

I går afton kom Baron Sjöblad och sedan jag ganska noga och flere gånger examminerat honom om de muntelige Ordres, han fått af min General att til mig framföra än ytterligare at ge ifrån mig folket och min General probablement ej svarat på min sista skrifvelse som

innehöll begäran at få behålla all den styrka jag hadde i så fatta omständigheter som nu, fant jag omsider, att orderne att afskicka bägge Battaillonerne voro alfvare i alla fall och har jag satt orderne i värket.

Jag afskickar således i dag med god vind 3ne st. Gallerer från min hälft af Skärgårds Flåttan i hopp att jag i dem kan få i stället til det minsta i vardera 150 man af några andre Trupper det är en stor mistning om ej jag kan få desse Gallerer tillbaka i tjänstfärdigt försvarsstånd, jämte de andre 2ne tomma Gallererne jag väntar efter. Således om jag kunde få 450 man eller 400 så vore det tillräckeligt efter den minst möjelige besättnings lista. fyllnaden har jag på Escadern af det folket jag tog ur två af de Gallerer som hämtade folket sista gången til mig och jag tömde för rummets skull.

Gallererne Cedercreutz och Palmstierna hafva Nerke och Vermlänningarne och Galleren Småland har uplänningar Major Hartulin och Jägar Gevären följa med.

Alla 3 Gallererne debarqvera enligit Generalens befallning sitt folk vid Lomi varf men huru ska jag få min 75 mans Vargäring tillbaka från Svartholmen — är intet Generalen god och befaller därom så kan orderne vara Galerern Småland som har Nyländningarne til mötes därom vid Lovisa och behålla den 75 mans nylänningar och lägger sig strax efter den öfrige delens embarquering öfver på Svarth. vars Commendant då torde ha Generalens Ordres att mottaga den ena och ge tillbaka den andra.

I hopp att få litet folk på Gallererne i stället för hvad de nu mista har jag befalt dem afvakta herr Generalens vidare ordres.

Baron Stackelberg hoppas jag kommer innan Galleren Småland och så tids att min General hinner ge ordres åt Lovisa eller Svartholmen om de 75 mans Vargäring.

C. A. Eh:

154.

Till S. M. von Rajalin.

Svänsksund d. 5 Juli 1789 —

Jag har gjort mig färdig att afgå längre fram desse dagar, hvar af på en något har blåst och har jag provianterat öfver alt flottan till

sitt fulla belopp ur Proviantskeppen som anlände i det samma. jag släpar fregatten med mig och har den emplojerat natten som var lungn att gå genom svänsk sund. i tvänne dagar af de förflutna har jag haft Capten Klerk på andra sidan om fredrikshamn med recognosser och Canonslupar att Plickta i kring farvattnet, nya farvatten, och trakten kring ankarplattser desse Ryska Lotsar jag har samlat äro som våra egne bondlotsar veta ingenting mer än kungsådran och af dem jag har Rymningar från de Ryssen samlat i fredrikshamn äro de fleste rent af strandbönder som ej känna annat än sine fiskställen på hafsbandet.

för att avencera framåt och intet bry sig om afskäring från armé och stationerne på en tid, så går det endå med Skyllpaddans gong, hvar gong man lägger sig stilla för motvind bör stället vara recognosserat förut så att efter en motvind under fiendens vind man bör vara rangerad i sin deffence, och ju längre fram man kommer ju aktsammare bör man vara efter som K M:t vinner ingenting med vårdslöshet hoss sine ämbetsmän.

I dag blåser så knapp vind ännu att jag ej kunnat gått hän men färdig vid första minut.

Om vår reusitte i en drabbning skall väntas af glödgade kulor så blir den samma intet att lita på, jag har i vår ej fått mer än tvänne ungnar färdige de äro hvar ungn för hvar sin Cannon således har jag två Canonslupar som kunde skuta med glödgande kulor och går denna servicen intet an i avencerande eller i en attaqve. Kålungnen går intet an att ha på Canonslupen utan är det en båt som aparte bär honom ur den båten skall kulan föras i Canon på Canonslupen ingen mecanicus kunde inventera honom att stå ombord på samma fartyg. våra Turruma ha inga sådane, Mecaniqven omöjlig och tiden för kårt,

Af Generalen en Cheff till hvilken jag afskickat de 2:ne Battajllonerne hadde jag bref i dag där han berättar mig hvarken kunna ge mig de 75 man varjärning som aflämnades sist i Svartholmen eller fylnad till mindre Gallerbesättningar af till det minsta 450 man på 5 st. tomma Gallerer då jag på Turrumarne har så mycket att jag med den öfverloppsdelen och det jag då feck kan bemanna hvar Galler med 150 man.

Hela Arméns flotta består af
2 fregatter
7 Turuma
3 udama
1 pojama
27 canonslupar
1 humuma
10 C. Barkasser
4 mörsar barkasser
29 Gallerer

84 Segel

84 Segel

Det jag har att sätta emot fienden är
1 fregatt — den andra i Åland
6 turuma — den sjunde d^{o}
2 uddama — den tredje ofärdig
1 pojama
20 canonslupar — de andre vid porkala och Tvärmynde
4 C. Barkasser — de andre på andra sidan om Porkala
4 mörsarbarkasser.
5 Gallerer

44 Segel

NB här af blir 3 Gallerer tomma från folk. och 2^{ne} Canonslupar måste vara vid Aborrfors

Således endast

41 Segel

denna Tafla gjör jag för att man ska veta att jag har mindre än hälften af hvad jag borde ha och hvad ankarsvärd hadde och när jag ärbjudit mig så borde jag åtminstone få föra henne fram hur jag vill och intet med misstroende. Jag bad K M^{t} retirera ur Ryssland för sin skulld och intet för min — jag viste intet då heller att han hadde vunnit en Batajlle du berättat mig

Om ingen möjlighet är att få folk i hop åtte de tomma Gallererne, så borde de 2^{ne} Gallererne som ligga i Jumfrusund och Corpo lägga opp till Åbo och låta sitt folk ma[r]chera till Lovisa att där embarqvera — men desse ordres kan jag intet sjelf gifva.

Jag feck nu Raport ifrån Sveaborg af Major Malmberg som har västra försvaret till Hangö udd, det Porkala udde vore af fienden bemästrad d. 3. Juli, att våra Cannonslupar F. Hagellbergs och F. Arenkils måste retirera sig bakom Porkala By. sedan de först gjort sig af de tvänne Landstignings Canonerne ett Batterie som de på slutet efter Canonernes demontering måste uppbränna för att derigenom förbårga Lavetternes sammansättning vi ha således förlorat plattsen och 2^{ne} 12 ũ Landstignings Canoner. fienden Ligger nu med ett

Linie skepp och två fregatter, Två briggar och en Chebeck öster om Porkala i stora och lilla hamnen. Denna olyckliga händelse hadde härört af en trolös inbyggare på Resö vid Porkala som varit fordom nyttjad vid Dykeriet och där befunnits vara en bof, nu bodde i ett Torp, och hadde öfvertalt tvänne Lodjor att låta Lotsa sig af honom väster ut och derigenom lät Ryssen taga sig. hvarigenom ryssarne blefvo upplyste om farvattnet och trängde således på, Alt hvad möjligt har varit att försvara stället har varit värkstält, Batteriet sköt med glödgade kulor, men fienden feck vinden för sig avencerade med Briggar fregatter och Linie Skeppet föraktade och affronterade Elden med de många lag och salfvor de gåfvo och skall nu inneha fasta landet af udden. Det som kan sättas mot fienden är ganska litet. renforten blir 1 Canon Jolle och en 9 års Slup. den andra Canon Jollen är läck — Infanterie bör hindra dem få avencera opp åt udden, och den delen af Infanteriet som emplojeras åt Strandförsvaren bör ha ordres att gjöra alt hvad Malmbergen reqvirerat, som äger hela denna sträckan.

fiendens intention är obegripelig han envisas mera med Porkala än förra Campagnen med Hangö udd, månne han sätter med lodjor folk öfver från Lifland.

I går förmiddagen sedan jag feck raport af Dankvart som ligger på Sanda Sari vid åmynningarne af Kymende Elf, att Ryssarne om natten varit orolige trumlat och stojat, lät jag honom gå fram att oroa honom och derigenom framlåcka hans styrka, men det syntes intet mer än ett Batterie som spelade med 3^ne^ Canoner med gesvinda skått Canonaden räkte litet mer än en time och då man ej såg annat upphörde den småningom, antingen hadde fienden försvagat sig eller hadde experiansen visat honom att ej blotta sitt folk och bruka sine Jägare. En ganska flinker underofficer är af en canon kula blesserad i handen och skrapad på armbågen två finger mister han, en knekt är snuddad i hufvudet med en annan canonkula, för öfrigt ingen mer blesserad, men bestörtningen har varit grufvelig på Slupen, folket släpte årorne och bara hukade långa stunden efter åt med möda togo de sine sysslor igen.

Gud låte det gå lyckligt för kungen jag hisnar när jag tänker, han vill tvinga sig in med en näfve folk då en målnsky öfversvämmar. om han ville tvinga sig ut, men han har en ära bygd på tycke och

Ehrensvärd som kemist.

Pennteckning av Sergel. I Nationalmuseum.

ingen ärfarenhet bygd på Ära och ingen Matiere på hans egen höjd och intet på sakernes bredd, det går intet väl. det är synd om en stor karl.

Din bästa vän och ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd.

155.

Till Gustav III.

Stormägtigste allernådigste konung
Eders kunglig Majestet.

Det var en lycklig moment d. 26 Juli
jag afundas högeligen
men med djupaste vördnad.
det är olyckligt att sedan flottan på fiendens sida framkommit ingen gong den vinden blåst med hvilken arméens flotta kunnat gått på, torde hända drift och håg hadde vunnit på krigslagarne och Ryska Skärgårds flottan varit slagen efter Ryssar äro skapte att få stryk och Eders Majestets fiender att förlora det Gud gifve af hvad nation de må vara.

Jag hadde haft den nåden upvakta Eders Konglig Majestet om ej jag nödgades sjelf i eftermiddag recognossera Aspöarne, det är obegripeligt med de Canonbarkasserne.

I djupaste vördnad har jag den nåden framhärda till döden

Eders Konglig Majestets
Underdånigste tropligtigste
tjenare
A. Ehrensvärd.

Svänsksund d. 7 Aug. 1789.

156.

Till Johan Sparre.

d. 30 aug.

Jag skickar min nådige herr far medföljande bref af *Carlson* där min nådiga Herr far af dess innehåll sammanlagt med sista orden i Brefvet täckes draga den slutsatts som kan vara convenable, jag för min del anser all ting så confust att mig vore det omöjligt att sluta något positivt hvad *parti herr far borde ta; det bästa vore att skicka Claes öfver och sedan skaffa sig sauve garde skrifteligt af regeringen i Danmark om det går ann efter redan lär vara så långt gångit att Danskarne äro deklarerade fiender* och får man då intet *underhandla med dem.*

Jag hoppas att upproret i Findland går emedlertid för sig och när då riksdag blir förfaller väl alltihop min herr fars erfarenhet sir af hela detta grumliga Samanhang mer än jag, hvad dess egen person och ägendom anbelangar.

Raijalin kom i går aftse. med samma underrättelser som i brefvet stå och äro honom Sakerne lika grumlige. Det som är besynnerligt är att *kungen är mitt under allt detta vid bästa humör i verlden och önskar att någon ville gjöra honom det man gjort vid Carl den 12. Tollen har han kallat för Riksförrädare sedan han gifvit honom commission till Skåne.*

min hustru vet intet af detta brefvet.

157.

Till M. Anckarsvärd.

18 sept 1789.

Riket kan ej nog gratulera sig att äga uti Arméens Flotta en Corps, hvarest är bibehållen en Esprit, som min Sal. Fader gifvit åt alla dem han råkat med sitt hjerta och Genie.

Du är sjelf en värdig del af en värdig Corps som ännu bevittnar hans lifstid och dygd och som bibehållit Hans Anda qvar i Telningarne efter Trollen.

Jag ville önska, at främmande kunde se detaillen af det förnuftiga lif som varar och förblifver i denna Corpsen, äfven som de sedt utslaget och värkställigheten.

Det är obegripeligt att i vårt Seculum se Ära utan skryt; mod utan hopp; Nöje och flit utan egne ändemål; tålamod under misstroende och dristighet i den grad, som vore det för Fäderneslandet —

Det är intet ett olyckligt krig som decouragerar hederligt Folk, det är Sättet, hvarigenom det blir olyckligt.

Packet ser blott efter lycka och olycka men det är desolent att se Desperation, upkommen genom egna fel, som aldrig kunna rättas i en framtid, vara rätta driftjädren till alla Operationer —

Man vill nu gå på och attaqvera med Skärgårds Flottan. Man vill kasta kriget åt Savolax, för att ej dependera af Flottor i allmänhet: man vill nästa år kasta hela styrkan på Sjön och gå rätt linea på Petersburg; kanske ännu löst på Lifland och i fall af nödtvång låta Arméen retirera genom Preussen.

När till alt detta lägges brist på all ting, misstroende för alla, infall mittuti operationerne, envishet och svaghet, och naturen af kriget; Som är mera Politiqve än krig, så blir utförandet af intetdera Projectet vidtagit med besked —

158.

Till Hertig Karl.

Min Nådigste Herre

Anländ ett par Dagar efter min nådigste Herres afsegling sörjer jag öfver det ögnablecket på två sätt.

Flottan är i min nådig Herres och Guds händer men den senare är så allvis att menniskor ofta icke äro så oinskränkt hugsvalade genom Dess beslut i synnerhet när en flotta är ute i slutet af october.

Gud välsigne min nådigste Herre emedlertid, önskar i döden med underdånig vördnad den som evigt lefver

Min nådigste Herres
allerunderdånigste tjenare
A. Ehrensvärd.

Carlscrona d. 20 Oct.
1789.

159.

Till Johan Sparre.

Carlscrona d. 30 oct. 1789.

Tackar ödmjukast för sista Brefvet af d. 23.

Det ha ej kunnat vara annorlunda än ledsamt för Herr far att höra mig så hastigt på återesan vara kommen men så sker det i våra tider, K Mt rätt nöjd med vårt förhållande d. 24 var intet nöjd med vårt förhållande hela Campagnen, der i att genom tal och reflectioner han tyckte märka ett lika Esprit uti Ar. flotta som förra Året nämligen ett missnöje med hela kriget att således helt säkert vi försummat många goda tillfällen att sjelf attaqvera och exterminera hans fiender som nu kjört oss ur fältet, derföre utan att vara directe missnöjd med mej han tror vara mycket benägen för conqvetter och att vara på hans sida och käcker nog att våga försök, tror han mine officerare många gonger öfvertalt mig att se sakerne som de och följaktligen att det intet stort var bevänt med mig, att en bittrare Cheff som mindre hölt af sin flotta och respecterade mindre förnuftiga mått, vore bättre för honom i sina omständigheter, således ville han ha Rayalin. men Rayalin tog intet emot den och Fresen har henne.

K Mt Commiterade Klerken på långt håll anstalta om att få mig bort, K Mt hade sagt åt honom att i Carlscrona vore många oordningar, att Tollen blifvit ditskickad efter jag var emplojerad, men att Tollen vore af hertigen bortkjörd att ingen annan mojeng fants nu än att jag skulle ta tillbaka min syssla, men att Ehrensvärd kunde

anse denna proposition som tort, han således intet viste hvad utväg vore att ta, önskade Ehrensvärd sjelf skulle begjera gå hem. härpå svarte jag Klerken att som både ändamål och anstalter i detta krig redan mättat min nyfikenhet och som jag redan slagits under en General en Cheff som intet förstår sin syssla, skall ej ögnablicket gå förbi innan jag upphittat medlet att komma ur Campagnen. Gaf derpå om Eftermiddagen in ett Memorial till K M:t att som flottan nu vore reducerad genom sin förlust till ett litet obetydligt detachement underställes huru vida K. M:t befaller mig vara qvar eller resa bort, derpå besvarades att öfveramiralens närvaro i Carlscrona vore nödig. och jag reste med alla menniskors lyckönskan och afvund.

160.

Till Hertig Karl.

Min nådigste Herre!

Det gjör mig onaturligt ont att i underdånighet raporttera min nådigste Herre att fregatten minerva håller nu på och brinner opp

Jag hadde på min nådigste Herres munteliga befallning och promemorian den Bar. Palmqvist på befalning upprättat underhållit lätta Esqvadern på redden, undertiden har Hektor kryssat och S:t Batelemej. Minerva hadde jag tänkt låta utgå och dess besättning completteratt, i anledning om att ett Cap var på färde att kunna göras men som sedermera det updagades att det blott var den kjöpta Engelsmannen från Stockholm som Några dagar der efter kom hit och derjemte jag feck underättelse af General Toll som på min begjeran hadde i Sundet och kjöpenhamn låtit efterspana om något var derifrån i östersjön till förväntandes att ingenting af betydenhet och visshet där något existerade så lät jag lätta Esqvadern få i går sine ordres till inläggning, Minerva hadde i går lämnat sitt folk till varfvet och sitt krut i land, men i mårse under De plundrade Canonernes afblåsning hadde elden tagit i de hoplagde tomma carduserna ehuru de varit öfvertäckte med våta hudar och i ett ögnablick antänt fartyget.

Det ligger förlagt på ett ställe öster om kungshall lagt på grund och med S W. vind som blåser att ingen skada befaras. och med hopp om att i vinter få dess Canoner uppfiskade

Med underdånigaste vördnad framhärdar

Min nådigste Herres
underdånigste tjenare
A. Ehrensvärd.

8 man sjuka lär ha omkomit och några men ej många af besättningen som villat simma ha druncnat, man har ej hunnit samla in alla underrättelser innan postens afgong

jag har befalt krigsrätt, efter alt utseende är ingen officer skullden till olyckan, min nådigaste Herre känner major Kock, hans närmsta man är Hausvolff —

Carlscrona
d. 6 Dec. 1789.

161.

Till Johan Sparre.

K M:t är kommen till Stockholm d. 3 kl. 3 om mårgon samt gaf levée som varit talrik. hans Postvägs resa har varit mycket besvärlig — en resande kom nu och berättade detta.

Carlson sista post berättar att Hertigen vid sin ankomst till Stockholm mycket utstofferat mitt beröm så väl för mitt arbete i findland som för mitt arbete i Carlscrona.

162.

Till H. G. Wallberg.

C. C. d. 14 Dec. 1789 —

för Ert bref och kopparstycket tackar jag oändeligt. men Gillberg är sig lik och sig lik oändeligt, arbetar som en hederlig karl men har smak som en ko.

Fartygen äro för stora och gjör Theatren för liten, Aspöflottan ligger i oordning men i en oordning som voro det efter Reglemente, Hielmstjernas Canonslupar äro lika stora om intet större än de Turruma eller uddama som ligga i deras paralel.

Soldate tälten på en af klipporne Stora som material bodar och klipporne längs åt Kutsalölandet på aspöflottans högra flygel större än Planeter in lebensgreusse. Dockorne i förgrunden Svarfvade och klippan de stå på eller kotka bergspets Liknar hvettbröd, De mäste Turrumar gjör han rundgattade

— — —

förgrunden bör vara starkare och mycket mera och raskare opparbetad, tältena bör strykas ut, ty deras därvarande ilustrerar intet saken. hela kutzalö bör streckas liksom den ena biten deraf som ligger under aspö-flottans rök, kutzalö By bör raderas och dess hus göras mindre än de ä, alla äro ritade i lika storlek med St Petters kjörka i Rom eller generalshuset på Sveaborg — ginge det an att ändra mera så vore det bra, Ni är en bra karl och jag vet vist att Er ritning är lika så bättre än Kopparstycket som Era ritningar på Scebeckrarna öfvergå de graverade, som se ut som lagda hårstrå på smörgås men det hjelper intet med tåckådär, det får vara, endast afsättningen blir promt det jag hoppas. Cartan sir ut att bli bra och alltihop kommer endå att si smakligt ut endast Ramen hadde varit mera Caractaire uti den är uslig, samt ramen kring lilla perspectivet borde äfven haft mera Caractaire — men hvem nu har Caractaire —

163.

Till Gustav III.

Stormägtigste allernådigste konung

Eders konglig Majestet!

Utaf Baron Rajalin har jag fått höra det han för Eders Konglig Majestets fötter nedlagt min underdåniga önskan att få afsked och att Eders Konglig Majestet därtill nådigst samtyckt med tillägg af pension.

För sådan Eders Konglig Majestets nåd och i synnerhet hvad

pension angår, som jag i mine tillkommande omständigheter så väl ser mig behöfva, aflägger jag den Djupaste underdåniga tacksägelse, och kjenner lifligen all den rörelse och afsaknad en Stor konungs trogna undersåtare vid sådant tillfälle kjenner.

Med djupaste underdånighet och undersåtelig vördnad framhärdar

Stormägtigste allernådigste konungs
Eders Konglig Majestets
underdånigste och tropligtigste
tjenare och undersåte
A. Ehrensvärd.

Carlscrona d. 21 Januari 1790.

164.

Till Johan Sparre.

Carlscrona d. 2 febr. 1790.

För min nådiga Herr fars Charmanta Bref rörande sitt hopp och nöje öfver mitt tagne steg och dess framgong bär jag i all min lefnad den lifligaste och vördnadsfullaste känsla och hoppas näst Guds Godhet, föräldrars, som det yppersta på jorden ska bli min vinst och sälhet när derjemte den blir ihop med hustru och hushållning den gladaste Sysla att ständigt eftersträfva

På två postdagar har jag försummat skrifva och glömt afskicka ett min hustrus bref till mamma som nu medföljer, jag var sjuk och endå obligerad löpa bitti ut i Öfverätter och på Generalmönstring och således distrait.

Nyheter ifrån Stockholm äro de säga att K. broullierat sig med Bocken. de säga att K fått höra onaturliga saker på en masqverad af Ministrarne. de säga att Armfelt ej nu mera har K öra som de säga han förut haft, de säga att K drar till hufvudstaden alla förra Riksdagen sig då tillgifna Riksdagsmän, de säga att i findland är en otrolig sjukdom och i brist af väl plasserade Magaziner folk och hästar svälta i hjel, från Carlscrona har afgått 20 fältskärar dit. de säga att Ryssarne gjöra stor flit att samla sin styrka, de säga att

Packet och Borgerskapet i Stockholm börjar ögonskenligt slakna af och medan de säga så händer hvad de intet sagt.

Det är onaturligt hvad jag är glad då jag följer mitt öde jag håller före att när någon vill jag ska gå, bör jag gå, NB då af den jag dependerar. all motsträfvighet duger i sällhet till intet och hvad ändamål har man annat än den. det är altid Gud som styr och vår egen styrsel är motsträfvighet derför bör man lyda. och är det på sådant sätt man vinner alt.

Det är derföre min nådiga herr far äfven tillåter mig vara Dess

Lydigaste Son
A. Ehrensvärd.

165.

Till Johan Sparre.

Carlscrona d. 5 Feb. 1790 —

Ifrån Carlson har jag fått Svar och äfven från Rayalin, de ha gifvit gått hopp och villa arbeta på saker till min förmån jag hvarken hoppas eller förmodar. Jag lämnar försynen i hvilkens hand jag altid liggat fria händer till sista stund i alt hvad värksamheten angår, mitt hjertas tillgifvenhet är det enda jag sjelf kan åstadkomma i rörelse, och min förtröstan att alt hvad som sker är bra. och bäst är en evig känsla jag altid haft och har ännu.

Kickan gjör nu stadsresor till mig i stället för mine Landtresor till henne. alting i Små Saker är en vana, jag mådde illa några dar och resorne till hvaran tog ett lopp de ännu bibehålla — och som jag är rätt nöjder med i anseende till de Comitterade och i anseende till mina underHerrar som skylte på vid försummelser att de trodde mig ute på landet.

Min respect till Mamma från herr fars

Lydigste Son
A. Ehrensvärd.

166.

Till Johan Sparre.

Min Nådiga Herr far

Jag tackar ödmjukast för sista Brefvet. ännu sitter jag och gjör tjenst och Carlson fråkte mig sista påst hur det Smakar ha afsked, illa svarte jag då med det samma man gjör tjenst. det är obegripligt att ej Carlson säger, om det är eller intet är af K underskrifvet om Cantzeliet väntar på pengar hvart jag ska vända mig. men jag har bedt Carlson medlertid gå i förskått. det nya han skrifver att man rectement frucktar Danskarnes inbrått —

och då torde hända är det intet långt till —

167.

Till Johan Sparre.

C. C. d. 12 F. 1790 —

Ännu är jag opasslig utaf Tandvärk, Kickan sitter nu här tänkte sig på pickeniqve, men jag får henne intet dit. jag måste vara inne för en spansk fluga och hon anser sig ha densamma inga böner och inga Violer kan persvadera Engla Kickan hon sitter där hon sitter och anmäler sin ödmjuka respet.

Ännu har jag ej fått afskedet Expedierat men bref från K M:t har afgått till Stats Contoiret hvaraf Carlson skickade mig en afskrift med innehåll att jag fått afsked och att jag behåller Mina Embetslöner till Årets Slut samt får pension min öfriga lifstid beräknadt till 600 RD:r om året och från detta årets början —

Posten går och jag innesluter mig i pappas grace.

NB i afvisorne står K M:ts tacksägelse bref till Comission härstädes, större osanning har jag alldrig läst, och är det rätt ledsamt. att nånsin ha belefvat en slik horreur, i fall ej det vore tillika ridicult ty maken har jag alldrig sitt, och är det en stor tröst att hvar och en som känner Saken sir galenskapen men i publiqven anses vi allihop evärdeligen Coupabla —

168.

Till C. N. af Klercker.

Carlscrona d. 28 Feb. 1790.

Min Egen Klerker, Tack nu för första bekantskapen i Boldekov och efteråt för en lång vänskap som varar än, men farväl lef lyckligt och var lycklig hvilket man altid är då man gjort alt hvad man kan. farväl heders Klerk jag altid älskar och önskar få råka hvar som hälst emedlertid lefver jag beständigt Din vän och berättar dig med nöje att kongl. Mt gifvit mig en pension af 600 RDr och får för i år uppbära ännu hvad jag i mine Embeten på stat åtnjutit — kongl. Mt är en heders kung och jag kan alldrig vara otacksam utan påminner mig altid detta hans nåd med nöje som en väljärning jag har eller intet har förtjent, men åtminstone likartad med någon af de öfriga godheter han med gått hjerta gjort åt andra ibland bedragen ibland lyckad.

Min skulld i Cassan tror jag ska bli betalt dels med innehållning af detta årets lön dels när prispängarne utfalla på hvilka jag gjort Standersköld fullmägtig att utaga och med dem liqvidera i Cassan.

Hälsa hederlige Camrater jag saknar och öfvertyga dig sjelf att ingen lefver och lefvat din personaila vän mera sanfärdigt än jag som beständigt är med fullkomlig estime

Din ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd.

169.

Till J. G. Oxenstierna.

Carlscrona den maj 1790.

Tack för ditt Charmanta Bref —

Du skattar mig lycklig i min ställning jag skattar mig lycklig för att Du fins till, att jag sedt din hand på papperet för min skulld, och att vi tänka lika.

Jag kan alldrig ophöra att fästa min upmärksamhet på alt hvad är naturns eller pretenderade värkningar öfver naturn, alt annat hvad som händer är moraliteter och af deras hjertan och hufvud som desse samma saker hantera, har jag från barndommen redan så mycken kjännedom utaf, att ej mera de gifva mig uppmärksamhet. dervid är ingen uppbyggelse eller någon lärdom att vänta, man vinner ingenting dermed att diseqvera Missfostren, eller att afmäta Gjöhtiska Ruinerne

Min håg är att skåda guds värk i sin renhet, och det är en stor gudsgåfva redan att finna någon som äger lika kjänsla lika håg och ett begrepp som hjelper en på vägen i fall ena hjulet någongong gått i diket.

Du vill veta mine upriktige tankar om de underligheter som förefalla efter du är min vän och ännu mera sanningens, mycket olika dem som älska osanning och fåfängans egenytta som heter ärelystnad hvilka antingen hata eller förakta hvarannan under det de hjelpas åt.

1º Andan i Somnambylen om där är någon är en Djefvel, och är det sjeln som talar så är det en syndig sjel som min egen.

2º Andan som i Doctorns bref och operationer utgifver sig för sanning är en Djefvel mindre grof än de obelefvade Djäflar som bindas, eller är det efecter af ett almänt spel af dumma organer antingen hoss den som redan är förklarad att vara besatt eller af den som snart blir förklarad derför.

Hur kan det vara möjligt att tro då Gud talar i hela sin Natur så tjenligt och så stort att han ska flänga och ränna omkring som en flycktinge och då och då i smyg krypa fram ur den springan af en galning som någon af de 36 djeflar öfvergifvit, för att säga Doctorn och några Drabanter i hast att han fins till. eller och sittat i skymundan alt sedan på 1200 talet, (datum af de pergament Mesmer påhittade i Vienska Biblioteqvet) tills nu då Sömtalrarne förkunna honom efter Mesmers recept.

Det är ingen tvifvel på att icke fan fins och att icke det är han med de vise som värkar alla sakerne i Sp. kammare.

Alla djeflar lära intet vara lika sluga, de grofva djäflarne inbillar jag mig som M. och de snillrika som T. de grofva brukas af General

en Cheff till executioner och de belefvade att bedra. Saken är simpel och helt simpel

En somnembyl talar gudfruktigt, talar Gudomligt, alldrig tretaligt, följer Bibel som Linealn, väcker alldrig dina passioner, säger alldrig åt en hämgirig förfölj, alldrig åt en ärelysten hedra dig, straffar, lärer, undervisar till nästan

(Slutet av brevet saknas)

170.

Till J. G. Oxenstierna.

Kjärlek och till Bön — man berömmer dig, väner dig vid sig gjör dig till vän smickrar dig, du är satisfierad efteråt dårad och försämrad, där i ligger fans fina och lediga gong med den slögtänkta och oförsigtiga och på elakt folk som tillika föraktar sömntalare äro de onda och förtörnade taga dem till en afmålning af det onda för att dermed inbilla de goda om egen förtjenst, lida dem ej, rebutera dem altid ty inom sig försäkrade att de naturligt vis redan höra till fan gjöra de dem ej mera till sitt behof. Men Jag har sitt en somnembule omgås med en elak som ej föraktade sömtalare, hon var innerligen glad att inbilla oss andra att hon omvänt den samma, men när vi försäkrade att vi alldeles ej märkte efter åt honom vara annat än presist den samma låddes hon ej mera villa si honom —

Nej min egen vän jag får alldrig i mitt hufvud vare sig Renings andar eller Ljusens Englar som visa sig annat än att icke de samma äro sjelfve fan, ty gud som almännelig i sine värk ger inga particuliera audiencer, och det är i hjertat han är på hvart kräk och i hvar partickels regellbundna egenskap, som aldrig blir skadad af det onda med mindre ej de samma lyda sin egna öfverdrift, hvilket hoss oss menniskor kallas flärd högfärd öfverflöd, skryt, ära etc. etc. etc. — ett lif inom sina behof är en Viktskål i sin jemnvigt och är Gudomlig, den egna drift det lefvande har, om den drifver en varelse utom sine behof; så är det altid af elakt hjerta, när det går öfver sin gräntz, galenskap och förtviflan när det går under gräntzen i bägge fall lämnar man sig åt Satan Man behöfver således inga syner eller uppen-

barelser när man har förstånd men man behöfver en ständig bön och en ständig undergifvenhet för att behålla sitt förstånd orubbat

---

Min egen vän skrif mig litet världsligt äfven, jag har dine gamla barndoms Journaler på bordet som ett commune bonum för mej och min hustru.

farväl nu ska jag koka i mina flaskor och resa till Vedby —

171.

Till Gustaf Sparre.

Vedby d. 7 Febr. 1791 —

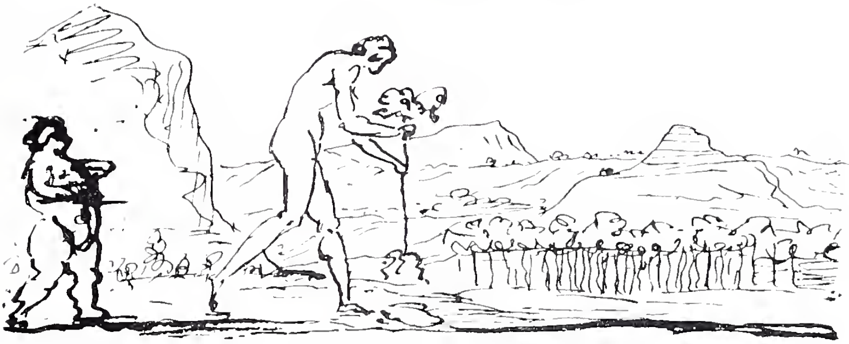
Min Lilla beskedliga Svåger.

Jag svarar intet utan Sjunger.

I Nordens Tallar Svärges vänner
vid Er jag nu min boning tar
af Gjöthisk ärebrunst jag kjänner
att hata hvad jag redan har
Nu edra Kåttar vill jag skjörda
med deras nyhet ledsnad mörda

då jag från skånska värman flyr
I Eder famn den stadga fästa
Som sig i högmodet vill nästa
när till sin Skatt man kosan styr

Du som så väl kan träd plantera
och Borg och högder lyfta dit
och mana Böljan lända hit
kom lär mig att en Park formera
Där Fröja älskar Tempell ha
Diana sina nöjen ta
och Gracerne med dig Spattzera
Lär mig en gråtta bryta opp
där källorna med Torndön strömma
vid deras forsande gallop
att där min bägare utömma

172.

Till J. G. von Carlsson.

Vedby d. 11 aug. 91.

Min egen vän, jag beder om Syndernes förlåtelse, jag är intet ibland de obotfärdige det går lättare an för en somnembyle att säga mig bli förändrad än gifva den spådommen åt någon an. Ni förstår mig väl — Jag har flängt fram och tillbaka som en pendel, mellan

Tostarp och Vedby. och på bägge ställen har jag varit som orren i Leken. Äfven är jag i ett engourdissement vis à vis det politiska — fan i mej — jag det bry mig om så länge någon repstump fans att hala på i vårt fartyg hadde jag ögonen dit, men nu då alt blåst öfverbord sitter jag med andra under Däck och Låter hela verlden gå vind för våg.

Jag tror emedlertid att ingen af Monarkerne röra sig mot frankriket, kejsarinnan skulle detta nog önska men som de finna hennes önskan vis à vis turkiska conqvetten så rörer ingen annan sig än vår som dertill får pängar af henne och af fransosen kanskje tog pängar på hand. Hoppet att få kejsarn och andre med i dansen menar jag skall intet slå in, utan får Svänskarne dansa ensamne — kom ihåg Murbeckens dröm om dansen om Puderskjortan — Ingen här neder tror entreprisen, jag tycker redan Leken trolig — 1º General Boullie är i vår tjenst han som förklarat uppenbarliga för Europa i sitt Bref åt National församlingen att han ej tar ett enda steg utan hvad som syftar åt hämd. Ergo —

2º Ingen armée är att i denna delen lita med mer förtroende på än den Svänska. De tyska armeerna kunna språka med fransyska trouppema som äga inom sig af sine gräntze boar hela provintzier som tala lika väl tyska som franska, hela regimenters decertioner kunde befrucktas, inom en tysk armée, men den Svänska hund som hvarken kan tala eller förstå är lika pålitelig som OranUtan.

Så tror jag och jag tror äfven hvad du sagt, men skrif nu mycket kråkfötter

Säg om intet man kan vara rätt tranqvile när man har afsked. jag tycker alt detta är altför roligt, nu i synnerhet då jag abandonerat att nånsin hoppas höra det Kloka utan altid det roliga — intet tror jag det vara mycket klokt att svänsken Ryssen Preujsen och Tysken ska skräma sig öfver hvad i frankriket händer, våra natjoner hafva intet fått och alldrig få den så tillsägandes upfostran och retelsen som fransoserne i rättnu 100 år njutit och ärfarit, af hvem ha de blifvit så allmänneligen upplyste om intet deraf att som deras språk unanimt varit antagit och alla böcker på deras språk vid alla utlänska prässar trycktes så kunde nation få läsa och lära hvad klokt var, när skall vår och ryska Bonden lära sig franska eller när ska Rouseau Voltaire

Montesquieu och Rinal skrifva på svänska, och när skall tysken uphöra sin Zirlighet sine Graces angulaires

Månne det vara klokt att man emot franska nation i denna momangen något entamerar, saken är ny och således kraftig Barnet ur vaggan innan 24 millioner Farar och Moror i spetsen för sin Öfvertygelse kryper efter, och 10 år här efter gjör det sig om Sjelfvan. Det är oklockt att tro det frihet fins utan stränghet i seder och att stränghet i seder bibehålles utan med bibehållande af en ständig fara för ögonen, som endast består i krigsöfningen, och att en handlande fred skulle kunna uträtta det samma, derföre skrattar jag åt alt, jämkningarne gå nog för sig men stora saker händer alldrig mer.

Nu villa di kjöpa Strömsrum åt mig och jag vill intet ha mer än Vedby, min pojke som får altihop en gong får endå hvad han ska ha, men jag roar mig mera med en liten gård där jag kringvänder alt än med en stor där jag måste Lyda saktmodigt mitt Climat.

adjö.

173.

Till J. G. von Carlsson.

utan dato.

Tack för Brefvet, jag ej hant besvara nu slank en Postdag ur mine händer. ej af lättjan men af det minst nationaila vi ha, af flit, jag hadde nyss fått öfver mitt klöfverfrö —

Nej jag är ingen Muncist Björnramist m. m. detta är just hvad jag vill undfly men att slika finnas i läran är bevis på att läran är antingen hazardeuse eller onyttig. (roligheten är apart) hazardeuse derföre att man råkat i fällan, onyttig då jag intet vill råka i fällan. Jag gjör för öfrigit ingen skillnad emellan andarne i fall de äro väsender utom mig, om intet den att somlige äro egennyttige andar som förleda (desse kallas för de förmenta goda) och somliga äro egennyttige andar som redan vunnit sitt ändamål (desse äro redan uppenbarade för att vara elaka)

äro andarne ej annat än våra organers egne värkningar, så äro hvar och en af andarne alt et med den som har dem, det är tydligt.

och vid hvilket tillfälle, hvar och en är sin egen artist, antingen munckist eller Modéeist.

Hvar och en är och altid blir hvad den är af oss menniskjor. till ändamålet går vi, detta ändamål är oss sjelfve, huru dum hadde Skapelsen annorlunda varit. och hadde världen stått längre än en dag om alt hadde stridt mot sig sjelf? om man inbillar sig Chaos så är det i ett slikt varelse Systhem inbilla sig Skapelsen så reder du hvar sak så att hvar sak får sitt vissa att skjöta, och hvad man bör skjöta bör vara enom väl bekant, och för att vara en väl bekant bör det vara en alldra närmast och som ingenting är enom närmare än hvar och ett sig sjelf, så har hvar sak fått sig sjelf att skjöta.

Om jag af naturen fådt alla organerne väl utredda, som strängar på en väl stämd harpa, så går jag stora vägarne till mitt egit bästa, det vill säga att mitt uppförande stöter ingens öra, och hvar värkning är ledsagad med ett behag. men om jag är illa stämd så händer att vid minsta rörelse åt mitt ändamål jag gjör, så sker det med Semiton, och endast mitt begjär förtretar. har min harpa små och fina strängar kan hon intet uträtta alt hvad hon kunnat ehuru väl stämd, efter oljudet af de ostämde ofta med stålsträngar beväpnade förtagit sötman af Dess lopp. menniskjan är och blir altid en. hvare sig hon sveper sig i Blåt eller grönt Kläde, antingen hon brukar den eller den Methode går hon altid till ändamålet, antingen att hon vill bli lycklig gjenom andras händer som bär henne offer eller gjenom sin egen hand som lyfter dem sjelf från hvad altare de finnas —

Spelte Orpheus så gret Djäflarne Spelte Midas är man frästad att honom ihjälslå, men Midas har Gulld och betalar sin orchester och Semitonerne får öfverhand, En får — den andra tar, en är välskapad bland de lata den andra är flitig och illa skapad bland samma lättingar men hans flit gjör honom segerherre liksom alla honetta öron omsider måste fly för ett evigt skrål. Om nu den där flitige hittar på alla möjliga knep så är det intet underligt, ju mer han skakar sig ju mer står han i fara, ju mer ska hans fara upväcka hans upmärksamhet, ju mer flitig blir han, sådane uppsöka alla nät och alla vapen, dessa spänna både kjända och okjända förmögenheter.

(Slutet av brevet saknas.)

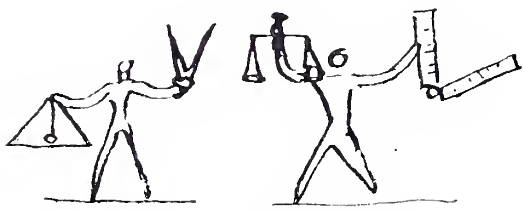
174.

Till J. G. von Carlsson.

d.

Om du har 1 ko som äter 38 ℔ hö eller Potater, halm, mjöl, eller i massa detta tillsamans det är med ett ord 38 ℔ om hon det äter så är det en bra ko, storslägtad och af en adelig famillie hvars fäder fått god education i barndommen och väl tillbästa ända till stupståcken. efter naturens ordning måste den kon äga rymligare organer efter hon är stor dess kraft uthärdig efter hon är stor och afkastningen ymnig efter hon är stor, och öfvergå en liten ko af skomakare slägt hvars förfäder sinat i ett otacksamt fädernesland, då alt annat är lika, jag menar då annars de bägge af naturen äro lika utrustade med fitta och spenar, förutan, hvarken förtvinade eller öfverdrifna organer med ett ord att de ingendera äro af Lindriga Missfoster Classen intet engong snea i pannan.

När så är, låtom oss Examinera Saken. Och för att gjöra både klar och sanfärdig mätning ej som tvänne tvistande men som tvänne i vettenskaps Ac : intagne Ledamöter Två
utfårskare

så låt oss ta till en början 3^ne Lika vulna kor ärlige Svänskar alla tri Lika som tri droppar vatten

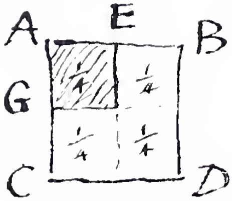

Gif denna Lika med 2^ne kor vanligt till Ex 26 ℔

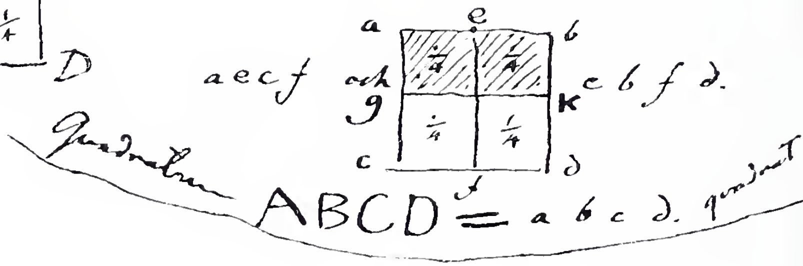
Gif dessa hälften mindre eller 13 ℔ hvardera — ungefär som vanligt.

Månne då Två kor
Gjifva lika med En ko

kalla dennas mat för qvadraten A B C D

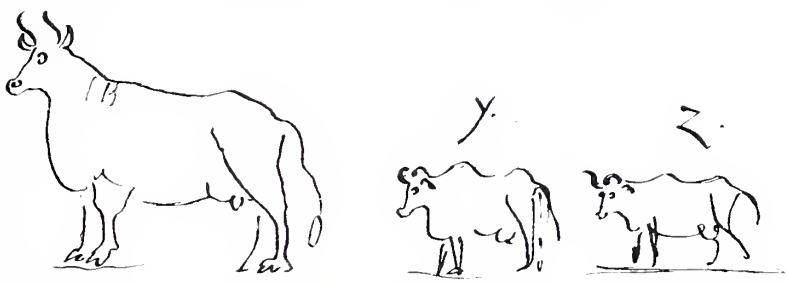
Kalla dessas mat för tvänne räcktanglar hvardera lika stora och hvardera en hälft af kvadraten A D

Nu måste concidereras att af all maten blir intet mjölk, hvar kokropp skall underhållas till kjött och ben och öfverskåttet af deras mat blir mjölk. antag uti qvadraten A B C D en fjärndel eller låt E G af Räknas till kjött etcettera åt Kon X. Så måste, efter alla 3 Korna äro lika stora lika stora delar åtgå till allas kjött underhåll det är e g afgår åt Kon Y och e k afgår åt Kon Z och E G är lika med e g och är lika med e k. det är alla delarna äro sins emellan Lika stora. Låt oss då räkna tillsammans återstoderne, återstoden hoss kona Y och Z som en gong förut blef antagit vara deras afkastning i mjölk hvilken tillhopa för bägge är lika med $\frac{1}{2}$ qvadraten a b c d eller halfva bägges Y Z:s föda och hoss kon X är återstoden E B D C G som är lika med $\frac{3}{4}$ af qvadraten A B C D eller kon X föda. men nu äro födorne lika och af födorne är olika åtgångit till kjött och ben således måste återstoderne vara olika som $\frac{3}{4}$ är till $\frac{2}{4}$ eller som 3 : 2 Conclusion är således den, att En enda ko mjölkar mera än tvänne när alt annat är lika men den ena kon fått dubbelt än hvar och en af de två andra.

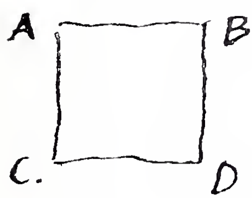
Om jag tar en stor ko från Hålland och tvänne bra kor från Svärget och ger åt hvardera i mat så mycket som i dem går så är att märka att holländska kon äter intet dubbelt emot den Svänska Kon men låt henne äta dubbelt —

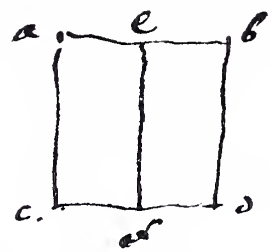
Låt Kon X vara holländsk och Y och Z Svänskar

Så ska man ärhinra sig att förfäderne till y och z voro för flere hundrade år tillbaka lika med Kon X och som naturen altid vill upprätta sitt fall så streta Kona y och z dageligen komma åter i Sin natur, menniskjo händer dem beröfvat.

om du gjer Kon X
detta qvantum så skall de andra ha tillhopa lika så mycket

När nu kjött och ben skola bli försörjda så måste Y och Z hvardera använda långt mera till sitt kjött än kon X efter y och z börja växa af så mycket mat och kon X är utväxt och har redan hunnit hvartill naturen henne bestämt, det blir således långt mindre mjölk hoss desse bägge små att förmoda än hoss den stora, ärfarenheten visar det äfven, jag har redan berättat dig hvad som händt en Baron Stjernblad i sitt Holländeri i Skåne där somliga dess kor bli feta och de mästa växa, naturen skall nödvändigt taga sig sin rätt hon kan intet gifva ett stort öfverflöd ifrån Sig så länge hon sjelf intet fått nog. om jag då som Stjärnblad gjer en vanslägtad ko mycket, så mycket af bästa slag som i henne går är ju naturligt att sugrören ehuru gammal kon är ännu liksom stå i sin barndom och qvälljas af ett behof de då få tillfälle att släcka, ju mera tiden lider och mat blir gifven ju mer vika desse ännu omättade Sugrören ifrån den vanmagt

de fordom trånat uti och bli derigenom kraftigare att skrapa åt sig hvad de få, skulle intet då möta redan particlar dem åldern redan stelnat så vore denna Ko att anse för en ännu varande kalf som omsider tog till att bli fullkomlig ko under en lång utfordring: men naturen hämnas det fordna tyranniet och stadnar af vanmagt mitt i sitt nya lopp, Slappheten tillåter intet mera vätskorne all den distilering de behöfva, Svaga kjäril omfamna dem, de vanka försagde fibrerne emellan, förskutne från alla håll och för många att gå gjenom outväxta mjölkådror stadna de sluteligen i fethinnan och bli talg. Det man äger hopp om i Svärget är att kunna få en god race, detta hindrar ingenting annat än blott det Mannamodet som altid hoss oss brister nämligen att föda kon och kalfven väl, man är okunnig om hvad god föda Vill säga, man dårar henne med litet mjöl och mycket svält att äta hvad hon får, och altid gifvandes henne ett och det samma blir hon ofta vid litet nog snart vanmägtig, och man tror ha gifvit henne nog. derigenom får jag så liten afkastning af Ladgården att i jämlikhet med priserne har man för litet mjölk på bordet värkeligen förlorat, en Ladgård i Svärget är en depence, och en depence en Lantman måste undergå, en Ladgård på Landet är det samma som ett eqvipage i stad en ren förlust men ett rent behof, om jag sålde alt hö och all halm på min ort och kjöpte mjölk ifrån staden där Kor födas med drank och Smör af Bönder som förstöra sig, så vant jag, men en gård ska ha ladgård liksom en herre ska ha vagn. Det är en så afgjord depence att ha ladgård, att man alldrig talar om att med den samma vinna blott till att hushålla. detta kommer af dålighet, man sir intet med drift det man bör se, man sir intet att i en landthushållning måste alt syfta med alla krafter åt Ladgården att ängen är hufvud saken och att åkern framförd som ett dåvarande bihang gjer mera vid detta tillfället än den gjer nu som hufvudsak. Det är på det sättet man får vinst af sin Ladgård och det är på det enda sättet en Landtman får vinst af hela sin ägendom, En svänsk possesionatus är liksom hans arbetare, hoss ingendera fins mera drift än att jämt kava sig ur Smutsen, der ur han endå alldrig hinner ty för att ärnå en Sak bör man altid syfta däröfver. Man bryr sig aldrig med det högsta möjliga, hoss oss på landet som hoss dig i de allmänna ärender, man syftar alldrig till annat än blott till hushållning i det hela och att fånga sin vinst uti knep, det borde vara tvärt om

— fånga sin vinst i det hela och hushålla med knep. men regenterne äro inga lagstiftare och mig tyckes märka redan att Landthushållrarne äro inga hushållare

Nu om Vedby

Mina kor jag anser för krattor föder jag som krattor tills jag får de holländska, derföre gjer jag dem halm och dårar dem med mjöl, ty skulle jag föda dem med säd vore det kostbarare än med hö, en ko är intet rätt född med några kappar mjöl öfver vintern, det är blott ett Lifsuppehälle när jag nödgas hushålla med mitt hö.

Om intet min gård vore ett hemman och min lifstid omöjligt mer än några år skulle jag intet taga holländska kor endast på en tid liksom till låns utan jag skaffade mig då Svänska kor dem jag födde lika så förtvifladt som Stjärnblad föder sina ej för att få mjölk men för att upföda deras kalfvar, ej för att af dem en gong få mjölk men att få deras kalfvar vidare att uppföda, och så vidare. tills jag hant få en Stor och hålländskartad race den skulle jag mjölka och visa grannar hvad vinst och kalfvar jag sedermera skulle få och di borde ha haft. Men hvem hinner återupprätta det kullfalna Svärget, derföre min egen Vän, mjölkar jag de Holländska kor och vid deras afgong förskrifver mig nya och gjer all patriotisme Satanas. är intet det rätt

Det var bra att du skaffar dig kalkdynga så få vi rådlägga det är roligare än tvista om uppenbara sanningar —

175.

Till J. G. von Carlsson.

d. 30 9^{ber} 91.

Tvij dig Din otäcka som ej mera bryr dig om kor, hvad ska jag nu tala om,

Slut med Toll
Slut med Somnembuler
Slut med Politiqve
Slut med Kor.

Nu vet jag ingenting att börja med, hvem skulle ha trodt att min medtänkare i ljuft och ledt öfvergaf den vällust att söka ett sammanhang i minsta företag, i synnerhet i hvad låg under Egna händer, men du är ett Världenes barn, en Poët som endast fattar ett mode och söker utföra i smak en otagen flärd, intet söker men fattar, intet ratar men brukar intet skilljer men Samlar, Du lefver bäst i en ätandes värld, har bästa vinet vid ett lekande bord, klär dig bäst på det blondaste hår, håller maitresse som en Adelsman och älskas af lustige. Du är förbannad jag drar min hand ifrån Dig tills afskedet är underskrifvit då välkommen, då om kor, men då farväl, då frågar du mig om alt, då svarar jag dig intet, du frågar mig om min Ladgård då svarar jag Dig med frågor om Templet om pelare på Mellby, om fåglarnes färgor och om de flytande holmarne, då får jag intet svar, då sväfvar intet mer Din anda öfver vattnet, — — — men då har jag gjort ifrån mig min utfårskning och mit kall Hushållningen har redan sin ordning och Ladgården sin pragt, mina tankar ligga då på Ett Rikt bord och ett Cabinette, jag låter då Unga flickor värma mina fötter och söker gunsten för min Son.

Vi äro två Skepp som gunga på vågorne, stämda åt en och samma platz ibland nära hvaran ibland ur hvarandras sigte, du litar om bord på gamla sjökort och jag på de nya, du berömmer din styrman, jag sätter min för masten, och när du börjar läsa din navigation är jag framme i en hamn där jag finner ett nytt Skådespel, förtjuses och milldras, släpper lös min Styrman, när du kommer och vill hänga Din som har gjort skepsbrått.

Dubbning

Jag ska intet nu mera kalla dina kor för kor utan för Seraphimer, och under det namnet låtom oss skrifva om Ladgårdarne. Seraphimen X och Seraphimen Y och Z ska ha 2 L℔ hö och en Spark —

176.

Till J. G. von Carlsson.

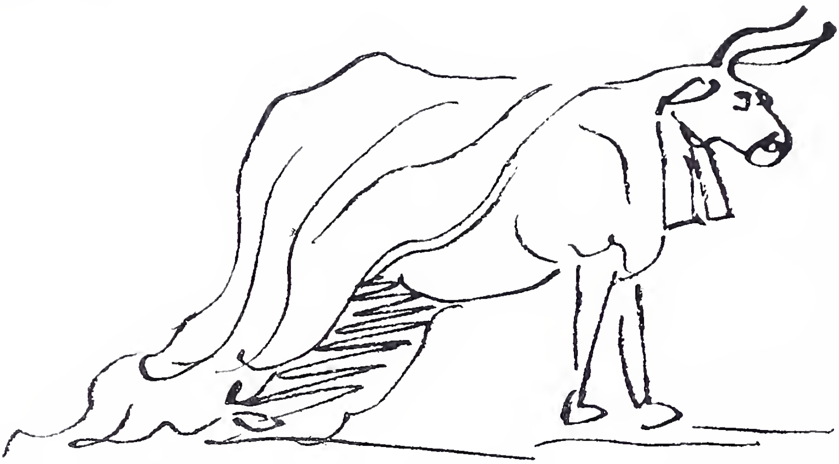
d. 4. 10ber

Nu på stunden feck jag Profeten Natans svar på frågan, som här medföljer —

Den drömmen han i början berättar angick mig och uttydningen var att jag skulle fortifieras i min hälsa —

Man talar här i Staden att ett opera Uplopp existerat En piece har blifvit utvisslad, och en annan gong att acteurerne ej villat sjövägen till Drottningholm och som vackten ditkommit i något vredesmode har Acteurerne piskat opp vackten, att kungen hade sagt Det är på detta sätt Revolutioner börja — — —

Mina kor må bra de underhållas om vintrarne med Curkåpor och prästkragar.

I våra bygder är intet nytt och om det är alldrig så rasande så är intet detta nytt.

Det var nytt om i Carlscrona äran och välmågan, fred och Samanhang kom, men de träta nu om hvar pickeniqverne skola hållas. Chefferne lägga sig deri, och man har bekommit med autoritet hvad af vördnad bort blifvit värkstält, efter så skulle vara.

O du lycklige som har templet och jag som har Jord, men tusende gonger lyckliga om vi vore i hop hadde Creutz i tankarne och Trollens Contrefej öfver ett matbord, Jag skulle villja någongång hänryckas, räkna och Tänka vara lycklig är en bra grundval, men lika som en stadig diëte fordrar stundom Glädjerus, fordrar klokheten äfven sin Yra. Du ska få se att vi engong råkas —

Du skal få se min glädje! Som aldrig är större än i ditt sällskap —

177.

Till H. G. Wallberg.

Vedby d. 9 oct. 1791.

Min gamla heders Valberg! ung som en fröken men klok som Nestor. var god som socker och låt mig besvära Er att persvadera Professor Pach afcopiera min Svärfaders portraitte det major Schubaum varit på min hustrus begjäran god och från gamla Fresen till den ändan lånt han skrifver, sig hafva adresserat det till statssecreteraren Cronstedt, nu vid lag bör det vara framkommit. Bed Pachen vara god med sin mästerliga hand likna ett misserabelt original så att copian blir ett original så mycket lättare för honom som bland artister han är af de Englar Lutter omtalt hvilka kunna nu mer alldrig falla och som Den hvaraf Portraittet är han kjänner sjelf med alla andra vara hans pensel värd.

En sak till — bed honom ärhindra sig att då jag 1775 vid pass hadde den äran som oftast besvära honom med mina visiter på Riddarhuset där han hadde sin värkstad, bestälte jag ett portraitte af min Moder föreställande henne som ung, detta blef alldrig färdigt och alldrig inlöst. Hadde han ej emplojerat denna duken till något annat portraitte skulle jag oändeligen gjärna taga och inlösa det — bed honom gjöra sig den mödan att leta der efter.

Hvad det skulle fägna mig ifall Ni hadde en gård bredevid Vedby.

Er beständige vän och
ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd.

178.

Till J. G. von Carlsson.

Vedby d. 15 Dec.

Så att Ox* vill ha hvad han bär i Vapnet; är det de exempell jag vist honom.

Men Tauben som vunnit Seger öfver Burman hvad vill han? gud låte så sträfva män hålla sig fjärran och hvad Ville Burman med sin Riksdag, skulle detta hafva varit början till en campagne på Norget, jag är något confuse i allmänna ärender, hvillka voro ordsakerne framförde, och hvilka ordsaker vore de som Riksdagen tillstyrkte. månne ej alla bönder som i Blekinge äro lika. desse här villja mangrant till Riksdag för att hjälpa Monarqven. Gudskjelåf för mitt Lungn intet vill jag lyda, och illa har jag resonerat i 6 år, dermed är intet värdt heller att resonera och bäst veta intet, ty man vet aldrig alt. men hvarföre vill Tauben till Frankriket och hvarföre vill intet Burman dit.

Månne jag ej vågar tro att ditt folk som inbillar dig en Svänsk ko äta 2 L℔ om Dagen beljuger dess capacitet. En hollänsk ko har i ratjon 38 ℔ och våra mindre innehållande ko magar skulle rymma 2ne ℔ madker mer. Men så kan väl endå detta hända igenom det hon i så många generationer förut var utsvulten i Sverget. Ja är icke det fasligt?

Den som vill gjöra sig en duglig ladgård måste gjöra som hålländrarne gjorde för 30 à 40 år sedan då egna koracen i päst dog ut, de nödgades kjöpa små kor från Skåne och Nårge ty i Danmark hade äfven Pästen graserat, de födde dem med lika ratjoner som deras företrädare upfödde kalfvarne lika så ända tills de fingo sin gamla race igen, de kluddade ej som vi gjöra för det kon är liten och gjer litet gåfvo de dem intet för hushållnings skulld knapp föda ty de viste att sådan hushållning tager alldrig opp sig, men de tålte tiden och återfingo hvad de förlorat. Vi återfå aldrig något, Den ena af mina Nyburna Qvigor äter hö så mycket hon hinner får mjöldrick 3ne gonger om dagen på 1 kanna Råg mjöl och har nu i 8 dagar mjölkat 6 kannor om dagen. Jag ämnar hela vintern gifva lika ratjon och vill se hvad deraf kan bli, lika så med en annan ko.

Chapman som hushållat på Skjärfva längre än jag på Vedby har redan bringat sine små ägor till hvad jag tror ej i Upland och knapt i Sörmland kan räknas

af Råg feck han 16 kornet
af Hvetet — 12 kornet, hvilket var missväxt
af Korn — 13 kornet.

af den Rågen som såddes i fjol hoss mig innan jag tänkte på åker har jag af Råg endast räknat $5\frac{1}{3}$ kornet.

af Hvete — 9de d:o

af kornet jag sjelf sådde $7\frac{1}{2}$ d:o

det var till och med med Kornet intet mycket. få se nästa år emedlertid hadde jag gjödslat under kornet. och en del af Korne Landet var nygräfvit.

Du sir jag skryter intet, jag döljer intet, det gjör om jag någon gong får berätta dig någon särdeles Lycko Slump du då tror mig — — — — —

179.

Till H. G. Wallberg.

Vedby d. 9 Maj 1792.

Min egen Valberg.

Nu kommer jag omsider med pängarna åt Pachen — Söta vän skaffa mig hit portraitterne Säg åt Bredenberg får ni pengar till de utgifterne

Jag feck inga små pentslar kom vackert ihåg dem och mig som beständigt är och blir er Egen

vän

A. Ehrensvärd.

Medföljer En femtio RicksD:r Sedel.

180.

Till H. G. Wallberg.

Vedby den 16 aug. 1792.

Alldrig har jag sedt en mera Sanfärdig artighet än den ni visat min hustru gjenom sin fars portraitte men derjämte ingen som kunde upväcka mera bägges ärkjänsla, Den smickrade mej och fällde tårar

ur ögon ni alldrig har sedt. Min egen Valberg ni tror intet hvad intryck det gjorde på oss bägge. och jag repeterar att jag alldrig ärfarit agreablare attention af någon menniskja och vän. Skillde åt för evig tid hedrar ni mig med åtanka, då andra pläga glömma och jag har alldrig gjort Er min bästa vän någon ting som egalerat den höflighet ni har gjort mig.

Kom hit om ni kan få vi tacka Er oändeligt adjö lef väl och agreabelt som ni förtjänar önskar Er gamla vän

A. Ehrensvärd.

181.

Till H. G. Wallberg.

d. 30 aug.

Tack för Ert Bref alldrabästa Valberg jag håller endå af Er fast än ni vill prata emot att intet jag bör gjörat. Var Söt och nu laga att Originalet kommer till Sin finska ägare, jag har ingen fred i mitt Samvete förän jag får veta det.

Ni kan alldrig tro hvad det gjör min Hustru för en förnöjelse att se och kyssa Er present, och hvad den attention ni hadde gjör mig i evighet förbunden —

Jag är Er bestendige vän
och ödmjuke tjenare
A. Ehrensvärd.

182.

Till G. A. Reuterholm.

Wedeby d. 30 aug. 1792.

Du är en charmant vän, men du utprässar tårar då jag oförmögen att besvara vänskapen nödgas den blott i mitt mörker ärkjänna.

Jag ville visserligen kasta mig i min vangn, utan dröjsmål, i Din famn, och inför Hans Kongl. Höghets fötter hvilket jag långt för detta borde hafva gjort, men nu vågar jag det intet mer.

Huru kunde jag motstå ansigte mot ansigte hvad redan på afstånd skulle nedböja min förmåga om intet Hertigens nåd och mine vänners vänskap vore lika millda som värkande —

Ingenting i världen skulle kraftigare återdraga den i almänna ärenderna som upricktigt älskade sitt fädernesland, än den nuvarande sakernes styresman, de han utvalt till sine närmste biträden, de värk han redan påbörjat, och de hufvudgrunder hvarpå han bygger, men änskjönt jag är den mäst dödlige så torde hända jag kunde öfverlefva de Vördnadsvärde och återigen se mig i sällskap med de mindre Nitiska

Ursägta min vän att jag kanskje tänker för mycket på mig sjelf, men ordsaken därtill är att jag redan blifvit störtad i mig sjelf tillbaka. Du kan intet tro hvad jag lefver ett lyckligt lif, jag har en maka ni alla kjänner, jag har en liten gård och en liten krets fordom rågades min lycka derigenom att jag var skild från alt hvad mitt öra hörde — nu lycklig igenom alt hvad jag hör. Jag har fulländat mitt lopp, torde hända för bittida, emedlertid vore det brottsligt emot mitt öde, och ännu brottsligare emot mina vänner att ovan börja lefva å nyo, så många brytningar förslöga, och så ombytta ändamål värka en ostadga i de hemligaste Lifvets driffjädrar. Min egen Vän ingen kan tjäna längre än tills han uphör vara dugelig, och änskjönt om jag för ålder och hälsa kunde bära en börda, har jag endå redan smakat hvad en Embetsman alldrig bör ärfara på sin bana, jag menar den sluteliga Naturens välgjärning.

Med ett ord min egen Reuterholm jag är i grund förstörd för Riket och endast beqväm att föra min gåsses uppfostran, trösta en kjär maka under lifvets allmänna mödor, prisa Dig, och bära en oinskränkt vördnad för Hans Kongl. Höghet den jag beundrar och ällskar, och på sådant sätt förblifva en god och ärlig medborgare i blotta fäderneslandet.

Om jag beser emedlertid mitt Tjänsteöde må jag fasa för den förtret ödet banat mig, ehuru nu ganska lycklig efteråt. Det är nu sanfärdiga tiden är inne att kunna tjäna ett fädernesland och hvad

egen person angår är det just nu man vore full af hopp i den belägenheten hvari jag kunde komma om endast jag dugde, igenom vår Regent kommer nu det manliga lynnet att regera, och Riket repar sig å nyo men min tid är fullkomligen förbi. Lägg mig det djupaste Du kan och förmår inför vår välgjörares fötter den nåd han bestämt mig kan alldrig bli en större upphöjelse än den att få vara där, han hedrar mig oförskyldt med det nådiga begrepp han tyckes hafva fattat om min skicklighet ehuru han värdigat gjöra min underdånighet kjärlek och vördnad sin rätt, han har till slut med sin nådiga offerte så öfverhopat mig af nåd att min ärkjänsla ehuru liflig och evig hinner alldrig till grafven svara däremot, jag blöder i åtankan af alt detta, ty härigenom tar jag ännu en gong afsked af mine bästa vänner änskjönt jag lefver dem nära med själ och hjerta.

Man kan någonting lyckligare vara än att tillbedja Storheten det höga och sanna under det man smakar fruckten af de inhyses menskligheter bland Maka, Frihet och Barn. Brottslig om detta tillstånd förutan jag nu som först det ämnade uppsöka, men en gong omfattat med aflåtande ifrån alt annat vore det än brottsligare att sina vänner skjänka en kraftlös medarbetare som redan ådragit sig vanan att njuta. men framför alt orätträdigt och oförsynt att bedraga den Regenten som framtågar på en stor bana —

Derföre alldrabästa Vän när du kjänner nu mine principier utkräfver jag af din vänskap för mej Din vördnad för Regenten och din kjärlek för fäderneslandet att du alldrig ömmar min oförmögenhet vidare med detta anfallet af din uppriktiga vänskap, och ifrån den alldrabästa Regent utplåna den tro att, det går an begangna sig af en oduglig. Men jag sätter Darten i mitt hjerta om då jag nu inför Skydds Guden vänner och fäderneslandet gjör Riket den största tjensten jag gjort i mitt lefnadslopp förlorar värkan af deras Ömhet.

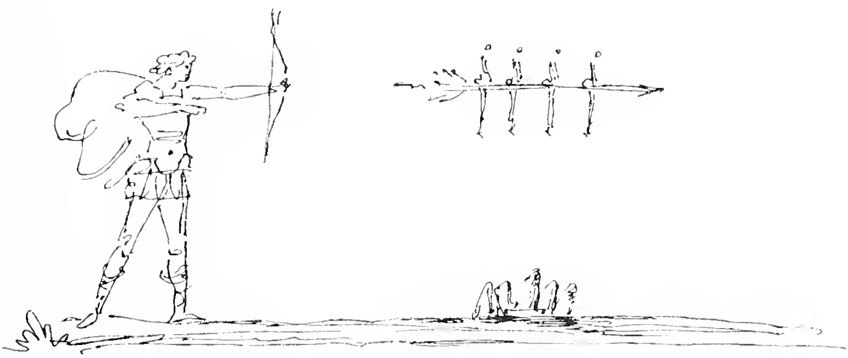
Du måste vara af den godheten och tillåta mig skrifva dig till jag kan intet trifvas om intet jag har ett beständigt sammanband med alt hvad nu skjer hjertat begjär det. jag vet mig alldrig i mitt innersta ägt. denna åtrå förut, aningen förut och aningen nu är olika, förnöjelsen undgår intet äga sin grundval på det hemliga ehuru ögat kan vara dårat som för 20 år sen, nu dåras inga ögon. Modée och jag vi hafva nya lefnads lopp och änskjönt alla börja lättare insupa

sin andedräkt är det liksom han och jag andades friare efter vi se våra vänner på banan, och Du ska svara mig också när jag skrifver så att jag icke må tala till Berg. Jag låfvar dig att rita mycket, men du måste säga mig derföre alla uppträden.

1^sta^ acten
Sverges uphjelpande ur sängen.

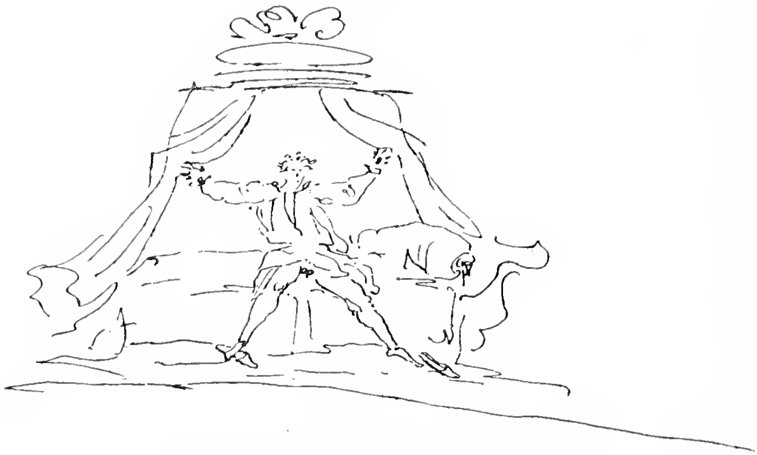

Fångarnes hädanfärd öfver gränsen.

Elefanten som reser ut

Jag har glömt att rita väl men hoppas snart taga opp mig i stora stylen.

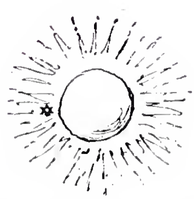

Du sjelf som säger dig yrvaken.

och jag som ser på Solens uppgång

Glöm intet mej som plöjer på jorden när du drar din fåra vid solens Ljus på himla fästet.

utan var försäkrad Du har en vän hvilket är en ädel gåfva hvar som hälst, hvar fan han må finnas.

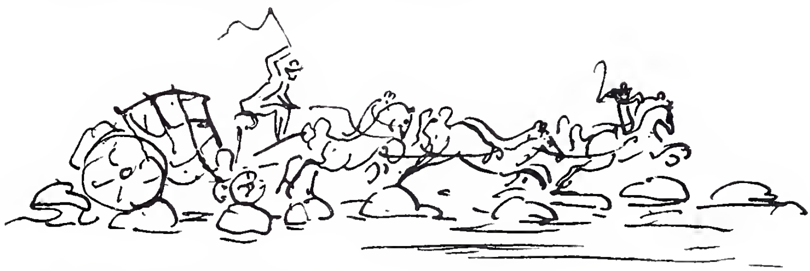
A. Ehrensvärd.

183.

Till G. A. Reuterholm.

d. 12 Sept. 1792.

Jag är citerad gjennom 3 gonger 3

och kommer i fredag eller d. 21 Sept. Lägg mig in för Hans Kong. Höghets fötter inan jag kommer dit.

184.

Till Fredrik Sparre.

Högvälborne friherre kongl M^{ts} och Svea Rikets HåfCantzler Riddare och commendeur af K M^{ts} orden.

Eders Exelence!

Jag aflägger en ödmjuk tacksägelse för tvänne gracieuse skrifvelser och ser däraf att vi sättas i en tång. men penninge bristen blir en hårdare präss i det oeconomiska det sir illa ut uti flottans inelfvor, ehuru endå litet ornerat på ytan, vi ha skjepp och fregatter på Redden

som blänka pä afständ, men de öfriga ligga på hvarfvet och gråta. Man skall hoppas det bästa.

Jag har den äran med vördnad framhärda

Eders Exelences
alldra ödmjukaste tjenare
A. Ehrensvärd.

Carlscrona den 11 Juli
1793.

185.

Till Fredrik Sparre.

Svea Rikets Cantzeler högvälborne friherre Riddare och Commendeur af K M:ts orden

Eders Exelence!

Jag tackar alldra ödmjukast för Eders Exelences gracieusa skrifvelse af d. 19 Juli. Löftet om Pängar åt ett Värk som äger ingen annan Moral är så mycket dyrbarare som ingen styfver nu fins. Vår bevärade trouppe har alt ifrån maj månad väntat för små persedlar, men ännu ingenting utfått, den afskuddade sig namnet Paltar under hertigen[s] härvaro men de usla Compagnie Cheferne utstå bristen i stället. Exelence Wrangel önskar sig på Landet men har intet så mycket i kistan att företaga resan.

Om intet vi kunna få mycket att vi kunde få något, 4 à 5 000 RD:r på någon af staterne.

Ryska flottan efter flere berättelser från Sjöfarander ligger i Kjögebuckt, af den Recognosseuren jag dit skickat har ingen raport ännu hunnit.

Jag hör med en otrolig glädje att ställningen mellan Ryssland och oss är efter önskan —

Med största Vördnad har jag den äran framhärda

Eders Exelences
ödmjukaste tjenare
A. Ehrensvärd.

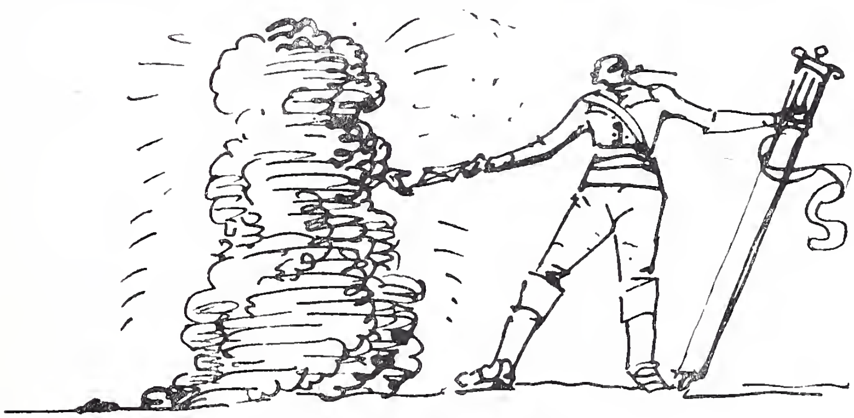
Carlscrona d. 28 Juli
1793.

186.

Till J. de la Gardie.

Carlscrona d. 1 Aug. 1793 —

Hans Högtgrefveliga nåde. Här följer Skjärfva ritningen. Huru har den Glada Grefven mått? jag har hällsningar från Jumfruburen, dem jag obuden förärar. men jag vet hvad i hjärtat bor på ungdomen. Min Hustru hällsar oändeligen och tackar för vackra värs

Cavalljeren gaf dem åt min Gudinna.

187.

Till Hertig Karl.

Durchleutigste och Högborne Furste Svea Rikes Regent
Eders Konglig Höghet!

Med underdånigste vördnad emotog jag min nådigste Herres Bref och den högst gracieusa och nådiga hällsning till Amiralitetet. —

Jag gaf gjenast en afskrift af denna nådigaste hågkomst åt Grefve Wrangell som lämnade den vid Orderne och tusende afskrifter togs.

Min nådigste Herre är Skapad att ällskas, lika sant som födseln gjort honom vördnadsvärd, en sådan Printz segrar om intet han skyms;

men han opgår när han viser sig. derföre är det bra att resa, si och värka. Det värsta är pängar: flottan behöfver och Nya fästningen i findland tar, men den Sjunker intet och Eders Konglig Höghets Ståndaktighet och visa Steg är öfverstigande Waubans konst. vi hadde fått mera från Stats Contoiret sista öfverstyrlsen om intet detta hade varit, men jag hoppas vi få längre fram och ingenting skall inom våra gräntzor skje än hvad händer Eders Konglig höghet till nöjes.

Jag har redan enligit min Nådigste Herres låf Städat ihop instructionerne mellan WärfsChefen och General Intendenten hvaruti influtit jämkning uti Byggmästare Eqvipagemästare och Tygmästare instructionerne, inan jag gjer dem på orderne låter jag hvar och en gjöra sine påminnelser, Amiral Chapman har hunnit gå igenom dem och ej gjort ett enda påminne tvärt om han anser nästkommande värfs Chef för rätt lycklig som Slipper hushållnings grenarne.

Det synes när desse nya Instructionerne gjordes af Hans Salig H. K. M:t huru blott Chapmans person varit menagerad i det att nu när instructionerne förändras General Intendentens Instruction ingen förändring behöfver utan jag har blott strukit ut i de andra Instructionerne hvad som korsade hufvud §§ i General Intendentens. och voro dit satte för personen Chapman. Vid Amiral Fust har jag intet ännu talt dock har jag hört att han ej tycker om hvad han hört. Man vet intet om han hört rätt men jag tror nog han låter säga sig. jag vet intet hvad svar han ville gifva på den frågan. *Hvarföre vill ni behålla hushålsgrenen?* och som han intet är egennyttig men älskar värksamheten har jag gott hopp, endast tiden instundar att jag talar vid honom derom som dröjer i anseende dertill att jag gjör ett sammanträde med C. Rådet Broomé i anseende till detaillerne i Stora Reglementet. att ej någon påskyllning må existera i ovigheten af dagliga loppet qvartermännerne och småskrifvarne emellan

Jag hoppas få den nåden vara för Eders konglig Höghets fötter d. 5 à 6 September alldra hälst endå förr om arbetet tillåter mig. Jag har ännu ingen dag helt och hållit varit öfver på Wedby. Eders Konglig Höghets nåd och min Skyldighet uppväcka en högre drift än till landtmanna nöjen. som likväl äro de enda fasta grundvalar Regeringar stöder sig på men intet Regenter tro. (om jag får i underdånighet låf att säga så) Människjan är liksom andra materialier i en värkstad, med den skillnad att hon har lif och lynne, när lifvet

uppehålles med mat och pengar och lynnet med utsigt och godt hopp om mer mat, kan man fila och hamra hvad urvärk man vill. Om mässing och järn hadde mund och öra, skulle Lagstiftarn i värkstaden tiga med hvad han ville uträtta, och mata det han hamrade, annars flydde materian ut genom fönstret. och i detta består hela Statskonsten. Men min nådigaste Herre jag ämnade intet endå bli längre på Wedby än instructions värket och min Nådigste Herres löfte tillåta mig.

Exelence Wrangell är i tredje himmelen sedan Eders Konglig Höghets nåd skaffat honom Tak öfver hufvudet. men han har intet hunnit på landet i brist af Skjutspengar, kronan är skylldig Compagnie Cheferne små persedlarne alt sedan maj månad och Regimentet benådades med Eders Konglig Höghets beröm, det kostar Cheferne pängar, när intet kronan gjer, och intet karlen bör vara Palt. men Gubben har fått låna och tror intet gjöra Eders Konglig Höghet emot att resa nästa vecka.

Med alldra underdånigaste vördnad har jag till sista andedrägten den nåden för Eders Konglig Höghets fötter framhärda

Min nådigste Herres
allerunderdånigste tjenare
A. EHRENSVÄRD.

Carlscrona
d. 1 Augusti
1793.

188.

Till Hertig Karl.

Durchleutigste Furste Svea Rikes Regent Eders konglig högbet min nådigste Herre!

Med underdånigste vördnad har den nåden aflägga underdånig tacksägelse för Eders konglig höghets nådiga och Charmanta Skrifvelse af d. 27 Juli från Gjötheborg hvaräst Eders konglig höghet i nåder gillar att aftacklingen värkställtes oacktat Stockholms rycktet som

lärer härört af Skeparne på Ryska gräntzen och deras tillämnade oenighet om gräntze Skillnaden.

I dessa dagar har jag indragit recognosseurerne men skall gjenast utskicka någon under annat namn.

Jag har talt vid Amiral Fust, han kan intet neka för, det icke Sakerne äga en, igenom Värkställighetens och hushållningens föråtskiljande en Säkrare och ordentligare Marche men han frucktar att han Sjelf kommer att leds. fältet blir intet nog stort för hans egen drift och ehuru han ej ägt hushållningen förut vid Varfvet men ej nu skulle få den då Chapman afgick som ägde den, skulle han frugta vidriga omdömen hoss almänheten, jag har bevist honom motsattserne och hoppas hans förändring. Man måste jemka, eller låssa jemka; emedlertid har han ingen som är hans compelitor: Öfverste Christjernin tror jag driftig men för rifvande, han är van att nyttja ögnablick inom relingen och sjöarticlarne i afairerne. Skulle Eders konglig höghet befalla Tingvall så vore han ärlig som Fusten men intet så drifvande af naturen. Puken vet jag intet om icke han något nära liknade En ung Skeps Chef i Striden. Dock när hela hushållningen frånskilljes Warfs Chefen och med rätta går till General Intendenten är en Warfs Chef intet vidare att anse än som fordom En Wärfsmajor och de lägre Classer skulle kunna framskaffa lydiga och kunniga ämnen.

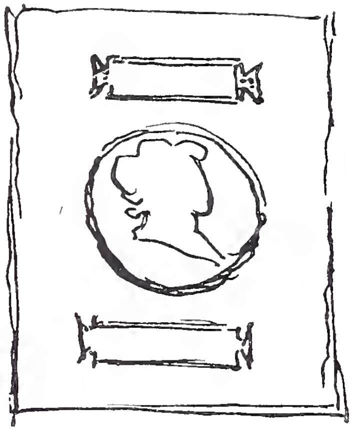
Som tiden lider för mig att Snart vara hoss Eders Konglig höghet gjer jag i öfvermårgon instructions jämkningarne på orderne och Amiral Fust får ta Sitt parti. De öfriga dagarne emplojerar jag sedan att jämka mellan personerne och deras förfrågningar: på 14 dar må de förstå hvaran, då intet humcurer gjälla: och det hoppas jag med försäkran om Sakens goda natur.

Eders konglig höghet är Nådig som ihågkommer min hustru hvilken anropar om tillstånd få vara för Eders konglig höghets fötter. När jag nämner för de öfriga damerne det företräde Eders konglig höghets nåd gifvit dem emot de senast behedrade med Eders konglig höghets närvaro är jag försäkrad att de kjänna deras kjöns Skylldighet emot en ung Printz van att segra.

Hans Exelence Wrangel reste i går på landet och den för långa, urgamla Amiral Tersmeden har befälet på Statjon.

Med underdånigaste vördnad ärkjände amiral Chapman Eders konglig höghets nåd som befalt att dess medaillon skulle resas i

Modellsalen, jag har redan till skrifvit Professor Sergel derom och frågat om ej skulle gå an att i en stor Marmorskifva Så hugga att inskriptionerne blefvo utanför Medaillongen. Sättandes i öfra Etiqvetten *Gustaf Adolph befalte detta uppresas åt* och på den undra Chapman.

Eller ock för Rummets Skulld endast af G. A.
åt Chapman
och årtalet.

Derpå har Sergell Svarat att det går an och i fall Eders konglig höghet gillar det skall han taga det gjenast i värket.

Chapman Sjelf var ute häromdagen på Skjärfva och letade ut ett ställe för sin graf. jämte gjorde anstalt om ett Minesmärke på Stället där K. M^t^ och Eders konglig höghet dansade med Blekinge flickor.

Cadetterne äro komne och afresa i mårgon på Sin lätta fregatt.

Jag har den Nåd af Eders konglig höghet att med underdånig vördnad framhärda till sednaste ögnablicket

Eders konglig höghet
min Nådigste Herres
underdånigste tjenare
A. Ehrensvärd.

Vedby d. 8 Aug. 1793.

189.

Till Hertig Karl.

Durchleutigste Furste Eders Konglig höghet Svea Rikes Regent
Min nådigaste Herre!

I går hadde jag den nåden inhändiga min nådigaste Herres Nådigste Svar på min underdåniga förfrågan om åtgjärden vid Danska Cadettefregattens försporda ankomst, att han kommit har jag igenom Extrapost redan i underdånighet Raporterat och har nu den nåden raportera derom att efter min Nådigste Herres önskan och nådiga befallning deras motagning redan skedt på det höfligaste och derjemte äfven ha de haft tillfälle märka det de bort varit af deras håf vårt hof tillkjänna gifvit i det att deras fregatt incomodement liggat rätt långt ut tätt under skantzen Kongsholmen. Likväl sedan de varit hoss mig sent om afton de kom hvilket dröjde länge efter de med en liten slup på så långt håll nödgades ro ofta fram och tillbakars inan de församlat sig jag lät dem dagen derpå, (ty jag reste min väg) genom Amiral Tersmeden veta att sedan man förnummit dem vara Danska Cadetterne så ehuru jag ej hadde om Deras ankomst någon befalning af Kongl. Maj^{t} jag endå vågade bedja dem stiga närmare. men oväder och nu deras afresa som skjer i mårgon har hindrat dem flytta vidare. Dagen derpå hadde jag alla deras 5 officerare och 4 cadetter på Landet till middagen och för en Viol bad jag dem dansa om eftermiddagen. De hafva Sagt sig varit rätt väl emottagne. I går hant de Sluta bese Carlscrona,

De voro intagne i synnerhet af nya Dockan Modellsalen och Gubben Chapman, de talte mycket till Eders Konglig Höghets krigsära, detesterade Ryssarne och berättade att R. Esqvadern redan var utan pängar, högst 100 RD^{r} på hvart Skjepp. bristen af Båtsmän har gjort att de fyldt antalet med Soldater men inga Landstignings troupper äga de. Krusens Esqvader bör redan i fall af vind i dag vara tillbaka i Sundet.

Intet tyckes det som skulle Cadette officerarne äga stor opsigt på gåssarne, beständigt har jag sedt både Små och Stora löpa kring-Spridde gatorne omkring och hålla sig vid Borgmästar krogen utan för

staden, jag har hört att under skjulet på kungsbryggan hvar afton hålla de Damerne Sällskap af Sämsta Slaget,

Bra lära de Exercera Sine Cadetter på den beskrifningen de gjort mig.

De Cadetter jag hadde tillfälle se och tala vid voro rätt hyggelige, mängden af den äro vackra gåssar. Alla officerarne tycktes vara utsökte.

Fisker. fregatt Capten, son af en amiral. instruerad och tänkande, yngre än medelåldrig, höfligt och alfvarsamt oppförande tycktes intet vara Jacobin —

Fabritius de Tengnagel. son af en kjöpman, Sir ut som Sergell mycket berömd af de andre, skall vara af deras bästa i Sjöstaten På Vedby spelte på Viol när de andra Danskarne Dansade. Capten och andra man på fregatten.

De Bille unger man Capten i Sjöstaten, munter och glad kan gjöra portraitter och tog af Chapman och nya Dockan i profil.

Sneedorff. Capten Lieutnant i sjöstaten och närmsta man vid Cadette Corpsen. Manlig och rasker långer officer och nyfiken, Chapmans adorator och i värket rätt bra.

Fabricius Secund Lieutenant i Sjöstaten Lieutnant vid Cadette Corpsen. Lik Robert Rosen.

Svenson Cadette med 100 RD^r^ gage underofficer vid Cadetterne son af en Consul i Alger. Alfversam och dansade intet.

Staal Lyttzen Cadett med 50 RD^r^ gage rätt en vacker gåsse men med danskt tycke.

de Ferry, en liten Cadette alfvarsam som en karl men dansade bäst och berömdes af de andre som mycket fallen för Mathematiqve och kjärlek

Desse hadde jag ute hoss mig jag kan väl tänka de bäste af Cadetterne hvillka allihopa föröfrigt jag har hört af våra officerare varit ganska skicklige.

Ingen plikning eller oartiga försök är sport om Danskarne, de ha beständigt haft en svänsk Lots ombord hoss sig.

Min nådigste Herre jag har omsider fått Öfverste Dalstedt beveckt att lämna sitt Vollontaire Compagnie, får jag i underdånighet till Compagniet föreslå Major Kock Eders Konglig Höghet med nåd anser så till förtjenst som person, och tag intet onådigt förlitandes mig i

underdånighet på Eders Konglig Höghets bifall för Major Kock att jag låter honom gjenast tillträda Compagniet inan jag skulle hinna få på detta Eders Konglig Höghets nådiga och skrifteliga Bifall, Öfverste Dalstedt är kinkig, alla äro dödlige och Dalstedt äger redan rofvet, utan hvilket han intet steg hadde tagit, lika som jag hadde ingenting vågat om ej försäkrad om Eders Konglig Höghets nåd för Kocken jag i underdånighet smickrat mig äfven af ett Solgrand deraf.

Med alldraunderdånigaste vördnad har jag den nåden framhärda till döden

Eders Konglig Höghets
underdånigste tjenare
A. Ehrensvärd.

Carlscrona d. 21 Aug. 1793.

190.

Till Louis Masreliez.

Pro Memoria —

Jag talte i går vid hans kg. höghet och han fant Taket till Divan så vackert att om ni så sjelf vill skulle han önska det samma värkställdt tills han återkommer d. 1 Nov. Hertigen tyckte att ett så vackert tak borde vara för ett mera tillgängeligt rum än en Sängkammare dit ej många gå och beslöt således att Divan kunde målas med det dertill projecterade taket. Hofmarchalk Munck har fått befallning motaga ritningen och nu besörja om altsammans

A. Ehrensvärd.

d. 3 Aug. 1794

191.

Till J. G. Oxenstierna.

Thorsdagen.

kom och gjör den saliga. Ers Exelence.

När trött af världs förgjänglighet
man flärdens falska gåfvor njutit
med Lifvet uti dumhet flutit
då suckas efter Salighet
Liksom från all förtretlighet
då gjäspande på hela dagen
af egna fel och fel i lagen
af prydda nöjen jämt bedragen
och af Behofvets qvistar slagen
man mellan Lakan sveper in
Sin villervalla och sitt skin
Så vill jag nu ett hellgon bli
och icke Jorden mer bevandra
men jag vill ej så sjuk som andra
ärfara Spadens tyranni
jag vill straxt fram till stjärnors tropp
directe fram och ej på Snedden
Jag lider ej att Skjeppets kropp
Så länge uppå kjörgårds Redden
skall vänta vinden blåsa opp
och när ett skepp så ligger qvar
Så ledsnar Skeppets Själ och spökar
för kjärngars Samling alla dar
och Ulfkous Kunskap ökar
Jag vill i Lågors vangn nätt opp till himlen kjöra
På stall jag vet du Spannet har
som brinnande från Spilltan far
Enocher och Elior gjöra.

Med dina Vers höj opp min Själ
du bör vår lefnads kjöld förstöra
och gjut din klarhet till vårt väl
det blir dig en himmel att dig höra.
Men Oxenstjerna är det värdt
Så tänkande och vitter finnas
Har du ej af din Samtid lärdt
att alldrig Oxarne dig minnas
Du hetter efter ödets lopp
Som fästat sig vid dina Stunder
tillsammanslagt med Snillets propp
af Läsaren till dina under:
när dina Stjärnor flyga opp
Står Oxen gapande inunder

192.

Till J. G. Oxenstierna.

Lördagen.

Uti min mårgon Distraction
på sista Thorsdagen betagen
så skref jag åt dig förmiddagen
en rimmad bjudnings oration
men sedan uti minnet slagen
tillbaka kom min Sensation
och versen kom i permission.
Utaf en prägtig Collation
där du har budit min person
som hemma satt i svår passion
jag rönte målningen så vida
att mycken qvickhet mycken mat
att mycken godhet mycken stat
behagade framskrida.

att Dina gjäster voro många
och alla magarne för trånga
Där var Minettan med Minette
och Pajkull nordisk i sin Smärta † † fråssbruten
och Heddas fader med Sin ätt
Där var min hustru med sitt hjerta
af alt feck jag en bit Confect
en jordisk profbit af din anda
och straxt försöktes den i minom kjött förblanda
och dinom kjötte smakte täckt.

I dag är Distractionen bunden
och ödmjukt frågas Biskoppen
om denna dag vid aftonstunden
han ämnar sig till Thekoppen
då önskar jag att få den äran
Servera Vördigheten så
att när jag super visdoms läran
han då må klara vattnet få
med äggeröra på begjäran

193.

Till J. G. Oxenstierna.

Lördag.

Min Exelence i fall min Exelence vore ännu intet afsomnad så anhålles att medföljande vackra ritningar igenomses sosom en Liten bit af Häfderne på Biskopens vandrings fjät.

Min Hustru hadde så lindrig avancerande fråssa att hon lär ha frusit i Sömnen, när hon vaknade kjände hon hettan strax derpå Svettningen och kl. X då i förgårds fråssan började var nu i dag samma tid alla fråssans Operationer förbi så att jag tror det bättrar sig får

jag si Ers Exelence i afton med Bouqvetten af Hyacinter och Rosorne.

194.

Till J. G. Oxenstierna.

kl. 4 eftm. Torsdag.

Nu är jag mer än illa bekymrad min Exelence, Jag kommer med all andäcktig Bön till Vitterhetens Gud och begjär på knä hans nåd och hans hellga Lekamen min hustru ett godt gudfrucktigt Barn är på resan till Himmelen men hon vill komma lefvande Dit, hon ber i Apollos namn att hon må få den Brinnande Vagnen och de Brinnande fålorne till resenärer, De ha förvandlat sitt namn i Svärget och kallas

Skjördarne

Trött och afbidande önskar hon sitt hemma vistande och Prästen. Söta Präst kom med handboken, hvars Bokstäfver äro stjernor och ofta nog dess Läsare Oxarne Du får alldeles dit namn igen uti Din Boks Öde. Autorn hetter efter Bokstafven och Läsarn.

Oxenstjärna

Men det är intet så med min hustru hon har en alfvarsam fröjd att finna det vackra det täcka och Geniet hon är ingen ko fastän i oxars sällskap, hon är ensammen i afton med mig B Charlotte Gumman Modée och Pajkull. Ack! Kom ni Själar af vitterlek och vördnad —

Ingen förstör dig tror jag med Soupée på Slottet ingen får förstöra dig.

Ingen Råtta ska få låf
minsta grand på golfvet röra

195.

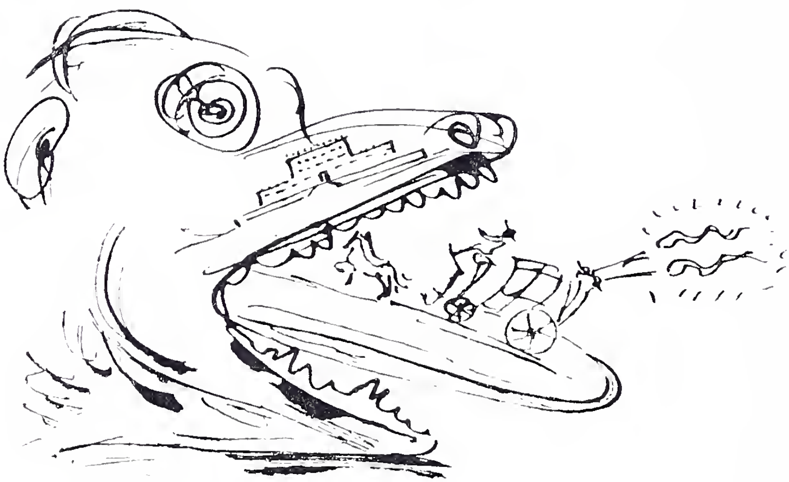
Till J. G. Oxenstierna.

Onsdag som sagt var.

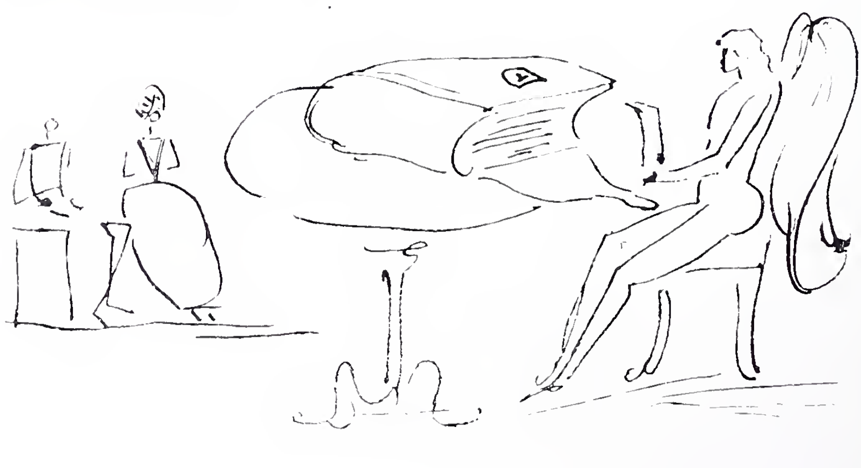
Får jag äran hoss mig se
Ärkebiskopen och Snillet
vill jag gifva Snillet Thée
Ärkebiskoppen i Gillet
vill jag Äggeröra gje
Prästemänner åt Reelt
som till litet Corporelt
vände händerne på sne.
Men litet Thée och Vattnets imma
är vanlig Lön åt Snille ting

På Hypocren man börjar simma
och får i hamnen ingenting
Liksom till häst uppå Geni
som sadlades med smakens tömmar
Man Spårar och man håller i
och flyger genom Snillets drömar
så under denna vittra natten
En åsnans man i Stöd af kropp
han gräfver jordens skatter opp
och Ryttaren han dricker vatten

Säg mig Din ärevördige Exelence kommer du eller har Leviatan slukat Dig i qväll.

P. S. För all ting

196.

Till J. G. Oxenstierna.

Söndag.

Jag ber min Exelence vara af den godheten och komma i mårgon afton och dricka och äta samt

Du ska slippa Hierpar

197.

Till J. G. Oxenstierna.

Min Biskop ser jag har gifvit oss i församlingen fan.
Stora anstalter inom Jupitters Sky
har Kallat Bispen från vår Dy

och när han kom från vår By
satte han sig i himmelen oss bespy
det hadde bättre varit för Haqvin Bager
att alldrig Biskoppen funnits till.

Jag aftager hvar dag och dör, ty ett försvunnit hopp mördar

Jag kjänner Sorg och oro vakna
och Snille kjärlek slåckna af
min Biskop en förtröstan gaf,
den äntlig hoppet nödgas sakna:
Jag trodt bli fisk i Snillets haf
men Böljan undanvek, mig öpnade en graf.

Jag är en hämtad gròda i en vattenbytta den de efter några försök utkastar på högen men kom i håg O! Biskop vi äro alla urvärk som dö af sjelfnötning och det går den ena som den andra

När våra själars spänstighet
af kroppens safter näres
och denna kraften täres
af våra själars liflighet
som Huffland tror utaf förfarenhet
Så synes klart hur allting äflar
och vakar alt för tusand Djäflar
med Biskoppens fullkomlighet.

Derföre medan vi tid hafva Låtom oss dyrka honom så att han må gifva oss sin välsignelse som honom tyckes med variationer

198.

Till J. G. Oxenstierna.

Lördag mårgon

Om Eders Exelence hadde varit Camererare i Ordens Gillet.

Om Eders Exelence varit De Geer Adlersvärd och Björkman

om Eders Exelence i stället för Riks Marchalk varit Riketz Penninge Man —

om Eders Helighet i stället för Biskopen varit Juden Hirche

Då hadde den Snille och Gulldmagra Ehrensvärd liggat från solens upgong utanför porten, för Tidernez Gud.

Men som Hans Exelence icke är mera än Ärans, Snillets och fattigdommens Gudavarelse, och en Biskop värdig kjörkans första Tider, full af sanning och hellgedom, så hafva ej, denna gongen mina Rökvärk brunnit ofta på dess altare och min fot inträdt inom dess odödlighets Tempel. utan har jag som en Somnembule, vistande med sin själ inom de första Graderne af Sömnen blott umgåtts med oxar och Svin värkeligen där befunnit min trefnad och min uppkomst min framgong och min ära

Men sedan jag således nu varit nedstigen till hellvittet och ej förän efter 10 månader upstigen igen, vänder jag mitt ansigte till herran, Snillets och förståndetz Gud.

Men hvem kunde veta ehuru jag en Röst hörde att det var den, ingående i allas hjertan som äfven borde inkomma i mitt tillykta Rum. det var mig en stor förtret och efteråt upplyfte mig en Grufvelig flathet

när detta blef mig berättat

I synnerhet jag har mycket att säga och då hadde det äfven passat sig så mycket bättre — men fan sitter altid i Spelet. i dag kommer jag att falla till fota.

199.

Till J. G. Oxenstierna.

Pater Pecavit

Befallningen jag efterkom
jag ritade med löjets färgor
hur dragna blixten svängde om
och sargade med Jofurs värjor
Lärdommarne och vitterhet
Regeringen till salighet
som Police mål betracktat
men blef jag torr af Lärdommen
af statskunskap och visdommen
Politia föracktat.
Jag hadde målat himlens säten
nedgående liksom en tratt
och Dimmorne vår tids beläten
sig ämnade på Autors hatt
men ofta af ett intet händer
att större saker hända plär
än den man lyft i Sina händer
Likså så hände med det här
när Elden utur målnet titat
den ilade till Bläckhornet
och vitterhetens tempel Smittat
nedföll uppå mecaniskt sätt
utaf cellerne i backen
ej någon enda miste nacken
och Autor stadnade så nätt
mäst på sitt ställe rätt och slätt.

När denna Tafla Ödets mått
Jag hade gjort med Gummigutta
och mycket svart och mycket grått
att få Ljungeldarne att prutta
Så kom en älskare till mig
till Ritning och Caricaturer
en Vis som stundom med och styrer
dock ingen får som lyder sig
han tog min Ritning genast for
och visa den för vädrets vänner
du är så vis du är så stor
att tystnaden du hoss mig kjänner
när saken angår Biskop bror
jag teg, han tog, och Bilden ränner

Ej slika fler jag rita vill
jag dröjer för att hvilad vara
när händelserna växa till
och tillfällen sig få förklara
så gifvas nya ämnen till
Det är en tröst i tjenstbråket
att ödet vill oss Löjen bringa
Liksom i Rum och maklighet
när uppå gatans slipprighet
där händer krogorolighet
att man det skådar i en Springa.
Jag längtar Vördigheten se
kom snart med dina Ljusa Stråhlar
beväpnade med Snillets nålar
mig Boja eller tillgift ge

200.

Till J. G. Oxenstierna.

Lördagen.

Åter igen har jag följt en befallning från den värdige till syndaren, jag aflämnar på elak värs hvad jag skrifvit på elak prosa och här jämte följer

Så händer uti krigets gift
När höfdingen befallning skrifver
han intet sina gåfvor gifver
i följe med sin föreskrift
och Lydaren vill äran spänna
men kung och Lydare föränna
sig bägge på misstagets drift

Du har ingen heder af mig men många ord vi skapa bägge

Du i ditt hopp
och jag i mitt Lopp
Du dignade i glädjens hopp
att få din vän uppå parnassen
och jag i brist utaf Compassen
jag stupade uti mitt Lopp

Tack för din möda du tog då Skjördarne af dig skjälf lästes för både dina älskare och beundrare. Eftervärlden får intet samma nöje vi hadde Vi hadde då den lyckan ungefär som fäderne i Paradiset njuta fruckten och skåda dess autor

När efterwärlden dina skrifter
omfamna vid ett tacksamt bröst
Lyckönskas vi i våra grifter
dig hafva sit och hört din röst
Som kjärngarne när de behimla
och sig i Christi tider vimla
de ropa ständigt kjära fru
hvar gong de sig i synden vefvat
hvad lycka icke vore nu
om vi med Christus hade lefvat

Du är väl intet den samma Christus men lider endå för andras synder, tag ibland ditt uppehåll i vårt vänskaps bo

kom vittra spira af den stam
som åt Athen af Pallas gifven
sig uti Svärget skutit fram
på hvilken du är toppen blifven
för våra böners flägtar böj
den Lager toffsen Dumbom ruskar
och uti våra hjertan röj
det skygd du får af våra buskar

Den skygden är intet stor men han sysselsätter din hvila. Om Ovidius hemkommit hadde han nog ärhindrat sig någon hjelptrackt i Norden, och du har med alt det öfriga ett gott hjerta som gjör det Stort lidande och böjligt.

Säg ej utur mitt minne plånas
den dumma åskans värkningar
Som ifrån Jofurs nattstol lånas
på Lagrar gjöra härjningar
Nog är det sant Orangeriet
ej var det anlagt till ett mål

att sjunga Sannings ändamål
men sjungande allmänna Skriet
af Smicker tiderna ej tål
där skjedde kunga frieriet
åt häfdernes beprydda skrål
men intet var det klokt att Ljunga
så efter åt på qvinligt vis
som då när grinden klämt en gris
och så förbannat bittert sjunga
det röjer någon mycken flit
att efter smärre vinster streta
man borde statskunskapligt veta
att ofta sanningen är S - - - t
det röjer nog otålighet
af närverne en slappighet
man borde mineraliskt gunga
på Medvi Brunns beqvämlighet

201.

Till J. G. Oxenstierna.

— — — Om jag altid feck se höra och skubba mig på dig hvad jag vore lycklig — du är som en viss man i mindre Asien af hvilken när man honom rörde feck man kraft du är Voltas Electrofort som äger den eviga Electriciteten man endast behöfver ta och lyfta du är Jan Gabriel du är Oxst. du är alt hvad gått är du är och du är, en lycksalig menniska, dina vänners håning och dina ovänners tagg — deraf komer det ordspråket, man vänder R. åt sina fiender — man bör måla dig som Plato ett bi ifrån din mund, och som ibland flyger baklänges.

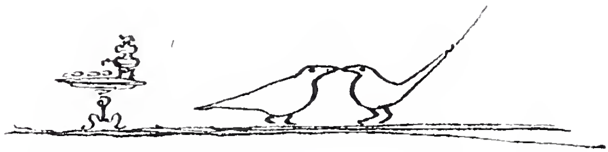

202.

Till J. G. Oxenstierna.

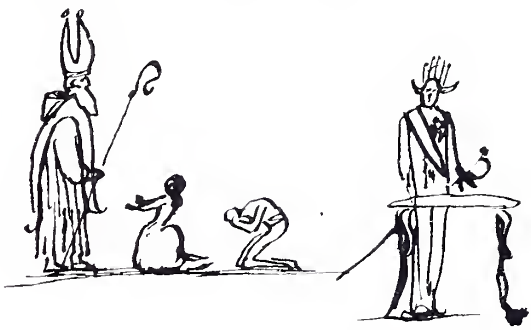
Tisdag.

Min alldra bästa Exelence jag trodde få råka honom hoss Carlson i afton som nu två gonger gifvit Théevatten.

och fått se hvarderas hällsning

Gjör mig den Äran till middagen i Dag

Jag har krigskneckten Strömfeldt till middagen.

203.

Till J. G. Oxenstierna.

Ballade Charade Sammelsurium.

Nu är den stora högtid slutad
där Seraphimers härlighet

och menniskjornas bräcklighet
sig till hvarandra lutat
Den ena Exelencen opp
for med Baronlig krona
med Gamla Testamentets lopp
och Djäfvulen i klona
Den andra simpel klok och stor
och gammal uti skona
med Snille inom skaran for
och bara Fan i trona
Han spelade på Lyran sin
han bakom hjessan stämde
och tänkte både ut och in
men minsta ord ej nämde
Han stora ögon kastade
hvars minsta blickar gjälde
men från sin synpunct hastade
och dem mot Ljuset ställde
Där satt han ensamt glad och nöjd
och såg hvad ingen sporde
i hjertat var hans egen högd
där han sin himmel gjorde.

Den Nya Seraphinem smord
sig fant i Noten på musiqven
i Lorten på det minsta ord
i svantzen på publiven.

men utaf alt i härligheten
när ögat såg förgjängligheten
så såg det äfven Svea hopp
Den lilla kungens raska Lopp
att till sitt kunga-yrke hasta
och väcka mod och kjärlek opp

Nu är den stora högtid slutad
där Seraphimers härlighet
och menniskjornas bräcklighet
sig till hvarandra lutat

och låt oss börja Thèe Calas
i denna aftonen så klar
min Gamla Präst och far
tag under kappan din Carbas
och fröjda våra Lärdoms dar.

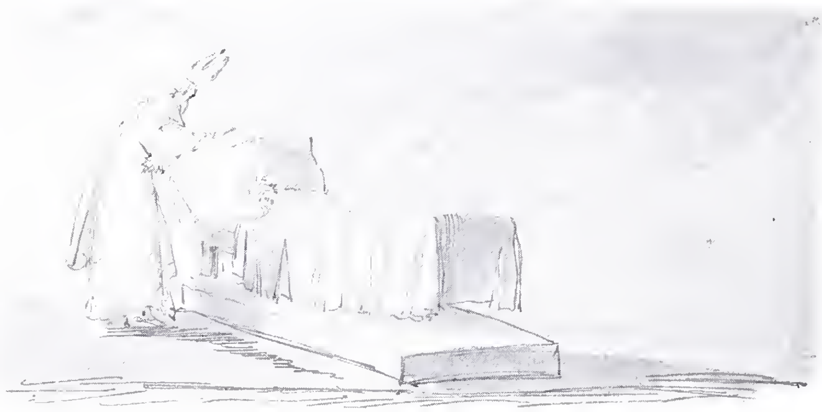
204.

Till J. G. Oxenstierna.

d. 18 marti Onsdag.

Huru länge skall min Själ vänta Dina Hånings Söttmade Ord att jag må i Snillet varda Salig, Min Biskopp Jag vill tala och besvaras af visdommens Ljus ty jag går på Grafvens brädd och väntar förgjängelsen i den svarta gropen

Min alldra högtvördigaste Herr Biskop

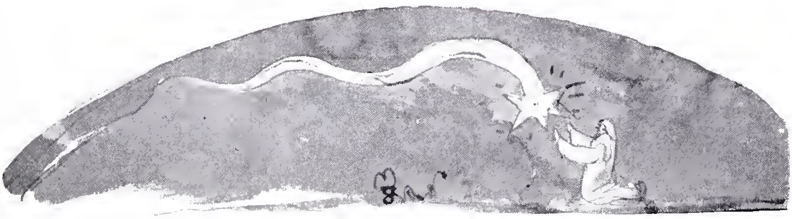
kom och gif mig den sista Smörjelsen ifall intet annat hindrar, jag är visdoms skjuk och vill äta drickandes din hellgedom. jag är skjuk af hunger. Ät afton måltiden med mig jag vill förtära hvad ifrån din mund utgår. Solar och Pilar.

Jag är hemma i afton och det är då jag önskade se Ärke Biskopen jag är olycklig och blir osalig om ej jag får se Dina ögons afton stjärna

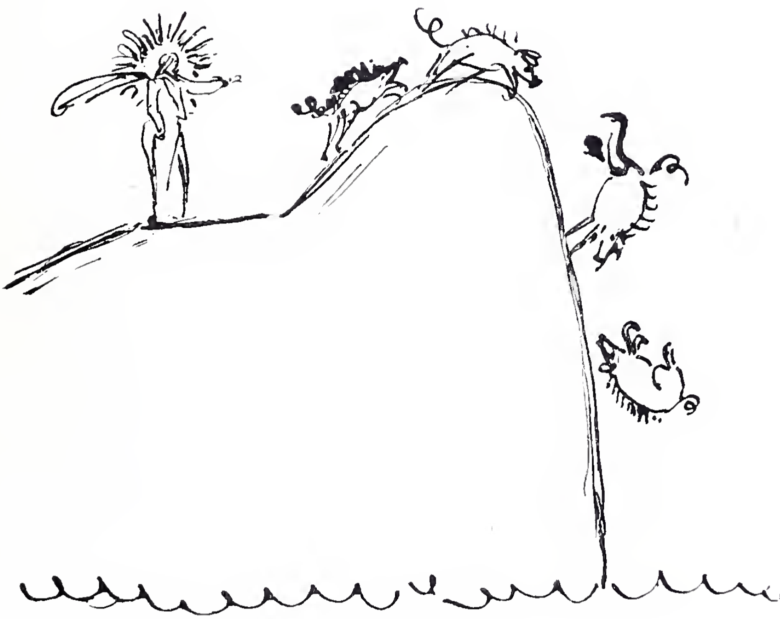

Jag tillbeder Dig StörÖga

gjör ett Stjärn Skott i afton till mig

Jag vill gifva dig äggeröra och fläsk till ett vedermäle af Tidernes Lopp.

205.

Till J. J. de Geer.

Hälsa så mycket Baron och tacka för god efterfrågan jag mår gement.

Jag hoppas Er Baron mår bättre och blir endå bättre längre fram ni förstår mej väl.

206.

Till J. C. Wilcke.

Tisdag d. 31. Mars 1795.

Min Fars Buste begjär en Fristad hoss vettenskaperne det enda som blir i världen varaktigt. Får jag skicka honom till min Professor i eftermiddag och när jag får ett varaktigt ställe får jag hämta honom åter. Det är en så stor tjenst min Professor gjör mig att jag intet nog kan värdera den.

Min Professors
ödmjuke tjenare
C. A. Ehrensvärd.

ANMÄRKNINGAR.*

1. K. B.

s. 1. *Klerck*, Carl Natanael, f. 1734, d. 1817. Senare frih. af Klercker. Löjtnant vid arméns flotta. Kommendant på Sveaborg, general.

Falkengren, Christoffer, f. 1722, d. 1789. Vice amiral och chef för galärflottan i Sverige och Finland.

Schönström, Abraham Daniel, f. 1729, d. 1798. Överste vid finska artilleriregementet.

s. 2. *din fru*. Klercker var gift (10. 4. 1768) med Lovisa Gustafva Paqvalin, f. 1748, d. 1830.

Menduharju, egendom nära Tavastehus.

2. U. B. W 971.

s. 3. *Ulfvenklou*, A. H., f. 1720, d. 1784. Överste vid södra skånska kavalleriet. Ägare till Björnö, Stäflö och Kläckeberga, de båda senare i Kalmar län.

Dennes *brorson* var H. G. Ulfvenklou (f. 1756, d. 1819), den i inledningen nämnde mystikern och andebesvärjaren.

Trolle, Henrik af, f. 1730, d. 1784. Överste vid arméns flotta. Senare generalamiral.

3. U. B. W 971.

s. 4. *Ervast*, förmodligen Samuel Ervast, d. 1817. Kapten. Jfr Lagus, Finska adelns gods och ätter (Hfors 1860) s. 97.

Rehbinder, möjligen Magnus R., f. 1745, d. 1782. Senare major vid arméns flotta. Gick i fransk tjänst.

Wachtmeister, Claës Adam, f. 1755, d. 1828. Senare amiral.

Friherrinnan, Eleonora Charlotta Ulfvenklo, född von Grooth, f. 1734, d. 1794.

fröknarne, Anrep upptager endast en vid denna tid levande dotter, Engel U., f. 1734, d. 1821. Gift 26. 2. 1755 med vice amiralen Christer Ludvig Jägerskjöld, f. 1711, d. 1798.

4. U. B. W 971.

s. 5. *Prins Isenburg*, Christian Ludwig Ysenburg, f. 1710, d. 1791. Greve till Ysenburg-Birstein. Generallöjtnant.

Stenbock, Arvid Nils, f. 1738, d. 1782. Major vid Upplands regemente. Kammarherre hos Gustav III.

5. U. B. F 625.

Förut tryckt i Svenska memoarer och bref VIII, s. 160 f.

Med brevet följde en av Sprengtporten infordrad relation om huru revolutionen verkställdes i Finland, vilken finnes tryckt a. a. s. 161 ff.

s. 6. *Sprengtporten*, Jacob Magnus, f. 1727, d. 1786. Överste för Nylands och Tavastehus läns dragoner. General. Ledare för den rojalistiska klubben "Svenska botten".

Blomcreutz, Didric, f. 1715, d 1774. Överstelöjtnant. Direktör över fästningsbyggnaderna i Finland, vice landshövding i Nyland.

Sprengtporten misstänkte Trolle för opålitlighet och att hava i ett anonymt brev varnat Blomcreutz för dragonerna i Borgå.

Björnberg, Carl, f. 1696, d. 1775, friherre, general, kommendant på Sveaborg.

* Det har ej varit möjligt att efter Ehrensvärds flyktiga omnämnanden identifiera alla personer.

s. 7. *Cardinal de Retz*, Pierre de Gondi, f. 1533, d. 1616. Kardinal. Känd för sin opålitlighet och slughet. Jfr Hedvig Elisabeth Charlottas dagbok III, s. 453, 496.

6. L. U. B.

Förut tryckt i De la Gardiska arkivet XIII, s. 65 f.

s. 7. *Zibet*, Christoffer Bogislaus, f. 1740, d. 1809. Regeringsråd i Pommern. Senare statssekreterare och hovkansler.

Sparre, Jacobina Henrietta Alexandrina, f. de Cheuses, f. 1735, d. 1819. Gift 2. 8. 1752 med Johan Sparre, f. 1715, d. 1791, generallöjtnant och kommendant på Sveaborg. E:s svärföräldrar.

7. U. B. G 21.

s. 8. *Bergman*, Torbern, f. 1735, d. 1784. Professor i kemi vid Uppsala universitet.

s. 9. *Ekrot*, Johan Erik, f. 1753, d. 1819. Prost i Lena församling, Uppsala stift.

8. U. B. G 21.

9. Tosterups arkiv.

s. 12. *Ehrensvärd*, Catharina Elisabeth, född Adlerheim, f. 1715, d. 1784.

Sprengtporten, Göran Magnus, f. 1740, d. 1819. Halvbror till den nyss nämnde. Överstelöjtnant. Tog i maj 1780 avsked ur svensk tjänst. Dömd (1790) till landsflykt för delaktighet i Anjalaförbundet och stämplingar till Finlands avskiljande från Sverige. Rysk general och kammarherre, Finlands förste ryske generalguvernör.

Sergel, Johan Tobias, f. 1740, d. 1814. Bildhuggare.

Mannerheim, Lars Augustin, f. 1749, d. 1835. Expeditionssekreterare, senare Sveriges förste justitieombudsman. E:s reskamrat.

10. Tosterups arkiv.

s. 15. *Mont Cenis*, pass på gränsen mellan franska dep. Savoie och italienska provinsen Turin, mellan Arcs och Dora Riparias dalar. En 8 km. lång högslätt, varöver går en sedan äldsta tider bekant alpväg. Efter öppnandet av Mont Cenistunneln har trafiken här nästan upphört.

konungen af Sardinien, Viktor Amadeus III (1773—96).

s. 17. *de stora kärren äro uttappade*, den dåv. påven Pius VI (Giovanni Angelo Braschi) 1775—99, hade som flera av sina föregångare sökt dränera Pontinska träsken.

s. 19. *H. Exelence.* Riksrådet Gustaf Adolph Hjärne, f. 1715, d. 1805, gift med E:s faster, Anna Maria Ehrensvärd, f. 1718, d. 1798.

11. Tosterups arkiv.

s. 20. *Barnekow*, Kjell Christoffer, f. 1730, d. 1818. Friherre, överjägmästare.

Ganganellis släkt. Pius' föregångare var Clemens XIV (Lorenzo Francesco Ganganelli), påve 1769—74.

12. Tosterups arkiv.

s. 22. *Södertuna* (nära Gnesta) ägdes då av E:s farbror, baron Fredrik Ehrensvärd, f. 1719, d. 1807.

13. Tosterups arkiv.

14. Tosterups arkiv.

s. 23. *Carl Eh.*, Ehrensvärd, Carl August, f. 1749, d. 1805. E:s kusin. Kapten vid lätta livdragonerna. Senare envoyé i Madrid, London och Paris.

s. 24. *hästar som ensamna löpa i kapp.* Dylika kapplöpningar ha icke förekommit sedan 1882. Jfr G. G. Adlerbeths skildring i Sv. mem. och bref V, s. 94 ff.

15. Tosterups arkiv.

s. 24. *Regulus*, Marcus Atilius, romersk fältherre (200-t. f. Kr.).

s. 25. *Quintus Cincinatus*, den berömde romaren (400-t. f. Kr.).

Scipio, Publius Cornelius Scipio Africanus, f. 235, d. 183 f. Kr. Romersk fältherre.

Marcus Aurelius, rom. kejsare 161—180.

Titus, Flavius Vespasianus, rom. kejsare 79—81.

Trajanus, Marcus Ulpius, rom. kejsare 98—117.

Hessenstein, Fredrik Wilhelm von, f. 1735, d. 1808. Fredrik I:s son med Hedvig Ulrika Taube, furste, riksråd, generalguvernör över Pommern.

16. Tosterups arkiv.

17. Tosterups arkiv.

18. Tosterups arkiv.

s. 27. *Örnsköld*, Per Abraham, f. 1720, d. 1791. landshövding i Nyköpings län.

s. 29. *Baja*, Bajæ var romarnas förnämsta badort, v. om Neapel, mellan Cumæ och Puteoli.

Cuma, Cumæ, stad på Kampaniens kust, grundlagd enligt traditionen omkring 1050 f. Kr., troligen av utvandrande från Kyme på Eubea. Den äldsta och mest blomstrande av de grekiska kolonierna i Italien. Förstördes av neapolitanarna 1203.

Nya Berget. Monte nuovo n. v. om Pozzuoli, en vulkanisk höjd, som under ett våldsamt jordskalv uppstod på en enda natt i sept. 1538.

Kungen här i landet, Ferdinand IV (1759—1806).

kungens lustslätt, det kungliga palatset, byggt av Karl III 1738, ligger sydöst om staden Portici.

Minerva, Minervæ promontorium, udde på Kampaniens kust, yttersta spetsen av Sorrentohalvön, mitt emot Capri.

Augustus, romersk kejsare 31 f. Kr.—14 e. Kr.

Tiberius, romersk kejsare 14—37.

s. 30. *Hålst*, Holst, Johan Carl, f. 1746, d. i Italien . . . Löjtnant.

19. K B. Förut tryckt i Svenska autografsällskapets tidskrift I, s. 40 f.

s. 31. *Masreliez*, Louis, f. 1747, d. 1810. Prof. vid konstakademien april 1784.

20. Tosterups arkiv.

s. 32. *Girgenta*, Girgenti, stad på sydvästra sidan av Sicilien.

Orden, Johannitorden, den äldsta andliga riddarorden. Johanniterna eller, som de senare även kallas, malteserriddarna, fingo 1530 av kejsar Karl V Malta, Gozzo, Comino och Tripolis som län mot förpliktelse att kämpa mot turkar och sjörövare.

Catona, Catania, stad på Sicilien vid sydöstra foten av Etna.

21. Tosterups arkiv.

s. 34. *Augusta* eller Agosta, hamnstad på en liten ö vid Siciliens östra kust.

s. 35. *de bekanta Castagneträden*. På Etna finnas några kastanjeträd berömda för sin storlek och höga ålder.

Prins Biscaris Antiqve Cabinette, Prins Biscari ägde Italiens största dåtida vassamling.

Jfr Justi, Winckelmann III, s. 339 f. (Leipzig 1898).

22. K. B. Förut tryckt i Svenska autografsällskapets tidskrift I, s. 41.

s. 36. *Tempelman*, Olof Samuel, f. 1745, d. 1816. Arkitekt. Konstakademiens förste lärare i arkitektur, senare dess sekreterare.

Priape, Priapos, en från Asien härstammande, hos greker och romare upptagen gudomlighet, repr. naturlivets alstringskraft inom såväl djur som växtvärld.

Suporte, support, stöd. "Support se dit de tout ce qui sert d'aide pour porter quelque chose, comme un poteau ou un pilier de pierre, sous le milieu d'une longue pièce de bois." (C. T. Roland Virloys, Dictionnaire d'architecture, Paris 1770.)

23. Tosterups arkiv.

24. Tosterups arkiv.

25. Tosterups arkiv.

s. 39. *en högtid*, Kristi lekamens fest. Firas torsdagen efter Trefaldighetssöndag.

Cybel, Cybele, urspr. i Frygien inhemsk gudinna, repr. för naturens alstring, livskraft och fruktbarhet i allmänhet. Dyrkad i mindre Asien.

26. Stafsunds arkiv. Förut tryckt i Svenska autografsällskapets tidskrift II, s. 285 ff.

s. 40. *Ehrensvärd*, Gustaf Johan, f. 1746, d. 1783. E:s kusin. Kammarherre, direktör för kungliga teatern, envoyé i Haag och Berlin, memoarförfattare.

s. 40. *Bernini*, Giovanni Lorenzo, f. 1598, d. 1680, italiensk bildhuggare. E. syftar på dennes berömda marmorgrupp i Villa Borghese.

s. 41. *Voltaire*, François-Marie Arouet de, f. 1694, d. 1778. Fransk författare.

Raphael, f. 1483, d. 1520. Italiensk målare.

Correge, Correggio, Antonio Allegri da, f. o. 1494, d. 1534. Italiensk målare.

Gillberg, Jacob, f. 1724, d. 1793. Professor i teckning vid konstakademien.

Pieres dödskallar. Syftar förmodligen på Pierre Larchevêque, f. 1721, d. 1778, konstakademiens direktör fr. 1768. 1735 skildrar C. R. Berch akademiens undervisning i följande ord. (Anmärkningar vid Svenske Post-Tidningarne, N:o 33.)

"Hon (= akademien) är på samma sätt inrättad som den fransöske. Rummet, der hon hålles — — — är en sahl i Slottet, där fyra dagar i weckan ifrån kl. 6 till 8 om aftnarne en afklädd karl warder satt i någon tienlig stälning. Hvar och en, som gjordt begynnelse i ritande, och en gång fått högwälborne Herr Gref Tessins polett, kan då infinna sig och taga rum på de i en halfcircul bygda bänkarne, effter hvilken sida som han har största lusten att afrita eller i ler modellera den til efftersyn framstäldte karlen. Under det bemälte karl hvilar sig, aldenstund några stälningar äro nog uttröttande, gar Fransöska Slottsmålaren Monsr Taraval omkring och utmärker hvad som är felat; hvilket hvar och en, då karlen åter ställer sig i sin förra positure sjelf får ändra —" Jfr Looström, Den svenska konstakademien (Sthlm 1887), s. 43 ff.

Breda, Lucas von, f. 1676, d. 1752. Målare.

Taraval, Guillaume Thomas, d. 1750. Fransk målare, inkallad för att dekorera Stockholms slott med takmålningar och dörröverstycken. Gav genom sin teckningsundervisning uppslaget till konstakademiens bildande 1735.

Pensionairen komen till Rom. De med Rompriset belönade konstnärerna erhöllo stipendier till en fortsatt (numera fyraårig) utbildning vid Académie de France i Rom. Grundlagd redan 1666. Vid denna tid inrymd i Palazzo Mancini, nu i Villa Medici.

Boucher, François, f. 1703, d. 1770. Fransk målare.

Ludvig XIV skänkte oss Antiqva gipser, de kopior Ludvig XIV låtit gjuta i Rom och skänkt till Sverige förvarades länge i ett mörkt och otillgängligt rum.

Redan 1735 hade Berch (nyss a. st.) påpekat önskvärdheten av att man finge "något visst rum", där de kunde uppställas. En värdigare uppställning erhölls först 1780 genom Sergels och Pilos arbete i de nya lokaler akademien då fick.

s. 42. *Pigalle*, Jean Baptiste, f. 1714, d. 1785. Fransk bildhuggare.

s. 43. *kungen i Preussen*, Fredrik II (1740—86).

kijsarin i Ryss., Katarina II (1762—96).

Cavalceppi, Cavaceppi, Bartolommeo, romersk bildhuggare.

Cronstedt, Sven Jacob, f. 1747, d. 1774. En släkting till C. A. E. och G. J. E. Begick i sinnesförvirring självmord.

s. 44. *Franciskus*, Frans I, 1515—1547.

Carach, konstnärsfamiljen Carracci bestod av Lodovico (f. 1555, d. 1619) och hans släktingar, bröderna Agostino (f. 1557, d. 1602) och Annibale (f. 1560, d. 1609). Det är svårt att veta, vilken av dessa E. åsyftar.

Poussin, Nicolas, f. 1594, d. 1665. Fransk målare.

27. Tosterups arkiv.

s. 45. *Nero*, rom. kejsare 54—68.

Alexander VI (Rodrigo Borgia), påve 1492—1503.

28. Tosterups arkiv.

29. Tosterups arkiv.

30. Tosterups arkiv.

s. 48. *Orrsköld*, Lars, f. 1724, d. 1799. Krigsråd.

s. 49. *två Svänska målare och en gamal ärlig fransysk gubbe*, Louis Masreliez och Johan Gottlob Brusell, f. 1756, d. 1812. Dekorationsmålare vid operan, senare "garde des tableaux" vid museet. Den tredje var Neufville, en fransk arkitekt.

31. K. B. Förut tryckt i Svenska autografsällskapets tidskrift I, s. 38 f.

s. 49. *Gubben*, den nyss nämnde Neufville.

s. 49. *Ställer ni Er så där in* etc. I ett brev till E. 24. 12. 1781 hade Masreliez berättat att han råkat i en häftig dispyt om den franska konsten med L. J. Fr. Lagrenée, f. 1724, d. 1805, målare och vid denna tid direktör för Academie de France i Rom. Jfr Warburg, C. A. Ehrensvärd (Sthlm 1893), s. 62 f.

s. 50. *Foch*, förmodligen Pehr Adolph Fock, f. 1756, d. 1835. Senare hovmarskalk.

Norberg, Anders, f. 1748, d. 1820. Senare prost och kyrkoherde i Söderköping.

32. K. B. Tryckt förut i Svenska autografsällskapets tidskrift I, s. 39.

s. 51. *Pergoles*, en friskomposition varmed Masreliez vid denna tid var sysselsatt. Till apoteoserande av Giovanni Battiste Pergolese, den berömde kompositören. f. 1710, d. 1736.

Signorelli, Luca, f. 1441, d. 1523. Italiensk målare. Masreliez arbetade på en avhandling över S. Jfr Warburg a. a. s. 63.

33. Tosterups arkiv.

34. K. B. Förut tryckt i Svenska autografsällskapets tidskrift I, s. 39 f.

s. 53. *Adlercranz*, Adelcrantz, Carl Fredrik, f. 1716, d. 1796. Arkitekt, överintendent.

36. K. B. Förut tryckt i Svenska autografsällskapets tidskrift I, s. 41 f. Brevet är odaterat men skrivet i Neapel förmodl. febr. 1782.

s. 53. *Ryska prinsen*, däv. tronföljaren Paul Petrovitsch, sedan kejsare 1796—1801.

s. 54. *Påfven reser.* Kejsar Josef II (1765—90) gjorde vid denna tid försök att i grund reformera stat och kyrka. Han gav sålunda sina kristna undersåtar fri religionsövning och judarna medborgerliga rättigheter, inskränkte påvens myndighet och indrog (1781) o. 700 kloster, vilkas inkomster delvis anslogs till skolväsendet. I syfte att avstyra denna reformpolitik företog Pius VI en resa till Wien.

Höpken, Anders Johan von, f. 1712, d. 1789. Riksråd, kanslipresident, medlem av Sv. Akad. Den här omnämnda boken utgavs aldrig.

35. K. B. Förut tryckt i Svenska autografsällskapets tidskrift I. s. 42 f. Odaterat men skrivet i Neapel febr. eller mars 1782.

s. 54. *Metopperne.* "Å byggnader i dorisk stil är den mellersta delen, frisen, av kolonnens bjälklag fördelad i omväxlande triglyfer och metoper. Triglyferna, som äro ställda så, att en kommer över varje kolonn och en mitt över varje mellanrum mellan kolonnerna, äro egentligen att anse som små pelare vilka uppbära kranslisten. Mellanrummen emellan triglyferna tjänade under den äldre tiden innan tempelcellan omgavs med kolonner, möjligen till ljusöppningar, men voro vid den period, då den grekiska byggnadskonsten nått sin fulla utveckling, fyllda med fyrkantiga stenhällar. Dessa, de s. k. metoperna, äro i regel prydda med reliefer. På den över triglyffrisen framspringande kornischens undersida är över varje metop och triglyf anbragt en tunn, platt skiva med 18 därifrån nedhängande runda tappar, s. k. droppar, fördelade i tre rader." (G. H. W. Upmark i Nordisk familjebok.)

En engelsman har mätt Pestum, förmodligen Thomas Major, f. 1714, d. o. 1770. Gravör, utgav The ruins of Pæstum otherwise Posidonia in Magna Græcia, London 1768.

s. 55. *En neapolitanare äfven*, förmodligen greve Gazzola. Jfr Justi, a. a. II, s. 331.

de andra mätrarne, Dumont, G. M., f. o. 1720, d. efter 1790, utgav Plans des trois temples de Pæstum, Paris 1764.

Jacques de Varennes, d. 1780, utgav Ruines de Pæstum, Paris 1768.

Pouzzol, Pozzuoli, stad v. om Neapel. P. är forntidens Puteoli, en av Italiens rikaste handelsstäder.

Retzius, möjligen Magnus R., f. 1747, d. 1794. Hovråd.

Baronessan Horn, Florentina Ulrika Horn, född Hildebrand, f. 1760, d. 1785. Hennes man i första giftet, kammarherre Carl Gustaf Fr. Horn (f. 1751) begick självmord 3. 1. 1782.

37. K. B. Förut tryckt i Svenska autografsällskapets tidskrift I, s. 43 ff. Odaterat men skrivet omedelbart efter det föregående, Neapel 1782.

s. 56. *Germano*, San Germano, numera Cassino, stad i Italien, prov. Caserta. Äger lämningar av volskernas gamla stad Casinum, sannolikt förstörd av langobarderna i 6:e årh.

Prins Biscari har indragit etc., prins B. lär vid denna tid varit sysselsatt med en beskrivning av Catanias fornlämningar. Jfr Justi a. a. III, s. 339.

s. 57. *7:de tom af Herculanum*, Le antichita di Ercolano utgavs 1757—92.

s. 57. *Bouchard*, Masreliez' värd, bokhandlare och förläggare i Rom.

Du Tiller eller Du Tillet, dansös, anställd i Stockholm 1774—83.

Montvell, Monvel, Jacques Marie Boutet de, f. 1745, d. 1812. Fransk skådespelare och teaterförfattare. Kom på kallelse av Gustav III till Sverige 1781 i spetsen för en fransk skådespelartrupp.

Euripides, f. 480 f. Kr., d. 406. Grekisk tragediförfattare.

Praxiteles, grekisk bildhuggare, verksam på 300-talet f. Kr.

Apelles, f. 356 f. Kr., d. 308. Greklands främste målare.

Perikles, d. 449 f. Kr. Grekisk statsman.

s. 58. *Hoggart*, Hogarth, William, f. 1697, d. 1764. Engelsk målare.

38. Stafsunds arkiv. Förut tryckt (i utdrag) i Svenska autografsällskapets tidskrift, II, sid. 289 ff.
Ofullständigt daterat men skrivet 30. 3. 1782.

s. 59. *Bernis*, François-Joachim du Pierre de, f. 1715, d. 1794. kardinal, fransk ambassadör i Rom.

ett nytt kungabarn. Gustav III:s andre son, hertigen av Småland, föddes d. 25 aug. 1782.

s. 60. *Vinckelman*, Winckelmann, Johann Joachim, f. 1717, d. 1768. Vilket arbete av W. E. här åsyftar är svårt att med bestämdhet säga. Troligen är det Geschichte der Kunst des Alterthums, som i två upplagor ingick i E:s bibliotek. Jfr Warburg a. a. s. 103.

Webb, Daniel, f. 1719, d. 1788, förf. till An Inquiry into the Beauties of Painting and into the Merits of the most celebrated Painters ancient and modern. London 1761. Fransk övers., Paris 1765.

Pradon, Nicolas, f. 1632, d. 1698. Fransk dramatisk författare.

Racin, Racine, Jean, f. 1639, d. 1699 Fransk dramatiker.

Poppe, Pope, Alexander, f. 1688, d. 1744. Engelsk skald.

s. 61. *La fontaine de Moise*, Fontana Moise vid Via del Quirinale.

39. K. B. Förut tryckt i Svenska autografsällskapets tidskrift, I, s. 46 ff.

s. 62. *en tafla af Raphael.* E. åsyftar Rafaels Madonna di Foligno, målad för klosterkyrkan Sant' Anna. Nu i Vatikanen.

Ancona Triomphe Port, Trajani triumfbåge, som pryder Anconas molo.

Barochi, Barocci, Federigo, f. 1528, d. 1602. Italiensk historie- och porträttmålare.

Dominiqvin. Domenichino, f. 1581, d. 1641. Italiensk målare.

I Rimini såg jag Trompbagen, Porta romana, en 14 m. hög triumfbåge, rest år 27 f. Kr.

s. 63. *finotjen*, förmodligen menar E. finocchio = fänkål.

vår vägbok. Cochins Voyage d'Italie ou Requeil de notes sur les ouvrages de peinture et de sculpture, qu'on voit dans les principales villes d'Italie. I—III. (Paris 1773.) E:s exemplar, försett med åtskilliga anmärkningar av hans hand, förvaras å Tosterup.

Palladio, Andrea, f. 1518, d. 1580. Italiensk arkitekt.

en dansk, förmodligen Chr. Fr. Hansen, f. 1756, d. 1845. Framstående arkitekt. Vistades vid denna tid i Italien.

Gvider, Guido Reni, f. 1575, d. 1642. Italiensk målare.

Gverchin, Guercino (Giovanni Francesco Barbieri), f. 1591, d. 1666. Italiensk målare.

Costa, Lorenzo, f. 1460, d. 1535. Italiensk målare.

Tibaldi, Pellegrino Pellegrini, vanligen kallad Pellegrino Tibaldi, f. 1532, d. 1592. Italiensk målare och arkitekt.

s. 64. *gotiska Basreliefver Exelenta gorda 1338*, E. gör här något misstag på årtal. S. Domenico äger reliefer av Niccolo Pisano (d. 1278) och hans lärjunge Fra Guglielmo (o. 1270).

Er fru, Masreliez var hemligt gift. Vid hans återresa till Sverige stannade hans fru och son i Italien.

Vår gamle Håfpredicant, förmodligen menar E. Norberg, i vars sällskap han reste norrut.

40. K. B. Förut tryckt i Svenska autografsällskapets tidskrift, I, s. 48 ff.
Odaterat men skrivet i Venedig (antagligen maj) 1782.

s. 65. *Verochio*, Verrochio, Andrea, f. 1435, d. 1488. Florentinsk skulptör och målare.

Brunellschi, Brunellesco, f. 1377, d. 1446. Italiensk arkitekt.

s. 65. *Bramant*, Bramante, f. 1444, d. 1514. Italiensk arkitekt och målare.
Veronese, Paolo, f. 1528, d. 1588. Italiensk målare.

s. 66. *Giotto*, f. 1276, d. 1336. Italiensk arkitekt och målare.
Rubens, Peter Paul, f. 1577, d. 1640. Flamsk målare.
Cimabue, f. 1240, d. 1302. Florentinsk målare.
Maratto, Maratti, Carlo, f. 1625, d. 1713. Italiensk målare.

s. 68. *Orvietos brunn*, Il pozzo di S. Patrizio, byggd 1527—40.

41. K. B. Förut tryckt i Svenska autografsällskapets tidskrift, I, s. 53 f. Odaterat, men enligt brev från Masreliez antagligen skrivet i Wien i slutet av maj 1782. Jfr Warburg, a. a. s. 84.

s. 71. *Tapeten*, Masreliez hade av Adelcrantz fått i uppdrag att utföra en ridå, förmodligen till den 1782 invigda operan. Han skriver till E. 17. 5. 1782 om det ämne han tänkt sig för denna ridå: "Minerva flygande efter Jupiters örn, som tyckes undfly henne, skall åtföljas af svanor för att alludera på de goda poeterne, under det att Merkurius på gudinnans order skall förfölja och jaga pieriderna o. s. v. Jag skulle tillägga äran som kedjar tiden i bakgrunden." Jfr Warburg, a. a. s. 84.

42. K. B. Förut tryckt i Svenska autografsällskapets tidskrift, I, s. 53 f. Odaterat, men förmodligen skrivet i Wien, juni 1782. Jfr Warburg, a. a. s. 85 f.

s. 72. *Jag har ritat upp en Rideau*, ridåutkast finnas bland E:s teckningar i Konstakademien. Jfr Warburg, a. a. s. 87.

43. K. B. Förut tryckt i Svenska Autografsällskapets tidskrift, I, s. 52 f.

s. 73. *Heidman*, okänd. Möjligen gör E. något misstag på namn.

s. 74. *vår Enkedrottnings död*, änkedrottning Lovisa Ulrika avled d. 16 juli 1782.
Suter, Suther, Per, f. 1719, d. 1789, gravör, samlare.

44. K. B. Förut tryckt i Svenska autografsällskapets tidskrift. I, s. 56.
Brevet är odaterat, men förefaller vara skrivet kort efter E:s hemkomst, medan M. ännu befann sig utomlands. M. lämnade Rom i början av oktober 1782 och var i april 1783 åter i Sverige.

s. 75. *Barozzi*, Giacomo, mest känd under namnet Vignola, f. 1507, d. 1573. Italiensk arkitekt.
att fransoserne vinna, Frankrike var vid denna tid invecklat i nordamerikanska frihetskriget.

45. Stafsunds arkiv. Förut tryckt i Svenska autografsällskapets tidskrift, II, s. 296 f.

s. 76. *Maklier*, Macklean, Rutger, f. 1742, d. 1816. Friherre. Politiker, lanthushållare. M. bodde först på Brödda, men ärvde 1782 Svaneholm.
Chapman, Fredrik Henrik, f. 1721, d. 1808, överskeppsbyggmästare vid arméns flotta.

46. Nationalmuseum.

s. 77. *min Salig fars Grafvård*, gravmonumentet över Augustin Ehrensvärd å Sveaborg. Först den 1 okt. 1801 uppgjordes kontrakt med Sergel om verkets utförande, men ännu i slutet av 1802 var det icke fullt färdigt.
Från vardera kortsidan på sarkofagen utskjuter framstammen av ett fartyg. Ovanpå ligger en vapengrupp: den ovala skölden med grevlig krona vid ena spetsen och ordnarna vid den andra; ovanpå skölden: svärdet samt hjälm och buske. Sarkofagen av sten, orneringen av brons.
Jfr Göthe, J. T. Sergel (Sthlm 1898), s. 181 f., s. 300.

47. K. B. Förut tryckt i Svenska autografsällskapets tidskrift I, s. 55.

s. 79. *Sergel reser med kungen*, Gustav III lämnade Stockholm 27 sept. 1783. Åtföljdes under resan bl. a. av Sergel och riksrådet Fredrik Sparre (f. 1723, d. 1791).
Hadrianus, rom. kejsare 117—138.

48. Stafsunds arkiv. Förut tryckt i Svenska autografsällskapets tidskrift II, s. 297 f.

s. 79. *luftkulorna*, i november och december 1783 företogos i Paris de första färderna med ballong.

49. U. B. G. 60.
Odaterat men förmodligen från början av 1784. *Odet* som E. talar om är antagligen Oxenstiernas dikt, "Ode öfver Hoppet", första gången tryckt i Aftonbladet 1784, n:o 15.

s. 80. *Oxenstierna*, Johan Gabriel, f. 1750, d. 1818. Riksråd, riksmarskalk, skald.

50. U. B. G. 60.

Odaterat men skrivet kort efter det föregående. Båda äro adresserade till "Öfverste Cammarjunkare O." Våren 1785 utnämndes O. till kanslipresident.

51. U. B. G. 60.

Brevet är odaterat, men besvaras av Oxenstierna den 20 mars (brev i Tosterups arkiv). Som E. lämnade Sthlm den 13 mars härrör det förmodligen från början av månaden.

s. 81. *Arvidson*, Arfvidson, Anna, spåkvinna i Stockholm. Hennes födelse- och dödsår äro obekanta.

K. Gustav III. Konungen befann sig vid denna tid ännu i Italien.

s. 82. Den första teckningen utmärker Carl Björnberg, f. 1735, d. 1790. Major vid änkedrottningens regemente. Ordensvurm. Den andra Gustaf Björnram, f. 1743, d. 1801, den bekante mystikern. Den tredje Carl Göran Bonde, f. 1757, d. 1840. Kavaljer hos kronprinsen, senare överste kammarjunkare, riksråd. Den fjärde troligen Magnus Stenbock, f. 1763, d. 1822. Kapten vid livdragonerna, senare generalmajor.

Speglar, en aktör vid franska truppen vid namn Verseuille brukade i en spegel framställa avlidna personers figurer. Jfr Warburg a. a., s. 157, not 1.

och vatten. Härmed avses enl. Warburg den s. k. "sållningen", som gav "märkliga" svar, av Reuterholm betecknad som en av de oskyldigaste nekromantiska konsterna. a. a., s. 157, not 2.

52. U. B. F. 462.

I originalet står 1748, vilket uppenbara skrivfel här är ändrat.

53. U. B. F. 462.

s. 83. *Stats Secreterare.* Carlsson, Johan Gustaf von, f. 1743. d. 1801. Statssekreterare vid krigsexpeditionen, president i Vasa hovrätt.

Wrangel, Anton Johan, f. 1724, d. 1799. Amiral, chef för amiralitetet, överkommendant i Karlskrona. Högste befälhavare över flottan 1797.

54. U. B. G. 60.

s. 84. *Jag har mist en vän*, Henrik af Trolle. Död den 12 mars 1784.

55. U. B. G. 60.

Brevet är odaterat, men synes härröra från 1784.

s. 86. *Herr Lieutnanten*, H. G. Ulfvenklou.

56. U. B. G. 60.

Odaterat, men förmodligen från 1784.

s. 87. *får opp den skatten*, syftar på Ulfvenklous bekanta skattgräverier vid Österlånggatan.

H (+ Hertig Karl.

Teckningen utmärker H. G. Ulfvenklou.

57. K. B. Förut tryckt i Svenska autografsällskapets tidskrift I, s. 56. Odaterat. Härrör möjligen från detta år.

58. L. U. B.

s. 88. *Toll*, Johan Christoffer, f. 1743, d. 1817. Major och generaladjutant. Generalguvernör i Skåne, fältmarskalk.

Creutz, Gustaf Filip, f. 1731, d. 1785. Riksråd, kanslipresident, skald.

59. L. U. B. Förut tryckt av Liliecrona i Fältmarskalken greve Johan Christopher Toll II, s. 79 f. (Sthlm 1850).

Odaterat, men antagligen skrivet juni 1784.

s. 89. *Grill*, möjligen Johan Abraham, f. 1719, d. 1799. Direktör vid generaldiskont-kontoret.

om vi ville ha K. till oss, Gustav III väntades vid denna tidpunkt hem från sin resa till Italien och Frankrike.

60. Tosterups arkiv.

61. U. B. F. 462.

s. 90. *de Frese*, Georg Christian, f. 1751, d. 1813. Överste och generaladjutant. Konteramiral.

s. 91. *Ehrenbill*, Ulrik Gottlob, f. 1733, d. 1795. Överste, senare landshövding i Uppsala län, generalmajor, president i statskontoret.

Kock, Nils, adlad von K., f. 1768, d. 1848. Major.

62. L. U. B. Förut tryckt, Liliecrona, a. a., s. 80.

s. 92. *Ankarsvärd*, Anckarsvärd, Michaël Cosva, f. 1742, d. 1838. Överste o. chef för finska eskadern av arméns flotta, senare landshövding i Kalmar län, lantmarskalk vid 1809 års riksdag.

63. L. U. B. Förut tryckt, Liliecrona a. a., s. 80 f.

s. 92. *Drottning Mathildas lik*, Karolina Mathilda, f. 1751, d. i Celle 1775, syster till Georg III i England, gift med Kristian VII av Danmark.

s. 93. *Palmquist*, Magnus Daniel, f. 1761, d. 1834. Senare amiral.

64. L. U. B. Förut tryckt, Liliecrona a. a., s. 81.

s. 93. *Virgin*, Adolph Fredrik, f. 1754, d. 1815. Löjtnant vid arméns flotta. Senare överstelöjtnant.

Tersmeden, Carl, f. 1715, d. 1797. Vice amiral.

Cronstedt, Carl Olof, f. 1756, d. 1820. Major vid flottan. Senare amiral och kommendant på Sveaborg.

Posse, Fredrik, f. 1727, d. 1794. Överste för Tavastehus regemente. Överbefälhavare i Finland. Senare general.

65. L. U. B. Odaterat, men skrivet kort efter det föregående.

Förut tryckt, Liliecrona, a. a., s. 84 ff.

s. 95. *Du Guai Trouïn*, Duguay-Trouin, f. 1673, d. 1736. Fransk sjöhjälte. Företog 1711 en expedition till Rio de Janeiro, bemäktigade sig dess fästningsverk och tillfogade portugiserna stora förluster. Hans *Mémoires* utgåvos i Paris 1740.

66. L. U. B. Förut tryckt, Liliecrona, a. a., s. 79.

67. L. U. B. Förut tryckt, Liliecrona, a. a., s. 82 ff.

s. 99. *decente*, descente, landstigning.

68. L. U. B. Förut tryckt, Liliecrona, a. a., s. 81 f.

69. L. U. B. Förut tryckt, Liliecrona, a. a., s. 86 f.

s. 101. *Drogden*, västliga farleden i Öresund, mellan Saltholmen och Amager.

s. 102. *Ul: Sch:*, Scheffer, Ulrik, f. 1716, d. 1799. Kanslipresident.

Spinello, Spinelli, Niccolo, f. 1325, d. efter 1394. Italiensk statsman.

70. L. U. B. Förut tryckt, Liliecrona, a. a., s. 87 f.

s. 102. *Klinten*, Klint, Erik af, f. 1732, d. 1808. Major vid örlogsflottan, senare överste, lotsdirektör, landshövding på Gottland. Utarbetade 1784—85 sjökort över delar av Östersjön.

s. 103. *tullen af Dansken*, E. syftar på den transitotull Danmark upptog av de fartyg, som i Öresund passerade en linje mellan Helsingör och Helsingborg, närmare bestämt (vid denna tid) mellan Kronborgs flaggbatteri och Helsingborgs nordligaste del.

71. L. U. B.

s. 103. *Benzelstierna*, Lars, f. 1759, d. 1808. Fänrik vid amiralitetet.

s. 104. *plickta*, loda.

72. U. B. F. 462.

Odaterat, men förmodligen skrivet 1784.

73. Tosterups arkiv.

E:s bröllop firades den 25 febr. 1785. Jfr Hedvig Elisabeth Charlottas dagbok II, s. 74 f.

74. L. U. B.

75. U. B. F. 462.

s. 107. *att han i hög välmåga reste*, Gustav III avreste till Finland för att inspektera där förlagda trupper.

76. U. B. G. 60.

Teckningen N:o 2 är ett porträtt av Toll. Brevet syftar på dennes ett par veckor senare offentliggjorda utnämning som generaladjutant hos konungen, med nära nog oinskränkt myndighet över krigsdepartementet. Jfr Fersen, Hist. skrifter VI, s. 122 ff. (Sthlm 1870.)

77. U. B. F 462.

78. L. U. B.

För förståendet av detta brev torde behöva erinras om att kronan enligt 1734 års lag ägde rätt till ekskogen å skatte- och kronoägor samt allmänningar. Innehavarna av kronojord fingo under viss kontroll för sina hemmans behov erhålla utsyning av ekar, som voro otjänliga för kronans behov s. k. vrakekar.

s. 111. *Tersmeden*. Benämningen "Lejonhufvuds förrädare" syftar på händelserna efter det finsk-ryska kriget 1741—43. General Charles Emil Lewenhaupt (f. 1691, d. 1743), vilken som bekant dömts till döden, lyckades fly och hade gömt sig på en båt i tanke att kunna uppnå Danzig. Att hans vistelseort röjdes, tillskrev man Tersmeden.

Feif, Carl Fredrik, f. 1759, d. 1808, vice amiral.

Jusstai Nonis är antagligen felskrivning för Jus talionis, vedergällningsrätt.

79. Ericsbergs arkiv.

M. Stenbocks far var den brev 4 nämnde Arvid Nils Stenbock.

80. U. B. F. 462 och K. B. De bägge hskr. överensstämma fullkomligt.

s. 112. *Wachtmeister*, Carl Axel Trolle, f. 1754, d. 1810. Justitiekansler, riksdrots, justitiestatsminister.

Grefvinnan Wrangel, Charlotta Regina W., född Sparre af Söfdeborg, f. 1737, d. 1805.

Fru Modée, Ebba Ulrica M., född Sparre af Söfdeborg, f. 1772, d. 1815. Gift med Carl Wilhelm Modée, f. 1735, d. 1798. Amiral.

E:s son avled 1858 som överstelöjtnant och chef för skånska dragonerna.

81. L. U. B. Förut tryckt Liliecrona, a. a. s. 88 f.

s. 113. *Prinsessen färden*. Prinsessan Sofia Albertina avreste i början av sept. till Quedlinburg.

Hermanson, Johan von, f. 1726, d. 1793, överste för skånska brigaden, generalmajor, generalkvartermästare.

82. L. U. B.

s. 114. *Uddama*, en fartygscert konstruerad av Chapman, uppkallad efter Nylands län f. Uudenmaa.

83. L. U. B.

s. 115. *Bartolomej*, ön Saint Barthélemy, en av de små Antillerna i Västindien, avträddes av Frankrike till Sverige under Gustav III:s vistelse i Paris 1784.

84. U. B. F 462.

s. 119. *Ruuth*, Erik, f. 1746, d. 1820. Statssekreterare. Lantmarskalk vid riksdagen i Gevle 1792, generalguvernör i Pommern.

85. L. U. B.

86. L. U. B. Förut tryckt Liliecrona, a. a. s. 89 f.

s. 121. *Löfven Örn*, Lovenørn, Poul, f. 1751, d. 1826. Senare amiral.

87. U. B. F 462.

s. 121. *Armfeltd*, Armfelt, Gustaf Mauritz, f. 1757, d. 1814, Gustav III:s bekante gunstling.

88. L. U. B. Förut tryckt Liliecrona, a. a. s. 90 f.

s. 124. *finska generalen*, Posse, Fredrik. Jfr ovan s. 265.

89. L. U. B.

90. L. U. B. Förut tryckt Liliecrona, a. a. s. 92.

91. L. U. B. Förut tryckt Liliecrona, a. a. s. 92 f.

s. 126. *Gaddens bref*, Gadd, Pehr Adrian, f. 1727, d. 1797. Prof. i kemi i Åbo.
Faxen, Faxe, Arvid, f. 1733, d. 1793. Med. dr., amiralitetsläkare i Karlskrona, assessor.
Son: Carl Arvid F., f. 1766, d. 1821. Senare med. dr., överfältläkare.
Totten, Thott, Tage, f. 1739, d. 1824. Kommendant i Malmö. En av rikets herrar.
Strömfelt, Fredrik Georg, f. 1738, d. 1814. Amiral, landshövding Linköpings län.

92. L. U. B. Tryckt förut Liliecrona, a. a. s. 93 f.

s. 127. *kungshall*, befästning å ett skär utanför Stumholmen vid Karlskrona.
ansedd slösare, syftar på det ogillande med vilket Gustav III i mars 1785 mottog E:s rapport om flottans tillstånd. Jfr Odhner, Sveriges polit. hist. under Gustaf III:s regering II, s. 378 ff. (Sthlm 1896.)

93. L. U. B.

s. 129. *stutza*, t. stutzen, pråla.
nickukor, nickhake, nicka, en fordom å smärre krigsfartyg bruklig slätborrad mynningsladdningskanon av 2 till 2,5 cm. kaliber.

94. L. U. B.

95. K. B.

s. 130. *Wrede*, Otto, f. 1766, d. 1804. Generaladjutant, senare generalmajor.

96. L. U. B. Förut tryckt Liliecrona, a. a. s. 94.

s. 132. *hagga*, Haga. Där hölls Gustav III:s krigskonseljer vintern och våren 1788.

97. U. B. F 428. Avskrift. Ofullständigt daterat, men tydligen skrivet 27. 5. 1788.

98. L. U. B.

s. 135. *Sinclair*, Carl Gideon, f. 1730, d. 1803, överste och chef för svenska artilleriet, generalfälttygmästare, ledamot i hemliga krigsberedningen 1789.

99. L. U. B.

s. 135. *Trolle*, Carl Henrik af, f. 1763, d. 1819. Senare konteramiral, kommendant i Karlskrona.
Bombkitz, bombskepp med två mörsare uppställda på bäddning framför främsta masten och till skillnad från bombardergalliot försett med rår på båda masterna eller på den främre.

100. U. B. F 462.

s. 136. *Vår flotta fått rysk salut*, Hertig Karl hade vid Dagerort den 22 juni mött en rysk eskader under befäl av konteramiralen W. von Dessin. Eftersom kriget ännu ej utbrutit kunde hertigen ej göra ett direkt anfall, men fordrade att den svenska flottan skulle saluteras, i tanke att börja strid, om detta vägrades. Emellertid gåvo ryssarna salut. Jfr bl. a. Adlerbeth: Hist. Ant. I, s. 41. (Örebro 1856.)

101. Ericsbergs arkiv.

s. 137. *D'Albedyhll*, Gustaf, f. 1758, d. 1819. Svensk envoyé i Köpenhamn.

s. 138. *Aspön*, i havsbandet s. om Fredrikshamn.

102. L. U. B.

s. 138. *Cederström*, Jakob, f. 1737, d. 1795. Viceamiral och chef för eskadern i Göteborg.

103. Sjöholms arkiv.

s. 139. *Nordin*, Johan Magnus af, f. 1746, d. 1823. Lagman, landshövding i Kopparbergs län.
Hessarn, syftar förmodligen på Prins Karl av Hessen. Denne vistades under sommaren med den danske kronprinsen i Norge, och Gustav III hade i hopp att genom dem vinna Danmark för ett förbund med Sverige, dit avsänt en beskickning, bestående av generallöjtnant J. Fr. Duvall och kammarjunkare C. Borgenstjerna. En beskickning, vars syfte som bekant ej uppnåddes.

104. L. U. B.

105. Ericsbergs arkiv.
s. 140. *droite*, högra flygel.

106. Ericsbergs arkiv.
s. 141. *en Sjöbatajlle*, vid Hogland den 17 juli 1788.

107. R. A.
s. 142. *Svinkat*, svinka, tveka.

108. Ericsbergs arkiv.
s. 143. *Sprengtporten*, Johan Vilhelm, f. 1720, d. 1795, generalmajor, svensk minister i Köpenhamn.

bränt upp Raa fiskeläge, verkställt av en rysk eskader under befäl av amiral Wilhelm Petrovitsch von Dessin (d. 1828). Jfr Fersen, a. a. VII, s. 60.

Dal, Dahl, Georg, sekreterare i justitiestaten.

109. L. U. B. Förut tryckt Liliecrona, a. a. s. 94 f.
Odaterat, men som av memorial etc. framgår skrivet d. 31 aug. 1788.
s. 144. *Rasumoffsky*, Andrej Kirilovitj, f. 1752, d. 1836, furste, ryskt sändebud i Stockholm. R. lämnade efter upprepade order från konungen Stockholm d. 10 aug. för att begiva sig till Lübeck. Jfr Hedv. El. Charl. dagbok II, s. 282 ff.

Dubordieu, Abraham, major.

Rajalin, Salomon Mauritz von, f. 1757, d. 1825. Amiral.

Baron Lievens son, Berndt Vilhelm L., f. 1760, d. 1825. Överstes avsked. Son till Carl Johan L., f. 1733, d. 1798. Överstelöjtnant.

110. L. U. B.

111. Ericsbergs arkiv.

112. L. U. B. Förut tryckt Liliecrona, a. a. s. 95 f.
s. 146. *Gustafskiöld*, Abraham, f. 1723, d. 1792. Generalmajor.

113. L. U. B.

114. L. U. B.
s. 148. *Rudbeck*, förmodligen felskrivning för *Rudebeck*, Thomas Johan, f. 1760, d. 1836. Fänrik vid Kalmar regemente. Senare major.

115. L. U. B. Förut tryckt Liliecrona, a. a. s. 96.
s. 149. *Elliot*, Hugh, f. 1752, d. 1830. Engelsk envoyé i Köpenhamn, sedermera i Dresden och Neapel, guvernör i Madras. Elliot nedlade ett mycket ivrigt arbete på förhindrandet av krig mellan Danmark och Sverige. Kom i sept. över till Sverige, erbjöd Gustav III engelsk-preussisk medling, ämnade själv deltaga i försvaret av Göteborg då staden i början av okt. hotades av en dansk-norsk här under Prinsen av Hessen, samt tvang denne genom hot om krig med England och Preussen till vapenvila.

Scheffer, Per, f. 1718, d. 1790. Fältmarskalk.

116. L. U. B.

117. Ericsbergs arkiv.

118. Ericsbergs arkiv.

119. L. U. B. Förut tryckt Liliecrona, a. a. s. 96 f.

120. L. U. B. Förut tryckt Liliecrona, a. a. s. 97.
s. 152. *Silfverhjelm*, Carl Adam, f. 1760, d. 1829. Löjtnant vid västgöta-dals regemente.
s. 153. *v. Essen*, Hans Henrik, f. 1755, d. 1824. Major. Generalguvernör i Pommern.

121. R. A. Odaterat men enligt påskrift ankommet d. 24 okt. 1788.
s. 153. *Scheldon*, Sheldon, Adolf Ulric, f. 1744, d. . . . Kapten.

122. K. B.

De kursiverade orden äro skrivna med chiffer.

s. 154. *att herr Far snart får resa hem*, Johan Sparre var vid denna tid överbefälhavare i Göteborg.

Svåger Gösta, Sparre, Gustaf Adolph, f. 1760, d. 1802. Major.

unga Cronstedt, möjligen Jakob Otto Cronstedt, f. 1766, d. 1828. Kornett vid livdragonerna. Major.

123. L. U. B.

s. 155. *Grejggen*, Greigh, Samuel, f. 1735. d. 1788. Amiral i rysk tjänst, engelsk sjöofficer.

124. Ericsbergs arkiv.

125. L. U. B.

126. U. B. F 462.

s. 158. *Nordenskiöld*, Otto Henrik, f. 1747, d. 1832. Flaggkapten under kampanjen 1788. Viceamiral.

127. Sjöholms arkiv.

128. L. U. B.

129. L. U. B. Förut tryckt Liliecrona, a. a. s. 97 f.

130. R. A.

s. 162. *Ryska Skeppens förstörelse*, Jfr den utf. skildr. i Sv. biogr. lex. ny följd I, s. 357 ff. (Örebro 1857—58).

131. L. U. B.

s. 163. *Ricksdag*, riksdagen öppnades den 2 febr. 1789.

s. 164. *Håkansson*, Anders af, friherre, f. 1749, d. 1813. Lagman, landshövding, president.

132. L. U. B. Förut tryckt Liliecrona, a. a. s. 98.

133. Tosterups arkiv.

Ehrensvärd, Sophie Louise, född Sparre af Söfdeborg, f. 1761, d. 1832. Gift 1:a gången med C. A. E. 25 febr. 1785, 2:a gången 1803 med generallöjtnanten Isaac Lars Silfversparre, f. 1753, d. 1833.

De kursiverade orden äro skrivna med chiffer. Odaterat men skrivet (såsom framgår av innehållet) den 19—20 jan. 1789. Brevet förvaras bland Johan Sparres papper och ingår ej i den i inl. nämnda saml.

s. 164. *Bjelke*, Nils Adam, f. 1724, d. 1792. Riksråd.

Possan, möjligen Fredrika Lovisa Beata P., f. 1766, d. . . . Hovfröken hos prinsessan Sofia Albertina.

s. 165. *Kickan*, grevinnan Ehrensvärd.

134. L. U. B. Förut tryckt Liliecrona, a. a. s. 98 f.

135. R. A.

136. U. B. G 60.

Brevet är odaterat men förmodligen skrivet mars 1789.

137. R. A.

s. 168. *General en Cheff*, Meijerfelt, Johan August, f. 1725, d. 1800. Fältmarskalk.

klingsporren, Klingspor, Vilhelm, f. 1747, d. 1814. Generalintendent, fältmarskalk.

s. 169. *hummuma* och *turuma*, fartygseerter konstruerade av Chapman, uppkallade efter Tavastland och Åbo län, f. Hämeenmaa och Turunmaa.

Stedingen, Stedingk, Viktor von, f. 1751, d. 1823, överste, generalamiral.

s. 170. *Onas*, Onasholmarna utanför Borgå.

Pellinge, öarna stor- och lill-Pellinge ligga sydost om Borgå.

kutzalö, den stora ön söder om Svensksund.

138. R. A.

139. R. A.

s. 172. *Sottungarne*, förmodligen åsyftas farleden mellan de bägge öarna Sottunga (den stora och den lilla) i Ålands skärgård.

Corpo, ö utanför Åbo.

Jumfrusund, mellan s. v. udden av ön Kumito och öarna därutanför beläget sund i farleden från Hangö till Åland.

Utön, ö utanför Åbo, med Finlands på denna tid enda fyr.

Busö, ö öster om Hangö.

s. 173. *Tvärmynde*, ö öster om Hangö.

140. R. A.

141. U. B. F 463.

Det är osäkert om dessa E:s "tankar" bevarats i fullständigt skick. Möjligen ha de ägt någon inledning.

142. R. A.

143. Ericsbergs arkiv.

s. 177. *Levin*, Gustaf, löjtnant vid flottan.

144. R. A.

145. K. B. Brevet är förmodligen skrivet till Gyldenstolpe, Nils Filip, f. 1734, d. 1810, guvernör hos Gustaf IV Adolf, en av rikets herrar.

146. R. A.

147. Tosterups arkiv. Avskrift med E:s rättelser.

s. 181. *Rosenstein*, Magnus Rosén von, f. 1755, d. 1801, konteramiral.

148. Tosterups arkiv. Avskrift med E:s rättelser.

s. 182. *Svartholmen*, befäst ö utanför Lovisa.

Vallberg, Wallberg, Hans Gustaf, d. 1834. Kapten vid arméns flotta. E:s adjutant. Överstelöjtnant.

s. 183. *Aborrfors*, vid mynningen av Kymmene älvs västligaste utlopp.

149. U. B. F 463. Odaterat, men enligt vad som framgår av rapporter etc. skrivet d. 21 juni 1789.

s. 183. *Krämer*, Kræmer, Carl Gustaf von, f. 1737, d. 1801. Major.

Summa, herrgård på fastlandet v. om Fredrikshamn.

Villnäs, gård halvön s. om Fredrikshamn.

s. 184. *Pud*, rysk handelsvikt = 16,38 kg.

Klerk, Gustaf Fredrik, adlad af Klercker, f. 1751, d. 1812. Kapten vid arméns flotta. Major.

150. Tosterups arkiv. Avskrift.

s. 186. *Hård*, Hård af Segerstad, Carl Paco, f. 1747, d. 1815. Kapten, tygmästare.

151. Tosterups arkiv. Avskrift.

s. 186. *Kymne gård*, gammal kungsgård på en av Kymmene älvs östligaste mynningsarmar.

Stackelberg, Berndt Fredrik Johan, f. 1733, d. 1801. Generaladjutant, generallöjtnant.

s. 187. *chebeckare*, ett slags långa, smala fartyg, som vid denna tid brukades isynnerhet i ryska flottan.

152. U. B. F 463.

s. 187. *Pyttis*, kustsocken i Viborgs län vid mynningen av Kymmene älv.

153. Tosterups arkiv. Avskrift.

s. 188. *Sjöblad*, Per, f. 1738, d. 1817, överstelöjtnant.

154. U. B. F 463.

s. 191. *retirera ur Ryssland,* konungen hade med sin avdelning av armén vid Värälö gått över Kymmene älv.

en Batajlle, vid Uttismalm d. 28 juni.

Porkala, udde mellan Hangö och Helsingfors.

s. 192. *renforten,* renfort, förstärkning.

Dankvart, Danckwardt. Georg Petter, f. 1735, d. 1809. Kapten, överste.

155. U. B. F 463.

s. 193. *d. 26 juli,* denna dag sammandrabbade stora örlogsflottan under Hertig Karls befäl söder om Öland med en rysk eskader anförd av amiral Tschitschagov. Striden var oavgjord, men ansågs luta till svenskarnas fördel.

156. Tosterups arkiv.

De kursiverade órden äro i originalet skrivna med chiffer.

s. 194. *bref af Carlson,* C:s brev innehåller en redogörelse för Jägerhorns beskickning till kejsarinnan, uttalar önskvärdheten av en riksdags snara sammankallande och diskuterar möjligheterna för ett angrepp från Danmark.

Claes, Sparre, Claës Henrik, f. 1753, d. 1820. E:s svåger. Överstelöjtnant, generaladjutant.

157. U. B. F 725, 596 b, 379. Avskrift. Förut tryckt i Hemliga handlingar hörande till Sveriges historia, I. s. 119. (Sthlm 1821).

158. R. A.

159. Tosterups arkiv.

s. 196. *Tollen blifvit ditskickad,* Toll hade av regeringen kommenderats till Karlskrona, men på grund av Hertig Karls bestämda protest måst återvända till Skåne. Jfr Hedv. El. Charl. dagbok III, s. 162 f.

160. R. A.

s. 198. *Hauswolff,* Hans Gustaf von, f. 1762, d. 1840. Major.

161. Tosterups arkiv. Brevet är odaterat, men bör vara skrivet i början av dec. 1789. Konungens hemkomst, som här omtalas, ägde rum d. 3 dec.

162. Tosterups arkiv.

s. 198. *kopparstycket,* syftar på en av Gillberg, efter Wallbergs ritning, utförd gravyr över slaget vid Svensksund.

s. 199. *Hjelmstjerna,* Claës Leonard, f. 1742, d. 1810. Överstelöjtnant, konteramiral.

Kotka, en holme utanför Kymmeneälvs östligaste mynningsarmar, n. v. om Svensksund.

Scebeckrarne, felskrivning för Chebeckrarne. På ömse sidor om framställningen av slaget, finnas avbildningar av olika fartygstyper.

Under det hela finnes en karta över stridsplatsen.

163. U. B. F 463.

164. Tosterups arkiv.

s. 200. *brouillerat sig med Bocken,* syftar på att konungen förbjudit förste stallmästaren Gustaf Harald Stenbock (f. 1764, d. 1833) att visa sig vid hovet, därför att Stenbock under det pågående kriget tagit avsked. Jfr Hedv. El. Charl. dagbok III, s. 218.

165. Tosterups arkiv.

166. Tosterups arkiv.

Brevet är odaterat, men bör vara skrivet kort efter det föregående.

167. Tosterups arkiv.

s. 202. *Comission,* den i inl. nämnda kommissionen för sjörustningarne.

168. K. B.

s. 203. *Boldekov,* i Pommern. Även Klercker deltog i Pommerska kriget 1761—62.
Standersköld, Henrik Johan, f. 1733, d. 1809. Major vid flottan.

169. U. B. G 60.

s. 204. *Mesmer,* Friedrich Anton, f. 1734, d. 1815. Den berömde magnetisören. De arbeten över Mesmer, jag rådfrågat, innehålla inga uppgifter om de "pergament", E. här nämner.

170. U. B. G 60. Brevet är odaterat, men förmodligen skrivet 1790 eller 1791.

s. 206. *barndoms Journaler,* Oxenstiernas ungdomsdagböcker.

171. Mariedals arkiv.

172. Liatorps arkiv.

s. 208. *röra sig mot frankriket,* Gustav III var vid denna tid upptagen av planen att samla de europeiska makterna till befriandet av Ludvig XVI och hans familj.
kejsarinnan, Katarina II befann sig i krig med Turkiet.
kejsaren, Leopold II (1790—92).
Murbecken, Muhrbeck, Carl Fredrik, f. 1737, d. 1795. Amiralitetspräst, biskop på Gottland 1795. E. korresponderade med M. om drömmar och deras tydningar. M:s brev finnas i Tosterups arkiv.
Boullie, Bouillé, François Claude Amour, f. 1739, d. 1800. Fransk general. B. tog en verksam del i den franska konungafamiljens flyktförsök. Måste då detta misslyckades lämna Frankrike, begav sig till österrikiska Nederländerna och skrev därifrån ett brev till nationalförsamlingen, att han velat med våld bortföra Ludvig XVI. Dömdes till följd därav till döden och ingick i Gustav III:s tjänst.
Rouseau, Rousseau, Jean-Jacques, f. 1712, d. 1778. Fransk författare.

s. 209. *Montesquieu,* Charles Louis de Secondat, f. 1689, d. 1755. Fransk författare.
Renal, Raynal, Guillaume Thomas François, f. 1713, d. 1796. Fransk författare.
angulaires, torde här få översättas med kantiga.
Barnet ur vaggan innan etc. Handskriften har *inom* vilket ej tycks ge någon betydelse och därför här ändrats.
Strömsrum, Strömserum, gods i Kalmar län.

173. Liatorps arkiv. Brevet är odaterat men förskriver sig förmodligen liksom det efterföljande från hösten 1791.

s. 209. *Muncist,* Munck, Adolf Fredrik, f. 1749, d. 1831. Gustav III:s gunstling. Landshövding, president. M., liksom den redan nämnde Björnram, sysslade ivrigt med andeskåderier o. dyl.

174. Liatorps arkiv. Om datering se ovan.

s. 211. *Ledamöter,* C. valdes till medlem av K. V. A. 1787, E. 1790.

s. 213. *Stjernblad,* Joachim, f. 1742, d. 1794. Överstelöjtnant, innehavare av Markie fideikommiss.

175. Liatorps arkiv.

s. 216. *Templet,* Carlsson hade på sin egendom Mälby (nära Gnesta) uppfört ett tempel som E. ritat efter modell av Theseustemplet i Atén. Beskrivning och avbildning av det numera försvunna templet finnes i Linnerhjelm, Bref under resor i Sverige, s. 90 f. (Sthlm 1797).
fåglarnes färgor, Carlsson ägde en dyrbar samling uppstoppade fåglar. Av de sällsyntare utgav han kopparsticksavbildningar under titeln Museum Carlsonianum 1786—89.

176. Liatorps arkiv.

s. 217. *Profeten Natan,* den nyssnämnde Murbeck.
opera Uplopp, förmodligen ett misstag. Om något dylikt hava de samtida memoarerna intet att berätta.

177. Tosterups arkiv.

s. 219. *Pach,* Pasch, Lorens d. y., f. 1737, d. 1805. Professor vid konstakademien.
Fresen, de Frese, Abraham, f. 1725, d. 1796. Platsmajor på Sveaborg.
Lutter, Luther, Martin, f. 1483, d. 1546.

178. Liatorps arkiv.

s. 220. *Tauben*, Taube, Evert, f. 1737, d. 1799. Generalmajor, överstekammarjunkare. Taube understödde ivrigt konungens planer gentemot Frankrike och motarbetade förslaget om en riksdags sammankallande, under det Armfelt (o *Burman*) intog en motsatt position. Jfr Hedv. El. Charl. dagbok III, s. 374 ff. Adlerbeth, Hist. Ant. II, s. 85 ff.

179. Tosterups arkiv.

s. 221. *Bredenberg*, Johan Gustaf. Justitiarie i arméflottans kammarrätt.

180. Tosterups arkiv.

181. Tosterups arkiv.

182. U. B. F 646 b.

s. 222. *Reuterholm*, Gustaf Adolf, f. 1756, d. 1813. Överkammarherre hos drottning Sofia Magdalena. Hertig Karls gunstling.

s. 225. *Fångarnes hädanfärd*, fyra av dem, som häktats för delaktighet i Gustav III:s mord: Adolf Ludvig Ribbing (f. 1765, d. 1843), Clas Fredriksson Horn (f. 1763, d. 1823), Carl Pontus Lilliehorn (f. 1758 d. . . .) och E:s kusin Carl Fredrik Ehrensvärd (f. 1767, d. 1815), vilka ursprungligen dömts till döden, hade i början av aug. benådats och landsförvisats.

Elefanten, Armfelt (riddare av den danska Elefanterorden), lämnade Sverige i början av aug.

183. U. B. G 360.

s. 227. *Jag är citerad* etc., syftar på en mystisk besvärjelseformel, som Reuterholm använt i sitt brev. Detta finnes avtryckt Warburg a. a., s. 299 f.

184. Ericsbergs arkiv.

185. Ericsbergs arkiv.

186. L. U. B.

s. 229. *de la Gardie*, Jakob Gustaf, f. 1768, d. 1842. Kapten, general, lantmarskalk vid 1734—35 års riksdagar.

Skjärfva, Skjärfva var en egendom nära Karlskrona, som en tid ägdes av Chapman. Jfr N. H. Sjöborg, Utkast till Blekings historia och beskrivning, s. 288 f. (Lund 1792.)

187. R. A.

s. 230. *Wauban*, Sebastian le Prêtre, f. 1633, d. 1707. Fransk marskalk. Den berömde fästningsbyggaren.

Fust, Olof Martin, f. 1738, d. 1802. Adlad 1799 Nordenstjerna. Viceamiral.

Broomée, G. D. Kammarråd.

188. R. A.

s. 232. *Christiernin*, Harald af, f. 1751, d. 1799. Konteramiral.

Puke, Johan af, f. 1751, d. 1815. Överstelöjtnant, generalamiral, en av rikets herrar, statsråd.

189. R. A.

s. 235. *Fisker*, Lorentz Heinrich, f. 1753, d. 1819. Senare amiral.

De Bille, Michael Johan Petronius, f. 1769, d. 1845. Senare konteramiral.

Sneedorff, Hans Christian, f. 1759, d. 1824. Senare konteramiral.

Fabricius, Jens Schou, f. 1758, d. 1841. Senare kommendör.

Rosen, Robert Magnus von, f. 1762, d. 1815. Överadjutant, generalmajor.

Svenson, Suensson, Jean Jacques Isaac, f. 1774, d. 1821. Senare kapten.

Staal Lyttzen, Lützen, Hans Staal, f. 1774, d. 1851. Senare premierlöjtnant.

Dalstedt, Dahlstedt, Peter Fredrik. Överste, tygmästare.

190. K. B.

s. 236. *Taket till Divan*, syftar på dekoreringar som Masreliez utförde i Hertigens audienssal. Utkasten till dessa finnas nu på Nationalmuseum.

Munck, Otto Magnus, f. 1764, d. 1853. Hovmarskalk. Ståthållare på Stockholms slott.

191. U. B. G 60.

Detta liksom de följande breven till Oxenstierna äro odaterade. Att bestämt datera dem torde vara omöjligt. Det framgår dock av O:s i Tosterups arkiv förvarade svar att de måste skrivits under E:s vistelse i Sthlm åren 1794—95. De hava därför här sammanförts.

s. 237. *Ulfkou*, H. G. Ulfvenklou.

192. U. B. G 60.

s. 239. *Pajkull*, Paijkull, Gustaf von, f. 1757, d. 1826. Expeditionssekreterare, hovmarskalk.

nordisk i sin smärta, syftar på P:s tragedi Domald (1783).

Heddas fader, amiral Modée. En av hans döttrar hette Hedvig Eleonora, f. 1774, d. 1823. Gift 1798 med Gustaf Erik Ruuth, f. 1769, d. 1841, hovmarskalk.

193. U. B. G 60.

194. U. B. G 60.

s. 240. *Skjördarne*, O:s berömda dikt. Påbörjad 1772. Tryckt våren 1796.

s. 241. *B Charlotte*, von Gedda, Maria Charlotta, f. Möller, f. 1753, d. . . . . Gift med Peter Niklas von G., f. 1737, d. 1814. Kammarrevisionsråd.

195. U. B. G 60.

196. U. B. G 60.

197. U. B. G 60.

s. 244. *Bager*, Haqvin, f. 1710, d. 1782. Den av Kellgren så ivrigt gisslade pekoralisten.

Hufland, Hufeland, Chr. W., f. 1762, d. 1836. Tysk läkare.

198. U. B. G 60.

s. 244. *De Geer*, Johan Jakob, f. 1737, d. 1809. Överkammarherre.

Adlersvärd, Adelsvärd, Erik Göran, f. 1751, d. 1810. Överste.

199. U. B. G 60.

200. U. B. G 60.

s. 248. *hvad jag skrifvit på elak prosa*, syftar på den "korta relation" om flottans kampanj 1789, som E. skrev till Oxenstierna och som även finnes i G 60. Att döma av O:s brev tyckas bägge ha skrivits våren 1795.

201. U. B. G 60.

s. 250. *Volta*, Alessandro, f. 1745, d. 1827. Italiensk fysiker.

202. U. B. G 60.

203. U. B. G 60.

204. U. B. G 60.

Detta brev är säkert skrivet 1795. Då inföll nämligen d. 18 mars på en onsdag.

205. K. B.

Enligt en å brevet gjord anteckning skrivet 1795.

206. K. V. A.

s. 256. *Wilcke*, Johan Carl, d. 1796. Professor i fysik. K. V. A:s förste sekreterare.

NAMNREGISTER.

Adelcrantz, C. Fr. 53, 261.
Adelsvärd, E. G. 244, 274.
Adlerbeth, G. G. 258, 267, 273.
Alexander VI (Rodrigo Borgia) 45, 260.
Anckarsvärd, M. C. 92, 104, 129, 165, 166, 265.
Apelles 57, 69, 70, 72, 79, 262.
Armfelt, G. M. 121, 200, 220, 225, 266, 273.
Arfvidson, Anna 81, 86, 264.
Augustus 29, 259.

Bager, H. 244, 274.
Barnekow, Hj. Chr. 20, 258.
Barocci, F. 62, 262.
Barozzi, G. 75, 263.
Benzelstjerna, L. 103, 121, 142, 162, 166, 265, 269.
Berch, C. R. 260.
Bergman, T. 258.
Bernini, G. L. 40, 260.
Bernis, Fr. J. du Pierre de 59, 262.
Biscari 35, 36, 56, 259, 261.
Bjelke, N. A. 164, 269.
Björnberg, C. 6, 257.
Björnberg, C. 82, 264.
Björnram, G. 82, 209, 264, 272.
Blomcreutz, D. 6, 7, 257.
Bonde, C. G. 82, 264.
Borgenstjerna, C. 267.
Bouchard 57, 262.
Boucher, Fr. 40. 71, 260.
Bouillé, Fr. Cl. A. 208, 272.
Bramante 65, 70, 263.
Breda, L. von 41, 260.
Bredenberg, J. G. 221, 273.
Broomée, G. D. 230, 273.
Brunellesco 65, 262.
Brusell, J. G. 50, 56, 57, 260.

Caracci, Agostino 260.
Caracci, Annibale 63, 260.
Caracci, Lodovico 63, 260.
Carlsson, J. G. von 83, 125, 131, 135, 194, 198, 201, 202, 251, 264, 271, 272.
Cavaceppi, B. 43, 260.
Cederström, J. 138, 150, 267.
Chapman, Fr. H. 76, 83, 87, 88, 89, 92. 100, 115, 117, 134, 153, 171, 220, 230, 232, 233, 234, 263, 266, 269, 273.
Christiernin, H. af 232, 273.
Cimabue 66, 263.
Clemens XIV (L. Fr. Ganganelli) 20, 45, 258.
Cochin 262.
Corregio, A. A. da 41, 65, 260.
Costa, L. 63, 262.
Crentz, G. F. 88, 93, 96, 100, 101, 104. 218, 264.
Cronstedt, C. O. 93, 158, 219, 265.
Cronstedt, J. O. 154, 269.
Cronstedt, Sv. J. 43, 260.

Dahl, G. 143, 268.
Dahlstedt 235, 236, 273.
D'Albedyhll, G. 147, 267.
Danckwardt, G. P. 192, 271.
De Bille, M. J. P. 235, 273.
De Frese, A. 219, 222, 273.
De Frese, G. Chr. 90. 91, 196, 264.
De Geer, J. J. 244, 274.
De la Gardie, J. G. 273.
Dessin, W. von 147, 154, 156, 157, 267, 268.
Domenichino 62, 262.
Dubordieu, A. 144, 268.
Duguay-Trouin 95, 265.
Dumont, G. M. 261.
Du Tiller 57, 262.
Duvall, J. Fr. 267.

Ehrenbill, U. G. 91, 265.
Ehrensvärd, Augustin 77. 188, 263.
Ehrensvärd, Carl 23, 59, 258.
Ehrensvärd, Carl Fredrik 273.
Ehrensvärd, Catharina Elisabeth 258.
Ehrensvärd, Fredrik 258.
Ehrensvärd, Gustaf C. A. A. 112, 134. 266.
Ehrensvärd, Gustaf Johan 259, 260.
Ehrensvärd, Sophie Louise 89, 103, 134, 139, 163, 165, 201, 202, 221, 222, 239, 240, 269.
Ekrot, J. E. 9, 258.
Elliot, H. 149, 268.
Ervast, S. 4, 257.
Essen, H. H. von 153, 268.
Euripides 57, 262.

Fabricius, J. Sch. 235, 273.
Falkengren, Chr. 1, 257.
Faxe, A. 126, 267.
Faxe, C. A. 126, 137, 267.
Feif, C. Fr. 111, 266.
Ferdinand IV 29, 44. 45, 259.
Fersen, A. Fr. 266, 268.
Fisker, L. H. 235, 273.
Fock, P. A. 50, 261.
Frans I 44, 260.
Fredrik II 43, 63, 260.
Fredrik Adolf 2.
Fust 230, 232, 273.

Gadd, P. A. 126, 267.
Gazzola 261.
Gedda, Maria Charlotta von 241. 274.
Gedda, P. N. von 274.
Gillberg, J. 41, 198, 260, 271.
Giotto 65, 66, 263.
Greigh. S. 155, 156, 269.
Grill, J. A. 89, 264.
Guercino 63, 262.
Guglielmo, Fra 262.
Gustaf III 3, 5, 12, 44, 73. 81, 82, 89, 93, 94, 95, 103, 107, 111, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 121, 125, 128, 129, 132, 133. 134, 140, 154, 155, 156, 157, 159, 160, 165, 172, 176, 177, 180, 181, 186, 191, 192, 194, 196, 197, 198, 200, 202, 203, 262, 264, 266, 267, 271, 272, 273.
Gustaf IV Adolf 252, 270.
Gustafskiöld, A. 146, 148, 268.
Gyldenstolpe, N. F. 270.
Göthe, G. 263.

Hadrianus 79, 263.
Hansen, Chr. Fr. 63, 262.
Hauswolff, H. G. von 198, 271.
Hedvig Elisabeth Charlotta 258, 265, 268, 271. 273.
Heidman 73. 263.
Hermanson, J. von 113, 266.
Hessenstein. Fr. W. von 25, 31, 38, 61, 103, 259.
Hjelmstjerna, Cl. L. 199, 271.
Hjärne, Anna Maria 19, 20, 30, 38, 258.
Hjärne, G. A. 19, 20, 30. 38, 258.
Hogarth, W. 58, 262.
Holst, J. C. 30, 259.
Homeros 41.
Horn, C. G. Fr. 55, 261.
Horn, Florentina Ulrika 55, 261.
Horn, Cl. 273.
Hufeland, Chr. W. 244, 274.
Håkanson, A. af 164. 269.
Hård af Segerstad 186, 270.
Höpken, A. J. von 54, 55, 261.

Josef II 56, 261.
Justi, C. 259, 261.
Jägerhorn, Fr. A. 271.
Jägerskiöld, Chr. L. 257.

Karl III 259.
Karl V 259.
Karl XIII 2, 81, 86, 137, 139, 156, 158, 160, 161, 167, 198, 223, 227, 236, 264, 267, 271, 273, 274.
Karl af Hessen 139, 267.
Karolina Mathilda 92, 265.
Katarina II 43, 92, 102, 123, 124, 136, 208, 260, 271, 272.
Kellgren, J. H. 274.
Klercker, C. N. af 196, 197, 257, 272.
Klercker, G. Fr. 184. 190, 270.
Klercker, Lovisa Gustafva 2, 257.
Klingspor, V. 168, 269.
Klint, E. af 102, 265.
Kock, N. von 91, 129, 198, 235, 236, 265.
Kræmer, C. G. von 183, 270.

Lagrenée, L. J. Fr. 261.
Lagus, W. G. 257.
Larchevêque, P. 41. 260.
Leopold II 208, 272.
Lewenhaupt, Ch. E. 111, 266.
Levin, G. 177, 270.
Lieven, B. N. 144, 268.
Lieven, C. J. 144, 268.
Liliecrona, C. W. 264, 265, 266. 267, 268, 269.
Lilliehorn, C. P. 273.
Linné, C. von 76.

Linnerhjelm, J. K. 272.
Looström, L. 260.
Lovisa Ulrika 74, 263.
Ludvig XIV 41, 42, 43, 44, 260.
Ludvig XVI 272.
Luther, M. 219, 273.
Lützen, H. Staal 235, 273.
Løvenorn, P. 121, 266.

Macklean, R. 76, 263.
Mannerheim, A. 12, 13, 18, 19, 22, 30, 31, 34, 38, 39, 48, 258.
Major, Th. 261.
Maratti, C. 66, 263.
Marcus Aurelius 21, 25, 258.
Masreliez, L. 60, 259, 260, 261, 262, 263, 274.
Meijerfelt, J. A. 168, 169, 172, 173, 176, 177, 185, 187, 190, 269.
Mesmer, Fr. A. 204, 272.
Modée, C. W. 158, 209, 239, 266, 274.
Modée, Ebba Ulrika 112, 241, 266.
Modée, Hedvig Eleonora 274.
Montesquieu, Ch. L. de Secondat 209, 272.
Monvell, J. M. B. de 57, 262.
Muhrbeck, C. Fr. 208, 217, 272.
Munck, A. Fr. 209, 272.
Munck, O. M. 236, 274.

Nero 45, 260.
Neufville 49, 54, 55, 61, 63, 70, 71, 260.
Norberg, A. 50, 64, 74, 261, 262.
Nordenskiöld, O. H. 158, 160, 166, 167, 269.
Nordin, J. M. af 139, 267.

Odhner, C. T. 267.
Orrsköld, L. 48, 260.
Ovidius 249.
Oxenstierna, J. G. 141, 219, 263, 264, 272, 274.

Paijkull, G. von 239, 241, 274.
Palladio, A. 63, 66, 70, 262.
Palmqvist, M. D. 93, 197, 265.
Pasch, L. d. y. 219, 221, 272.
Paul, P. 53, 55, 261.
Pergolese, G. B. 51, 52, 56, 261.
Perikles 57, 262.
Pigalle, J. B. 42, 260.
Pilo, K. G. 260.
Pisano, N. 65, 262.
Pius VI 20, 25, 39, 43, 44, 45, 48, 54, 56, 62, 75, 258, 261.
Pope, A. 60, 262.
Posse, Fr. 93, 265, 266.
Posse, Fredrika L. B. 164, 269.
Poussin, N. 44, 260.
Pradon, N. 60, 262.
Praxiteles 57, 69, 262.
Puke, J. af 232, 273.

Quintus Cincinnatus 25, 258.

Racine 60, 262.
Rafael 41, 42, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 66, 260, 262.
Rajalin 144, 146, 149, 194, 196, 199, 201, 268.
Rasumoffsky, A. K. 144, 268.
Raynal, G. Th. Fr. 209, 272.
Regulus 24, 258.
Rehbinder, M. 4, 257.
Reni, Guido 63, 262.
de Retz, P. de Gondi 7, 258.
Retzius, M. 55, 261.
Reuterholm, G. A. 264, 273.
Ribbing, A. L. 273.
Roland Virloys, C. T. 259.
Rosen, R. von 235, 273.
Rosenstein, M. R. von 181, 270.
Rousseau, J. J. 208, 272.
Rubens, P. P. 66, 263.
Rudebeck, Th. J. 148, 268.
Ruuth, E. 119, 121, 122, 126, 128, 132, 162, 266.
Ruuth, G. E. 274.

Scheffer, P. 149, 268.
Scheffer, U. 102, 265.
Schönström, A. D. 1.
Scipio 25, 258.
Sergel, J. T. 12, 42, 53, 78, 79, 233, 258, 260, 263.
Sheldon, A. U. 153, 268.
Signorelli, L. 65, 261.
Silfverhjelm, C. A. 152, 268.
Silfversparre, I. L. 269.
Sinclair, C. G. 135, 267.
Sjöblad, T. 188, 270.
Sjöborg, N. H. 273.
Sneedorff, H. Chr. 235, 273.
Sofia Albertina 112, 113, 266.
Sparre, Claës H. 194, 271.
Sparre, Fredrik 79, 263.
Sparre, Gustaf 154, 165, 269.
Sparre, Jacobina Henrietta 7, 112, 201, 258.
Sparre, Johan 113, 258, 269.
Spinelli, N. 102, 265.
Sprengtporten, G. M. 12, 258.

Sprengtporten, J. M. 6, 257, 258.
Sprengtporten, J. V. 143, 268.
Stackelberg, B. Fr. J. 186, 189, 270.
Standersköld, H. J. 203, 272.
Stedingk, V. von 169, 172, 269.
Stenbock, A. N. 5, 111, 257, 266.
Stenbock, G. H. 200, 216, 271.
Stenbock, M. 82, 111, 264, 266.
Stjernblad, J. 213, 215, 272.
Strömfelt, Fr. G. 126, 251, 267.
Suensson, J. J. I. 235, 273.
Suther, P. 74, 263.

Taraval, G. Th. 41, 260.
Taube, E. 220, 273.
Taube, Hedvig Ulrika 259.
Tempelman, O. S. 36, 53, 54, 63, 259.
Tersmeden, C. 93, 102, 111, 232, 234, 265, 266.
Thott, P. 126, 267.
Tibaldi, P. 63, 262.
Tiberius 29, 259.
Titus 25, 258.
Toll, J. Chr. 108, 116, 117, 119, 134, 162, 194, 196, 197, 216, 264, 266, 271.
Trajanus 21, 25, 258.
Trolle, C. H. af 135, 267.
Trolle, H. af 3, 4, 5, 6, 76, 83, 84, 195, 218, 257, 264.

Ulfvenklou, A. H. 3, 257.
Ulfvenklou, Eleonora Charlotta 4, 257.
Ulfvenklou, Engel 4, 257.
Ulfvenklou, G. H. 3, 4, 85, 86, 237, 257, 264, 274.
Upmarck, G. H. W. 261.

Wachtmeister, C. A. Trolle 112, 266.
Wachtmeister, Cl. A. 4, 257.
Wallberg, H. G. 182, 270, 271.
Warburg, K. 261, 263, 264, 273.
Varennes, J. de 261.
Wauban, S. le Pietre 230, 273.
Webb, D. 60, 262.
Veronese, P. 65, 263.
Verrochio, A. 65, 262.
Verseuille 264.
Viktor Amadeus III 15, 258.
Wilcke, J. C. 274.
Winckelmann, J. J. 60, 259, 262.
Virgin, A. Fr. 93, 114, 115, 117, 118, 119, 121, 171, 265.
Volta, A. 250, 274.
Voltaire, Fr. M. A. de 7, 41, 208, 260.
Wrangel, A. J. 83, 84, 112, 158, 228, 229, 231, 232, 264.
Wrangel, Charlotta Regina 112, 141, 266.

Ysenburg, Chr. L. 5, 257.

Zibet, Chr. B. 7, 258.

Örnsköld, P. A. 27, 259.

INNEHÅLL.

1768.

1. 11 Juni Till C. N. af Klercker ... 1

1775.

2. 27 Juli Till A. H. Ulfvenklou ... 3
3. 27 Aug. ... 3

1778.

4. Mars Till A. H. Ulfvenklou ... 5

1779.

5. 23 Sept. Till J. M. Sprengtporten ... 6
6. 27 Okt. Chr. B. Zibet ... 7
7. 28 Dec. Torbern Bergman ... 8

1780.

8. 27 Jan. Till Torbern Bergman ... 10
9. 7 Aug. Grevinnan C. E. Ehrensvärd ... 12
10. 28 Sept. ... 13
11. 27 Nov. ... 19
12. 11 Dec. ... 20
13. 21 ... 23

1781.

14. 17 Febr. Till Grevinnan C. E. Ehrensvärd ... 23
15. 26 ... 24
16. 2 Mars ... 25
17. 10 ... 26
18. Mars ... 27
19. 23 Louis Masreliez ... 31
20. 3 April Grevinnan C. E. Ehrensvärd ... 32
21. 10 Maj » » » ... 33
22. 25 » Louis Masreliez ... 36
23. 3 Juni » Grevinnan C. E. Ehrensvärd ... 37
24. 9 » » » » ... 38
25. 23 » » » ... 39
26. 23 Gustaf Johan Ehrensvärd ... 40
27. 30 Grevinnan C. E. Ehrensvärd ... 44

28.	14 Juli	Till Grevinnan C. E. Ehrensvärd	46
29.	28 »	» » » »	47
30.	22 Sept.	» » »	48
31.	28 Dec.	» Louis Masreliez	49

1782.

32.	8 Jan.	Till Louis Masreliez	50
33.	12 »	» Grevinnan C. E. Ehrensvärd	51
34.	Jan.	» Louis Masreliez	52
35.	Odat.	» »	53
36.	»	» »	54
37.	»	» »	56
38	30 Mars	» Gustaf Johan Ehrensvärd	59
39.	25-29 April	» Louis Masreliez	61
40.	Odat.	» »	65
41.	»	» »	71
42.	»	» » »	71
43.	10 Aug.	» » »	73
44.	Odat.	» » »	75
45.	5 Dec.	» Carl Ehrensvärd	76

1783.

46.	21 Aug.	Till J. T. Sergel	77
47.	18 Sept.	Louis Masreliez	78

1784.

48.	30 Jan.	Till Carl Ehrensvärd	79
49.	Odat.	» J. G. Oxenstierna	80
50.	»	» » » »	81
51.	»	» » » »	81
52.	12 Mars	» Gustav III	83
53.	19 »	» » »	83
54.	19 »	» J. G. Oxenstierna	84
55.	Odat.	» » » »	85
56.	»	» » »	86
57.	»	» Louis Masreliez	87
58.	11 Juni	» J. Chr. Toll	88
59.	Odat.	» » » »	88
60.	9 Juli	» Johan Sparre	89
61.	12 »	Gustav III	90
62.	13 »	J. Chr. Toll	91
63.	18 »	» » » »	92
64.	20 »	» » »	93
65.	Odat.	» » » »	94
66.	22 Juli	» » » »	96
67.	23 »	» » » »	97
68.	23 »	» » » »	100
69.	25 »	» » » »	100
70.	30 »	» » » »	102
71.	30 »	» » » »	103
72.	Odat.	» Gustav III	104

1785.

73.	11 Jan.	Till Petterson (E:s kalfaktor?)	105
74.	10 Maj	» J. Chr. Toll	106
75.	18 Juni	» Fredrik Sparre	107

1786.

76.	12 Nov.	Till J. G. Oxenstierna	107
77.	7 Dec.	» Gustav III	108

1787.

78.	2 Jan.	Till J. Chr. Toll	109
79.	3 Juni	» M. Stenbock	111
80.	20 »	» Gustav III	112
81.	2 Sept.	» J. Chr. Toll	113
82.	17 »	» » » »	114
83.	21 »	» » » »	115
84.	27 »	» » » »	116
85.	30 »	» » » »	119
86.	3 Okt.	» » » »	120

1788.

87.	16 April	Till Gustav III	121
88.	24 »	» J. Chr. Toll	123
89.	24 »	» » » »	124
90.	26 »	» » » »	125
91.	1 Maj	» » » »	126
92.	6 »	» » » »	127
93.	11 »	» J. G. von Carlsson	128
94.	13 »	» J. Chr. Toll	130
95.	15 »	» O. Wrede	130
96.	16 »	» J. Chr. Toll	132
97.	27 »	Okänd adressat	133
98.	19 Juni	Till J. Chr. Toll	134
99.	13 Juli	» » » »	135
100.	13 »	» J. G. von Carlsson	136
101.	Odat.	» G. D'Albedyhll	137
102.	17 Juli	» J. Chr. Toll	138
103.	17 »	Okänd adressat	139
104.	24 »	Till J. Chr. Toll	140
105.	29 »	» G. D'Albedyhll	140
106.	Aug.	» » »	141
107.	3 »	» Gustav III	141
108.	10 »	» G. D'Albedyhll	143
109.	Odat.	» J. Chr. Toll	144
110.	2 Sept.	» » » »	145
111.	7 »	» G. D'Albedyhll	145
112.	8 »	» J. Chr. Toll	146
113.	9 »	» » » »	147
114.	13 »	» » » »	148

115.	26 Sept.	Till J. Chr. Toll	149
116.	30 »	» » »	149
117.	1 Okt.	» G. D'Albedyhll	150
118.	2 »	» » »	151
119.	7 »	» J. Chr. Toll	151
120.	11 »	» » » »	152
121.	Odat.	» Hertig Karl	153
122.	30 Okt.	» Johan Sparre	154
123.	17 Nov.	» J. Chr. Toll	155
124.	17 »	» G. D'Albedyhll	155
125.	1 Dec.	» J. Chr. Toll	156
126.	1 »	» Gustav III	158
127.	2 »	Okänd adressat	159
128.	8 »	Till J. Chr. Toll	160
129.	30 »	» » » »	161
130.	30 »	» Hertig Karl	162

1789.

131.	5 Jan.	Till J. Chr. Toll	163
132.	9 »	» » » »	164
133.	19—20 Jan.	» Grevinnan S. L. Ehrensvärd	164
134.	27 Jan.	» J. Chr. Toll	165
135.	31 »	» Hertig Karl	166
136.	Odat.	» J. G. Oxenstierna	167
137.	22 April	» Hertig Karl	168
138.	29 »	» » »	171
139.	6 Maj	» S. M. von Rajalin	172
140.	6 »	» Hertig Karl	173
141.	11 »	» Gustav III	174
142.	14 »	» Hertig Karl	176
143.	20 »	» G. Levin	177
144.	24 »	» Hertig Karl	178
145.	6 Juni	» N. Ph. Gyldenstolpe (?)	179
146.	8 »	» Hertig Karl	180
147.	11 »	» S. M. von Rajalin	181
148.	20 »	» » » » »	182
149.	21 »	» » » » »	183
150.	24 »	» » » » »	185
151.	27 »	» J. A. Meijerfelt	186
152.	29 »	» Gustav III	187
153.	3 Juli	» J. A. Meijerfelt	188
154.	5 »	» S. M. von Rajalin	189
155.	7 Aug.	» Gustav III	193
156.	30 »	» Johan Sparre	194
157.	18 Sept.	» M. Anckarsvärd	194
158.	20 Okt.	» Hertig Karl	195
159.	30 »	» Johan Sparre	196
160.	6 Dec.	» Hertig Karl	197
161.	Odat.	» Johan Sparre	198
162.	14 Dec.	» H. G. Wallberg	198

1790.

163. 21 Jan. Till Gustav III 199
164. 2 Febr. » Johan Sparre 200
165. 5 » » » » 201
166. Odat. » » » 202
167. 12 Febr. » » » 202
168. 28 » » C. N. af Klercker 203
169. Maj » J. G. Oxenstierna 203
170. Odat. » » » » 205

1791.

171. 7 Febr. Till Gustaf Sparre 206
172. 11 Aug. » J. G. von Carlsson 207
173. Odat. » » » » » 209
174. » » » » » » 211
175. 30 Sept. » » » » » 216
176. 4 Okt. » » » » » 217
177. 9 » » H. G. Wallberg 218
178. 15 Dec. » J. G. von Carlsson 219

1792.

179. 9 Maj Till H. G. Wallberg 221
180. 16 Aug. » » » » 221
181. 30 » » » » » 222
182. 30 » » G. A. Reuterholm 222
183. 12 Sept. » » » » 227

1793.

184. 11 Juli Till Fredrik Sparre 227
185. 28 » » » » 228
186. 1 Aug. » J. de la Gardie 229
187. 1 » » Hertig Karl 229
188. 8 » » » » 231
189. 21 » » » » 234

1794.

190. 3 Aug. Till Louis Masreliez 236

1794—95.

191. Odat. Till J. G. Oxenstierna 237
192. » » » » » 238
193. » » » » » 239
194. » » » » » 240
195. » » » » » 241
196. » » » » » 243
197. » » » » » 243
198. » » » » » 244
199. » » » » » 246
200. » » » » » 248

201.	Odat.	Till J. G. Oxenstierna	250
202.	»	» » » »	251
203.	»	» » » »	251

1795.

204.	18 Mars	Till J. G. Oxenstierna	253
205.	Odat.	» J. J. de Geer	256
206.	31 Mars	» J. C. Wilcke	256

Anmärkningar ... 257